

Astrida Lindgrēne

Lennebergas Emīls

Astrida Lindgrēne

Lennebergas Emīls

Izdevniecība ZvaigzneABC 2011

Mākslinieks Bjerns Bergs. No zviedru valodas tulkojusi Mudīte Treimane.

Kathultas sētas Emīls ir viens īsts mazs rezgalis, - tā apgalvoja Lennebergas iedzīvotāji. Bet te nu viņi maldījās! Emīls īstenībā bija jauks puisēns. Viņš taču nekā nevarēja padarīt, ka visi viņa pūliņi būt mīlam un izpalīdzīgam tika novērtēti kā kārtējais nedarbs. Emīla māte katru dienu rakstīja par visiem viņa "varoņdarbiem" zilā burtnīcā, kamēr Emīls sēdēja galdnieka skabūzī, grieza koka vīriņus un pārdomāja savus grēkus. Toreiz, piemēram, kad viņa galva iesprūda zupas terīnē... Pārējās grāmatas par Emīlu: "Lennebergas Emīla jaunie nedarbi" un "Lennebergas Emīla dzīve rit tālāk".

•

Astrida Lindgrēne

LENNEBERGAS EMĪLS

Par Lennebergas Emīlu sauca zēnu, kas dzīvoja Lennebergā. Tas bija mazs, palaidnīgs un iecirtīgs bērns - ne jau tik paklausīgs kā tu. Lai gan viņš nūdien izskatījās gluži rātns. Protams, tais reizēs, kad nebrēca. Emīlam bija apaļas zilas acis, apaļa seja, sārti ziedoši vaigi un gaiši zīdaini mati. Tā kā viņš izskatījās tīri paklausīgs, tad varēja pat nodomāt, ka Emīls ir mazs eņģelis. Tikai to nu gan nevajag iedomāties. Viņam bija pieci gadi, un spēcīgs viņš bija kā vēršēns, un dzīvoja viņš Kathultas sētā, Lennebergas draudzē Smolandē. Un tā tad viņš runāja smolandiešu mēlē, šis mazais puisēns, - un tur nu viņš bija bez vainas. Smolandē jau tā runā. Kad Emīls gribēja dabūt savu cepuri, tad vis neteica, kā teiktu tu: "Es gribu savu naģeni." Viņš sacīja tā: "Es gribu savu nāģen!" Viņa "nāģene" bija diezgan neglīta cepurīte ar melnu nagu un zilu dibenu. Reiz tēvs to bija viņam pārvedis no pilsētas. Emīls ļoti priecājās par cepuri, un, kad viņam vakarā vajadzēja iet gulēt, viņš paziņoja: "Es gribu savu nāģen!" Viņa māte gan nedomāja, ka Emīlam būtu jāņem nāģene gultā līdzī, viņa gribēja nolikt to priekšnamā uz plaukta, bet tad Emīls laida vaļā tādu brēcieni, ka noskanēja visa Lenneberga: "Es gribu savu nāģen!"

Un Emīls gulēja ar nāģeni galvā ik nakti trīs nedēļas no vietas. Jā gan, tā tas bija, lai arī visai nepatīkami. Taču galvenais bija tas, ka Emīls allaž panāca savu; to nu viņš mācēja. Vispirms jau nekad nenotika tā, kā viņa māte vēlējās. Reiz Ziemassvētkos māte centās pierunāt Emīlu, lai viņš ēstu sutinātas pupas: dārzeni taču esot ļoti veselīgi, - bet Emīls pateica - nē.

- Vai tad tu nekad vairs neēdīsi dārzenus? - viņa māte pajautāja.

- Ēdīšu. - Emīls atbildēja. - Bet īstus zaļumus.

Un tad viņš paklusām nolīda aiz Ziemassvētku egles un sāka graužt kādu zariņu. Taču drīz vien mitējās, jo skujas pārlietu durstīja muti.

Šitiek iecirtīgs bija Emīls. Viņš gribēja valdīt pār tēvu un māti, un visu Kathultu un labprāt būtu valdījis arī pār visu Lennebergu, taču Lennebergas iedzīvotāji ar to nebija mierā.

- Žēl Kathultas Svensonu, kuriem tik palaidnīgs puisēlis, - tie juta līdzī Emīla vecākiem. - Nekad no viņa nekas neiznāks.

Jā, domāt jau viņi tā varēja, šie Lennebergas iedzīvotāji! Tomēr viņi nebūtu vis tā sacījuši, ja zinājuši, kas no Emīla iznāks. Ja būtu paredzējuši, ka viņš, izaudzis liels, kļūs par komunālvaldes priekšsēdētāju. Tev laikam nav ne jausmas, ko nozīmē būt par komunālvaldes priekšsēdētāju, bet tas ir kaut kas ļoti smalks, to es droši varu apgalvot, un Emīls vēlāk arī kļuva par tādu vīru.

Taču tagad mēs pakavēsimies pie tiem notikumiem, kuri atgadījās ar Emīlu, kad viņš vēl bija mazs un dzīvoja Kathultas sētā, Lennebergas draudzē Smolandē, kopā ar savu tēvu, ko sauca par Antonu Svensonu, un savu māti, ko sauca par Almu Svensoni, un savu mazo māsiņu Īdu. Kathultā viņiem bija arī kalps, kuru sauca par Alfrēdu, un kalpone, kuru sauca par Līnu. Jo tolaik, kad Emīls bija mazs, Lennebergā, tāpat kā visur citur, bija kalpones un kalpi. Kalpi ara zemi, kopa zirgus un vēršus, veda sienu un stādīja kartupeļus, un kalpones slauca govis, apkopa māju un dziedāja bērniem dziesmas.

Tagad tu pazīsti visus, kas dzīvoja Kathultā, - tēvu Antonu, māti Almu, mazo Īdu, Alfrēdu un Līnu. Viņiem bija arī divi zirgi, pāris vēršu, astoņas govis, trīs sivēni, desmit aitas, piecpadsmit vistas, gailis, kaķis un suns. Un tad pats Emīls.

Kathulta bija maza, skaista lauku sēta uzkalnā - ar sarkanu mājiņu, ko ieskāva ābeles un ceriņi. Un apkārt tai pletās tīrumi, pļavas, ganības, ezers un vēl biezs jo biezs mežs.

Dzīve Kathultā ritētu klusi un mierīgi, ja vien tur nebūtu Emīla.

- Viņš allažin pastrādā pulka nedarbu, tas puika, - Līna pukojās. - Ja pats nedara palaidnības, tad ar viņu mūžam atgadās kāda ķibe. Šitādu zēnu manas acis vēl nav skatījušas.

Taču Emīla māte ņēmās viņu aizstāvēt.

- Ar Emīlu jau nemaz tik traki nav, - viņa teica. - Šodien viņš tikai vienu reizi ieknieba Īdai un izlaistīja kafijas krējumu, tas arī viss... jā, un tad vēl trenkāja kaķi apkārt vistu kūtij - cik atceros. Bet man tomēr šķiet: viņš kļūst arvien rāmāks un paklausīgāks.

Un Emīls nepavisam nebija ļauns - tāds nūdien viņš nebija. Viņš ļoti mīlēja gan Īdu, gan kaķi. Bet viņam taču vajadzēja Īdai drusku iekniebt, citādi viņa nebūtu atdevusi Emīlam savu sīrupmaizi; un kaķi Emīls trenkāja aiz tīrās labsirdības, lai redzētu, vai pats spēj paskriet tikpat ātri kā kaķis. Bet kaķis jau to nesaprata.

Tas atgadījās septītajā martā, kad Emīls bija gaužām paklausīgs - tikai vienu pašu reizi ieknieba Īdai, izlaistīja kafijas krējumu un trenkāja kaķi. Bet tagad tu dzirdēsi par pāris citām dienām Emīla mūžā, kad atgadījās kaut kas vairāk - vai nu viņš pats pastrādāja nedarbus, kā izteicās Līna, vai arī Emīlu aizvien piemeklēja kāda ķibe. Mēs varam sākt kaut vai ar

otrdienu, 22. maiju, kad Emīls iebāza galvu zupas terīnē

Todien Kathultā pusdienās ēda gaļas zupu. Līna bija ielējusi to puķainā zupas terīnē ar osām, un visi sēdēja pie virtuves galda un ēda; vissirsnīgāk to darīja Emīls. Zupa viņam garšoja, un varēja dzirdēt, kā Emīls skaļi šņakāja.

- Vai tad nu tā jāstrebj, - Emīla māte brīnījās.

- Citādi tak nevar zināt, ka tā ir zupa, - Emīls atteica, patiesību sakot, viņš sacīja šitā: "Citādi tak nivar zināt, ka tā i zupa." Taču šobrīd mēs par viņa smolandiešu izrunu neliksimies ne zinis.

Visi varēja ēst zupu, cik tik gribēja, - un tad arī terīne bija tukša. Tikai maza, maza lāsīte bija palikusi trauka dibenā. To Emīls gribēja dabūt, un kā gan citādi tai varētu tikt klāt, ja ne iebāžot visu galvu zupas traukā un šo lāsīti izstrebjot? Tā Emīls arī izdarīja, un visi no tiesas dzirdēja, kā viņš strebj. Taču pēc tam viņam vajadzēja izvilkēt galvu ārā, un vai vari iedomāties - tas nebija iespējams! Trauks cieši turējās galvā. Tad Emīls nobijies pielēca kājās - un tur nu viņš stāvēja ar mučelei līdzīgo zupas terīni galvā. Trauks bija uzmaucies dziļi pār acīm un ausīm. Emīls rāva trauku nost un skaļi brēca. Arī Līna izbijās.

- Mūsu smukā zupas terīne, - viņa satraucās. - Mūsu smukā, puķainā zupas terīne, kur nu mēs tagadīn liesim zupu?

Tā kā zupas trauks bija Emīlam galvā, tad zupu tajā vairs ieliet nevarēja: tik daudz arī viņa saprata, lai gan citādi sevišķi gudra vis nebija.

Taču Emīla māte vairāk uztraucās par Emīlu.

- Vai manu dieniņ, kā mēs dabūsim to galvu ārā? Būs vien jāņem krāsns kruķis un terīne jāsadauza!

- Vai tu esi pie pilna prāta? - Emīla tēvs apskaitās. - Bļoda tak maksāja četras kronas!

- Ļauj, es pamēģināšu, - teica Alfrēds, kas bija stiprs un izveicīgs kalps. Viņš satvēra trauku aiz osām un no visa spēka pacēla to gaisā, bet ko tas līdzēja? Kur bija terīne, tur arī Emīls. Jo tā tiešām cieši turējās Emīlam galvā. Un Emīls nu karājās gaisā un spirināja kājas, cenzdamies nokļūt uz grīdas.

- Izbeidz... laid mani lejā... beidz taču, ka tev saka! - viņš brēca. Un tad Alfrēds arī palaida viņu vaļā.

Tagad visi patiešām bija nobēdājušies. Tēvs Antons, māte Alma, mazā Īda, Alfrēds un Līna stāvēja apkārt Emīlam un gudroja. Neviena nespēja izdomāt, kā lai izvelk Emīla galvu no zupas terīnes.

- Skatieties, Emīls raud! - mazā Īda iesaucās, ar pirkstu rādīdama uz pāris lielām asarām, kas spīdās ārā no zupas trauka un lēni ritēja pār Emīla vaigiem.

- I nedomāju to darīt, - Emīls atsacīja. - Tā ir gaļas zupa, kas raud.

Viņa balss skanēja tikpat ietiepīgi kā allažin, taču sevišķi patīkami jau nevar būt, ja galva iespīlēta zupas terīnē, un padomā tik - ja nu viņš vairs nekad nedabūs galvu ārā? Nabaga Emīls, kur tad viņš uzliks savu "nāģeni"?

Emīla mātei bija ārkārtīgi žēl sava mazā puisēna. Viņa jau atkal dzīrās ņemt rokā krāsns kruķi, lai sadauzītu trauku, bet Emīla tēvs noteica:

- Nemūžam! Trauks tak maksāja četras kronas! Tad jau labāk braukt pie daktera uz Mariannelundu. Gan viņš trauku dabūs nost. Dakteris paprasīs tikai trīs kronas, un tādā vīzē mēs nopelnīsim vienu kronu.

Emīla māte atzina, ka tas ir labi izdomāts. Katru dienu vis negadās nopelnīt veselu kronu. Padomā, cik daudz jauku lietiņu par to var nopirkt, varbūt kādu nieku mazajai Īdai, kurai vajadzēs palikt mājās, kamēr Emīls būs projām.

Nu Kathultā gāja skubu skubām. Emīlam bija jāsapošas, jānomazgājas un jāuzvelk glaunākas drānas. Matus sasukāt nevarēja un ausis izmazgāt jau ne tik, lai gan to, ai, kā vajadzēja. Emīla māte, saprotams, mēģināja aizbāzt rādītājpirkstu aiz zupas trauka malas, lai paurbinātu Emīla ausis, taču tā vien likās, ka tas slikti beigsies, jo viņas pirksts arīdzan iesprūda.

- Tā, darīts, - mazā Īda noteica, un tēvs Antons patiesi noskaitās, kaut gan bija tīri labsirdīgs cilvēks.

- Kurš vēl grib iesprūst zupas traukā?! - viņš kļiedza. - Lūdzu, dariet to, lai varu ņemt lielos siena ratus un aizvest visu Kathultu pie Mariannelundas daktera.

Tad Emīla māte pirkstu tā kārtīgi paraustīja un izdabūja to ārā.

- Tev nepatīk, ka tev lūko mazgāt ausis, Emīl, - viņa noteica un uzpūta savam pirkstam. No terīnes apakšas atskanēja apmierināta ķīķināšana, un Emīls teica:

- Šis ir pirmais patiesais labums, kas man ticis no šitā trauka!

Pa to laiku Alfrēds jau bija piebraucis zirgu pie lielajām kāpnēm, un Emīls iznāca ārā, lai sēstos ratos. Viņš izskatījās varen smalks savā svītrainajā svētdienas kārtā un melnajos zābaciņos - un ar zupas trauku galvā; nu jā, varbūt šķita maķenīt neparasti, ka galvā viņam ir zupas terīne, taču tā bija

smuka un puķaina, un gandrīz vai līdzinājās jaunmodes vasaras cepurei. Vienīgais, pret ko varētu iebilst, - tā bija pārāk dziļi uz acīm.

Un tā nu viņiem vajadzēja doties ceļā uz Mariannelundu.

- Pieskati kārtīgi mazo Īdu, kamēr esam projām! - Emīla māte vēl uzsauca Līnai. Viņa ar Emīla tēvu apsēdās priekšējā sēdekļī. Uz pakaļējā sēdekļa nosēdās Emīls ar zupas bļodu galvā. Un savu "nāģeni" viņš bija nolīcis blakām. Viņam taču vajadzēs kaut ko likt galvā, kad brauks mājās. Cik labi, ka Emīlam tas bija ienācis prātā!

- Ko man gatavot vakariņās? - Līna iebļāvās taisni tobrīd, kad rati sakustējās.

- Taisi, ko gribi, - Emīla māte atcirta. - Man tagad jālauza galva par ko citu.

- Nu tad es vārīšu gaļas zupu, - Līna ieminējās. Bet tanī pašā mirklī viņa pamanīja kaut ko puķainu nozūdam ceļa līkumā un atcerējās... par zupas terīni. Bēdīga viņa pagriezās pret Alfrēdu un mazo Īdu.

- Laikam būs jātaisa paltes ar speķi, - viņa novilkā.

Emīls vairākas reizes bija braucis uz Mariannelundu. Parasti viņam patika sēdēt ratos un vērot, kā līkumo ceļš, skatīties uz lauku sētām, kurām brauca garām, uz bērniem, kas tur skraidīja, uz suņiem, kuri rēja pie vārtiņiem, uz zirgiem un govīm ganībās. Taču šoreiz diez cik jautri vis nebija. Te nu viņš sēdēja ar terīni uz acīm un pa šauro spraudziņu tik tikko varēja saredzēt savus aizpogātos zābaciņus. Zēns bez mitas prašņāja tēvam: "Kur mēs tagad esam? Vai Pankūku sēta jau garām? Vai drīz būs Sivēnu sēta?"

Emīls pēc sava prāta bija iedēvējis ikvienu lauku sētu ceļa malā. Par Pankūku sētu sauca to, kur reiz, Emīlam garāmbraucot, pie vārtiņiem stāvēja tukli bērneli un ēda pankūkas. Un Sivēnu sēta bija dabūjusi savu vārdu no maza, jautra sivēntiņa, kuram Emīls dažkārt mēdza pakasīt muguru.

Taču šobrīd Emīls sēdēja pagalam sadrūvējies, blenza uz saviem zābaciņiem un neredzēja nedz pankūkas, nedz jautros sivēntiņus - nav brīnums, ka viņš činkstēja:

- Kur mēs tagad esam? Vai drīz būs Mariannelundā?

Kad Emīls ar zupas trauku galvā iebrāzās daktera uzgaidāmajā telpā, tā bija pilna ar cilvēkiem. Visi, kas tur sēdēja, uzreiz iežēlojās par zēnu. Viņi saprata, ka atgadījusies liela nelaime. Tikai nejauks, maza auguma večuks smējās, vēderu turēdams - it kā būtu patīkami iespīlēt galvu zupas terīnē.

- Ha, ha, ha! - večuks nerimās. - Vai tev, puisel, salst ausis?

- Nē-ē, - Emīls atbildēja, - tagad ne.

- Ak tā, kāpēc ta tev tas jocīgais pods uzmaukts galvā? - večuks tincināja.

- Citādi man saltu ausis, - Emīls atteica. Viņš, kaut arī mazs, gribēja maķenīt patriekties.

Pēc tam Emīlam bija jāiet iekšā pie daktera, un dakterim gan smiekli nemaz nenāca. Viņš tikai nosacīja:

- Sveiki, sveiki! Ko tu tur zem bļodas dari?

Emīls dakteri neredzēja, bet sasveicināties tomēr vajadzēja, un tālab viņš paklanījās, cik dziļi vien varēja, lai gan galvā bija trauks. Noskanēja - bliukš! - un terīne, pārsprāgusi uz pusēm, gulēja uz grīdas. Jo pārāk stipri Emīls ar galvu bija iebliezis pa daktera rakstāmgaldū.

- Pagalam mūsu četras kronas, - Emīla tēvs paklusām teica Emīla mātei. Tomēr dakteris to sadzirdēja.

- Tad jau jūs esat nopelnījuši vienu kronu, - viņš paskaidroja. - Es, lūk, ņemu piecas kronas par to, ka velku maziem puisēliem galvu ārā no zupas terīnēm. Taču šoreiz puika pats tika galā.

Tad nu Emīla tēvs gaužām nopriecājās un tencināja Emīlu, ka tas pārsitis bļodu un nopelnījis veselu kronu. Aši viņš pievāca lauskas un, pamājis Emīlam un Emīla mātei, devās ārā. Kad viņi bija

iznākuši uz ielas, Emīla māte ierunājās:

- Padomā tik, nu mēs atkal esam ietaupījuši vienu kronu. Ko mēs par to nopirksim?

- Nekādu pirkumu, - Emīla tēvs norūca. - Pataupīsim. Lai gan - taisnībai taču jābūt. Emīls dabūs piecas ēres, ko ielikt savā krājkases sivēntiņā.

Un viņš tūliņ izņēma no maka piecēres gabalu un iedeva to Emīlam. Uzmini - vai Emīls kļuva priecīgs?

Tā nu viņi atkal devās ceļā uz mājām - uz Lennebergu. Emīls, stipri apmierināts, iesēdās pakalējā sēdeklī - ar piecēres gabalu saujā un "nāģeni" galvā, tagad viņš vēroja visus bērnus, suņus, zirgus, govīs un sivēnus, kam vien viņi brauca garām. Bijis Emīls parasts bērns, ar viņu todien nekas vairs nebūtu atgadījies. Bet Emīls nebija parasts bērns - uzmini, ko viņš izdarīja? Zēns savā nodabā ielika piecēres gabalu mutē, un taisni tobrīd, kad viņi brauca garām Sivēnu sētai, no pakalējā sēdekļa atskanēja kluss klakšķis. Emīls bija norijis piecēres gabalu.

- Ai! - viņš izsaucās. - Cik ātri tas nogāja uz leju! Nu Emīla mātei bija jaunas rūpes.

- Vai manu dieniņ, kā mēs izņemsim to naudas gabalu puikam no vēdera? Būs vien jābrauc atpakaļ pie daktera.

- Kā tad, to tu esi smalki izdomājusi, - Emīla tēvs noskaitās. - Vai ta mēs maksāsim dakterim piecas kronas, lai dabūtu pretī piecas ēres? Diez cik tev bija rēķināšanā, kad gāji skolā?

Taču Emīls uzņēma visu mierīgi. Viņš papliķēja sev pa vēderu un teica:

- Es pats varu būt par krājkasi un labāk uzglabāt naudas gabalu vēderā nekā mājās. No tās krājkasītes tikpat nekā nevar izņemt. Esmu to pārbaudījis ar virtuves nazi, tas nu ir droši.

Bet Emīla māte nebija pierunājama. Viņa gribēja vest Emīlu atpakaļ pie daktera.

- Toreiz, kad viņš norija visas bikšu pogas, es neko nesacīju, - viņa atgādināja Emīla tēvam. - Taču piecēres gabals kūst daudz sliktāk, šitas var bēdīgi beigties, tici man!

Un viņai laimējās iebiedēt Emīla tēvu - viņš pagrieza zirgu un brauca atpakaļ uz Mariannelundu. Jo Emīla tēvs nūdien bija nobažījies par savu zēnu.

Viņi iejoņoja pie daktera pagalam aizelsušies.

- Vai esat ko aizmirsuši? - dakteris vaicāja.

- Nē-ē, Emīls tagadiņ apēdis piecas ēres, - Emīla tēvs paskaidroja. - Ja nu dakteris ņemtu un taisītu operāciju... par četrām kronām vai kā... piecēres gabalu tad arī varētu paturēt.

Te Emīls paraustīja tēvu aiz mēteļa un nočukstēja:

- Kaunies! Tas ir mans!

Dakteris, protams, ir nedomāja atņemt Emīlam naudas gabalu. Viņš vēl piebilda, ka operācija nemaz nebūšot vajadzīga. Pēc pāris dienām piecēres gabals iznākšot ārā pats no sevis.

- Lai naudas gabalam vēderā nav garlaicīgi un tas tev tik stipri nespiež, vari apēst piecas smalkmaizītes, - dakteris pamācīja.

Tas nu gan bija viens labsirdīgs dakteris, maksu arīdzan neņēma! Emīla tēvs jutās tik apmierināts, ka taisni vai staroja no prieka, kad atkal ar Emīlu un Emīla māti atradās uz ielas.

Bet tagad Emīla māte tūliņ gribēja doties uz maiznīcu pie Andersonu jaunkundzēm, lai nopirktu Emīlam piecas smalkmaizītes.

- Ne prātā nenāk, - pretojās Emīla tēvs. - Mums mājās maizīšu gana.

Emīls maķenīt padomāja. Viņš bija liels gudrinieks, jo sevišķi, kad vajadzēja šo to izprāt, turklāt viņš bija arī izsalcis un tālab sacīja:

- Man taču vēderā ir piecas ēres; ja vien es tiktu tām klāt, pats sev nopirktu smalkmaizītes.

Viņš vēl brīdi apsvēra un noprasīja tēvam:

- Vai tu, tēt, nevari man aizdot uz pāris dienām piecas ēres? Es tev tās atdošu, goda vārds!

Beidzot Emīla tēvs piekāpās, viņi devās uz maiznīcu pie Andersonu jaukundzēm un nopirka Emīlam piecas smalkmaizītes - apkaisītas ar cukuru - apaļas, zeltaini brūnas un neizsakāmi garšīgas. Emīls tās žigli vien notiesāja.

- Šīs ir vislabākās zāles, ko savā mūžā esmu dabūjis, - viņš priecājās.

Te piepeši Emīla tēvu pārņēma tik traka līksmība, ka viņš vairs nezināja, ko dara.

- Mums taču šodien makten paveicies ar naudas pelnīšanu, - viņš sacīja un, daudz nedomādam, par piecām ērēm nopirka ledenes mazajai Īdai.

Ievēro, ka tas notika tais laikos, kad bērni daudz nebēdāja par saviem zobiem - kādi muļķīši un nesaprašas! Mūslaikos gan bērni Lennebergā nesukā karameles un viņiem ir tik veseli zobi, ka nenoskatīties!

Pēc tam Kathultas ļaudis brauca uz mājām. Tikko ienācis pa durvīm un pat neraudzīdams novilkt mēteļi un noņemt cepuri, Emīla tēvs salīmēja zupas terīni. Kas nu tur sevišķs, tā bija pārsprāgusi tikai uz pusēm. Līna aiz priekiem pat palēcās un uzsauca Alfrēdam, kas vēl arvien izjūdza zirgu:

- Nu Kathultā atkal vārīsim gaļas zupu!

Jā, tā domāja Līna! Acīmredzot viņa būs piemirsusi Emīlu.

Tovakar Emīls neparasti ilgi rotaļājās ar mazo Īdu. Ganībās starp akmeņiem zēns uztaisīja viņai rotaļu mājiņu. Īdai bija ļoti jautri. Turklāt viņš ieknieba māsiņai tikai paretam - ikreiz, kad gribēja dabūt ledeni.

Tad satumsa, un Emīls ar Īdu prātoja, ka laiks iet gulēt. Abi iegāja virtuvē, lai paskatītos, vai tur nav mātes. Viņas tur nebija. Neviena tur nebija. Tikai zupas terīne stāvēja uz galda - salīmēta un smuka. Emīls un mazā Īda nostājās pie galda, lai paraudzītos uz brīnumaino bļodu, kas visu garo dienu bija ceļojusi.

- Padomā, tā aizbraukusi līdz pat Mariannelundai, - mazā Īda noteica. Un tad piebilda:

- Emīl, kā tev izdevās iebāzt tai traukā galvu?

- Kas nu tur sevišķs, - Emīls atteica. - Šitin tā.

Taisni tobrīd virtuvē ienāca Emīla māte. Un pirmais, ko viņa ieraudzīja, bija Emīls: viņš stāvēja ar zupas terīni galvā. Zēns brēkdams rāva trauku nost; arī mazā Īda brēca. Jo nu Emīla galva atkal bija iespīlēta terīnē - tikpat pamatīgi kā no rīta.

Tad māte paņēma krāsns kruķi un blieza pa terīni tā, ka noblīkšķēja pa visu Lennebergu. Bliukš! - un bļoda sašķīda tūkstoš gabaliņos. Vesels lausku lietus nolija pār Emīlu.

Emīla tēvs bija aitu kūtī, taču, izdzirdis blīkšķi, viņš tūdaļ drāzās uz māju.

Uz virtuves sliekšņa viņš apstājās. Un tā nu viņš tur klusi stāvēja un raudzījās uz Emīlu, uz lauskām, uz krāsns kruķi, ko Emīla māte turēja rokā.

Emīla tēvs nesacīja ne vārda. Tikai pagriezās un aizgāja atpakaļ uz kūti.

Bet divas dienas vēlāk viņš dabūja no Emīla piecas ēres - tak jau neliels mierinājums.

Nu tu apmēram zini, kāds bija Emīls. Šis atgadījums ar zupas terīni notika otrdien, divdesmit otrajā maijā. Bet varbūt tu gribi dzirdēt vēl arī par

svētdienu, 10. jūniju, kad Emīls uzvilka mazo Īdu karoga kārtī

Svētdien, desmitajā jūnijā, Kathultā posās dzīrēm. Gaidīja ierodamies daudz ciemiņu kā no Lennebergas, tā arī no citām malām. Nu jau vairākas dienas Emīla māte bija gatavojusi ēdienus.

- Šitās dzīres sanāks makten dārgi, - Emīla tēvs sūkstījās. - Bet, ja jāriko, tad jāriko! Nav ko skopuļoties! Lai gan gaļas kotletītes jau nu varēja taisīt maķenīt mazākas.

- Es kotletītes taisu akurāt tādas, kā vajadzīgs, - Emīla māte noteica. - Gana lielas, gana apaļīgas, gana brūnas.

Tā viņa arīdzan darīja. Bez tam tika pagatavotas ribiņas un teļa rulādes, un siļķu salāti, un

marinētas siļķes, un ābolu torte, un marinēti zuši, un sautējumi, un sacepumi, un divi ļoti lieli siera pudīņi, un vēl sevišķas šķirnes desa, kas bija tik garda, ka cilvēki labprāt mēroja tālo ceļu no Vimmerbijas un Hultsfrēdas, lai tikai dabūtu to nogaršot.

Arī Emīlam šī desa varen gāja pie sirds.

Šī diena nu reiz likās kā radīta dzīrēm. Saule spīdēja, ceriņi un ābeles bija vienos ziedos, gaiss pilns putnu treļļiem, visa Kathultas sēta tur pakalnā līdzinājās skaistam sapnim. Pagalms bija tikko nogrābstīts, visi istabas kakti iztīrīti, cienasts gatavs - viss padarīts. Jā, tikai viena gan vēl trūka!

- Ak vai, mēs taču esam aizmirsuši uzvilkt karogu! - Emīla māte atcerējās.

Emīla tēvs tūdaļ sarosījās. Viņš izbrāzās ārā pie karoga kārts, un cieši aiz viņa - Emīls un mazā Īda. Viņi taču gribēja redzēt, kā pacelsies karogs.

- Es domāju, ka šīs nu būs lieliskas un jautras dzīres, - Emīla māte teica Līnai, kad viņas divas vien bija palikušas virtuvē.

- Laikam gan, bet vai nebūtu drošāk, ja Emīlu ieslēgtu - jo ātrāk, jo labāk, - Līnu māca šaubas.

Emīla māte pārmetoši paskatījās, bet nekā nesacīja.

Tad Līna atmēta galvu atpakaļ un nopurpināja: - Ak, ko nu, man vienalga! Tad jau redzēsim, kā būs.

- Emīls ir mazs, jauks puisēns, - Emīla māte ļoti noteikti sacīja. Pa virtuves logu viņa redzēja, kā jaukais puisēns pagalmā skraidīja un spēlējās ar savu mazo māsiņu. "Viņi abi ir skaisti kā divi eņģeļi, Emīla māte nodomāja. "Emīls rūtainā svētdienas uzvalciņā un cepurīti zīdainajā galviņā, Īda jaunā sarkanā kleitā ar baltu jostu ap apaļo vēdereli.

Emīla māte pasmaidīja. Tad viņa noraizējusies pavērās uz ceļa pusi un teica:

- Kaut nu Antons paspējis uzvilkt karogu, ciemiņi kuru katru brīdi var ierasties!

Likās: ar to karoga uzvilksanu viss ies, kā nākas. Te piepeši, padomā, kas par ķibeli, - tikko Emīla tēvs bija sagatavojies uzvilkt karogu, no kūts atjoza Alfrēds un iebļāvās vistīrākajā smolandiešu izloksnē:

- Gos teļojas, gos teļojas!

Tā, protams, bija Raibaļa - ir nu gan blēdīga govs, vajag ar atskriet teļam taisni tobrīd, kad darba līdz kaklam un karogam arīdzan jāplīvo! Emīla tēvam nācās visu pamest un steigties uz kūti. Bet Emīls un Īda palika stāvēt pie karoga kārts. Īda atgāza galvu - cik vien varēja, un pētīja zelta lodi kārts galā.

- Tik augstu, - viņa sacīja. - No turienes gan laikam redzams līdz pat Mariannelundai!

Emīls padomāja. Taču ne ilgi.

- To mēs tūliņ varētu izmēģināt, - viņš ieteicās. - Vai gribi, lai uzvelku tevi augšā?

Mazā Īda iesmējās, ak, cik Emīls bija labs, un cik jautras rotaļas viņš allaž izdomāja!

- Jā, gribu gan redzēt Mariannelundu, - mazā Īda bija ar mieru.

- Tad tu arī to redzēsi, - Emīls draudzīgi noteica. Viņš paņēma kāsi, pie kura parasti piestiprina karogu, un aizākēja Īdai aiz jostas. Pēc tam viņš abām rokām satvēra karoga auklu.

- Nu tu pacelsies gaisā, - Emīls solīja.

- Hi, hi, - mazā Īda ķiķināja.

Un viņa arī pacēlās gaisā. Līdz pašam karoga kārts galam. Pēc tam Emīls auklu nostiprināja gluži tāpat kā tēvs, jo viņš taču negribēja, lai Īda nokristu un sasistos. Un tagad viņa tur karājās, piesieta tik stipri un droši kā vēl nekad.

- Vai tu redzi Mariannelundu? - Emīls sauca.

- Nē, - mazā Īda atsaucās, - tikai Lennebergu.

- Ak tikai Lennebergu... vai tu negribi tikt zemē? - Emīls uzsauca.

- Nē, vēl ne, - atsaucās Īda. - Arī uz Lennebergu ir tīri jauki paskatīties... bet, ai, nu nāk tie ciemiņi!

Un tie nūdien bija viņi. Kūts priekša jau bija pilna ar ratiem un zirgiem, un drīz cilvēki sāka straumēm plūst pa vārtiņiem iekšā un lēnām virzīties uz mājas pusi. Priekšgalā gāja Petrela kundze. Viņa savā droškā bija atbraukusi no pašas Vimmerbijas, lai tikai dabūtu nogaršot Almas mātes gatavotās desas. Viņa bija ļoti smalka kundze - kuplās drānās, ar strausa spalvu pie cepures.

Petrela kundze apmierināta vērās visapkārt. Kathulta bija varen skaista, kad tā laistījās saulē un slīga ābeļu un ceriņu puduros, ak tu pasaulīt, tāds svētku noskaņojums, pat karogs uzvilks... jā, bija gan uzvilks, to viņa redzēja, kaut arī bija maķenīt tuvredzīga.

Karogs!? Piepeši viņa pagalam samulsusi apstājās. Ko tie Kathultas Svensoni sadomājuši - ak, tavu brīnumu!

Emīla tēvs tieši tobrīd iznāca no kūts, un Petrela kundze viņam uzsauca:

- Mīļais Anton, ko tas nozīmē? Kāpēc jūs esat uzvilkuši "dannebrūgu"?

Emīls stāvēja viņai blakus. Viņš nezināja, kas tas "dannebrūgs" tāds ir. Viņš pat nenogida, ka tā sauc sarkani balto karogu, kāds ir Dānijā, tur, kur dzīvo dāņi. Bet tik daudz viņš zināja, ka sarkani baltais rēgs tur karoga kārts augšā nav nekāds "dannebrūgs".

- Hi, hi, - Emīls noķiķinājās. - Tā jau ir tikai mazā Īda.

Un mazā Īda, tur augšā karādamās, arī smējās.

- Hi, hi, tā esmu tikai es, - viņa sauca. - Es redzu visu Lennebergu!

Taču Emīla tēvam smiekli nebija ne prātā. Viņš steidzās nolaist mazo Īdu zemē, un tad meitene sacīja:

- Hi, hi, tik jautri man sen nebija gājis - kopš tās dienas, kad Emīls mani mērcēja brūkleņu sulā.

Viņa domāja to reizi, kad abi ar Emīlu bija spēlējuši indiāņus un Emīls bija ietupinājis viņu lielajā brūkleņu katlā, lai nokrāsotu viscaur sarkanu - kā jau indiāņi.

Jā, Emīls rūpējās, lai Īdai būtu jautri. Taču nebija neviena, kas viņam par to pateiktos. Gluži otrādi. Tagadīņ tēvs, satvēris Emīlu aiz rokas, viņu sapurināja.

- Ko es teicu, - Līna sacīja, redzēdama, ka Emīla tēvs ar Emīlu dodas uz galdnieka skabūzi. Tur zēnam bija jāsēž pēc izdarītajiem nedarbiem.

Emīls brēca tā, ka asaras vien šķīda.

- Viņa tak pati gribēja redzēt Ma... ri... anne... lu... undu, - zēns šņukstēja.

Emīlam šķita, ka tēvs ir aplam netaisns. Neviena taču nebija teicis, ka Emīls nedrīkst parādīt mazajai Īdai Mariannelundu. Un neba Emīls vainīgs, ka viņa tālāk par Lennebergu nevarēja saredzēt.

Emīls vēl aizvien raudāja. Taču tikai līdz tam brīdim, kamēr tēvs, aizslēdzis durvis, aizgāja. Tad Emīls mitējās. Patiesību sakot, galdnieka skabūzī bija tīri omulīgi. Tur bija tik daudz koka gabalu un dēļu galu, no kuriem varēja darināt visādas lietišas. Emīls mēdza izgriezt pa mazam, jaukam koka vīriņam - ikreiz, kad pēc kāda nedarba sēdēja galdnieka skabūzī. Viņam jau bija piecdesmit četri šādi vīriņi, un tā vien likās, ka būs vēl daži.

- Nevajag man viņu muļķīgo dzīru, - Emīls teica, - Lai tēvs pats velk karogu, ja viņam tā tik! Esmu nodomājis izdrāzt sev jaunu koka vīriņu un vienmēr būt dusmīgs un nejauks.

Emīls zināja, ka drīz viņu izlaidīs ārā. Parasti viņam nevajadzēja sēdēt galdnieka skabūzī ilgu laiku.

- Sēdēsi tik ilgi, līdz būsi kārtīgi pārdomājis savu nedarbu, - tēvs mēdza sacīt, - lai tu vairs nekad tā nedarītu.

Un Emīls šai ziņā bija akurāts un reti kad izdarīja vienu un to pašu nedarbu divas reizes - viņš arvien izdomāja jaunus stīkus.

Patlaban Emīls tur sēdēja, drāzdams koka vīriņu, un pārdomāja savu nedarbu ar Īdu. Ar to viņš ātri vien tika galā, jo par nedarbu viņš nemaz tik daudz nedomāja un drāza ātri un izveicīgi.

Taču pēc tam viņš gribēja tikt no skabūža ārā. Bet tie dzīrotāji laikam bija par viņu aizmirsuši. Viņš gaidīja un gaidīja, taču neviens nenāca. Tad Emīls sāka prātot, kā varētu izklūt ārā.

Varbūt caur logu? „Tas nemaz nebūtu grūti,” viņš domāja. Tiesa, logs bija augstu, taču to varēja aizsniegt, ja uzrāpās uz dēļu kaudzes, kas bija sakrauta pie pašas sienas.

Emīls atvēra logu un jau gribēja lēkt ārā, kad ieraudzīja nejaukā nātres, kas auga zem paša loga. Ir šausmīgi, ja jālec nātrēs. Emīls reiz bija to izmēģinājis - lai zinātu, kāda ir jušana, kad ielec nātrēs. Nu viņš to zināja un vēlreiz lēkt nātrēs negribēja.

- Es jau neesmu traks, - Emīls prātoja. - Varu tak izdomāt kaut ko jēdzīgāku.

Ja tu kādreiz esi bijis tādā sētā kā Kathulta, tad zināsi, kā tur izskatās un cik daudz tur ir jauki sablīvētu ēciņu. Tiklīdz nokļūst sētā, uzreiz sagribas spēlēt paslēpes. Kathulta viņiem bija ne vien stallis un laidars, un cūku kūts, un vistu kūts, un aitu kūts, bet arī vesels lērums citu mazu ēciņu un skabūžu. Tur bija žāvētava, kur Emīla māte žāvēja tik gardās desas, mazgātava, kur Līna mazgāja viņu netīrās drēbes, un tad vēl divas citas ēkas - pavisam cieši viena pie otras. Viena bija malkas un galdnieka skabūzis, otra - veļas skabūzis un pieliekamais.

Emīls un mazā Īda pa vakariem, spēlējot paslēpes, mēdza nozust starp šīm ēciņām. Protams, tikai tur, kur nebija nātru.

Bet tieši šobrīd Emīls nekādi nevarēja spēlēties. Viņš sēdēja še tālab vien, ka mazajā laukumīnā starp galdnieka skabūzi un pieliekamo bija saaudzis tik daudz nātru.

Emīls brīdi apsvēra. Tad viņš ieraudzīja, ka pieliekamā logs ir vaļā, un viņam iešāvēs prātā laba doma. Tas taču tik vienkārši - pārlīkt dēli no viena loga uz otru un pārlīst no skabūža pieliekamajā! Nu Emīlam no tiesas bija apnicis galdnieka skabūzis, turklāt viņš sāka just izsalkumu.

Emīls nekad ilgi neprātoja, kad galvā uzradās laba doma. Vienā acumirkļī dēlis atradās uz pieliekamā palodzes un Emīls uz dēļa. Līšana šķita traki bīstama, jo dēlis bija šaurs un Emīls smags.

- Ja šitas joks labi beigsies, tad Īda dabūs manu lellīti, goda vārds, - Emīls līzdams solījās. Dēlis tik nejauki iebrakšķējās, ka Emīls, ieraudzījis apakšā nātres, izbijās un salīgojās.

- Palīgā! - Emīls iebrēcās un tad krita. Viņš jau teju, teju bija iekšā nātrēs, kad pēdējā mirklī ar vienu kāju aizķēra dēli, un viņam atkal laimējās uzrausties augšā. Pēc tam viss gāja gludi, un viņš ielīda pieliekamajā.

- Kas nu tur sevišķs, - Emīls teica. - Taču Īda noteikti dabūs manu lellīti... es domāju... kādu citu dienu... ja nu tā būtu pavisam saplīsumi, tad vēl... nu jā, es padomāšu, ko iesākt!

Viņš pagrūda dēli tik sparīgi, ka tas ielidoja atpakaļ galdnieka skabūzī -, Emīls it visur mīlēja kārtību. Pēc tam viņš pieskrēja pie durvīm un tās paraustīja. Durvis bija aizslēgtas.

- Tā jau es domāju, - Emīls noteica. - Bet šie tak drīz nāks pēc desām, un man prātā kāds zēns, kurš no šejienes aizlaidīsies!

Emīls paostīja gaisu. Pieliekamajā smaržoja patīkami. Un tur arī glabājās īsteni gardumi! Viņš palūkojās visapkārt. Jā, patiesi, tie tik bija labumi! Augšā pie griestiem - vesela kārts ar žāvētiem šķiņķiem un apaļiem paltes plāceņiem, jo Emīla tēvam ļoti garšo paltes ar speķi un balto mērci. Un tur stūrī, blakus izvelkamajam galdam, uz kura bija salikti dzeltenie sieru un māla podi ar tikko sakultu sviestu, atradās maizes lāde ar brīnumgardajiem klaipiem. Aiz galda stāvēja koka kubls, pilns ar sālītu speķi, un tur, pie tā lielā skapja, Emīla māte glabāja pudeles ar aveņu sulu un marinētus gurķus, ingverā konservētus bumbierus un zemeņu ievārījumu. Bet skapja vidējā plauktā bija noliktas garšīgās desas.

Desas Emīlam garšoja - un kā vēl garšoja!

Dzīres Kathultā pašreiz sita augstu vilni. Ciemiņi jau bija padzēruši kafiju ar smalkmaizītēm. Tagadīņ tie sēdēja un gaidīja, kad no jauna sajūtīs izsalkumu, lai varētu ķerties pie ribiņām un siļķu salātiem, un desām, un visa, ko vien sirds kāroja.

Te piepeši Emīla māte iesaucās:

- Vī dieniņ, mēs taču esam aizmirsuši Emīlu! Ak tu nabadziņš, nu gan viņš nosēdējies skabūzī!

Emīla tēvs tūdaļ brāzās uz galdnieka skabūzi, un mazā Īda joza viņam pakaļ.

- Emīl, nu tu vari nākt ārā! - Emīla tēvs uzsauca un atvēra skabūža durvis līdz galam vaļā.

Uzmini - vai viņš bija pārsteigts? Emīla nemaz tur nebija!

- Viņš būs aizlaidies pa logu, blēdis tāds, - Emīla tēvs noteica.

Taču, paskatījies ārā pa logu un ieraudzījis apakšā nenobradātas nātres - taisnas un svaigas, Emīla tēvs satraucās.

- Te vairs nav labi, - viņš sacīja. - Šitās nātres neviens nav mīdījis kājām, vismaz cilvēks ne.

Bet mazā Īda ieraudājās. Kas gan bija noticis ar Emīlu? Līna mēdza dziedāt kādu skumju dziesmu - par meiteni, kura pārvērtusies par baltu balodi un, lai tikai nebūtu jātup riebīgajā naglu mucā, kurā viņa bijusi iespundēta, uzlidojusi debesīs. Tiesa gan, arī Emīls tika ieslodzīts, kas zin, vai viņš arīdzan nav pārvērties par balodi! Mazā Īda pavērās apkārt, lai pārliecinātos, vai tuvumā nav manāms kāds balodis. Bet vienīgais, ko viņa ieraudzīja, bija resna, balta vista, kas, uzlasīdama tārpus, staigāja gar galdnieka skabūzi. Mazā Īda raudādama rādīja uz vistu. - Tā tur varbūt ir Emīls, - Īda šņukstēja. Emīla tēvs gan tik ļauni nedomāja. Taču drošības labad viņš aizsteidzās pie Emīla mātes un pajautāja, vai viņa kādreiz neesot manījusi, ka Emīls prot lidot.

To viņa nebija vis manījusi. Nu Kathultā visi sarosījās. Dzīres nācās atlikt. Visiem vajadzēja nākt palīgā meklēt Emīlu.

- Viņam jābūt galdnieka skabūzī, vai tu to saproti? - Emīla māte bija cieši pārliecināta, un visi metās turp, lai meklētu atkal.

Taču Emīla nemaz tur nebija. Tikai piecdesmit pieci mazi koka vīriņi stāvēja sarindoti plauktā. Petrela kundze nekad nebija redzējusi tik daudz koka vīriņu un brīnījās, kas gan tos visus izdrāzis.

- Neviens cits kā mūsu mazais Emīls, - māte atteica un sāka gauži raudāt. - Viņš bija mazs, jauks puisēns.

- Nu jā, - Līna novilka un atmeta galvu. Un pēc tam piemetināja vistīrākajā smolandiešu izloksnē:

- Vadzi, ta jāpaķīķerē tai pieliekamā!

Šis Līnas ieteikums šoreiz nemaz nebija tik aplams. Visi nesās uz pieliekamo. Bet Emīla tur nebija!

Mazā Īda izmisusi klusiņām raudāja, un, kad neviens neredzēja, viņa piegāja pie baltās vistas un čukstēja:

- Nelido projām, mīļo Emīl! Es tev došu barību un ūdeni veseliem spaiņiem, tu tikai paliec Kathultā!

Tomēr vista neko nesolīja. Viņa kladzinādama gāja savu ceļu.

Nabaga Kathultas ļaudis, kā viņi meklēja! Malkas skabūzī un veļas skabūzī, bet Emīla tur nebija! Stallī un laidarā, un cūku kūtī... nekur Emīla nebija! Aitu kūtī un vistu kūtī, un žāvētavā, un mazgātavā... ne vēsts no Emīla! Tad viņi ielūkojās akā. Arī tur nekā!

Un paldies Dievam, ka tā; bet nu visi raudāja pilnā balsī. Un Lennebergas ļaudis, kas bija sabraukuši uz dzīrēm, čukstus teica citam:

- Viņš, taisnību sakot, bija tāds jauks, mazs zēns, tas Emīls! Nekāds palaidnieks jau viņš nemaz nebija... un to es nekad arī neesmu sacījis!

- Emīls laikam būs ievēlies strautiņā, - Līna sacīja. Kathultas strautiņš bija šausmīgi straujš, un mazi bērni tajā varēja viegli noslīkt.

- Uz turieni viņam neļāva iet, to tu zini, - Emīla māte stingri noteica.

Līna no jauna atmeta galvu.

- Nu jā, un tieši tālab, - viņa piebilda.

Tad visi aizmetās pie strautiņa. Kā par laimi, arī tur Emīlu neatrada, tomēr raudāt viņi raudāja pilnā galvā. Nabaga Emīla māte, viņa bija cerējusi, ka šīs būs lieliskas un jautras dzīres!

Nu vairs nebija neviena stūrīša, kur meklēt.

- Ko lai mēs beigu beigās iesākam? - Emīla māte bija izmisusi.

- Vispirms mums derētu drusku ieturēties, - Emīla tēvs ieteicās, un tas bija labi sacīts, jo meklēdami un sērodami visi bija gaužām izsalkuši.

Emīla māte tūlīt sāka klāt galdu. Dažas viņas asaras iepilēja arī siļķu salātos, kad viņa tos nesa uz viesistabu, kur tie tika pasniegti uz galda kopā ar teļa rulādēm un ribiņām, un siera pudiņiem, un vēl daudz ko citu. Petrela kundze aplaizījās - viss še izskatījās tik kārdinošs. Taču viņa vēl nebija redzējusi liekam galdā desas, un tas darīja viņu nemierīgu.

Te Emīla māte pateica tieši tā, kā tas patiesībā bija:

- Līna, mēs taču esam aizmirsušas desas! Tūlīt aizskrien pēc tām un atnes!

Līna aizjoza pēc desām. Visi pacietīgi gaidīja, un Petrela kundze māja ar galvu.

- Ak, šīs desas! - viņa priecājās. - Tās mums garšos burvīgi pat lielās bēdās!

Tad atgriezās Līna. Tikai - bez desām.

- Nāciet visi man līdzi, es jums ko parādīšu, - viņa teica.

Viņa izskatījās tāda ērmota, taču Līna jau mēdza savādi izturēties - tas jau nebija jāņem vērā.

- Kādas muļķības tev atkal padomā? - Emīla māte stingri noprasīja.

Līna, savādi iespurgdamās, savilka seju vēl ērnotākā grimasē.

- Nāciet man līdzi, - Līna teica. Un tad viņi gāja ar - visi, kas bija sanākuši uz Kathultas dzīrēm.

Līna visiem pa priekšu soļoja prom uz pieliekamo, pārējie pārsteigti sekoja. Visu laiku Līna klusi un savādi ķīķināja. Un tad viņa, atvērusi smagās durvis, pārkāpa pāri augstajam sliekšnim, un pārējie viņai sekoja, un viņa, pievedusi tos pie lielā skapja, ar brīkšķi attaisīja skapja durvis un norādīja uz vidējo plauktu, kur Emīla māte mēdza glabāt garšīgās desas.

Tagadiņ tur nebija nekādu desu. Toties tur bija Emīls.

Viņš gulēja. Palicis pagalvī desu ādas, viņš bija saldi aizmiedzis, šis jaukais puisēns, un viņa māte nopriecājās tik ļoti, itin kā būtu skapī uzgājusi lielu zelta gabalu. Kas par to, ka Emīls bija notiesājis visas desas! Tūkstošreiz labāk taču atrast plauktā Emīlu nekā pāris kilogramu desu! Gluži tāpat domāja arī Emīla tēvs.

- Hi, hi, tur gul Emīls, - mazā Īda priecājās. - Viņš nav nemaz tik stipri pārvērties.

Padomā, cik ļoti spēj ielīksmot daudzus cilvēkus viens mazs, laimīgi atrasts puika, kam vēders pilns ar desām! Nu beidzot Kathultā būs lieliskas un jautras dzīres! Emīla māte ieraudzīja mazu desas luņķīti, ar kuru Emīls nebija ticis galā. To, sev par lielu prieku, dabūja Petrela kundze. Un visiem citiem, kuri palika tukšā, nebūt nevajadzēja iet prom no dzīrēm izsalkušiem! Galdā bija ribiņas un teļa rulādes, un gaļas kotletītes, un marinētas siļķes, un sautējumi, un sacepumi, un marinēti zuši, visa kā tik daudz, ka nenoēsties. Un visbeidzot viņi dabūja brīnišķīgo siera pudiņu ar zemeņu ievārījumu un putukrējumu.

- Tas i tas lapakais, - Emīls teica visīstākajā smolandiešu izloksnē. Ja tu kādreiz esi ēdis tādu siera pudiņu, kādu gatavoja Kathultā, tad zināsi, ka viņš, šis Emīls, teica tīru patiesību.

Tad pienāca vakars, un brīnumjauka krēsla klājās pār Kathultu, pār visu Lennebergu un visu

Smolandi. Emīla tēvs nolaida karogu. Emīls un mazā Īda stāvēja viņam blakus un skatījās.

Un tā dzīres Kathultā nu bija beigušās. Katrs brauca uz savām mājām. Cits pēc cita ceļā devās pajūgi. Pēdējā savā droškā aizbrauca smalkā Petrela kundze. Emīls un mazā Īda klausījās, kā zirgu pakavu klaboņa noklust aiz pakalniem.

- Es ceru, ka Petrela kundze izturēsies laipni pret manu mazo pelīti, - Emīls bija noraizējies.

- Pret kādu pelīti? - Īda brīnījās.

- Pret to, kuru ieliku viņas somā, - Emīls atbildēja.

- Kāpēc tu tā darīji? - mazā Īda taujāja.

- Nu, man bija žēl tās pelītes, - Emīls skaidroja. - Viņa savā mūžā neko citu nav redzējusi kā vien lielo desu skapi. Es domāju: tagad viņa dabūs redzēt vismaz Vimmerbiju.

- Ka tik nu Petrela kundze būtu pret viņu laipna, - mazā Īda arī bija norūpējusies.

- Viņa droši vien būs laipna, - Emīls bija pārliecināts.

Tas notika desmitajā jūnijā, kad Emīls uzvilka mazo Īdu karoga kārtī un notiesāja visas desas. Varbūt tu visbeidzot gribi dzirdēt arī kaut ko par

svētdienu, 8. jūliju, kad Emīls dzīvoja zaļi Hultsfrēdas līdzenumā

Alfrēds, šis Kathultas sētas kalps, ļoti mīlēja bērnus. Jo sevišķi Emīlu. Emīls darīja nedarbus un bija palaidnīgs puiselis, taču Alfrēds par to nelikās zinis. Viņš tik un tā mīlēja Emīlu un bija izdrāzis viņam jauku koka bisi. Tā izskatījās tieši tāda pati kā īstā bise, kaut gan, protams, šaušanai tā nederēja. Bet Emīls tik kļiedza "piff, paff" un šāva tā, ka Kathultas zvirbuļi vairākas dienas baidījās izlīst no pažobelēm. Emīlam ārkārtīgi patika bise, un viņš gribēja pa naktīm ņemt to gultā. "Es gribu savu bisi!" viņš kļiedza vistīrākajā smolandiešu izloksnē un nelikās mierā, kamēr viņa māte, īsti nesadzirdējusi, atsteidzās ar viņa "nāģeni", nevis ar "bīsi". "Es negribu savu nāģeni," Emīls brēca, "es gribu savu bīsi" Un tad viņš arīdza to dabūja.

Jā, Emīls mīlēja bisi, un vēl vairāk viņš mīlēja Alfrēdu, kas bisi bija izdrāzis. Tāpēc nebija nekāds brīnums, ka Emīls raudāja, kad Alfrēds no visas tiesas devās uz Hultsfrēdas līdzenumu rekrūšu apmācībās. Tu laikam nezini, ko rekrūšu apmācībās dara? Redzi, agrākos laikos visiem kalpiem no Lennebergas un no visas apkārtnes bija jāiet rekrūšos, lai mācītos par karavīriem.

- Re nu, tam jānotiek akurāt tai laikā, kad mums siens vedams iekšā, - Emīla tēvs pukojās.

Viņš nebija apmierināts, ka Alfrēda nebija mājās pašā karstākajā siena laikā, jo tad Kathultā gāja skubu skubām. Taču ne jau Emīla tēvs, bet gan karalis un ģenerāļi noteica, kad Lennebergas kalpiem jābrauc uz Hultsfrēdas līdzenumu mācīties par karavīriem. Turklāt Alfrēds varēs nākt mājās tūlīt pat, kad būs izmācījies, un mācības jau ilgu laiku nevilcās. Tā ka, taisnību sakot, Emīlam nevajadzēja raudāt, taču viņš raudāja gauži un Līna arī. Jo ne jau Emīlam vien patika Alfrēds.

Alfrēds pats gan neraudāja. Viņš sacīja, ka Hultsfrēdas līdzenumā - tur tik varot "zaļi padzīvot" un izpriecāties uz nebēdu. Un, kad rati ar Alfrēdu jau sāka kustēties un visi stāvēja un noskumuši māja ardievas, tad Alfrēds, ielīksmodams sevi un mājiniekus, skaļi dziedāja šo te dziesmiņu:

Tur pilsētā Ēkšē, kur Renneslīdzenums,

ir dejot polku viegli mums;

bet arī še - kur Hultsfrēd's līdzenums -

ikkatrai meičai dejā līganums.

Trai rai rīdi, trai rai rīdi,

trai rai rīdi rallalā...

Pēc tam viņi no Alfrēda dziedāšanas nekā vairs nedzirdēja, jo Līna sāka kaut pilnā balsī, un drīz vien rati ar Alfrēdu nozuda ceļa līkumā.

Emīla māte centās mierināt Līnu.

- Neskumsti, Līna, - viņa teica. - Pacieties līdz astotajam jūlijam, tad Hultsfrēdas līdzenumā rīkos svētkus, un mēs brauksim turp apciemot Alfrēdu.

- Es arī braukšu uz Hultsfrēdu, apciemošu Alfrēdu un arīdzan zaļi padzīvošu, - Emīls nolēma.

- Es ar, - mazā Īda lūdzās.

Bet Emīla māte papurināja galvu.

- Šādi svētki nav par prieku maziem bērniem, - viņa atteica. - Jūs tikai pazudīsiet ļaužu pūlī!

- Es atkal domāju, ka pazust pūlī ir varen jauki, - Emīls iebilda, bet tas nelīdzēja.

Astotā jūlija rītā Emīla tēvs, Emīla māte un Līna aizbrauca uz svētkiem Hultsfrēdā un atstāja mājās Emīlu un mazo Īdu ar Krēsas-Maju, kurai vajadzēja tos pieskatīt. Krēsas-Maja bija veca veciņa, kas dažkārt mēdza atnākt uz Kathultas sētu un šo to piepalīdzēt mājas darbos.

Mazā Īda bija mīļš bērns. Viņa tūliņ iesēdās Krēsas-Majai klēpī, un nu tai bija jāstāsta kāds no saviem visšausmīgākajiem spoku stāstiem - un Īda ar to pašu jutās apmierināta un priecīga.

Ar Emīlu bija citādi. Pagalam rūcīgs viņš devās uz aploku un žņaudzīja dūrītē bisi.

- Ar šito es neesmu mierā, - Emīls piktojās. - Es arī braukšu uz Hultsfrēdu un padzīvošu zaļi tāpat kā citi, tas nu ir izlemts. Vai tu to saproti, Jullana?

Pēdējais bija domāts Kathultas vecajai ķēvei, kas ganījās aplokā aiz staļļa. Viņiem bija arī jauns zirgs, to sauca par Markusu. Taču Markuss tieši tobrīd rikšoja uz Hultsfrēdu - ar Emīla tēvu, māti un Līnu - protams, ir jau arī tādi, kuriem atļauts priecāties!

- Bet tagad es zinu divus, kuri jās uz svētkiem tā, ka vējš vien svilps gar ausīm, - teica Emīls. - Un tie būs mēs: es un tu, Jullana!

Un tā arī notika. Emīls uzlika ķēvei apaušus un izveda viņu no aploka.

- Neuztraucies, - viņš mierināja Jullanu. - Alfrēds būs priecīgs, kad es ieradīšos, un tu droši vien satiksi kādu vecu, laipnu ķēvi, ar ko sazviegties un pakavēt laiku, ja citādi nejaudāsi padzīvot zaļi.

Emīls pieveda Jullanu pie vārtiņiem, jo viņam taču vajadzēja kaut kur pakāpties, lai uztiktu zirgā. Viltīgs gan viņš bija, šis zēns!

- Nu tik laižamies, - Emīls skubināja. - Trai rai rīdi rallalā, mēs atvadīsimies no Krēsas-Majas, kad atgriezīsimies mājās!

Tad Jullana rikšoja lejup pa pakalniem, un Emīls ar bisi rokās sēdēja zirgam mugurā varen taisni un braši; jā, bise bija jāņem līdzī uz Hultsfrēdu! Ja jau Alfrēdam jāklūst par karavīru, tad arī Emīlam vajag par tādu klūt! Alfrēdam bija šautene, Emīlam - bise, tas bija gandrīz viens un tas pats, viņi abi būs karavīri; tā tam jābūt, tā Emīls gribēja.

Jullana bija veca. Viņa nevarēja laisties ātrā riksī, un, lai viņa pavisam nezaudētu dūšu, Emīls iedziedājās vistīrākajā smolandiešu izloksnē:

Velk nu mani ķēve sirmā,

Kaulu kambars numurs pirmā,

Vai, ak vai!

Manu nāģen velk tā aši

Un to dara diezgan braši,

Ceļš ja līdzens gadās.

Un, lai cik lēni ķēve vilkās, viņi abi - Jullana un Emīls - beidzot tomēr nokļuva Hultsfrēdas līdzenumā.

- Heisā! - Emīls uzsauca. - Nu tik mēs padzīvosim zaļi!

Bet tad viņš pieklusa un plati iepleta acis. Viņš zināja, ka pasaulē ir daudz ļaužu, bet to gan ne, ka visa tā burzma savākusies tieši šeit, Hultsfrēdas līdzenumā. Nekad viņš nebija redzējis vienuviet tik daudz cilvēku; baru baros tie stāvēja apkārt visam lielajam līdzenumam, un laukuma vidū karavīri

vingrinājās celt pie pleca šauteni un griezties pa labi un pa kreisi - kā jau daždien kareivju apmācībās. Uz zirga jādelēja viens resns, dusmīgs večuks un tik klaigāja un komandēja karavīrus: kas viņiem jādara un kā jādara; viņi paklausīja arī un darīja, kā večuks gribēja. Emīlam tas viss izlikās ļoti jocīgi.

- Vai tad šeit nekomandē Alfrēds? - viņš jautāja diviem zemnieku puikām, kuri turpat vien stāvēja. Bet viņi tik skatījās uz karavīriem un neko neatbildēja.

Emīlam arī šķita, ka ir tīri patīkami noraudzīties, kā karavīri ceļ pie pleca šauteni, bet ne jau nu pārāk ilgi - viņš vispirms gribēja notvert Alfrēdu; tālab taču viņš bija atjājis. Bet visiem kareivjiem bija zilas uniformas, un viņi visi izskatījās gluži līdzīgi cits citam. Un tai barā atrast Alfrēdu tik viegli vis nebija.

- Nuja, jāpagaida, kamēr Alfrēds ieraudzīs mani, - Emīls skaidroja Jullanai. - Tad viņš pienāks klāt un uzsauks: "Heisā!" - un tad tas dusmīgais večuks pats varēs celt šauteni pie pleca, cik vien viņam tīk!

Un, lai Alfrēds varētu viņu ieraudzīt, Emīls izjāja uz laukuma un iebļāvās no visa spēka:

- Kur tu esi, Alfrēd? Nāc šurp, lai varam zaļi padzīvot! Vai neredzi, ka es esmu ieradies?

Jā, tagadīn Alfrēds redzēja, ka tas ir Emīls, kas atjājis. Ar savu "nāģeni" un "bīsi", un veco ķēvi. Taču Alfrēds stāvēja ierindā un neuzdrīkstējās paiet pretī Emīlam, jo tur bija tas resnais, dusmīgais večuks, kas bļautījās un visu laiku komandēja.

Toties resnais večuks piejāja pie Emīla un laipnā balsi jautāja:

- Kas tev lēcies, manu puisīt? Vai tu esi aizmaldījies prom no tēva un mātes?

Tik lielu aplamību Emīls sen nebija dzirdējis. - Es taču neesmu aizmaldījies! - viņš skaidroja. - Es taču esmu šeit. Ja te kāds ir aizmaldījies, tad tie ir tēvs un māte.

Un tur nu Emīlam bija taisnība. Viņa māte tika teikusi, ka mazi bērni Hultsfrēdas līdzenumā varot pazust. Bet tagadīn viņa pati droši vien stāvēja pašā ļaužu burzmas vidū kopā ar Emīla tēvu un Līnu un viņi visi trīs jutās kā pazuduši, jo neviens no viņiem nevarēja izkustēties ne no vietas.

Lai gan viņi redzēja, ka Emīls ir še, jānudien! Protams, viņi redzēja, kā viņš te ieradās ar savu "nāģeni", "bīsi" un veco ķēvi, un Emīla tēvs sacīja:

- Tagad viņš pelnās, laikam grib izgriezt jaunu koka vīriņu!

- Nu kā tad, - Emīla māte piekrita. - Bet kā mēs viņu dabūsim rokā?

Jā, nudien, kā? Ja tu kādreiz esi bijis tādos svētkos kā še, Hultsfrēdas līdzenumā, tad sapratīsi, kāds juceklis te valdīja. Tiklīdz kareivji bija beiguši vingrināties un aizsoļojuši projām, viss lielais klajums uzreiz pieplūda pilns ar cilvēkiem. Tur bija tāds ņudzeklis, ka pats pazudīsi, kur nu vēl atradīsi Emīlu. Ne vien Emīla māte un tēvs gribēja viņu noķert, bet arī Alfrēds. Jo viņš tagad bija brīvs un gribēja būt kopā ar Emīlu un papriecāties. Taču atrast kādu tai ļaužu barā nebija viegli. Gandrīz ikviens, kas tur bija, staigāja apkārt un kādu meklēja. Alfrēds meklēja Emīlu, Emīls - Alfrēdu, Emīla māte - Emīlu, Līna - Alfrēdu, Emīla tēvs - Emīla māti; jā, jo viņa patiešām bija pazudusi, un Emīla tēvam nācās meklēt divas stundas, līdz viņu atrada - izmisušu un cieši iespiestu starp pāris Vimmerbijas cienījamām personām.

Toties Emīls nevienu neatrada, un neviens neatrada Emīlu. Tad viņš saprata, ka jāsāk padzīvot zaļi pašam uz savu roku, ja vien no tā kaut kas iznāks.

Bet vispirms Emīlam vajadzēja izkārtot tā, lai Jullana dabūtu kādu vecu, laipnu ķēvi, ar ko pakavēt laiku: to jau viņš bija tikpat kā apsolījis.

Nevienu vecu ķēvi Emīls neatrada. Toties viņš atrada Markusu, un tas jau bija daudz labāk. Markuss, piesiets pie koka, stāvēja tālu prom mežmalā un ēda sienu. Un pavisam līdzās atradās kathultiešu rati, kurus Emīls uzreiz pazina. Ieraugot Markusu, Jullana kļuva priecīga, tā vismaz likās.

Emīls piesēja Jullanu pie tā paša koka un atnesa no ratiem klēpi sienu. Tais laikos ratos vienmēr ņēma līdzī sienu zirgiem. Jullana tūdaļ sāka ēst, un tad Emīls sajuta, ka arī pats ir izsalcis.

"Sienu gan es uzreiz neēdīšu," Emīls sprieda.

Un to arī nemaz nevajadzēja darīt. Līdzenumā bija milzum daudz vietu, kur varēja nopirkt sviestmaizes, desas, maizītes un cepumus, cik tik uziet. Saprotams - par naudu.

Un tur bija arī milzum daudz jauku iespēju papriecāties. Cīrks, deju laukums, atrakciju parks ar karuseli un citas izpriecas... padomā tik, tur bija zobenu rijējs, kas varēja norīt zobenu, un ugunsrijējs, kas varēja norīt uguni, un tad vēl grezna dāma ar kuplu bārdu, kura, tiesa, rija tikai kafiju un maizītes - ik pa stundai. Ar to viņa, protams, bagāta nekļuva, bet, par laimi, viņai bija bārda. To viņa rādīja par naudu un nopelnīja itin labi.

Hultsfēdas līdzenumā viss maksāja naudu. Bet naudas Emīlam nebija.

Toties viņš bija mazs, viltīgs puiselis, kā jau esmu tev stāstījis. Viņš taču gribēja redzēt cik vien iespējams vairāk, un sāka viņš ar cirku, tālab ka to noskatīties bija visvieglāk. Vajadzēja tik uzrāpties uz kastes cirka telts aizmugurē un ieskatīties pa caurumu teltī. Taču Emīls tik dikti smējās par klaunu, kas tur iekšā skraidīja un taisīja jokus, ka ar blīkšķi nogāzās no kastes un pret akmeni sadauzīja pakausi. Tad viņš atmeta cirkam ar roku. Turklāt viņš bija izsalcis - vēl trakāk nekā pirmīt.

"Tas nekur neder, kā tad var dzīvot zaļi bez ēšanas," Emīls sprieda. "Un bez naudas es ēdienu nedabūšu. Te kaut kas jāizdomā."

Viņš bija ievērojis, ka šeit, līdzenumā, naudu varēja nopelnīt dažādā veidā, un gan jau arī viņš nepaliks tukšā. Norīt uguni un zobenu viņš neprata, bārdas viņam arī nebija, ko īsti lai pasāk?

Emīls vienā mierā stāvēja un prātoja. Tad ieraudzīja, ka cilvēku pūlī uz kastes sēdēja kāds nabadzīgs, akls vecītis. Vecītis dziedāja ārkārtīgi skumjas dziesmas - tās skanēja gaužām žēli, taču par to viņš dabūja naudu. Aklais bija nolīcis zemē cepuri, un labi ļaudis visu laiku meta tajā sīknaudas gabalus.

"Šitīn to es arī varu," Emīls nodomāja. "Un, kā par laimi, nāģen man ar ī."

Viņš nolika naģeni savā priekšā un sāka dziedāt "Velk nu mani ķēve sirmā".

Tūlīt viņam apkārt saradās ļaudis.

- Vai, tik jauks puisītis, - tie sacīja. - Viņš laikam gan ir ļoti nabadzīgs, ja stāv šē un dzied par naudu.

Tā kā tais laikos dzīvoja daudz nabadzīgu, izsalkušu bērnu, arī pie Emīla pienāca kāda laipna sieviņa un jautāja:

- Mazo draudziņ, vai tu šodien esi ar ko ēdis?

- Esmu, bet tikai sienu, - Emīls atbildēja.

Tad visi no sirds iežēlojās par zēnu. Kādam mazam, laipnam zemniekam no Vēnas pat asaras saskrēja acīs, viņš apraudājās par nelaimīgo, nabadzīgo bērnu, kas stāvēja tik pamests un kam bija tik skaisti, zīdaini mati.

Visi sāka mest piecēres un desmitēres gabalus Emīla "nāģenē". Mazais, laipnais zemnieks no Vēnas arī izvilka no bikšu kabatas divēres gabalu, bet tūdaļ nožēloja savu rīcību un, iekams nebija par vēlu, iebāza naudu atkal kabatā un pačukstēja Emīlam:

- Ja tu atnāksi man līdzī pie ratiem, es pacienāšu tevi ar sienu.

Bet Emīls tagad bija bagāts, jo nu viņam cepure bija pilna ar naudu. Piegājis pie galda, viņš nopirka sev veselu kaudzi sviestmaižu, maizīšu, cepumu un arī sulu.

To visu notiesājis, viņš par četrām kronām un divdesmit ērēm veselās četrdesmit divas reizes vizinājās ar karuseli. Emīls nekad agrāk nebija ar to braucis, viņš nezināja, ka pasaulē ir kaut kas tik jauks.

"Tagadīt gan es dzīvoju zaļi," Emīls nodomāja, riņķodams ar karuseli tā, ka zīdainie mati vien plīvoja. "Kaut ko šitik jautru es savā mūžā vēl neesmu piedzīvojis."

Pēc tam viņš kādu laiku paskatījās uz zobenu rijēju, ugunsrijēju un bārdaino dāmu, un pēc šī grūtā pārbaudījuma viņam bija palikušas pāri vairs tikai divas ēres.

"Es jau varu nodziedāt vēl vienu pantiņu un dabūt savu nāģen akal pillu," Emīls prātoja. "Šeit visi ir tik laipni."

Bet tad viņš juta, ka ir noguris. Viņš negribēja vairs dziedāt, arī naudu negribēja, tālab atdeva aklajam vecītim divēres gabalu. Pēc tam, meklēdams Alfrēdu, viņš maķenīt paklaiņoja.

Ja Emīls iedomājās, ka visi cilvēki ir laipni, tad viņš rūgti maldījās. Šai pasaulē dzīvoja arī dažs labs ļauns cilvēks, un viens todien bija ieradies uz svētkiem Hultsfrēdas līdzenumā. Tolaik tajā nostūrī dauzījās apkārt kāds briesmīgs zaglis. Par Zvirbuli viņu sauca; no viņa baidījās ļaudis visā Smolandē. Par viņa izdarībām daudz rakstīja gan "Smolandes Avīze", gan "Hultsfrēdas Ziņas". Visur - svētkos, tirgus plačos un citās vietās, kur apgrozījās cilvēki un nauda, tur kā likts būs klāt arī Zvirbulis un nozags visu, kas nav piesiets. Lai neviens viņu nepazītu, viņam katru reizi bija citāda bārda un ūsas. Arī šodien šis vīrs bija ieradies Hultsfrēdas līdzenumā uz svētkiem un zaglīgi staigāja apkārt, lai paraudzītos, vai nevar ko nočiept. Šodien viņam bija melna cepure ar platām malām un melnas ūsas. Neviens nenojauta, ka apkārt ložņā Zvirbulis, citādi visi kā viens būtu pagalam pārbijušies.

Taču, ja Zvirbulis būtu bijis gudrs vīrs, viņš nesadomātu nākt uz Hultsfrēdas līdzenumu todien, kad tur bija Lennebergas Emīls ar savu "bīsi". Jo, uzmini nu, kas notika?

Tur vienā mierā, meklēdams Alfrēdu, klaiņoja arī Emīls. Kad Emīls gāja garām bārdainās dāmas teltij, viņš pa telts durvju spraugu ieraudzīja, ka viņa skaita naudu. Dāma gribēja zināt, cik ieņēmusi par savas bārdas rādīšanu šai raženajā svētdienā.

Laikam jau tik maz vis nebija, jo viņa, braucīdama bārdu, apmierināti vīpsnāja. Un tad viņa pamanīja Emīlu.

- Nāc iekšā, puisīt! - viņa uzsauca. - Tu izskaties ļoti paklausīgs, tālab drīksti apskatīt manu bārdu gluži par velti.

Emīls jau pirmīt bija raudzījies uz šo bārdu tiku tikām, taču viņš negribēja atteikties, ja jau tiek lūgts. Un, tā kā numurs bija par velti, viņš iegāja teltī ar savu "nāģeni" un savu "bīsi" un ilgi vērās uz bārdaino dāmu - apmēram par divdesmit piecām ērēm.

- Kā var uzaudzēt tik skaistu bārdu? - viņš pieklājīgi jautāja. Taču bārdainā dāma uz to nepaguva atbildēt. Jo tai pašā brīdī šausmīga balss nošņāca:

- Tūliņ atdod naudu, ja ne, noraušu tev bārdu!

Tur draudēja Zvirbulis. Viņš bija ielavījies teltī pilnīgi nemanīti.

Bārdainās dāmas seja mirklī nobāla, protams, izņemot to vietu, kur auga bārda. Nabadzīte, viņa laikam būtu visu savu naudu atdevusi Zvirbulim, ja Emīls nepačukstētu:

- Ņem manu bīsi!

Un bārdainā dāma saķēra bīsi, kuru Emīls slepšus iespieda viņai rokā. Teltī bija diezgan tumšs un nekā prātīga nevarēja saskatīt, tāpēc bārdainā dāma nodomāja, ka šī ir īsta bise, tāda, ar kuru var šaut. Un tici vai ne... arī Zvirbulis nodomāja tāpat!

- Rokas augšā, citādi šaušu! - dāma kļiedza. Un tagad nobālēja Zvirbuļa seja, viņš pacēla gaisā abas rokas - un tur nu viņš stāvēja, trīcēdams kā apses lapa, kamēr bārdainā dāma sauca policiju tā, ka skanēja pa visu Hultsfrēdas līdzenumu.

Ieradās policija, un pēc tam Zvirbuli nekad vairs neredzēja nedz Hultsfrēdā, nedz arī kur citur, un - beidzot zagšanai Smolandē bija beigas. Jā, jā, tā gan! Par to, ka notvērusi Zvirbuli, bārdainā

dāma izpelnījās lielu atzinību gan "Smolandes Avīzē", gan "Hultsfrēdas Ziņās". Taču neviens ne ar vārdu nepieminēja Emīlu un viņa "bīsi". Tāpēc es domāju, ka pienācis laiks izstāstīt, kā tas viss patiesībā notika.

- Tīrā laime, ka es paņēmu līdzi uz Hultsfrēdu savu nāģeni un "bīsi," - skaidroja Emīls, kad policisti bija aizveduši Zvirbuli uz tuptūzi.

- Jā, tu esi krietns zēns, - bārdainā dāma priecājās. - Tādēļ arī drīksti skatīties uz manu bārdi, cik vien gribi, - pavisam par velti.

Taču Emīls bija noguris. Viņš negribēja redzēt nedz bārdi, nedz arī ko citu, nedz zaļi padzīvot. Viņam gribējās tikai gulēt. Jo nu jau diena sliecās uz vakara pusi. Padomā tik, Hultsfrēdas līdzenumā bija pagājusi visa diena... un viņš nebija atradis Alfrēdu!

Emīla tēvs, Emīla māte un Līna arī bija noguruši. Viņi bija meklējuši un meklējuši Emīlu, un Līna bija meklējusi un meklējusi Alfrēdu, tagad neviens no viņiem nespēja vairs meklēt.

- Ak, manas nabaga kājas! - izsaucās Emīla māte, un Emīla tēvs drūmi pamāja ar galvu.

- Jā, šitentādos svētkos ir varen jautri, - viņš teica. - Nāciet, brauksim mājās - uz Kathultu, ko nu vairs.

Un viņi vilkās uz mežmalu, lai iejūgtu zirgu un dotos ceļā. Tad viņi ieraudzīja Jullanu stāvam un ēdam sienu pie tā paša koka, kur Markuss.

Emīla māte sāka raudāt.

- Ak, kur gan tagad ir mans mazais Emīls! - viņa bēdājās, bet Līna tik atmeta atpakaļ galvu.

- Šitas puika neko citu nedara kā strādā nedarbus, īsts palaidnieks, - sacīja Līna.

Tad viņi izdzirda, ka elsdams un pūzdams kāds skrien šurp. Un tas bija Alfrēds.

- Kur Emīls? - viņš jautāja. - Es viņu augu dienu meklēju.

- Kas man daļas, kur viņš ir, - atmeta Līna. Pēc tam viņa ietraisās ratos, lai brauktu mājās. Un padomā tik, viņa uzkāpa virsū Emīlam!

Ratos bija palicis mazdrusciņ siena, un šai sienā gulēja Emīls. Bet, kad Līna iekāpa ratos, viņš pamodās un ieraudzīja, kas bija atnācis un aizelsies stāvēja pie ratiem savā zilajā formas tērpā. Tad Emīls pastiepa roku un aplika Alfrēdam ap kaklu.

- Ak, tas esi tu, Alfrēd! - viņš noteica. Un tūliņ pat iemiga.

Pēc tam kathultieši brauca atpakaļ uz Kathultas sētu. Markusam nācās vilkt, un Jullana, piesieta pie ratiem, rikšoja nopakaļus. Emīls, dažbrīd pamodies, redzēja tumšu mežu, gaišas vasaras debesis un sajuta sienu, zirgu un nakts smaržu, dzirdēja, kā klab pakavi un čīkst ratu riteni. Bet lielākoties viņš visu ceļu gulēja un sapņoja, ka Alfrēds drīz nāks mājās. Uz Kathultu un pie Emīla. Un tā tam patiešām bija jānotiek.

Tas bija astotajā jūlijā, kad Emīls dzīvoja zaļi Hultsfrēdas līdzenumā. Uzmini - vai vēl kāds todien meklēja Emīlu? Pajautā Krēsas-Majai! Nē, labāk nedari vis to, jo tad Krēsas-Majai uz rokām uzmetas sarkanas pūtītes, kas niez un tik lēti nenoiet.

Nu tu esi dzirdējis, ko Emīls izdarīja septītajā martā un divdesmit otrajā maijā, un desmitajā jūnijā, un astotajā jūlijā, taču gadā bija vēl daudz dienu tādām zēnam, kas gribēja strādāt nedarbus, un, ai, kā Emīls to gribēja. Viņš palaidņojās gandrīz katru dienu visu cauru gadu un jo sevišķi deviņpadsmitajā augustā un vienpadsmitajā oktobrī, un trešajā novembrī. Ha, ha, ha, man jāsmejas, kad atceros, ko viņš izdarīja trešajā novembri, bet to es nestāstīšu, jo esmu Emīla mātei apsoliņusies klusēt. Kaut gan tieši pēc šīs delverības Lennebergas iedzīvotāji savāca naudu. Viņiem bij žēl Kathultas Svensonu, kuriem ir tik palaidnīgs puiselis. Tāpēc katrs iedeva pa piecdesmit ērēm, un, iesējuši naudu drāniņā, viņi aizgāja pie Emīla mātes.

- Varbūt ar to pietiks, lai jūs varētu Emīlu aizsūtīt uz Ameriku, - viņi sacīja.

Jā, tas tik būtu jauki! Aizsūtīt Emīlu uz Ameriku... Kas zina, ko tad Lennebergas iedzīvotāji būtu dabūjuši par komunālvaldes priekšsēdētāju? Protams, tas notiks tad, kad Emīls būs pieaudzis.

Par laimi, Emīla māte nebija mierā ar tik muļķīgu priekšlikumu. Viņa noskaitās un svieda drāniņu tā, ka nauda aizlidoja pa visu Lennebergu.

- Emīls ir mazs, jauks puisēns, - viņa teica. - Un mēs viņu mīlam tieši tādu, kāds viņš ir.

Un tomēr viņa bija maķenīt noraizējusies par savu Emīlu. Tādas jau mātes kļūst, kad ļaudis nāk un sūdzas par viņu bērniem. Un vakarā, kad Emīls bija gultiņā ar savu "nāģeni" un savu "bīsi", māte iegāja pie viņa un brītiņu tur pasēdēja.

- Emīl, - viņa teica, - tu drīz būsi liels un sāksi iet skolā. Kā tev klāsies, ja būsi tāds palaidnieks un allažiņ darīsi nedarbus?

Emīls gulēja gultiņā un ar savām apaļajām, zilajām ačelēm un gaišajiem, zīdainajiem matiem izskatījās pēc maza eņģeļa.

- Trai rai rīdi rallalā! - viņš attrauca, jo tā bija tāda runa, kurā viņam it nemaz netikās ieklausīties.

- Emīl, - māte stingri noprasīja, - diezi kā būs, kad tu sāksi iet skolā?

- Labi būs, - atteica Emīls. - Es vairs nedarīšu nedarbus, es tā domāju... kad sākšu iet skolā.

Emīla māte nopūtās.

- Jā, jā, jācer vien ir, - viņa noteica un devās uz durvīm. Te Emīls piecēlās gultā sēdus un, pasmaidījis kā eņģelītis, sacīja:

- Par to nekad nevar būt drošs!

LENNEBERGAS EMĪLA JAUNIE NEDARBI

LENNEBERGAS Emīls - viņš dzīvoja Kathultas sētā, Lennebergas draudzē Smolandē, - vai tu kādreiz esi ko dzirdējis par viņu? Ak nē? Tad varu tev apgalvot, ka Lennebergā nebija neviena cilvēka, kas nepazītu Kathultas sētas nejauko, mazo zēnu, to Emīlu, kurš izdarīja vairāk nedarbu, nekā gadā ir dienu, un tā bija iebiedējis Lennebergas iedzīvotājus, ka viņi gribēja aizsūtīt Emīlu uz Ameriku. Jā gan, nūdien Lennebergas iedzīvotāji savāca naudu, iesēja to drāniņā, aizgāja pie Emīla mātes un sacīja:

- Varbūt ar to pietiks, lai jūs varētu Emīlu aizsūtīt uz Ameriku.

Viņi domāja, ka dzīve Lennebergā kļūs daudz mierīgāka, kad te vairs nebūs Emīla, un, protams, viņiem bija taisnība. Bet Emīla māte briesmīgi noskaitās un svieda naudu tā, ka tā aizlidoja pa visu Lennebergu.

- Emīls ir mazs, jauks puisēns, - viņa teica. - Mēs viņu mīlam tieši tādu, kāds viņš ir.

Bet Kathultas kalpone Līna teica:

- Mums tak jāpadomā arīdzan par tiem amerikāņiem. Viņi tak nikā ļauna nau nodarījuši, kāpēc tad mums jāuzgrūž viņiem uz kakla Emīls?

Tad Emīla māte ilgi un bargi noraudzījās uz Līnu, un Līna saprata, ka izrunājusies muļķīgi. Viņa sāka stostīties un mēģināja izteikties labāk.

- Nu jā, kundze. Bet Vimmerbijas pilsētas laikrakstā rakstīts par šito šaušalīgo zemestrīci tur, tālu Amerikā... un tad nu es domāju - tas būtu pārlieku daudz, ja Emīls...

- Ciet klusu, Līna, un ej uz laidaru slaukt govīs, tas ir vienīgais, ko tu proti, - Emīla māte attrauca.

Tad Līna paņēma slauceni un aiztenterēja uz laidaru, apsēdās un slauca tā, ka šļakstēja vien. Viņa vienmēr strādāja maķenīt labāk, ja bija noskaitusies, tāpēc arī šoreiz slauca kārtīgāk nekā parasti un visu laiku nez ko klusi murmināja:

- Kaut kādai taisnībai tak jābūt! Visu postu tak nivar uzkraut amerikāņiem. Es mīļu prātu ar

viņiem mainītos, tādēļ domāju viņiem rakstīt šitā: «Te nu jums būs Emīls, sūtiet šurp pie mums to zemestrīci.»

Līna gan plātījās! It kā viņa būtu tā īstā, kas varētu rakstīt uz Ameriku, viņa, kas neprata uzrakstīt pat tā, lai viņas rakstīto varētu izlasīt tepat Smolandē. Nē, ja kāds varētu rakstīt uz Ameriku, tā varētu būt tikai Emīla māte. Viņa bija cītīga rakstītāja. Viņa pierakstīja visus Emīla nedarbus zilā burtnīcā, ko turēja sekretāra atvilktnē.

- Kāda tam nozīme? - Emīla tēvs aizrādīja. - Ar visiem šiem puikas nedarbiem tu tikai noraksti mūsu zīmuli, vai par to tu esi padomājusi?

Par to Emīla māte neraizējās. Viņa cītīgi pierakstīja visus Emīla nedarbus, lai Emīls, izaudzis liels, dabūtu zināt, ko darījis bērnībā, un tad saprastu, kāpēc viņa māte nosirmojusi, un varbūt mīlētu māti ar visiem viņas sirmajiem matiem, jo viņa nosirmojusi Emīla dēļ.

Tikai neiedomājies, ka Emīls bija ļauns, ak nē, viņa mātei bija taisnība, kad viņa sacīja, ka Emīls ir mazs, jauks zēns un ar saviem gaišajiem, zīdainajiem matiem un biklajām, zilajām acīm izskatās pēc eņģeļa. Protams, Emīls bija labs, un viņa mātei bija taisnība, ja viņa to ierakstīja tajā zilajā burtnīcā.

«Vakar Emīls bija laps,» viņa divdesmit septītajā jūlijā rakstīja savā zilajā burtnīcā. «Visu dienu viņš niizdarīja nikādus nedarbus tak laikam tāpēc, ka viņam bija drusis un viņš nekā nispēja padarīt.»

Bet jau divdesmit astotajā jūlijā Emīla temperatūra bija tā pazeminājusies, ka par viņa izdarībām tika pierakstītas vairākas lappuses. Jo viņš, šis zēns bija spēcīgs kā vērsis un paguva izdarīt nez cik nedarbu, ja vien bija vesels.

- Šitādu zēnu es nikad vēl niesmu redzējusi, - Līna teica.

Tu laikam jau būsi sapratis, ka Līnai Emīls tā īsteni nepatika. Viņa vairāk mīlēja Emīla māsiņu, kas bija labs un paklausīgs bērns. Bet Alfrēds, Kathultas kalps, mīlēja Emīlu, kāpēc - to gan neviens nezināja, un arī Emīls mīlēja Alfrēdu. Kad Alfrēds bija brīvs no darba, viņi abi kopā jutās jautri, un Alfrēds iemācīja Emīlam daudzus derīgus darbus - apseglot zirgu, ķert līdakas un šņaukt tabaku, nu jā, šī pēdējā nodarbība nebija visai derīga, un Emīls to pamēģināja tikai vienu vienīgu reizi. Bet pamēģināt viņš pamēģināja, jo vēlējās darīt visu, ko darīja Alfrēds. Alfrēds bija izdrāzis Emīlam koka bisi - tas taču bija jauki darīts? Šī koka bise bija Emīla mīļākā manta. Un pēc bises viņa mīļākā manta bija maza, neglīta cepurīte ar nagu; cepurīti tēvs pilsētā viņam bija nopircis, pats nezinādams, kādēļ.

- Man patīk mana bīse un nāģen, - Emīls sacīja savā mēlē un nevienu vakaru neapgūlās nepaņēmis līdzī gultā savu «bīsi» un «nāģeni».

Vai tagad tu atceries visus, kas dzīvoja Kathultas sētā? Tur bija Emīla tēvs, ko sauca pair Antonu, Emīla māte Alma, Emīla māsa Īda, kalps Alfrēds, kalpone Līna un tad pats Emīls.

Un kur tad vēl, protams, Krēsas-Maja, viņu mēs nedrīkstam aizmirst. Viņa bija maza, izdēdējusi iebūvieša sievele, kas dzīvoja iebūvieša būdā mežā, bet allažīņ gāja uz Kathultas sētu un palīdzēja mazgāt veļu, pildīt desas un darīt tamlīdzīgus darbus un ar saviem šausmīgajiem stāstiem par veļiem, spokiem, rēģiem, slepkavām un zagļiem un citiem līdzīgiem jaukiem nostāstiem līdz nāvei nobiedēja Emīlu un Īdu.

Bet varbūt tagad tu gribēsi dzirdēt kaut. ko par Emīla nedarbiem? Tos viņš darīja ik dienas, izņemot tās, kad viņam bija drudzis, un tāpēc mēs itin mierīgi varam izvēlēties jebkuru dienu un paraudzīties, ko viņš tajā izdarījis. Jā, starp citu, kāpēc gan neminēt šo pašu divdesmit astoto jūliju?

Sestdien, 28. jūlijā, kad Emīls uzgāza tēvam virsū klimpu mīklu un izgrieza savu simto koka vīriņu

Kathultas virtuvē atradās vecs, zili krāsots dīvāns, un uz šā dīvāna gulēja Līna. Tolaik, kad tas

notika, visa Smolande bija pārpilna ar virtuves dīvāniem, uz kuru izsēdētajām atspērēm gulēja sīcošu mušu aplidotas kalpones, - un kāpēc lai tā nebūtu arī Kathultas sētā? Līna gulēja saldi uz sava dīvāna. Neviena viņu nespēja atmodināt pirms pulksten pieciem no rīta, kad ietarkšķējās modinātājpulkstenis un viņai vajadzēja celties un slaukt govīs.

Tiklīdz Līna no dīvāna bija piecēlusies, virtuvē ielavījās Emīla tēvs, lai vienā mierā iedzertu rīta kafiju, iekams pamostas Emīls. Pēc viņa domām, bija jauki sēdēt te pie lielā izvelkamā galda gluži vienam, neredzēt Emīlu, tikai dzirdēt ārpusē vīterojam putnus un kladzinām vistas, sūkt kafiju, mazliet pašūpoties krēslā un zem kājām just skaistos grīdas dēļus, kurus Līna bija nobertzusi gluži baltus ... Varbūt arī Emīla tēva kājas būtu vajadzējis nobertz baltas tāpat kā grīdas dēļus. Emīla tēvs no rītiem staigāja basām kājām un ne tikai tāpēc, ka tas bija tik patīkami.

- Maķenīt taču var pietauptīt arīdzan apavus, - viņš aizrādīja Emīla mātei, kas bija tik iecirtīga un nemaz pat nedomāja staigāt basām kājām. - Tu jau tā plēs kurpes, ka mums ik pēc desmit gadiem atkal ir atkal jāpērk jaunas.

- Jā gan, tieši tā, - Emīla māte attrauca, un tad par to vairs netika bilsts ne vārds.

Es iepriekš sacīju, ka Līnu nekas nevarēja pamodināt kā tikai modinātāja tarkšķi, bet kādu rītu Līnu tomēr pamodināja kaut kas cits. Tas notika divdesmit septītajā jūlijā, tieši tajā dienā, kad Emīlam bija drudzis. Vai vari iedomāties kaut ko tik baismīgu: Līna pamodās pulksten četros no rīta, jo pāri viņas sejai pārskrēja liela žurka. Līna iekliegdamās pietrūkās kājās un paķēra malkas pagali, bet žurka jau bija nozudusi kādā caurumā malkas grēdā.

Izdzirdis par žurku, Emīla tēvs briesmīgi satrūkās.

- Jauka padarīšana, virtuvē žurkas, tās jau var apēst mūsu maizi un gaļu! - viņš izsaucās.

- Un arīdzan mani, - Līna piebilda.

- Un pēc tam mūsu maizi un gaļu, - Emīla tēvs noteica. - Nakti mums virtuvē jātur kaķis.

Emīls dzirdēja par žurku, un, lai gan viņam bija drudzis, viņš tūdaļ sāka prāt, kā noķert žurku, ja ar kaķi viss saietu dēlī.

Divdesmit septītajā jūlijā pulksten desmitos vakarā Emīlam vairs drudža nebija un viņa kūšāja darbošanās prieks. Tajā laikā visi Kathultas iemītnieki gulēja: Emīla tēvs, Emīla māte un mazā Īda kambarītī blakām virtuvei, Līna uz sava virtuves dīvāna un Alfrēds kalpu istabā pie galdnieka skabūža. Sivēni un vistas gulēja cūku un vistu kūtī, govīs un zirgi gulēja ārā zaļajās pļavās, bet nomodā virtuvē bija tikai kaķis un ilgojās pēc laidara, jo tur bija vairāk žurku. Nomodā bija arī Emīls un piesardzīgi no sava kambarīša ielavījās virtuvē.

- Nabaga Minkucīt, te nu tu sēdi, - viņš teica, ieraudzījis kaķa spožās acis pie virtuves durvīm.

«Miau!» ieņaudējās Minkucis. Un Emīls, būdams liels dzīvnieku draugs, izlaida kaķi ārā.

Viņš, protams, saprata, kā žurka jānoķer, un tagad, kad kaķa vairs te nebija, to vajadzēja izdarīt citādi. Tāpēc Emīls paņēma žurku slazdu, ielika tajā prāvu gabaliņu speķa un nolika slazdu pie malkas grēdas. Bet tad viņš pārdomāja. Ja žurka, izbāzusi degunu no malkas grēdas, pamanīs slazdu, viņa kļūs aizdomīga un neļaus sevi noķert. «Būs labāk,» Emīls prātoja, «ja žurka pavisam mierīgi paskraidīs pa virtuvi un tad uzreiz pamanīs slazdu tur, kur nepavisam nedomāja to ieraudzīt.» Vienu brīdi viņam ienāca prātā uzlikt slazdu uz Līnas sejas, pa kuru žurka skraidot, bet viņš baiļojās, ka Līna pamodīsies un visu izjauks. Nē, viņam jāatrod cita vieta. Kāpēc gan ne zem lielā izvelkamā galda? Tieši tur nokrīt maizes drupačas, un žurka tās uzmeklē, protams, ne jau pie tēva krēsla, tur drupaču gaužām maz.

- Bet padomā, cik baigi, - Emīls ierunājas un apstājās virtuves vidū, - padomā, ja nu žurka te pienāk un, neatradusi maizes drupačas, sāk graužt tēva kājas lielo pirkstu?

Tas nedrīkst notikt, Emīls par to parūpēsies. Tādēļ viņš nolika žurku slazdu tieši tur, kur tēvs

mēdz izstiept kājas, un ļoti apmierināts ierāpās atpakaļ gultā.

Viņš atmodās, kad bija jau atausis dzidrs rīts, jo viņu pamodināja kliegzieni virtuvē.

«Viņi kliedz aiz prieka, ka žurka noķerta,» Emīls nodomāja, bet tajā pašā brīdī viņa kambarītī iebrāzās māte. Viņa izrāva Emīlu no gultas un iešņāca ausī:

- Uz vietas prom galdnieka skabūzī, iekams tēvs no slazda nav izrāvis kājas lielo pirkstu, citādi, baidos, tava pēdējā stundiņa būs klāt.

Viņa satvēra Emīlu pie rokas un brāzās ar viņu prom, kaut arī viņam mugurā bija tikai kreklis, jo apģērbties vairs nebija laika.

- Bet mana bīse un nāģen jāpaņem līdz! - Emīls izsaucās. Viņš paķēra bisi un nāģeni un tad tiešā ceļā brāzās uz galdnieka skabūzi, ka kreklis vien plandēja. Šajā istabiņā viņam bija jāsēž pēc izdarītiem nedarbiem. Emīla māte no ārpuses aizbultēja durvis, lai Emīls netiktu ārā, un Emīls savukārt aizbultēja durvis no iekšpuses, lai pie viņa nevarētu ienākt tēvs; kā māte, tā Emīls rīkojās gudri un piesardzīgi. Emīla māte domāja, ka būs labāk, ja Emīls pāris stundu nesatiks tēvu. To pašu domāja arī Emīls, un tāpēc viņš kārtīgi aizbultēja durvis no iekšpuses, pēc tam mierīgi apsēdās uz malkas skaldāmā kluča un sāka griezt mazu, jauku koka vīriņu. To viņš darīja ikreiz, kad viņu pēc kāda nedarba ieslodzīja galdnieka skabūzī, un viņš jau bija izgriezis deviņdesmit septiņus vīriņus. Glīti saridāti, tie stāvēja uz plaukta, un Emīls priecājās, viņos noraudzīdamies un domādam, ka drīz to būs vesels simts. Tā patiešām būs īstena jubileja.

«Tajā dienā es sarīkošu dzīres galdnieka skabūzī un ielūgšu tikai Alfrēdu,» Emīls izlēma, sēdēdams uz kluča ar atvāžamo nazi rokā. Iztālis viņš dzirdēja tēva kliegzienus, bet pamazām tie norima. To vietā atskanēja citi - daudz spalīgāki kliegzieni, un Emīls uzbudināts prātoja, kas gan noticis viņa mātei. Bet tad viņam ienāca prātā, ka šodien kaus lielo sivēnmāti. Tur kliezda viņa. Nabaga sivēnmāte, viņai gan divdesmit astotais jūlijs nebija nekāda mierīgā diena. Nē, nepavisam, šī diena arīdzan dažam labam nebija nekāda priecīga!

Ap pusdienas laiku Emīlu izlaida no skabūža, un, kad viņš ienāca virtuvē, viņam pretī, priekā starodama, skrēja Īda.

- Pusdienās būs klimpas, - viņa teica.

Varbūt tu nezini, kas klimpas ir? Tie ir lieli, melni, ar speķi pildīti pikuči. Klimpas garšo pēc asinspuodiņa, tomēr savādāk un daudz labāk. Tās gatavo no asinīm - tieši tāpat, kā no asinīm gatavo asinspuodiņu, un, tā kā Kathultā bija nokauta cūka, tad skaidrs, ka Emīla māte vārīs asins klimpas. Viņa jau bija sagatavojusi klimpu mīklu lielā māla bļodā, kas atradās uz galda; uz plīts varenā dzelzs katlā vārījās ūdens, un drīz vien te būs tādas klimpas, ka nevarēs vien nopriecāties.

- Es apēdīšu astoņpadsmit gabalus! - lielīgi izsaucās Īda, lai gan viņa bija tikai maza spindzele, kas, lielākais, spēja apēst pus klimpu.

- Tēvs nu gan tev to neļaus, - iebilda Emīls. - Starp citu, kur ta viņš ir?

- Viņš gul un atpūšas, - Īda atteica.

Emīls palūkojās ārā pa virtuves logu. Patiesi, tur lejā, zālē, gulēja tēvs, uzlīcis lielo salmu platmali uz sejas. Tā bija viņa ierastā pusdienas atdusa. Parasti viņš gan to darīja pēc pusdienām, nevis pirms, taču šodien viņš jutās sevišķi gurd, laikam gan akurāt tā jūtas cilvēks, kurš, dienai sākoties, nokļuvis žurku slazdā.

Emīls pamanīja, ka tēvam kurpe ir tikai labajā kājā. Vispirms Emīls nodomāja, ka tas notiek aiz tīrās taupības. Tēvs laikam gan gribēja papriekš novalkāt tikai vienu kurpi. Bet tad Emīls ieraudzīja asiņaino apsēju ap tēva kreisās kājas lielo pirkstu un visu saprata. Tēvam tā sāpēja šis kreisās kājas lielais pirksts, ka viņš nevarēja uzvilkt kurpi. Emīlam sametās kauns, un viņš stipri nožēloja muļķīgo nedarbu ar žurkuslazu. Nu viņš gribēja tēvu iepriecināt un, zinādam, ka tēvam par visu vairāk

garšo klimpas, satvēra māla bļodu un pastiepa to ārā pa logu.

- Skaties, tēt, mums pusdienā būs klimpas! - viņš gaviļēja.

Tēvs, noņēmis salmu platmali no sejas, pameta drūmu skatienu uz Emīlu. Viņš vēl nebija aizmirsis žurku slazdu, to skaidri varēja redzēt, un Emīls, cik vien spēja, pūlējās, lai viss atkal būtu labi.

- Paskaties, cik daudz mīklas! - viņš gaviļēja un pastiepa bļodu vēl tālāk uz priekšu. Bet vai varat iedomāties kaut ko tik briesmīgu - bļoda viņam izkrita no rokām un ar visu asiņaino saturu uzgāzās virsū Emīla tēvam, kad viņš tur gulēja, paslējis degunu uz augšu.

- Blurkš! - Emīla tēvs izdvesa, jo vairāk nekā nevar pateikt, ja mute aizmūrēta ar klimpu mīklu. Viņš smagi piecēlās kājās un beidzot izgrūda rēcienu, ko apslāpēja klimpu mīkla, - apslāpētu rēcienu, taču vēlāk tas skanēja pār visu Lennebergu. Māla bļoda gulēja uz viņa galvas kā vikinga ķivere, bet klimpu mīkla tecēja lejup. Tieši tobrīd no veļas mazgātavas iznāca Krēsas-Maja - tur viņa bija skalojusi cūkas zarnas - un, ieraudzījusi asinīm aptraipīto Emīla tēvu, kļiedza vēl spalīgāk par sivēnmāti un traucās pa ciemu ar briesmīgo vēsti.

- Mīļajam Kathultas tēvam pienācis gals! - viņa brēca. - Emīls, šitas nelaimesputns, viņu tā sasitis, ka asins plūstin plūst, ak vai, ak vai, ak vai! Vai manu!

Kad Emīla māte ieraudzīja, kas noticis, viņa atkal satvēra Emīla roku un, ko kājas nes, aizsāvēs uz galdnieka skabūzi. Un, kamēr Emīls joprojām tikai ar kreklu mugurā sēdēja skabūzī un grieza savu deviņdesmit devīto koka vīriņu, viņa mātei bija diezgan, ko noņemt, kamēr viņa notīrīja tēvu.

- Berz tā, lai no mīklas iznāktu vismaz kādas četras klimpas, - Emīla tēvs aizrādīja, bet Emīla māte skurināja galvu.

- Kas izniekots, tas izniekots. Tagad es klimpu vietā izcepšu pladiņas.

- Hihihi, pusdienu vietā mēs dabūsim vakariņas, - ierunājās mazā Īda, bet uzreiz apklusa, jo cauri klimpu mīklai viņa ieraudzīja tēva acis - un to skatiens bija drūms.

Emīla māte pavēlēja Līnai sarīvēt pladiņām kartupeļus. Varbūt tu nezini, kas pladiņas ir? Tās ir lielas pankūkas ar kartupeļu piemaisījumu, un es varu galvot, ka tās garšo labāk, nekā izklausās. Drīz vien Līna tajā pašā māla bļodā, ko Emīla tēvs bija noņēmis no galvas, sagatavoja biezu, lielisku, iedzeltenu mīklu. Viņš taču negribēja staigāt apkārt visu dienu kā nez kāds vikings. Tiklīdz viņš bija daudz maz notīrīts, tā devās uz druvas plaut rudzus, kamēr būs izceptas pladiņas, un Emīla māte izlaida Emīlu ārā no skabūža.

Emīls ilgi bija nosēdējis nekustīgi un tagad juta nepieciešamību izkustēties.

- Rotaļasimies «Vējiņ, pūt!», - viņš teica Īdai, un Īda tūdaļ aizbēga. «Vējiņ, pūt!» bija Emīla paša izgudrota rotaļa. Tā bija jautra skriešana no virtuves līdz lievenim, no lieveņa līdz istabai, no istabas līdz virtuvei un no virtuves atkal līdz lievenim, līču loču, tā ka vējš vien šalca apkārt. Bet Emīls un Īda skrēja pretējā virzienā un, ik reizi satikušies, viens otram dūra vēderā ar rādītājpirkstu un kļiedza: «Vējiņ, put!» Tāpēc šo rotaļu tā sauca, un kā Emīlam, tā Īdai tā šķita ļoti jauka.

Bet, kad Emīls, skriedams astoņdesmit astoto apli, izbrāzās no virtuves, viņš uzskrēja virsū Līnai, kura ar māla bļodu rokās devās pie plīts, lai beidzot ceptu pladiņas. Un, tā kā Emīls gribēja novēlēt arī Līnai mazliet prieka, viņš iedūra tai ar pirkstu un uzsauca:

- Vējiņ, pūt

To viņam nevajadzēja darīt. Viņš taču zināja, ka Līnai kut.

- Īiiiih! - Līna izsaucās un nolocījās kā tārps. Un vai varat iedomāties ko briesmīgāku? Viņai no rokām izkrita māla bļoda. Neviena lāgā neaptvēra, kā tas notika. Tikai viens ir skaidrs, ka Emīla tēvs, kas patlaban, šausmīgi izsalcis, nāca ārā no virtuves, dabūja sejā visu pladiņu mīklu.

- Blurkš! - Emīla tēvs atkal izdvesa, jo vairāk jau nevar pasacīt, ja seja notripta ar pladiņu

mīklu. Emīls un Īda no šā izteiciena vēlāk izveidoja mazu sakāmo.

«Blurkš, tēvs sacīja pladiņu mīklā,» viņi smīkņādami teica, - vai arī: «Blurkš, tēvs sacīja klimpu mīklā,» - un kā viens, tā otrs izteiciens bija labs.

Bet šoreiz tieši Emīlam nebija laika smīkņāt, jo māte, satvērusi viņa roku, ko kājas nes, aizskrēja ar viņu uz galdnieka skabūzi. Emīlam aiz muguras skanēja tēva rēcieni, sākumā pladiņu mīklas apslāpēti, bet vēlāk tie skanēja pār visu Lennebergu.

Kad Emīls, sēdēdams uz kluča, grieza simto koka vīriņu, viņam itin nemaz nebija jubilejas noskaņas, drīzāk otrādi. Viņš bija pārskaities kā lapsene. Vienā un tai pašā dienā sēdēt trīs reizes galdnieka skabūzī bija pārlietu daudz, turklāt netaisni, tā viņš domāja.

- Ko ta es varu darīt, ka tētuks allaž gadās ceļā, - viņš šņāca. - Tu, cilvēks, šajā mājā nevari pat uzstādīt žurku slazdu, lai tēvs tajā neiesprūstu. Kāpēc viņam vienmēr jāšauj seja tur, kur plūst klimpu vai pladiņu mīkla?

Es nepavisam negribētu, ka tu domātu - Emīls nemīlēja savu tēvu un tēvs nemīlēja Emīlu. Parasti viņi viens otru gauži mīlēja. Bet arī cilvēki, kas viens otru mīl, dažkārt var saķīvēties, ja notiek ķibeles ar klimpu un pladiņu mīklu, žurku slazdu un tamlīdzīgi.

Divdesmit astotā jūlija sestdiena sliecās uz novakari. Emīls sēdēja galdnieka skabūzī un aizvien vairāk skaitās. Ne jau šitādu viņš bija iedomājies simtā vīriņa jubileju. Vispirms - bija sestdienas vakars, un kā viņš varēja ielūgt savās dzīrēs Alfrēdu? Sestdienas vakaros Alfrēdam bija citas darīšanas. Tad viņš sēdēja uz kalpu istabas kāpnēm un lakstojās ar Līnu. Alfrēds spēlēja viņai harmonikas, un viņam nūdien nebija laika citām dzīrēm.

Emīls nosvieda atvāžamo nazi. Viņam nebija pat Alfrēda, viņš bija gluži vientuļš, un, jo vairāk viņš domāja par to, kā cilvēki pret viņu izturas, jo vairāk saskaitās. Kas gan tā par modi - sēdēt visu garo sestdienu vienā kreklā un pat ne pagūt apģērbties šīs mūžīgās skriešanas dēļ uz galdnieka skabūzi? Nu jā, šitie Kathultas cilvēki gribēja viņu ieskundēt galdnieka skabūzī. Labi, to prieku viņi arī dabūs!

Emīls tā trieca ar dūri pa ēvelsolu, ka tas nokrakšķēja. Jā, to prieku viņi dabūs! Šajā brīdī Emīls pieņēma baismīgu lēmumu. Visu savu mūžu viņš paliks galdnieka skabūzī. Vienā kreklā, nāģeni galvā, vientuļš, pamests, visu pamests, viņš te sēdēs līdz sava mūža vakaram.

«Tad viņi beidzot būs apmierināti un šī mūžīgā nevajadzīgā rikšošana turp un atpakaļ izbeigsies,» viņš prātoja. Un nemaz nemēģiniet ienākt manā galdnieka skabūzī, nē, pasarg dievs! Un, ja tēvam vajadzēs noēvelēt pāris dēļu, viņš to nevarēs izdarīt, un, starp citu, labi vien būs, jo citādi viņš sev noēvelēs pirkstus. Šitādu cilvēku savu mūžu neesmu saticis!»

Bet, kad jūlija vakars satumsa, pie galdnieka skabūža pienāca Emīla māte un atbultēja durvis. Protams, no ārpuses. Viņa paraustīja durvis un, manījusi, ka tās aizbultētas arī no iekšpuses, liegi pasmaidīja.

- Tev vairs nav jābaidās, mīlais Emīl. Tēvs jau aizgājis gulēt. Tagad tu vari nākt ārā.

Bet tad galdnieka skabūzī atskanēja baismīgs «hā!».

- Kāpēc tu sāki «hā»? - Emīla māte vaicāja. - Atver durvis un nāc ārā!

- Es nemūžam vairs neiešu ārā, - Emīls dobajā balsī atteica. - Un nemēģini nākt iekšā, es šaušu!

Emīla māte redzēja savu mazo puisēnu stāvam tur iekšā ar šauteni rokā. Sākumā viņa neticēja, ka Emīls domā to nopietni, bet, kad beidzot saprata, ka tā notiks, raudādama aizjoza uz istabu un uzmodināja Emīla tēvu.

- Emīls sēž galdnieka skabūzī un negrib nākt ārā. Ko lai mēs iesākam? - viņa šņukstēja.

Atmodās arī mazā Īda un tūdaļ sāka kaukt. Un viņi visi aizskrēja uz galdnieka skabūzi: Emīla tēvs, Emīla māte un mazā Īda. Alfrēds un Līna, kas sēdēja uz kalpu istabas kāpnēm un lakstojās, Līnai

par sarūgtinājumu, bija spiesti izbeigt lakstošanos. Visiem vajadzēja palīdzēt izdabūt ārā Emīlu.

Emīla tēvs izturējās ļoti bargi.

- Pagaidi, gan tu nāksi ārā, kad būsi izsalcis! - viņš kļiedza.

- Hā! - Emīls atkal iesaucās.

Tēvs nezināja, kaš Emīlam ir kārbā aiz ēvelsola. Neliels gardu ēdienu krājums, jānudien! Būdams diezgan viltīgs, viņš jau bija parūpējies, lai, sēdot galdnieka skabūzī, nebūtu jāmokās ar izsalkumu. Viņš taču nekad nevarēja zināt, kādā dienā vai stundā tur nokļūs, un tādēļ viņam allaž kārbā aiz ēvelsola bija kas ēdams. Patlaban tur bija maizes kukulis, siers un dažī speķa gabali, turklāt žāvēti ķirši un diezgan daudz sausiņu. Karavīri ielenkumā izturējuši ar mazāku ēdiena devu. Emīlam galdnieka skabūzis tiešām šķita kā ielenkts cietoksnis, un viņš bija nodomājis aizsargāties pret visiem ienaidniekiem. Možs kā īsts karavadonis viņš stāvēja pie lodziņa un tēmēja ar savu «bīsi».

- Pirmo, kas šurp nāks, es nošaušu! - zēns kļiedza.

- Vī manu, Emīl, mīļo, labo puisīt, nerunā tā, nāc ārā! - zēna māte šņukstēja. Bet nekas nelīdzēja. Emīls bija ciets kā krams. Nelīdzēja arī Alfrēda vārdi:

- Paklau, Emīl, nāc ārā, tad mēs abi iesim uz ezeru peldēties, tu un es!

- Nu nē! - Emīls sarūgtināts atcirta. - Sēdi vien ar Līnu uz kāpnēm! Es sēdēšu te!

Un tā notika. Emīls palika sēžot galdnieka skabūzī. Un, ja nekas nelīdzēja - ne draudi, ne lūgšanas -, mājiniekiem bija jāiet gulēt - Emīla tēvam, Emīla mātei un mazajai Īdai.

Tas bija skumjš sestdienas vakars. Emīla māte un mazā Īda skaļi raudāja, un Emīla tēvs dziļi nopūtās, likdamies gultā, jo viņam trūka mazā puisēna, kas katru nakti gulēja tur, gultiņā, nolīcis zīdaino galviņu uz spilvena un savu naģeni un bisi blakus.

Bet Līnai gan netrūka Emīla, un viņa negribēja doties pie miera. Viņa vēlējās sēdēt ar Alfrēdu uz kalpu

istabas kāpnēm, vēlējās tur sēdēt vienā mierā, tāpēc arī jutās varen apmierināta, ka Emīls paliek galdnieka skabūzī.

- Bet ej nu sažini, cik ilgi šis nejaukais puika tur paliek, - viņa pie sevis noteica un piecēlusies piegāja pie galdnieka skabūža, un aizbultēja durvis no ārpuses.

Alfrēds spēlēja harmonikas un dziedāja, un Līnas negodīgo rīcību nepamanīja. «Uz mājām no kaujas jāē karavīrs,» Alfrēds dziedāja. Emīls, sēdēdams uz kluča, to dzirdēja un smagi nopūtās.

Bet Līna, apskāvusi Alfrēda kaklu, tērgāja, kā to allaž darīja, un Alfrēds, kā parasti, atbildēja:

- Nu kā ta, protama lieta, varu tevi precēt, ja tu tik makten vēlies, bet nav jau ko steigties.

- Nu ta visādā ziņā nākamogad, - Līna noteikti atbildēja, un Alfrēds nopūtās vēl smagāk nekā Emīls un dziedāja par Lauvas līgavu. To dzirdēja arī Emīls, sēdēdams uz kluča, un tad viņam ienāca prātā, cik tomēr būtu jauki aiziet ar Alfrēdu pie ezera.

- Nu kā tad, - viņš sacīja, - es taču varētu aiziet ar Alfrēdu nopeldēties un pēc tam no jauna ielīst galdnieka skabūzī, ja tāda būtu mana griba.

Emīls pietraucās pie durvīm un atbultēja tās. Bet ko tas deva, ja nejaukā Līna durvis bija aizbultējusi no ārpuses. Durvis neatvērās, lai gan Emīls triecās pret tām ar visu spēku. Tad Emīlam viss bija skaidrs. Viņš saprata tūdaļ, kas viņu ieslēdzis.

- Bet es viņai parādīšu. Nu viņa redzēs! - zēns sacīja.

Viņš palūkojās apkārt skabūzī, kur jau bija iestājusies krēsla. Reiz, izstrādājis vienu no saviem ļaunākajiem nedarbiem, Emīls bija izbēdzis pa logu. Bet pēc šās izdarības tēvs pāri visai rūtij bija piesitis šķērsroku, lai Emīls no jauna nevarētu izlīst pa rogu un varbūt pat iekrist nātrēs, kas auga zem loga. Emīla tēvs baiļojās par savu zēnu un nevēlējās, lai viņu sadzeltu nātres.

- Pa logu es netikšu ārā un pa durvīm arīdzan ne, - Emīls noteica. - Saukt pēc palīga - to es

nemūžam nedarīšu. Kā lai es izklūstu ārā?

Domīgi viņš noraudzījās uz vaļējo pavardu. Tāds bija iemūrēts galdnieka skabūzī, lai ziemā to varētu apsildīt, un Emīla tēvs ikreiz iekūra pavardā uguni, ja viņam vajadzēja sasildīt līmes podu.

- Jālien ārā pa dūmeni. - To teicis, viņš žigli iekāpa pavardā - tieši pelnos, kas tur atradās no pagājušās ziemas un tagad mīksti apņēma viņa kailās kājas un iespiedās starp kāju pirkstiem.

Emīls, paraudzījies augšup pa dūmeni, pamanīja kaut ko jauku. Tieši virs viņa galvas dūmenī no augšas iespīdēja sārtais jūlija mēness, nolūkodamies lejup uz Emīlu.

- Paklau tu, mēnes! Tagad gan tu redzēsi zēnu, kas prot kāpt! - Emīls izsaucās.

Un viņš atspērās pret sodrējainajām dūmeņa sienām un līda augšup.

Ja tu kādreiz esi mēģinājis līst ārā pa šauru dūmeni, tad zināsi, cik tas ir grūti un cik melns tu notriebsies, bet nedomā, ka Emīlu tas atturēja.

Līna, nabaga meitene, kas sēdēja uz kalpu istabas kāpnītēm, apskāvusi Alfrēdu, nekā nenogīda. Bet Emīls taču bija teicis, ka gan viņa redzēs, un tagad viņa redzēja. Tieši tobrīd, kad viņa pacēla acis, lai palūkotos uz mēnesi, viņa tā iebļāvās, ka noskanēja visa Lenneberga.

- Rēgs! Uz dūmeņa sēž rēgs! - viņa bailēs kļiedza.

Rēgi bija mazi veļu bērni, no kuriem Smolandē agrāk briesmīgi baiļojās. Līna, protams, bija dzirdējusi Krēsas Mājas baismīgos stāstus par maziem, baigiem rēgiem, kas var gadīties ceļā, un tāpēc tagad, ieraugot uz dūmeņa sēžam pavisam melnu un vispār baigu rēgu, kļiedza drausmīgi skaļi.

Alfrēds arī pameta acis uz rēgu un tikai smējās.

- Šito rēgu es pazīstu. Kāp zemē, Emīl! - viņš uzsauca.

Emīls savā sodrējainajā kreklā piecēlās kājās uz jumta un stāvēja kā možs karavadonis. Izstiepis sodrējaino roku pret debesīm, viņš kļiedza tik skaļi, ka tas bija dzirdams visā Lennebergā.

- Šovakar galdnieka skabūzis tiks sagrauts, un es nemūžam tur vairs nesēdēšu!

Tad Alfrēds nostājās pie skabūža tieši zem Emīla, izpleta rokas un sauca:

- Lec lejā, Emīl!

Un Emīls lēca. Viņš ielēca tieši Alfrēda rokās. Un tad viņi abi aizgāja pie ezera un nomazgājās. Emīlam tas bija nepieciešams.

- Šitādu zēnu manas acis vēl nav skatījušas, - Līna, neganti pārskaitusies, sacīja, gāja iekšā un apgūlās uz sava virtuves dīvāna.

Bet Kathultas ezerā starp baltajām ūdensrozēm vēsajā ūdenī peldēja Alfrēds un Emīls, un debesīs spīdēja jūlija mēness sārts kā laterna, liedams pār viņiem savu gaismu.

- Tu un es, Alfrēd, - Emīls sacīja.

- Jā, tu un es, Emīl. Tieši tā, - Alfrēds atbildēja. Pāri ezeram vijās spoža mēness taka, bet krasti slīga aklā tumsā. Jo tagad bija nakts un divdesmit astotais jūlijs beidzies.

Taču pienāca jaunas dienas ar jauniem nedarbiem. Emīla māte rakstīja tik cītīgi zilajā burtnīcā, ka roka sāka sāpēt, un beidzot burtnīca bija pilna gan garumā, gan platumā.

- Man jāiegādājas jauna burtnīca, - Emīla māte nosprieda. - Drīz vien Vimmerbijā būs tirgus, un tad es pilsētā nopirkšu jaunu burtnīcu.

Tīrā laime, ka viņa to izdarīja, jo kur gan citur viņa būtu ierakstījusi par Emīla nedarbiem tieši tirgus dienā.

«Dievs, stāvi man klāt šā puikas labat, abet viņš patiesi tigs tālu, ja vien izauks liels, kauču viņa tēvs tam nitic.»

Bet Emīla tēvs šajā ziņā alojās, un Emīla mātei bija taisnība. Emīls izauga liels un kļuva par komunālvaldes priekšsēdētāju un nūdien bija pats smalkākais vīrs visā Lennebergā.

Bet tagad atgriezīsimies pie tā, kas notika Vimmerbijas tirgū toreiz, kad viņš vēl bija mazs.

Trešdien, 31. oktobrī,

kad Emīls iegādājās zirgu un līdz nāvei nobiedēja Petrela kundzi un visu Vimmerbiju

Ik gadu pēdējā oktobra trešdienā Vimmerbijā notika tirgus, un tad pilsētā no agra rīta līdz vēlam vakaram valdīja kņada un burzma, to es droši varu apgalvot. Ikviens cilvēks gan no Lennebergas, gan citām draudzēm brauca uz pilsētu pārdot vērsus un iepirkt ķēves, mīt zirgus un satikt draugus, izraudzīties līgavaiņus un ēst «polkas»* sivēnus, dejot skotu polku un izkauties, un ikviens savā veidā varēja no sirds izpriecāties.

(1Šis teiciens radies 19. gs. 40. g., kad Zviedrijā kļuva populāra poļu deja - polka)

Reiz Emīla māte, gribēdama zināt, cik Līna ir apķērīga, vaicāja tai, vai tā varot pateikt, kādas ir gada lielākās svinības, un Līna sacīja:

- Es domāju, ka ziemsvētki, lieldienas un Vimmerbijas tirgus.

Tagad tu sapratīsi, kādēļ ikviens cilvēks gribēja nokļūt Vimmerbijā trīsdesmit pirmajā oktobrī. Alfrēds jau pulksten piecos no rīta aklā tumsā jūdza lielajos ratos zirgu pāri - Markusu un Jullanu, un tad visa Kathultas saime devās ceļā: Emīla tēvs un Emīla māte, Alfrēds un Līna, un Emīls, un mazā Īda. Mājās palika tikai Krēsas-Maja, kas pieskatīja māju un aprūpēja dzīvniekus.

- Nabaga Krēsas-Maja, tu taču arīdzan gribētu braukt, - labsirdīgais Alfrēds sacīja.

- Es jau neesmu traka, - Krēsas-Maja atcirta. - Šodien, kad nāk lielā komēta. Niparko, paldies! Gribu nomirt Lennebergā savās pierastajās mājās.

Proti, ļaudis Smolandē staigāja apkārt, gaidīdami lielo komētu, kas nāks uz zemi, jo Vimmerbijas laikrakstā bija rakstīts, ka tieši trīsdesmit pirmajā oktobrī komēta nāks šņākdama, nokritīs varbūt uz zemeslodes un sašķaidīs to tūkstoš gabalos.

Tu laikam gan nezini, kas tā komēta tāda ir, un arī es gandrīz nekā par to nezinu, taču man liekas - tā ir no kādas zvaigznes atlūzusi daļiņa, kas, lai arī cik maza, lido apkārt izplatījumā. Visi smolandieši bija līdz nāvei izbijušies par šo komētu, kas pēkšņi sašķaidīs zemeslodi un iznīcinās visu jauko.

- Un skaidrs, ka šī negantniece notēmējusi tieši uz Vimmerbijas tirgu, - Līna dusmīgi piebilda. - Bet viss vienalga, komēta, kazi, atnāks tikai vakarā, kad visi lielākie darbi jau būs padarīti.

Viņa valšķīgi pasmaidīja un ar elkoni piegrūda Alfrēdam, kas sēdēja viņai blakām uz pakalējā sēdekļa. Līna no šīs dienas daudz ko gaidīja.

Uz priekšējā sēdekļa sēdēja Emīla māte ar Īdu klēpi un Emīla tēvs ar Emīlu klēpī. Uzmini - kas vadīja zirgus? To darīja Emīls. Esmu piemirsusi pastāstīt, cik lieliski Emīls prata apieties ar zirgiem. Alfrēds viņam bija iemācījis, kas jāzina par zirgiem, un tā Emīls zināja par zirgiem vairāk nekā jebkurš cits puisis Lennebergā un pat vairāk nekā Alfrēds. Tagad viņš sēdēja tēvam klēpī un brauca kā vislabākais kučieris, jā, šis zēns zināja, kā jātur groži!

Nakti bija lijis, un šajā saltajā oktobra rītā pār visu Lennebergu un Smolandi kā smaga villaine klājās migla. Vīrs koku galotnēm gaisma vēl nebija manāma, un gar ceļu, pa kuru brauca Kathultas ļaudis, slējās tumšais, pielijušais mežs. Tomēr visi braucēji jutās priecīgi, un Markuss un Jullana rikvoja tā, ka mālainā ceļa dubļi apšļāca viņu kājas.

Skaidrs, ka Jullana nejutās sevišķi priecīga, jo viņa bija veca un darbam nederīga; viņai vislabāk būtu paticis palikt mājās stallī. Emīls jau ilgu laiku bija čīkstējis tēvam, ka viņiem vajadzētu iegādāt jaunu zirgu, kas Markusam būtu piemērotāks. To viņi varētu nokārtot tagad Vimmerbijas tirgū, tā Emīls nodomāja.

Bet Emīla tēvs sacīja:

- Tev gan liekas, ka mēs spējam iegādāties visu ko! Nepavisam arī ne, vecajai Jullanai būs vēl jāpapūlas savi pāris gadiņi, tur neko nevarēs darīt.

Un skaidrs, ka Jullana pūlējās. Viņa braši rikšoja kalniņā augšup, un Emīls, kas sirmo Jullanu mīlēja, uzdziedāja kā parasti, lai ķēvi mazliet uzmundrinātu:

Velk nu mani ķēve sirmā,
Kaulu kambars numurs pirmā,
Vai, ak vai!
Manu nāģen velk tā aši
Un to dara diezgan braši,
Ceļš ja līdzens gadās.

Kad Kathultas iemītnieki bija nonākuši Vimmerbijā un Markusu un Jullanu iekārtojuši labā vietā ne visai tālu no dzīvnieku valņa, viņi paši varēja doties katrs savās darīšanās. Emīla māte kopā ar Īdu, kas bija iekērusies viņai brunčos, gāja pirkt zilu burtnīcu un pārdot līdzpaņemtās olas un vilnu. Līna tūdaļ gribēja kopā ar Alfrēdu ieiet konditorejā un padzert kafiju, un tas viņai tiešām izdevās, lai gan sākumā puisis rāvās no viņas prom un vēlējās kopā ar Emīlu un Emīla tēvu aiziet līdz dzīvnieku valnim.

Ja tu kādreiz esi bijis Vimmerbijā tirgus dienā, tad zināsi, kas dzīvnieku valnis tāds ir. Tad tu zināsi, ka tā ir vieta, kur tirgojas ar govīm un noņemas ar zirgiem. Tieši tobrīd pie dzīvnieku valņa kūsāt kūsāja līksma rosme. Emīls uz vietas gribēja traukties turp, arī tēvam nebija iebildumu, lai gan viņš nebija domājis zirgu pirkt, vienīgi vēlējās paskatīties.

- Tikai neaizmirsti, ka pulksten divpadsmitos mēs esam ielūgti pusdienās pie Petrela kundzes. - Tie bija Emīla mātes pēdējie vārdi, pirms viņa kopā ar Īdu aizgāja.

- Nemaz nebaidies, ka es kaut ko tādu aizmirsīšu, - Emīla tēvs atteica, aiziedams kopā ar Emīlu.

Bet Emīls bija paguvis pabūt dzīvnieku valnī tikai kādas piecas minūtes, kad jau ieraudzīja zirgu - zirgu, kuru viņš vēlējās iegūt un kura dēļ viņa sirds tā sāka pukstēt kā nekad. Šitāds zirgs! Tas bija neliels, skaists, brūns, trīs gadus vecs zirgs. Tas stāvēja, piesiets pie slitas, un tik mīlīgi raudzījās uz Emīlu, it kā saprazdams, ka Emīls grib to nopirkt. To Emīls arī vēlējās, ak tu pasaulīt, kā viņš to vēlējās! Viņš pameta acis uz tēva pusi un grasījās tā činkstēt, ka tēvs, lai apklusinātu dēlu, būtu spiests zirgu nopirkt. Bet vai vari iedomāties kaut ko tik nejauku! Emīla tēvs bija pazudis. Viņš bija paguvis ienirt jūklī starp zemniekiem, kas tarkšķēja, kļiedza un smējās, starp zirgiem, kas zviedza un mīņājās kājām, un govīm un vēršiem, kas bauroja un māva, saceldami briesmīgu traci.

«Tā jau allaž ir,» Emīls sarūgtināts domāja. «Ar viņu ir velti turēties kopā, jau pēc pirmajiem soļiem viņš nez kur aizskrien. Un tieši patlaban vajadzēja pasteigties.» Tur jau nāca Molilas varenaiss zirgu tirgonis, nenovērsdams acu no Emīla zirga.

- Cik maksā šitas tur? - viņš jautāja zirga īpašniekam, mazam, bālam Tunas vīrelim.

- Trīssimt kronas, - Tunas zemnieks atbildēja, un Emīlam, to dzirdot, iesāpējās pakrūtē. Izspiest no tēva trīssimt kronas būtu tas pats, kas izspiest tās no klints, - to Emīls saprata.

«Bet es pamēģināšu,» viņš nodomāja, jo pats bija iecirtīgākais zēns visā Lennebergā un Smolandē. Tad viņš iejuka burzmā, lai aši uzmeklētu tēvu. Viņš skraidelēja šurpu turpu un, kļūdams aizvien nevaldāmāks, raustīja un tvarstīja dažādus zemniekus, kuri no mugurpuses izskatījās pēc viņa tēva. Bet, kad tie pagriezās, tad vienmēr izrādījās, ka tie ir pilnīgi sveši zemnieki no Dienvidvijas vai Loknevijas, nevis Antons Svensons no Lennebergas Kathultas.

Tikai nedomā, ka Emīls tāpēc būtu zaudējis uzņēmību! Uz valņa atradās neliela karoga kārts, un Emīls, uz rāvienu uzrāpies tās galā, lai visi varētu viņu redzēt, cik vien skaļi spēdams, kļiedza:

- Vai kāds pazīst šo mazo zēnu ... jā, jā, viņam nozudis tēvs!

Tad viņš pamanīja, ka apakš viņa zemnieku, govju un zirgu jūklī kaut kas notika. Tur izbrīvējās taciņa, un pa to uz karoga kārts pusi traucās Emīla tēvs.

Antons Svensons nokratīja dēlu no karoga kārts, kā nokrata nobriedušu ābolu no ābeles, un parāva viņu aiz auss.

- Sasodītais puika, kur tu vazājies? Vai tiešām tev uzreiz vajadzēja aizmukt? - viņš sauca.

Emīlam nebija laika, lai atbildētu uz šiem tēva vārdiem.

- Nāc, te ir kāds zirgs, kas tev jāredz! - viņš sauca.

Protams, Emīla tēvs zirgu dabūja redzēt, bet tad jau tas bija pārdots. Vai ko briesmīgāku varat iedomāties - Emīls un viņa tēvs ieradās tieši tobrīd, kad Molilas zirgu tirgotājs izvilka maku un, izņēmis no tā trīssimt banknošu, iespieda tās Tunas zemnieka plaukstā.

Tad Emīls raudāja.

- Zirgs taču ir labs? - zirgu tirgotājs vaicāja.

- Ak jā, viņš ir gauži, gauži labs, - Tunas zemnieks atbildēja. Bet tad viņš novērsa skatienu, un izskatījās, ka viņš domā pavisam ko citu.

- Zirgs nav apkalts, kā redzu. Tas jāizdara, iekams es dodos uz mājām, - zirgu tirgotājs sacīja.

Emīls stāvēja un raudāja, un tēvam bija žēl sava mazā puisēna.

- Neraudi, Emīl, - viņš sacīja, apņēmīgi mādams ar galvu. - Lai vai kā, bet es tev nopirkšu veselu riekšu ledēnu.

Viņš aizveda Emīlu tur, kur stāvēja konfekšu pārdevējas, un par desmit ērām nopirka Emīlam šķautņainas ledenes.

Bet tad tēvs satika kādu citu Lennebergas zemnieku, apstājās un uzsāka sarunas ar to, pavisam aizmirsis Emīlu. Emīls stāvēja, piestūķējies muti ar ledenēm, un asaru pilnām acīm domāja par zirgu. Tad viņš pēkšņi ieraudzīja Alfrēdu, ko vilka Līna. Pūsis izskatījās pavisam paguris, un nav arī nekāds brīnums, jo Līna septiņpadsmit reižu bija vazājusi viņu garām zeltkaļu veikaliem, allaž mēģinādama ievilkāt iekšā, lai viņš nopirktu saderināšanās gredzenu.

- Un, ja es nebūtu atspēries ar abām kājām, kas zina, kā tas beigtos, - Alfrēds apmierināts stāstīja. Viņš, protams, priecājās, pamanījis Emīlu. Emīls tūdaļ pasteidzās viņam izstāstīt par zirgu, un nu viņi abi tur stāvēja, sērodami, ka šis zirgs nekad nenonāks Kathultā. Bet tad Alfrēds nopirka Emīlam māla dzeguzi no podnieka, kas tirgū tādas pārdeva.

- Tā tev būs tirgus dāvana no manis, - Alfrēds sacīja. Un Emīla nomāktā sirds uzreiz kļuva vieglāka.

- Jā, jā, māla dzeguzes tu pērc, - ierunājās Līna. - Starp citu, kad tā komēta nāks? Manuprāt, būtu jau pēdējais laiks.

Tāču nekāda komēta nebija redzama, un, tā kā pulkstenis rādīja tikai divpadsmit dienā, komētai nebija jāsteidzas.

Alfrēds un Līna tagad dzīrās iet un palūkot Markusu un Jullanu un ieturēt savas trūcīgās pusdienas. Ratos kādā lādītē atradās viņu pusdienu tarba. Emīls viņiem labprāt būtu gājis līdzi, taču zināja, ka ēdīs pusdienas pulksten divpadsmitos Petrela kundzes mājā, tāpēc lūkojās apkārt pēc tēva. Un, tici vai netici, Emīla tēvs bija atkal pazudis! Viņš no jauna bija iejaucies tirgus burzmā starp konfekšu pārdevējām, podniekiem, grozu pinējiem, suku darinātājiem, balonu pārdevējiem, harmoniku spēlmaņiem un visādiem tirgus jokdariem.

- Pirmo reizi redzu tādu cilvēku, kas vienmēr pazūd, - Emīls noteica. - Nākamreiz, kad braukšu uz tirgu, viņam būs jāpaliek mājās, jo ilgāk tas nav izturams.

Tāču tāpēc, ka tēvs pazudis, Emīls dūšu nezaudēja. Viņš jau agrāk bija bijis pilsētā un aptuveni zināja, kur Petrela kundze dzīvo. Viņai piederēja maza, skaista, balta mājiņa ar stikla verandu kaut kur lejup Lielajā ielā. «Tā būs viegli atrodama,» Emīls nodomāja.

Petrela kundze bija viena no pilsētas smalkākajām dāmām, un nūdien savādi, ka viņa ielūdza

pusdienās Kathultas sētas zemniekus; taču tas notika tāpēc, ka Emīla māte viņai vienmēr veda labas desas, - kā tik traki cilvēkam var garšot desas! Petrela kundze turklāt diezgan bieži ieradās dzīrēs Kathultas mājās. Gan ķiršu dzīrēs, gan vēžu dzīrēs, gan siera pudiņu dzīrēs, gan citās dzīrēs, kur pasniedza desas un jēra ribiņas, un teļa rulādes, un gaļas kotletes, un omletes, un marinētu zuti, un daždažādus kārumus. «Nevar taču vienmēr ierasties dzīrēs citās mājās un nekad neielūgt savējās,» Petrela kundze domāja. «Zināmai taisnībai taču jābūt.» Tāpēc viņa izmantoja šo tirgus dienu, kad kathultieši ieradušies pilsētā, un ielūdza viņus pulksten divpadsmitos pusdienās; jā, viņa piedāvās viņiem uzsildītu zivju pudiņu un melleņu zupu - tā viņa bija izlēmusi. Pati Petrela kundze pulksten vienpadsmitos ieēda mazliet teļa filejas un kumosīņu marcipāna tortes, jo zivju pudiņa bija pamazāk. Un kā tas izskatījies, ja viņa pati sēdētu un tik dedzīgi ķertos pie pudiņa, kura jau tā visiem nepietiek, nē, tā gan viņa nedarīs!

Nu viņi visi sēdēja stikla verandā pie galda - Emīla tēvs, Emīla māte un mazā Īda.

- Šis sasodītais puika, vieglāk būtu savaldīt rieksu blusu, jo tās neaizlec tik ātri kā šis resgalis, - Emīla tēvs pukojās.

Viņi runāja par Emīlu.

Emīla māte tūdaļ grasījās traukties ārā un meklēt savu mazo zēnu, bet Emīla tēvs apgalvoja, ka viņš jau visur to izmeklējis.

Tad Petrela kundze sacīja:

- Es pazīstu Emīlu un zinu, ka ceļu šurp viņš atradīs.

Un Petrela kundzei bija taisnība. Tieši tobrīd Emīls ienāca pa dārza vārtiņiem. Bet tad, kaut ko ieraudzījis, apstājās. Tieši blakām Petrela kundzei dzīvoja pilsētas galva. Viņa jauko māju apņēma dārzs, un tajā starp ābelēm rosījās zēns uz augstām ķekātām. Tas bija pilsētas galvas mazais Gotfrīds. Ieraudzījis Emīlu, viņš uzreiz iegāzās ar galvu ceriņu krūmā. Ja tu kādreiz esi mēģinājis staigāt uz ķekātām, tad zini, kā tas ir. Nemaz nav viegli noturēt līdzsvaru uz tādām garām maikstīm tikai ar mazu paliktni, kur atbalstīt kājas. Taču Gotfrīds aši pacēla galvu no ceriņkrūma, ziņkāri raudzīdamies uz Emīlu. Ja pirmo reizi satiekas divi tādi nadzīgi zēni, tad viņu acis tūdaļ iedzirkstas. Gotfrīds un Emīls raudzījās viens uz otru un klusi smaidīja.

- Es gribētu tādu nāģeni, kāda ir tev, - Gotfrīds sacīja. - Vai tu man to aizdosi?

- Nēē, - Emīls attrauca. - Vienīgi tad, ja tu aizdosi man savas ķekatas.

Gotfrīdam šāda maiņa likās varen jauka.

- Lai gan ar tām tu nepratīsi staigāt. Tas ir grūti, - viņš piebilda.

- Tad jau redzēsim, - Emīls atteica.

Viņš bija veicīgāks, nekā Gotfrīds noģida. Ar vienu lēcieni viņš jau bija uzrāpies ķekātās un aši tenterēja starp ābelēm. Petrela kundzes pusdienas viņš pavisam bija aizmirsis.

Bet tur, verandā visi jau ķērās pie zivju pudiņa. Tas tika aši apēsts, un laiks bija strēbt melleņu zupu. Tās bija pietiekami daudz. Galda vidū stāvēja milzu bļoda, pilna ar zupu.

- Ēdiet taču, ēdiet! Ceru, ka jums ir laba ēstgriba, - Petrela kundze skubināja.

Viņai pašai gan nebija nekādas ēstgribas, toties viņa daudz runāja. Viņa runāja par lielo komētu, jo par to šodien runāja visi cilvēki Vimmerbijā.

- Tas taču būtu briesmīgi, ja viena šāda komēta visam darītu galu, - viņa prātoja.

- Jā, diezi vai šī melleņu zupa nav pēdējais ēdiens, ko mēs baudām šajā dzīvē, - Emīla māte piebilda, un Emīla tēvs strauji pasniedza Petrela kundzei savu šķīvi.

- Varbūt drīkstu palūgt vēl maķenīt? Drošības labad, - viņš noteica.

Taču, iekams Petrela kundze ielēja zupu viņa šķīvī, notika kaut kas šausmīgs. Atskanēja šķindi un kliedzieni; pa lielo loga rūti aiz Petrela kundzes muguras nez kas iebruka, un piepeši pa visu verandu

pašķīda stikla drums las un melleņu zupas šļakatas.

- Komēta! - izsaucās Petrela kundze un - blāķš! - nogāzās uz grīdas.

Bet tā nebija komēta. Tas bija tikai Emīls, kas iebrāzās gluži kā lielgabala lode pa verandas logu iekšā, iegāzdamies ar galvu melleņu zupas bļodā, ka nošļakstēja vien.

Ak tu mūžs, kāds lērums nu valdīja verandā! Emīla māte brēca, Emīla tēvs rēca, un mazā Īda raudāja. Vienīgi Petrela kundze klusēja, jo viņa taču gulēja uz grīdas bez samaņas.

- Aši uz virtuvi pēc auksta ūdens! - Emīla tēvs kļiedza. - Viņai jāapslauka pierē!

Emīla māte traucās, ko kājas nesa, un Emīla tēvs joza viņai pakal, lai ātrāk tiktu virtuvē. Emīls pacēla zilo seju no melleņu bļodas.

- Kāpēc tu allažini tik trakoti steidzies ēst? - mazā Īda viņam pārmeta.

Emīls viņai neatbildēja.

- Gotfrīdam taisnība, - viņš sacīja. - Sētai nevar pārkāpt pāri ar ķekatām. Tagad tas skaidri pierādīts.

Bet tad viņš ieraudzīja nabaga Petrela kundzi gulam uz grīdas, un viņam kļuva kundzes žēl.

- Vai tiešām jāgaida, kamēr atnesīs ūdeni! Te jāpasteidzas, cik es saprotu, - viņš sacīja.

Emīlam uzreiz bija padoms rokā. Paķēris bļodu ar melleņu zupu, viņš uzgāza to Petrela kundzei uz sejas. Un vari man ticēt - tas līdzēja!

- Blurķš! - Petrela kundze izsaucās un zibensātrumā pietrūkās kājās. Cik labi, ja izvārīts tik daudz melleņu zupas, ka ar to pietiek arī nelaimē!

- Es jau viņu izārstēju, - Emīls lepni sacīja, kad no virtuves ar ūdeni atbrāzās māte un tēvs.

Bet tēvs, uzmetis viņam drūmu skatienu, teica:

- Es zinu kādu, kuru vajadzēs ārstēt galdnieka skabūzī, tiklīdz mēs pārbrauksim mājās.

Petrela kundzei galva joprojām reiba un seja bija gluži zila tāpat kā Emīlam. Bet Emīla māte bija veikla un atjautīga sieviete, viņa noguldīja Petrela kundzi uz dīvāna un sadabūja beržamo suku.

- Jātīra šitin te, - viņa sacīja un sāka rīkoties ar suku vispirms pa Petrela kundzes, pēc tam pa Emīla seju un beidzot izberza arī verandas grīdu. Drīz vairs nebija redzams neviens melleņu traipiņš, vienīgi mazs melnumiņš aiz Emīla auss. Emīla māte salasīja arī stikla lauskas, un Emīla tēvs aizsteidzās pie stiklinieka pēc jaunas rūts, lai ieliktu to vecās vietā. Emīls gribēja tēvam palīdzēt, bet tēvs nelaida viņu rūtij pat tuvumā.

- Ej nost no kājām! Pazudi un ātrāk nenāc atpakaļ, iekams mēs nebrauksim uz mājām! - viņš šņāca.

Emīlam nebija iebildumu iziet ārā. Viņš labprāt vēlējās patriekties ar Gotfrīdu, bet juta izsalkumu. Zēns taču nebija dabūjis ne kripatiņu, izņemot to nieciņu, ko ierāva mutē, kamēr galva atradās melleņu bļodā.

- Vai tev mājās ir kas ēdams? - viņš vaicāja Gotfrīdam, kas joprojām stāvēja pie pilsētas galvas dārza žoga.

- Vari man ticēt. Tēvam šodien aprit piecdesmit gadu un mums būs dzīres. Pieliekamais tā pietūkēts, ka pat durvis nevar aiztaisīt.

- Jauki, tad es maķenīt pagaršošu, vai visam pietiekami pielikta sāls, - Emīls atbildēja.

Gotfrīds daudz neprātoja. Iegājis pilsētas galvas virtuvē, viņš iznāca, nesdams šķīvi ar dažādiem gardumiem - dūmu desu, gaļas kotletēm, nelielām pastētēm, un no visa bija pa druskai. Pēc tam viņi stāvēja katrs savā žoga pusē - Gotfrīds un Emīls - un visu apēda, un tad Emīls jutās līksms un apmierināts.

Gotfrīds beidzot sacīja:

- Šovakar mums būs ugunošana. Lielākā, kāda jebkad bijusi Vimmerbijā.

Emīls savā mūžā nebija redzējis uguņošanu - ar tādām mulķībām Lennebergā nenodarbojās - un tagad gauži noskuma, ka te notiks milzīga uguņošana un viņš to neredzēs, jo kathultiešiem bija jābrauc uz mājām, iekams iestājas vakars.

Emīls nopūtās. Tā gan bija bēdīga tirgus diena, ja tā labi padomā. Bez zirga, bez uguņošanas - posts un bēdas! Un, mājās pārbraucot, galdnieka skabūzis. Un tas arī bija viss.

Skumji viņš atsveicinājās no Gotfrīda un gāja meklēt Alfrēdu, savu draugu un mierinātāju grūtā brīdī.

Bet kur tad Alfrēds atrodas? Ielas bija bāztin piebāztas ar cilvēkiem - gan tirgus ļaudīm, gan Vimmerbijas iedzīvotājiem -, un šajā jūklī atrast Alfrēdu nebija vis tik viegli. Emīls tenterēja apkārt un meklēja vairākas stundas, izdarīdams pa to laiku ne vienu nedarbu vien, kas netika ierakstīts burtnīcā, jo neviens to neuzzināja. Bet Alfrēdu viņš neatrada.

Oktobrī ātri iestājas vakars. Drīz vien satumsīs, un tad šī tirgus diena būs beigusies uz visiem laikiem. Zemnieki jau prātoja braukt uz mājām, un Vimmerbijas iedzīvotājiem arī bija laiks doties mājās, bet viņi to nevēlējās. Viņi joprojām vēlējās smieties, čalot, klaigāt un pļāpāt ielās; visi viņi izskatījās tik dīvaini uzbudināti, jo padomājiet tikai, kas tā bija par dienu! Tirgus diena un pilsētas galvas dzimšanas diena, un varbūt beidzamā diena zemes virsū, ja nu komēta tiešām atnāk rūkdama. Tu taču sapratīsi, cik Vimmerbijas iedzīvotājiem tas šķita dīvaini - kļīst apkārt mijkrēslī un nez ko gaidīt: vai nu jauku, vai šausmīgu. Ja ļaudis vienā un tai pašā laikā ir līksmi un izbijušies, tad viņi allaž taisa traci, tāpēc ielās valdīja briesmīgs jampadracis, bet mājas bija klusas, jo tajās bija palicis varbūt tikai kaķis vai sirma vecmāmuļa, kurai jāpieskata mazbērni.

Ja tu kādreiz esi klaiņojis pa ielām tādā mazā pilsētiņā, kāda ir Vimmerbijā, un varbūt tieši tirgus dienā un mijkrēslī, tad arīdzan zināsi, cik jauki ir staigāt pa šīm šaurajām ieliņām ar bruģētiem akmeņiem un glūnēt pa logu mājiņās uz vecmāmuļu, viņas mazbērniem un kaķi un cik satraucoši ir spiesties cauri tumšajām ejām tirgū, kur saviem ratiem blakus stāv zemnieki, iemezdami pēdējo alus lāsīti, lai pēc tam aizjūgtu zirgu un dotos katrs uz savu pusi.

Arī Emīlam tas šķita jauki un satraucoši. Viņš jau bija aizmirsis nomākto garastāvokli un bija pārliecināts, ka agri vai vēlū satiks Alfrēdu. Tā arī notika, bet iepriekš viņš satika ko citu.

Tieši iedams pa mazu šķērsieliņu, viņš no kāda tumša pagalma izdzirda negantu jezgu. Tur daži vīri lādējās un kļiedza un zirgs zviedza. Emīls aši iebrāzās pagalmā, lai redzētu, kas tur notiek. Un viņš nūdien ieraudzīja kaut ko tādu, ka aiz prieka palēcās. Pagalmā atradās veca smēde, un pavarda uguns gaismā viņš ieraudzīja savu mīlo zirgu, savu brūno zirgu, bet tam apkārt neganti piktus vīrus. Nu uzmini - kāpēc viņi bija tik neganti? Tāpēc, ka mazais, brūnais zirgs neļāvās apkalties. Tiklīdz kalējs mēģināja celt viņa kāju, zirdziņš tā spārdījās un ārdījās, ka visi vīri atlēca sāņus. Kalvis pluināja matus un nezināja, ko iesākt.

- Daudzus zirgus savā mūžā esmu apkalis, bet kaut ko tādu redzu pirmo reizi, - viņš sacīja.

Varbūt tu nemaz nezini, kas kalvis tāds ir? Tas ir vīrs, kas pieliek zirgiem kurpes, jo zirgiem tāpat nepieciešamas kurpes kā tev, citādi viņu nagi nodils un viņi klibos. Tās, protams, nav parastas kurpes, tie ir pakavi, ja tu esi kādreiz tādus redzējis, - saliekta dzelzs, ar ko apkaļ zirgu.

Bet mazais, brūnais zirdziņš acīmredzot bija nolēmis, ka viņam nav vajadzīgas kurpes. Viņš stāvēja rāmi un klusi, kamēr neviens nepieskārās viņa pakalkājām, bet, tiklīdz kalvis ar veseri pieskārās zirga kājai, tūdaļ sākās tāds jandāliņš un zirgs tā spārdījās, kamēr atbrīvojās, lai gan viņu pūlējās savaldīt vesels ducis vīru. Molilas zirgu tirgonis, kas šo zirgu bija nopircis, aizvien vairāk saskaitās.

- Ļaujiet, tagad es pats mēģināšu,- viņš sacīja un nikni satvēra vienu zirga pakalkāju. Bet tad saņēma tādu spērienu, ka atsēdās tieši lietus peļķē.

- Jā, jā, tā jau ir, - ierunājās kāds zemnieks, kas stāvēja un nolūkojās šajā jezgā. - Ticiet man, šito zirgu nevarēs apkalt, jo mājās to jau izmēģinājušies vismaz savas divdesmit reizes.

Tad zirgu tirgotājs saprata, ka ir piekrāpts, un saskaitās vēl vairāk.

- Lai šo pagāna zirgu ņem, kas grib, - viņš kļiedza, - es to negribu vairs redzēt!

Un kurš panācās uz priekšu? Emīls.

- Es viņu varu paņemt, - viņš sacīja. Zirgu tirgotājs iesmējās.

- Ak tu, mazais pintiķi!

Viņš nemaz nebija nopietni domājis atdot zirgu, bet, tā kā daudzie zemnieki, kas stāvēja apkārt, to bija dzirdējuši, viņš mēģināja izklūt no ķezas ar viltību, tāpēc sacīja:

- Labi, zirgu tu dabūsi, ja noturēsi to, kamēr mēs apkalsim!

Visi apkārtstāvošie smējās, jo viņi paši jau bija mēģinājuši un zināja, ka šo zirgu neviens nespēj noturēt.

Bet nedomā, ka Emīls bija muļķis. Viņš zināja vairāk par zirgiem nekā jebkurš cits visā Lennebergā un Smolandē, un, kad nu šis brūnais zirdziņš tik neganti spārdījās, mīdījās un zviedza, Emīls domāja:

«Viņš izturas tieši tā, kā to dara Līna mājās, kad Alfrēds to kutina.»

Tā tas bija, un Emīls vienīgais to bija sapratis.

Šim zirgam ļoti kutēja. Tāpēc viņš raustījās, spārdījās un mežonīgi zviedza, tiklīdz kāds pieskārās viņa pakāļkājai, gluži kā Līna turpat vai no smiekliem nobeigdamās. Jā, tu taču pats zini, kā ir, ja kutina.

Bet Emīls piegāja pie zirga un saņēma viņa galvu savās spēcīgajās plaukstās.

- Paklau, - viņš sacīja. - Esmu nodomājis tevi apkalt un apsulu, ka it nemaz nekutināšu.

Uzmini, ko Emīls darīja pēc tam? Viņš mazliet pagrozījās apkārt un, nonācis zirgam aiz muguras, aši satvēra viņa pakāļkāju un pacēla to augšup. Zirgs tikai pagrieza galvu un laipni paraudzījās uz Emīlu, it ka gribēdams redzēt, kas viņam prātā. Jo redzi - zirga nagi ir tikpat nejūtīgi kā tavējie, tāpēc tu arī sapratīsi, ka tā vieta viņam nemaz nekur.

- Lūdzu, nāciet tagad ar pakaviem. Es turēšu zirga kāju, - Emīls sacīja.

Pēc šiem vārdiem pūlītī atskanēja balsu murdoņa, un tā nerimās, kamēr Emīls palīdzēja kalvim apkalt visas četras zirga kājas.

Bet, kad tas bija padarīts, zirgu tirgotājs piepūtās. Viņš taču atcerējās savu solījumu, bet negribēja to pildīt. Viņš izņēma no maka piecas kronas un grasījās tās dot Emīlam.

- Ar tām taču tev pietiks, - viņš sacīja.

Bet tad zemnieki, kas stāvēja apkārt, saskaitās, jo viņi visi bija godīgi ļaudis un turēja doto vārdu.

- Kaunies! Puisēnam zirgs jādabū! - viņi teica.

Pie ta arī palika. Zirgu tirgotājs bija bagāts, tas visiem bija zināms, un vārds viņam jātur.

- Nu labi, trīssimt kronas jau nav nez kāda bagātība. Ņem šo zirgu un pazūdi! - viņš sacīja.

Vari iedomāties, cik priecīgs kļuva Emīls. Viņš uzlēca savam tikko apkaltajam zirgam mugurā un kā varens ģenerālis izjāja pa vārtiem ārā. Visi zemnieki kļiedza «urā!», un kalvis sacīja:

- Šitādas lietas notiek tikai Vimmerbijas tirgū!

Bet Emīls priecīgs un lepns jāja cauri visai tirgus burzmai, un likās - ap viņa galvu staro gaisma. Lielajā ielā pašā biezākajā jūklī viņam pretī nāca Alfrēds. Viņš apstājās, acis iepletis.

- Vēlns un deviņi pērkonī! - viņš izsaucās. - Kas tad tas par zirgu?

- Mans, - Emīls atbildēja. - Viņu sauc par Lūkasu, un vari man ticēt, viņam tāpat kut kā Līnai.

Bet tur jau bija klāt arī Līna un raustīja Alfrēda svārku piedurkni.

- Es domāju, ka laiks mums doties uz mājām. Saimnieks jau jūdz zirgus, - viņa sacīja.

Jā, nu visiem priekiem bija pienākušas beigas, kathultiešiem bija jābrauc uz mājām, uz Lennebergu. Bet vienu gan Emīls gribēja vēl izdarīt. Viņš gribēja parādīt Gotfrīdam savu jauno zirgu.

- Saki tēvam, ka es būšu klāt pēc piecām minūtēm, - to teicis, viņš aizāja uz pilsētas galvas mājas pusi, ka bruģa akmeņi vien nodimdēja.

Oktoobra krēsla klāja pilsētas galvas māju un dārzu, bet visi logi bija gaiši, un iekšā skanēja čalas un smiekli. Pilsētas galvas dzīres sita augstu vilni.

Bet Gotfrīds staigāja pa dārzu. Dzīres viņam nepatika, Viņš atkal bija uzkāpis uz savām ķekātām. Ieraudzījis Emīlu zirga mugurā, viņš iegāzās ceriņu krūmā.

- Kam tas zirgs pieder? - viņš vaicāja, tikko izdabūjis degunu no krūma ārā.

- Man. Viņš ir mans. - Emīls atteica.

Gotfrīds sākumā negribēja viņam ticēt, bet, kad saprata, ka tas ir tiesa, briesmīgi sadusmojās. Cik reizi viņš nebija plijies tēvam virsū, plijies no rīta līdz vakaram, un ko tēvs ikreiz viņam atbildēja:

- Tu vēl esi par mazu. Visā pasaulē nav tik maza zēna, kam būtu pašam savs zirgs!

Kādi salti un nejauki meli! Te nu ir atjājis Emīls, un pilsētas galva pats to varēs redzēt, ja vien viņam pierē ir acis un viņš gribēs iznākt ārā paskatīties! Bet viņš jau sēž tur iekšā un dzīro, Gotfrīds skaidroja Emīlam, viņš sēž starp stulbeniem, kas tikai dzer un tērgā, un teic nebeidzamas runas.

- Es viņu nevaru dabūt ārā, - Gotfrīds drūmi noteica, un viņa acīs sariesās asaras.

Emīlam kļuva Gotfrīda žēl, taču viņš nekad neapjuka. Ja pilsētas galva nevar iznākt ārā pie zirga, tad zirgs var ieiet pie viņa, tas nemaz nav tik grūti. Atlika tikai uzjāt augšā pa kāpnēm, iejāt pa durvīm iekšā un cauri priekšnamam nokļūt pašā ēdamistabā. Gotfrīdam tikai jāatver durvis.

Ja tev gadījies būt dzīrēs, kur pēkšņi ienāk zirgs, tad tu zināsi, ka visi cilvēki iepleš acis un gandrīz vai salecas, itin kā viņi nekad nebūtu redzējuši zirgu. Tā tas notika arī pilsētas galvas dzīrēs. Sevišķi ar pilsētas galvu. Viņš salēcās, un viņam balsenē iesprūda tortes kumosīņš, tāpēc viņš nevarēja izteikt ne vārda sev par attaisnojumu, kad Gotfrīds sauca:

- Nu, ko tu tagad teiksi? Tu taču redzi zēnu, kam pieder zirgs!

Kad istabā bija ienācis zirgs, visi viesi patiesībā jutās gauži līksmi, un tas ir gluži dabiski, jo zirgi ir jauki dzīvnieki. Visi gribēja papliķēt Lūkasu. Emīls sēdēja zirga mugurā, apmierināti smaidīdams. Lai jau šie paglauda viņa zirgu.

Bet tad piecēlās kāds majors, kas gribēja parādīt, cik labi pazīst zirgus. Viņš tīkoja paknaibīt Lūkasa pakaļkāju - ak vai, ak vai, ak vai, viņš taču nezināja, cik ļoti Lūkasam kut!

Pilsētas galvam bija laimējies no balsenes izdabūt ārā tortes kumosīņu, un viņš grasījās teikt Gotfrīdam dažus vārdus, taču tieši tajā brīdī majors bija satvēris Lūkasa pakaļkāju. Nākamajā mirklī gaisā pavīdēja pāris pakavu, tie atsītās pret nelielu galdiņu, kas stāvēja tuvumā, un pāri visai istabai pārlidoja krējuma torte, kura bija atradusies uz galdiņa, un plunkšķēdama uzkrita uz pilsētas galvas sejas.

- Blurkš! - pilsētas galva noteica.

Kā par brīnumu, visi viesi skaļi smējās - ko lai citu viņi būtu darījuši. Tikai pilsētas galvas sieva nedrīkstēja smieties. Ar tortes nazi rokā viņa izbijusies pieskrēja pie vīra. Bija nepieciešams tūdaļ rīkoties, lai viņas nabaga vīram būtu vismaz kāda spraudziņa, pa kuru skatīties. Citādi viņš taču neredzēs, kas notiek viņa dzimšanas dienā.

Emīls, pēkšņi atcerējies, ka viņam jātiek Lennebergā, žigli izjāja pa durvīm ārā. Gotfrīds izriķšoja viņam pakaļ, jo ar krējumā notriepo tēvu viņš taču nevarēja runāt, turklāt Gotfrīds nespēja šķirties no Lūkasa.

Ārā pie vārtiņiem viņu gaidīja Emīls, lai pateiktu ardievas.

- Tu gan esi laimīgs, - Gotfrīds sacīja, pēdējo reizi paglaudīdams Lūkasu.

- Jā, tāds es nūdien esmu, - Emīls atbildēja. Gotfrīds nopūtās.

- Zini - ugunošana mums tomēr būs! - viņš teica, it kā pats sevi mierinādam.

Viņš parādīja Emīlam visas ugunošanas ierīces, kas bija noliktas uz galda ceriņu krūmajā, un Emīls iedegās ziņkārē. Viņam, protama lieta, bija jāsteidzas, bet visā savā nožēlojamā mūžā viņš ne reizes nebija redzējis ugunošānu.

- Vienu es labprāt aizdedzinātu, lai redzētu, vai tajā ir spars, - Emīls sacīja.

Gotfrīds daudz neprātoja. Viņš izņēma no kaudzes kādu priekšmetu.

- Nu, tad ņem ar šo mazo blusiņu, - viņš teica. Emīls piekrīzdams pamāja ar galvu un nokāpa no zirga.

- Jā, tikai šo vienu mazo blusiņu. Iedod man arī sērkociņu!

To viņš dabūja. Un - puff, puff - mazā spožā blusiņa uzšāvās gaisā. Tajā tiešām bija spars. Tā šaudījās šurpu turpu un beidzot nokrita uz galda citiem ugunošanas daiktiem virsū. Man liekas - tā nevēlējās būt viena. Ne Emīls, ne arī Gotfrīds to nemanīja, jo piepeši viņiem aiz muguras atskanēja skaļi kliegzieni. Uz lievenēm bija izskrējis pilsētas galva un gribēja ar viņiem runāt. Krējums no viņa sejas bija notīrīts, tikai ūsas balti zaigoja oktobra tumsā.

Bet pa Vimmerbijas ielām klaiņāja Vimmerbijas iedzīvotāji smiedamies, čalodami, klaigādami, nezinādami, kas viņus sagaida - vai kaut kas liksms vai briesmīgs.

Un tad notika tas. Notika tas briesmīgais, ko viņi katrs dziļi sevī ar baismām bija gaidījuši. Pēkšņi virs pilsētas galvas dārza uzliesmoja debesis. Izplatījumu apņēma liesmainās, šņācošas čūskas un mirdzošas, šņācošas uguns mēles, visur šņāca, sprakstēja, knakstēja un tik šausmīgi dārdēja, ka nabaga Vimmerbijas iedzīvotāji aiz bailēm nobālēja.

- Komēta! Palīdziet, mēs mirstam! - viņi kliezda. Un tad atskanēja kliegzieni un raudas, kādas šajā pilsētā nekad nebija dzirdētas. Visiem likās, ka pienākusi viņu pēdējā stundīņa. Nemaz nav jābrīnās, ka cilvēki pagībuši sakrita kaudzē. Vienīgi Petrela kundze mierīga sēdēja savā stikla verandā un raudzījās uz ugunīgajām liesmām debesīs.

- Komētai es vairs neticu, tas viss ir nieki un blēņas. Bet es varu derēt, ka savu roku atkal pielicis Emīls.

Un Petrela kundzei bija taisnība. Protams, vainīgs bija Emīls un viņa mazā blusiņa, kas iedvesa tādu sparū visām dzimšanas dienas ugunošanas ierīcēm, ka tās uzreiz uzsprāga gaisā.

Un, par laimi, pilsētas galva laikā bija iznācis ārā, citādi viņš nekā nebūtu dabūjis redzēt no šīs lieliskās ugunošanas. Tā nu viņš stāvēja, un ap viņu viss sprakstēja un knakšķēja; labi, ka viņš laikā atlēca sāņus, citādi viņu būtu apņēmušas liesmu mēles. Emīlam un Gotfrīdam likās - viņš ir apmierināts, jo pie katra sprādziena jubilārs liksmi ierēcās. Tikai kad viena raķete šņākdama uzkrita uz viņa biksēm, pilsētas galva saskaitās, jo kāpēc gan viņš tik briesmīgi būtu aurojis un šāvies uz ūdens mucu, kas bija nolikta mājas stūrī, un pikti ieģrūdis tajā kāju? Tā nu gan nevajadzētu izturēties pret raķetēm, jo tad tās nodziest, to taču viņam vajadzēja saprast.

- Es nu esmu ugunošānu redzējis, - sacīja Emīls, noslēpies aiz pilsētas galvas malkas šķūnīša; turpat viņam blakām gulēja arī Gotfrīds.

Pēc tam viņi abi klusēja un gaidīja. Ne jau ko sevišķu, tikai lai pilsētas galva beigtu riņķot pa dārzu kā liela, nikna lapsene.

Bet, kad pēc kāda laiciņa kathultieši brauca mājup, visas liesmas un ugunis sen jau bija nodzisušas. Virs priežu galotnēm mirdzēja tikai zvaigznes. Tumšs bija mežs, un tumšs bija ceļš, bet Emīls bija priecīgs un, jādams uz sava zirga, tumsā dziedāja:

Hei, hoplā, tētiņ,
Nu man ir zirdziņš!
Kas tam par kājām,
Cik varens lēciens ...

Braucot mājās, tēvs turēja grožus un jutās ļoti apmierināts ar Emīlu. Zēns gan ar saviem nedarbiem un trakulībām bija līdz nāvei nobaidījis Petrela kundzi un visu Vimmerbiju, bet vai tad viņš nebija gluži par velti sagādājis zirgu? Tas atsvēra visu citu. Tāda zēna nebija visā Lennebergā, un šoreiz par galdnieka skabūzi runas nevarēs būt, Emīla tēvs nodomāja.

Starp citu, šoreiz viņš bija pārgalvīgā omā - varbūt tāpēc, ka īsi pirms aizbraukšanas bija saticis senu paziņu, kas viņu pacienāja ar vairākām labām Vimmerbijas alus pudelēm. Emīla tēvs parasti gan nemēdza dzert, nē, tāds viņš nebija, bet, ja viņu lūdza iedzert, turklāt pilnīgi par velti, ko citu lai viņš darītu? Emīla tēvs, žirgti plīkšķinādams ar pātagu, sacīja:

- Te brauc Kathultas sētas mīļotais tēvs ... ievē ... ro ... jams vīrs!

- Haha, jānudien! - piebilda Emīla māte. - Labi gan, ka tirgus nav katru dienu. Ak tu pasaulīt, cik jauki būs pārbraukt mājās!

Viņas klēpī gulēja mazā Īda, cieši sažņaugusi rociņā tirgus dāvanu. Tas bija mazs, skaistām rozītēm izrotāts porcelāna groziņš.

«Par piemiņu no Vimmerbijas» - uz tā bija rakstīts.

Uz pakalējā sēdekļa gulēja Līna, atspiedusies pret Alfrēda roku. Alfrēda roka arī gulēja, jo Līna nemaz nebija tik viegla, taču pats Alfrēds bija nomodā. Viņš - tikpat možs un tikpat lieliskā omā kā viņa saimnieks - teica Emīlam, kas jāja viņam blakām:

- Rīt mēs visu dienu vedīsim mēslus - tas tik būs jauki!

- Rīt es jāšu ar savu zirgu. Visu cauru dienu. Tas tik būs jauki! - Emīls piebilda.

Tad pajūgs iegriezās pēdējā ceļa līkumā, un viņi varēja saredzēt Kathultas apgaismotos logus. Mājās viņus gaidīja Krēsas-Maja ar vakariņām.

Tu varbūt domāsi, ka Emīls savus nedarbus beidzis, tāpēc ka viņam ir zirgs, - ak nē! Divas dienas Emīls jādelēja ar zirgu, bet jau trešajā dienā, proti, trešajā novembrī, viņam padomā bija jauni niķi. Uzmini, ko viņš izdarīja ... hahaha, domājot par to, man jāsmejas! Gadījās, ka tieši tajā dienā Emīls ... nē, pagaidiet! Pagaidiet! Esmu solījusi Emīla mātei nekad nevienam nestāstīt to, ko viņš izdarīja trešajā novembrī, jo tieši pēc šās delverības Lennebergas iedzīvotāji savāca naudu atceries, - es jau iepriekš to minēju - un gribēja aizsūtīt Emīlu uz Ameriku. Emīla māte par šo nedarbu negribēja domāt, viņa to pat nepierakstīja zilajā burtnīcā - un kāpēc lai es to stāstītu? Toties tu dzirdēsi, ko Emīls izstrādāja tā gada otrajos ziemsvētkos.

Pirmdien, 26. decembrī,

kad Emīls sarīkoja lielas dzīres Kathultā un noķēra vilku bedrē Komandanti

Iekams pienāk ziemsvētki, jāpārlaiž vispirms saltais un lietainais rudens, un tas nekur nav visai tīkams. Arī Kathultā tas nebija jauks. Alfrēds lietus gāzmās staigāja pakal vēršiem un ara akmeņainās tīrumu strēmeles, un pa uzartajām vagām viņam sekoja Emīls. Viņš palīdzēja Alfrēdam, ar saucieniem uzmundrinādams vēršus, kas bija neiedomājami laiski un, šķiet, nemaz nesaprata, kāda nozīme ir aršanai. Bet tajās dienās ātri iestājās tumsa, Alfrēds izjūda vēršus, un viņi klumzāja uz mājām - Alfrēds, Emīls un vērši. Pēc tam Alfrēds un Emīls iegāja virtuvē dubļainos zābakos un briesmīgi nokaitināja Līnu, kas baiļojās par savu nule izberzto grīdu.

- Viņa ir tik sīkumaina. Vīram, kas viņu apprecēs, nebūs ne brītiņa miera, - Alfrēds sūrojās.

- Jā, tiesa kas tiesa, - Emīls viņam piekrita. Alfrēds apklusa un prātoja tālāk.

- Jā, tu saki - tiesa kas tiesa. Es neuzdrīkstos to darīt. Neuzdrīkstos to viņai arīdzan pateikt, -

viņš beidzot sacīja.

- Vai gribi - es viņai pateikšu? - vaicāja drosmīgais un uzņēmīgais Emīls, bet Alfrēds to nevēlējās.

- Tas jāpasaka smalki, lai viņu neapvainotu, - puisis piebilda.

Alfrēds ilgi staigāja, prātodams, kā lai smalkāk pasaka Līnai, ka negrib viņu precēt, taču nekā prātīga nespēja izdomāt.

Rudens tumsa smagi slīga pār Kathultu. Jau pulksten trijos pēcpusdienā virtuvē bija jāaizdedzina petrolejas lampa, un viņi visi tur kvernēja, katrs darīdams savu darāmo. Emīla mātei bija ratiņš, un viņa vērpa smalku, baltu vilnu, no kuras Emīlam un Īdai adīs zeķes. Līna kārsa vilnu, un, ja atnāca Krēsas-Maja, arī viņa darīja to pašu. Emīla tēvs laboja kurpes, tā ietaupīdams brangu naudu, kas citādi būtu jāmaksā pilsētas kurpniekam. Alfrēds arī nebija slīņķis, viņš lāpīja savas zeķes. Tām allaž bija lieli caurumi gan pirkstgalos, gan papēdī, un Alfrēds tos žigli vien sadiedza. Līna mīļu prātu būtu Alfrēdam palīdzējusi, bet viņš to noraidīja.

- Nē, nē, redzi, tad viņa mani sagūstītu. Lai cik smalki es izrunātos, tas neko nelīdzētu, - viņš paskaidroja Emīlam.

Emīls un Īda lielākoties sēdēja zem galda un rotaļājās ar kaķi. Kādreiz Emīls mēģināja iestāstīt Īdai, ka kaķis patiesībā ir vilks, un, kad Īda tam negribēja ticēt, viņš izgrūda tādu vilka kaucienu, ka virtuvē visi salēcās. Emīla māte gribēja noskaidrot, ko tāds kauciens nozīmē, un Emīls sacīja:

- Nu jā, zem galda taču ir vilks.

Krēsas-Maja tūdaļ ņemās stāstīt par vilkiem, un Emīls un Īda līksmi izlīda no pagaldes klausīties. Tagad tu dzirdēsi šausmu stāstu, jo Krēsas-Maja stāstīja tikai šaušalīgus stāstus. Tie bija vai nu par slepkavām un zagļiem, par spokiem un veļiem, vai arī par baismīgām galvas nociršanām, briesmīgiem ugunsgrēkiem, šaušalīgām nelaimēm, nāvīgām slimībām un bīstamiem zvēriem, kā, piemēram, par vilkiem.

- Kad es biju maza, tad te Smolandē vēl bija daudz vilku, - viņa uzņēma valodu.

- Bet tad nāca Kārlis Divpadsmitais un tos visus nošāva, vai ne? - Līna turpināja.

Krēsas-Maja pārskaitās; protams, viņa bija veca, taču ne tik aplam veca, kā domāja Līna.

- Cik tev tā prātiņa ir, tā tu runā, - Krēsas-Maja atbildēja un negribēja vairs stāstīt tālāk. Bet Emīls tik ilgi ap viņu luncinājās, līdz beidzot viņa atsāka tiešām baismu nostāstu par vilkiem un vilku bedrēm, kuros vilkus ķēra tolaik, kad viņa vēl bija maza.

- Nu jā, tad jau Kārlim Divpadsmitajam nebija ko darīt, - Līna iebilda un strauji apklusā. Bet ar to pietika, lai Krēsas-Maja no jauna saskaistos, un tas jau nebija nekāds brīnums. Kārlis Divpadsmitais bija dzīvojis pirms simt gadiem, un tik briesmīgi veca Krēsas-Maja tiešām nebija.

Bet Emīls atkal sāka ap viņu luncināties. Un tad Krēsas-Maja stāstīja par vilkačiem, kas bija visbaismīgākie no visiem vilkiem un klaiņoja apkārt tikai naktīs, kad spīdēja mēness. Vilkači pratuši runāt, Krēsas-Maja stāstīja, jo viņi esot nevis parastie vilki, bet kaut kas vidējs starp cilvēku un vilku. Ja šādu vilkaci sastapuši mēnesnīcā, tad mājām varējuši teikt ardievas, jo mežonīgāku zvēru vairs neesot bijis. Un tāpēc naktīs, kad spīdējis mēness, cilvēkiem bijis jāpaliek mājās, Krēsas-Maja sacīja un pameta skatienu uz Līnu.

- Lai gan Kārlis Divpadsmitais ... - Līna ierunājās.

Tad Krēsas-Maja nolika kārstuves un teica, ka laiks doties uz mājām, jo viņa esot tik vasa un nogurusi.

Bet vakarā, kad Emīls un Īda gulēja savās gultiņās, viņi no jauna uzņēma valodas par vilkiem.

- Labi gan, ka vilku vairs nav, - Īda bilda.

- Vilku nav ... Kā tu to vari zināt, ja nav nevienas vilku bedres, kur tos noķert, - Emīls attrauca.

Viņš ilgi palika nomodā un pārdomāja, un, jo vairāk domāja, jo drošāks jutās - ja tikai būtu kāda vilku bedre, viņš noteikti noķertu arī vilku. Un, kā jau nadzīgs zēns, viņš tūdaļ otrā rītā metās rakt vilku bedri starp galdnieka skabūzi un pieliekamo. Tieši tur vasarā auga ļoti daudz nātru, bet tagad tās gulēja zemē novītušas un nomelnējušas.

Lai izraktu vilku bedri, vajag aplam ilgu laiku. Bedrei jābūt dziļai, lai vilks nevarētu izrāpties ārā, ja tas reiz tajā iekritis. Alfrēds viņam lāgu lāgiem palīdzēja rakt, tomēr bedre bija gatava tikai īsi pirms ziemsvētkiem.

- Tam nav nekādas nozīmes. Vilki tik un tā nenāks ātrāk no meža ārā kā tikai ziemā, kad būs izsalkuši, - Alfrēds skaidroja.

Mazā Īda trīsēdama domāja par vilkiem mežā, kas zagsies šurp aukstajās ziemas naktīs un kauks gar mājas stūriem. Taču Emīls gan netrīsēja. Mirdzošām acīm viņš vērās Alfrēdā un līksmi domāja par vilkiem, kas iekritīs viņa bedrē.

- Es pārklāšu bedri ar zariem un skujām, lai vilks to nevarētu ieraudzīt, - viņš apmierināts sacīja, un Alfrēds viņam piekrita.

- Tiesa kas tiesa. Viss jādara ar viltību, sacīja Dullais Joke un ar kājas pirkstiem atbrīvojās no valga.

Šis izteiciens Lennebergā bija kļuvis it kā par sakāmvārdu, bet Alfrēdam gan to nevajadzēja sacīt, jo Dullais Joke bija viņa vectēvs, kas dzīvoja Lennebergas nabagmājā, un par savu vectēvu neder zoboties. Alfrēds ar to nedomāja nekā ļauna, nūdien, viņš tikai izteica parasto sakāmvārdu.

Tagad atlika tikai gaidīt, kad atnāks ziema, un tā atnāca arī. Īsi pirms ziemsvētkiem iestājās sals un tā sniga, ka prieks bija skatīties. Sniga pār visu Kathultu un visu Lennebergu, un visu Smolandi, un visa apkārtnē izskatījās kā liela sniega kupena. No sniega rēgojās ārā tikai žogu maikšu galiņi, un pēc tiem varēja noģist, kur iet ceļš. Neviena acs nevarēs pamanīt, ka starp galdnieka skabūzi un pieliekamo slēpjas vilku bedre. Bedri sedza sniegs, mīksts un balts kā paklājs, un Emīls ik vakaru lūdza dievu, lai zari un skuju virs bedres nesalūstu agrāk, iekams tajā nav iekritis vilks.

Kathultā tagad darba bija pilnas rokas, jo par ziemsvētkiem visiem rūpju gana. Pirmām kārtām - lielā veļas mazgāšana. Līna un Krēsas-Maja rosījās pie Kathultas ledainās upītes, skalodamas veļu. Līna raudāja un pūta dvašu uz pirkstiem, kas sāpēja, it kā tiem būtu aizlūzuši nagi. Un tad nokāva sivēnu, un starp visām klimpām, gaļas desām, putraimu desām, asins desām, kartupeļu desām un dūmu desām, kas karājās kopā ar šķiņķiem, ribiņām un recekļiem, pēc Līnas domām, cilvēkam vairs nebija vietas, kur apgriezties. Kadiķu dzēriens arī bija nepieciešams. To darīja Emīla māte lielā koka toverī. Un kur tad cepšana, tur jau cilvēkam varēja elpa aizrauties, - gan plāceņi un sīrupa maize, gan smalkie rudzu rauši un safrāna maize, gan parastie kviešu plāceņi un piparkūkas, gan sevišķi mazi, jauki klišēriši un marengas, gan kūciņas un sviesta cepumi, jā, visu jau nemaz nevar uzskaitīt. Un, protams, arī sveces — tās arī bija jālej. Emīla māte un Līna noņēmās gandrīz visu nakti, sveces liedamas, gan mazas, gan arī eglīšu sveces, jo gaidīja taču ziemsvētkus. Alfrēds un Emīls iejūdza Lūkas ragavās un aizbrauca uz mežu pēc eglītes, bet Emīla tēvs, aizgājis aiz kūts, atraka dažas tur noslēptās auzu vārpas, ar ko pabarot zvirbuļus.

- Tas gan ir gatavais ārprāts, taču zvirbuļiem ziemsvētkos arīdzan jāpaēd, - viņš sacīja.

Bija jādomā arī par daudziem citiem, kas ziemsvētkos jāpaēdina. Par visām ubadzēm nabagmājā! Tu jau laikam nezini, kas ubadzēs un nabagmāja ir, un vari būt par to priecīgs. Nabagmāja bija agrākos laikos, un tā bija baismīgāka nekā visi Krēsas Mājas nostāsti par slepkavām, spokiem un meža zvēriem. Iedomājies mazu, nožēlojamu mājeli ar pāris istabām, kas ir pārpilnas nabaga nonīkušiem, izsalkušiem cilvēkiem, kuri tur mājā netīrumos kopā ar utīm, un tu sapratīsi, kas ir nabagi un kas ir nabagmāja. Lennebergas nabagmāja nebija sliktāka par citām, tomēr tā bija baismīgāka

vieta, kur cilvēki nonāca vecumdienās, kad tiem citur vairs nebija kur palikt.

- Nabaga vectēvs, - Alfrēds mēdza sacīt, - viņam gan nav nekāda vieglā dzīve. Un nebūtu jau tik ļauni, ja tur nevaldītu Komandante.

Komandante bija tā, kas nabagmājā visu noteica. Protams, viņa bija tāda pati ubadze kā citi, bet viņa bija lielāka, spēcīgāka un piktāka, tāpēc viņu iecēla par nabagmājas pavēlnieci, taču tas nebūtu noticis, ja Emīls jau būtu liels un ievēlēts par komunālvaldes priekšsēdētāju. Bet pagaidām viņš bija tikai mazs puiselis un nekā nevarēja padarīt Komandantei. Alfrēda vectēvs ļoti baidījās no Komandantes, tāpat arī citi nabagi.

«Re, viņa staigā kā rūcošs lauva aitu ganāmpulkā,» mēdza sacīt Dullais Joke. Viņš bija maķenīt jocīgs - šis Joke - un runāja kā no bībeles, tomēr viņš bija labsirdīgs, un Alfrēds gauži mīlēja savu vectēvu.

Nabagmājas iemītnieki gandrīz nekad nevarēja pieēst pilnu vēderu, un, pēc Emīla mātes domām, tas bija vislielākais posts.

- Ak, šie nabadziņi, arīdzan viņiem ziemsvētkos vajadzētu gardāku kumosīņu, - viņa sacīja. Un tāpēc dažas dienas pirms ziemsvētkiem varēja redzēt Emīlu un Īdu nesam grozu pa sniegoto ceļu augšup uz nabagmāju. Šajā grozā Emīla māte bija iesaiņojusi daudzus gardumus; tur bija pa gabaliņam no visām desām, speķa šķēlītes un šķiņķa šķēlītes, tur bija plāceņi, pladiņas, safrānriecieni un piparkūkas, sveces un maza tāss kārbīņa ar šņaucamo tabaku Dullajam Jokem.

Tikai tas, kurš pats ilgi staigājis apkārt izsalcis, varēs saprast, cik priecīgi kļuva nabagmājas iemītnieki, kad pie viņiem ienāca Emīls un Īda, nesdami grozu. Viņi tūdaļ gribēja nogaršot atnestos gardumus, visi - gan Dullais Joke, gan Pīķa Kalle, gan Juhans Viena Ēra, gan Trakais Niklass, gan Palaidne Fija, gan Mazā Muciņa, gan Viberģiene, gan Salijas Amālija, gan diezin kuri vēl. Bet Komandante teica:

- Pirms ziemsvētkiem gan ne, tas jums visiem jāzina!

Un neviens neuzdrīkstējās kaut ko iebilst.

Emīls un Īda aizgāja, un tā pienāca ziemsvētku vakars. Kathultā gan ziemsvētku priekšvakarā, gan pašos ziemsvētkos valdīja prieks. Ziemsvētku vakarā Lennebergas baznīcā notika dievkalpojums, un Emīls, sēdēdams kamanās, priekā staroja, jo Lūkass un Jullana tā auļoja, ka sniegs ap viņiem virpuļot virpuļoja un visi citi braucēji palika tālu aizmugurē.

Visu ziemsvētku vakaru Emīls izturējās tik rātņi un klusi, jā, uzvedās tik smalki, ka māte ierakstīja zilajā burtnīcā:

«Šitas puika nудie ir paklausīks un vismaz basnīcā nidara nikādas everģēlīpas.»

Visu garo ziemsvētku dienu Emīls izturējās tikpat pieklājīgi. Viņš un Īda itin jauki rotaļājās ar savām svētku dāvanām, un visā Kathultas sētā valdīja brīnumains miers.

Bet pienāca ziemsvētku otrā diena, un Emīla tēvs un māte bija nodomājuši apciemot Skorphultu, kas atradās draudzes otrā galā. Lennebergā visi pazina Emīlu, tāpēc bērni nebija ielūgti.

- Man ir gluži viena alga, - Emīls sacīja. - Jo ļaunāk pašiem skorphultiešiem. Nabaga cilvēki, viņi mani nemūžam nesastaps!

- Un mani arīdzan ne, - Īda piebilda.

Skaidrs, ka Līnai vajadzēja palikt mājās un pieskatīt bērnus, bet jau rīta agrumā viņa činkstēja un lūdzās, ka viņai arī visādā ziņā jābraucot pie mātes, kura dzīvo kādā iebūvieša mājā netālu no Skorphultas. Līna bija izdomājusi, cik parocīgi aizbraukt turpu ar kamanām, jo Emīla vecākiem taču jābrauc uz to pašu pusi.

- Ko tur tik daudz, bērnus pieskatīšu es, - ieteicās Alfrēds. - Ēdamā ir pietiekami, un es uzraudzīšu, lai viņi neņem sērkokņus vai ko tamlīdzīgu.

- Tu gan zini, kāds ir Emīls, - Emīla tēvs sacīja, drūmi paraudzīdamies uz Emīlu. Bet Emīla māte sacīja:

- Emīls ir mazs, jauks puisēns. Un vismaz ziemsvētkos viņš nedarbus nedarīs. Nekauc, Līna, tu vari braukt mums līdz!

Un tā notika.

Alfrēds, Emīls un Īda stāvēja pie virtuves loga un noskatījās, kā kamanas aizslīd pa nogāzi, un, kad tās vairs nebija redzamas, Emīls apmierināts augsti palēcās.

- Heisā! Nu tik mums būs dzīve! - viņš izsaucās. Bet tad Īda ar savu tievo pirkstiņu norādīja uz ceļu.

- Re, tur nāk Dullais Joke, - viņa sacīja.

- Jānudien, kaut kas būs sagājis dēlī, - Alfrēds piebilda.

Jo parasti Dullais Joke nestaigāja apkārt. Viņa prātiņš taču bija maķenīt jocīgs, un viņš neprata tikt pats ar sevi galā. Tā vismaz apgalvoja Komandante.

«Viņš tenterē gan šurpu, gan turpu. Un man nav laika skraidīt apkārt, viņu meklējot,» viņa mēdza sacīt.

Bet Kathultas sētu viņš tomēr atrada, un nu viņš gluži kā mazs, izžuvis sakārnis nāca pa ceļu, bet vējš pluināja sirmos matus; drīz vien viņš šņukstēdams stāvēja virtuvē.

- Mēs nedabūjam nevienu klimpu un arīdzan desu ne. Visu paņēma Komandante.

To pateicis, viņš vairs nespēja izvest ne pušplēsta vārdiņa un tikai raudāja.

Nu gan Emīls saskaitās, tik briesmīgi saskaitās, ka Alfrēds un Īda tikko uzdrošinājās uz viņu paskatīties. Viņa acis mežonīgi spīdēja, un viņš paņēma no galda mazu porcelāna kārbīņu.

- Lai Komandante nāk šurp! - viņš iekliedzās un ar tādu spēku trieca kārbīņu pret sienu, ka tā sašķīda vienās lauskās. - Un padod man bīsi!

Alfrēds nudien izbijās.

- Dieva dēļ, nomierinies! Tā dusmoties ir bīstami, - viņš sacīja.

Tad Alfrēds sāka glaudīt un mierināt savu nabaga vectēvu un gribēja izdibināt, kādēļ Komandante izrīkojusies tik briesmīgi, bet Joke varēja tikai atbildēt:

- Mēs neesam dabūjuši nevienu klimpu. Un nevienu desas kumosīņu. Un es nedabūju sa-avu šņau-ca-mo ta-ba-ku, - viņš šņukstēja.

Un tad Īda atkal parādīja uz ceļa pusi.

- Re, tur nāk Mazā Muciņa! - viņa iesaucās.

- Lai vestu mani mājās, - Joke drebēdams sacīja.

Mazā Muciņa bija maza, žirgta nabagmājas sievele, un Komandante viņu sūtīja uz Kathultu, kad Joke bija pazudis. Tur viņš mēdza iet visbiežāk, tur taču bija Alfrēds un Emīla māte, kas pret nabaga cilvēkiem izturējās tik labi.

No Mazās Muciņas viņi uzzināja, kā viss noticis. Komandante bija paslēpusi ēdamo augšistabas skapī, un tas bija labi, jo tur šajā laikā bija auksts. Bet, kad viņa ziemsvētku vakarā uzkāpusi istabas augšā pēc gardumiem, tad tur trūcis viens desas luņķītis. Komandante nāvīgi pārskaitusies.

- Viņa bija gluži kā rūcošs lauva aitu barā, - piebilda Dullais Joke, un Mazā Muciņa viņam piekrita. Pasarg dievs, Komandante sacēlusi briesmīgu traci un par varītēm gribējusi izdibināt, kas šo desas luņķīti paņēmis.

«Citādi jums būs tāds ziemsvētku vakars, ka pat eņģeļi debesīs raudās,» viņa teikusi. Un tā arīdzan noticis, Mazā Muciņa apgalvoja. Jo neviens neatzinies, ka būtu paņēmis desu, lai kā Komandante kliegusi un ārdījusies. Daži pat prātoja, vai tikai Komandante to nav pati izdomājusi, lai varētu paturēt sev visus gardumus, un, lai kā būtu, viņu ziemsvētku vakars nudien bijis tāds, ka pat

eņģeļiem bijis jāraud, Mazā Muciņa piebilda. Komandante sēdējusi visu dienu augšistabā, iededzinājusi uz galda eglītes sveci un ēdusi desas, klimpas, šķiņķi un safrāna maizi, ēdusi tik daudz, ka sprāgusi vai pušu, bet apakšā citi nabadziņi sēdējuši gar sienām un raudādami graužuši mazu sālītas siļķes kumosīnu, kaut gan bijis ziemsvētku vakars.

Un gluži tāpat bijis ziemsvētku dienā. Komandante vēlreiz nozvērējusies, ka neviens nedabūs pat pusklimpas, ja desas zaglis neatzīsies, un gaidīdama viņa sēdējusi tur augšā un tikai ēdusi un ēdusi, un nerunājusi ne pušplēsta vārdu. Mazā Muciņa pati lāgiem paglūnējusi pa atslēgas caurumu un redzējusi, ka visi Emīla mātes atsūtītie gardumi pazuduši Komandantes lielajā mutē. Viņa tomēr izbijusies, ka Dullais Joke būs aizgājis uz Kathultu un izplāpājies, un pavēlējusi Mazajai Muciņai, ka viņai uz vietas - lai viņu pērkons sasper - jāpārved mājās Dullais Joke.

- Un tāpēc būs labāk, ja mēs tūdaļ ejam, Joke, - Mazā Muciņa mudināja.

- Ak, mīļo vectētiņ, grūta dzīve nabaga cilvēkam! - Alfrēds sacīja.

Emīls neteica ne vārda. Viņš sēdēja uz malkas kastes, zobus griezdams. Vēl ilgi pēc Mazās Muciņas un Jokes aiziešanas viņš tur sēdēja, acīmredzot kaut ko gudrodams. Beidzot viņš trieca dūri pret malkas kasti un teica:

- Man gan ir zināms kāds, kas sarīkos dzīres!-

- Kas ta? - Īda vaicāja.

- Emīls vēlreiz trieca dūri pret malkas kasti.

- To izdarīšu es! - viņš teica. Un tad pastāstīja, kā tas notiks. Dzīres būs uz velna paraušanu, un ikviens nabagmājas iemītnieks atnāks uz Kathultas sētu, turklāt tūdaļ!

- Bet, mīļais Emīl, vai tu esi pārliecināts, ka tas nebūs nedarbs? - mazā Īda bailīgi jautāja.

Arī Alfrēds izbijās un domāja, ka tas tiešām būs nedarbs, bet Emīls apgalvoja, ka nekādā ziņā ne. Tas būs labs darbs.

- Un māmiņa arī priecāsies, - Emīls piebilda.

- Jā, bet tētiņš? - Īda šaubījās.

- Hm, - Emīls noteica, - un tomēr tas nekādā ziņā nav nedarbs.

To teicis, viņš apklusa un atkal gudroja.

- Tomēr pats grūtākais būs izdabūt viņus ārā no lauvu midzeņa, - zēns sacīja. - Nāciet, iesim turp un pamēģināsim.

Pa to laiku Komandante bija aprijusi visas desas un klimpas, visu šķiņķi un recekli, safrāna maizi un piparkūkas un pat izšņaukusi Dullā Jokes šņaucamo tabaku. Tā nu viņa sēdēja tur augšistabā pavisam sadrūmusi - kā cilvēks, kas izdarījis nelāgu darbu. turklāt pārdēdies pārlietu daudz gardumu. Lejā pie citiem viņa negribēja iet, jo tie tikai smagi pūta un, ne vārda neteikdami, blenza uz viņu.

Drūmās domās nogrimusi, viņa izdzirda, ka pie ārdurvīm kāds klauvē, un nokāpa lejā apskatīties, kas tas ir.

Tas bija Emīls, kas stāvēja uz lieveņa, - Kathultas Emīls. Nu gan Komandante izbijās, kas zina, vai Dullais Joke un Mazā Muciņa nav izplāpājušies, un varbūt Emīls atnācis tāpēc.

Bet mazais Emīls tikai pieklājīgi palocījās un sacīja:

- Nez vai es neesmu aizmirsis savu atvāžamo nazi, kad pēdējo reizi te biju?

Padomā tikai, cik Emīls bija viltūgs! Atvāžamais nazis, ka parasti, atradās viņa bikšu kabatā, bet kaut ko viņam vajadzēja izdomāt, lai attaisnotu savu ierašanos nabagmājā.

Komandante apgalvoja, ka nekādu nazi nav redzējusi, un Emīls sacīja:

- Vai desas garšoja labi un recekļi, un visi citi gardumi?

Komandante nodūra acis un nikni lūkojās uz savām platajām pēdām.

- Nu, protama lieta, protama lieta, - viņa aši atteica. - Jā, mīļā Kathultas māte nūdien zina, kas

nabaga cilvēkiem vajadzīgs. Pasveicini viņu sirsnīgi!

Un tad Emīls pateica to, ko bija gribējis sacīt, šurp nākdams, bet to izmeta tikai tā, garāmejot, itin kā tas nebūtu nekas svarīgs.

- Māte un tēvs ir Skorphultas dzīrēs, - viņš sacīja.

Nu gan Komandante iedegās.

- Ko, vai šodien Skorphultā ir dzīres? To es nezināju!

«Citādi viņa tur būtu sen aizgājusi,» Emīls nodomāja. Viņš, tāpat kā visi citi Lennebergas iedzīvotāji, zināja - tiklīdz kaut kur rīko dzīres, tā virtuves durvīs parādās Komandante - precīza kā pulkstenis. Un no viņas tikai tad varēja atkratīties, kad viņa vismaz bija nogaršojusi siera pudiņu. Siera pudiņa labad viņa bija gatava iet caur uguni un ūdeni. Un, ja tu kādreiz esi bijis Lennebergā dzīrēs, tad zināsi tikpat labi kā Komandante, ka uz galda spožās vara kārbās rindām vien stāv dažādi siera pudiņi, ko viesi atveduši kā dāvanu vai ciemakukuli, kā mēdz sacīt Lennebergā.

Emīls, protams, nevarēja zināt, ka Skorphultā ir septiņpadsmit dažādi siera pudiņi, un to viņš nemaz neapgalvoja, jo melot negribēja. Viņš tikai viltīgi sacīja:

- Septiņpadsmit dažādi siera pudiņi, ko tu par to teiksi?

- Jā, tiesa kas tiesa, - Komandante piekrita. Tad Emīls aizgāja. Savu viņš bija padarījis. Viņš zināja, ka pēc pusstundas Komandante būs ceļā uz Skorphultu.

Un Emīls nudian bija aprēķinājis pareizi. Viņš, Alfrēds un mazā Īda stāvēja, paslēpušies aiz malkas grēdas, un redzēja Komandanti iznākam ārā. Viņa bija ietinusies biezā vilnas lakatā un pasitusi padusē ubaga tarbu, nu viņa dosies uz Skorphultu. Bet vai tu vari iedomāties šito riebekli - viņa aizslēdza durvis un slēdzeni iebāza tarbā, tas nu gan bija smalki! Tagad šie nabadziņi bija ieslēgti kā cietumā, un tas, pēc Komandantes domām, bija pareizi darīts. Ja Dullais Joke atkal iedomātos bēgt, viņš redzētu, kam ir vara un ar ko nevar rotaļāties.

Tad Komandante joza uz Skorphultu, cik vien ātri tuklās kājas spēja viņu nest.

Emīls piegāja un paraustīja durvis, lai redzētu, cik cieši tās aizslēgtas. To darīja arī Alfrēds un mazā Īda; jā, durvis bija aizslēgtas, tur nebija nekādu šaubu.

Pie loga iekšpusē bija saspiedušies visi nabagi un izbijušies blenza uz tiem trim, kas stāvēja ārpusē un gribēja tikt iekšā. Bet Emīls kiedza:

- Jūs nāksiet Kathultā uz dzīrēm, ja vien mēs jūs izdabūsim ārā!

Tad nabagmājas istabā iedūcās kā bišu stropā. Tas taču bija kaut kas vienreizējs un jauks, tomēr arī gatavais posts, jo viņi bija ieslēgti un nekādi nevarēja tikt ārā.

Tu varbūt teiksi, kāpēc viņi nevarēja attaisīt logu un izkāpt pa to ārā, tas taču nebūtu tik grūti? Var redzēt, ka tu nekad neesi dzirdējis runājam par iekšlogu. Ziemā nabagmājā nevarēja atvērt nevienu logu iekšlogu dēļ. Tie bija kārtīgi aiznagloti un aizlīmēti ar papīra strēmelēm, lai pa logu spraugām nepūstu iekšā vējš.

Bet kā tad var izvēdināt istabu, tu varbūt brīnīsies? Mīļais bērns, nevaicā tik muļķīgi! Kurš gan runā par nabagmājas istabas vēdināšanu, tādas neprātības nevienam ne prātā nenāk, jo nevienam nav vajadzīgs vairāk gaisa par to, kas ieplūst pa vaļējo plīti, nelīdzeno sienu un grīdas spraugām.

Nē, pa logu viņi nevarēja tikt ārā - šie nabaga vecīši. Vienu logu gan varēja attaisīt, bet tas atradās augšā Komandantes istabā, un neviens nabagmājas vecītis, lai cik izsalcis būtu, neuzdrīkstētos dzīru dēļ lēkt ārā pa logu, kas atrodas četru metru augstumā, jo tad viņš noteikti ielēktu arī debesu valstībā.

Bet Emīls tik viegli vis nepadevās. Viņš zem malkas grēdas atrada kāpnes un pieslēja tās pie Komandantes loga, ko Mazā Muciņa bija ar prieku atvērusi. Augšā uzkāpa Alfrēds. Viņš bija liels un spēcīgs un kā nieku varēja panest mazus, izdēdējušus nabagmājas vecīšus. Protams, viņi vaimanāja un

kliedza, bet ārā viņi tika itin visi. Vienīgi Salijas Amālija ne. Viņa neuzdrīkstējās un negribēja. Tad Viberģiene apsolija atnest viņai dzīru gardumus, cik vien varēs panest, un Amālija apmierinājās.

Ja kāds otrajos ziemsvētkos būtu braucis uz Kathultas pusi tieši tad, kad iestājās krēsla, viņam būtu licies, ka viņš redz mazus, pelēkus rēģus, kas elsdami un pūzdami steberē augšup Kathultas pakalniņā. Un tiešām šie nabadziņi savās skrandās izskatījās pēc rēģiem, tomēr viņi bija līksmi kā cīruļi un kustīgi kā bērni - ak tu pasaulīt, sen viņi nebija bijuši ziemsvētku dzīrēs! Un viņi priecājās arī, iedomājoties, ka Komandante pārnākusi atradīs nabagmājas istabā vienu vienīgu nožēlojamu ubadzi.

- Hihhi, to viņa ir pelnījusi, - sacīja Juhans Viena Ēra, - hihhi, tad viņa redzēs, kā ir, kad nabagmājā nav iemītnieku!

Par šiem vārdiem viņi visi apmierināti pasmējās. Bet, kad viņi vēlāk ienāca smalkajā Kathultas virtuvē, kur Emīls aizdedzināja piecas lielas sveces, kas spoguļojās spožajos vara traukos gar baltajām sienām, un kur viss spīdēja un laistījās, viņi kļuva pavisam klusi, un Dullais Joke nodomāja, ka nokļuvis debesīs.

- Re, kāda gaisma! - viņš iesaucās un sāka raudāt gan aiz prieka, gan bēdām.

Bet Emīls sacīja:

- Nu tik būs dzīres!

Un tur tiešām notika dzīres. Emīls, Alfrēds un mazā Īda cits citam palīdzēja iznest no pieliekamā tik daudz gardumu, cik vien bija viņu spēkos. Un es gribētu, lai tu zini, kas bija salikts uz virtuves galda Kathulta šajā otro ziemsvētku dienā.

Tur atradās

blōda ar asins klimpām,

blōda ar speķa desām,

blōda ar recekli,

blōda ar aknu pastēti,

blōda ar sardelēm,

blōda ar gaļās tītenīšiem,

blōda ar teļa kotletēm,

blōda ar ribiņām,

blōda ar putraimu desām,

blōda ar kartupeļu desām,

blōda ar siļķu salātiem,

blōda ar sālītu gaļu,

blōda ar sutinātu vērša mēli,

blōda ar asins desām,

blōda ar lielu šķiņķi,

blōda ar lielu sieru,

blōda ar plāceņiem,

blōda ar sīrupa maizi,

blōda ar smalku rudzu maizi,

blōda ar kadiķu dzērienu,

piena kannā,

šķīvis ar rīsu biezputru,

kārba ar siera pudiņu,

trauks ar plūmēm,

bloda ar ābolu torti,
bloda ar zemeņu ievārījumu,
bloda ar putukrējumu,
bloda ar bumbieriem

un neliels, labi nobarots cepts sivēns, kas bija garnēts ar kristāla cukuru.

Man liekas - tas arī bija viss. Ja nu es būtu ko aizmirsusi, tad, augstākais, trīs vai četrus ēdienus, nu, drošības labad teiksim - piecus, bet citādi gan esmu visu uzskaitījusi.

Un tā viņi sēdēja pie galda - visi šie Lennebergas nabagmājas vecīši un vecītes -, pacietīgi nogaidīdami, vienīgi pēc katras blodas, kas tika celta galdā, viņu acīs sariesās aizvien vairāk asaru.

Beidzot Emīls sacīja:

- Esiet tik laipni un iekodiet!

Jā, viņi tiešām iekoda, koda tā, ka šmakstēja vien.

Alfrēds, Emīls un mazā Īda arī ēda. Tomēr Īda, apēdusi tikai pāris gaļas tītenīšu, nogrima domās. Viņa prātoja par to, vai visas šīs dzīres tomēr nav nedarbs. Viņa piepeši atcerējās, ka trešajos ziemsvētkos, ak vai, pie viņiem atbrauks visi Ingatorpas radnieki! Un viņiem paredzētais dzīru ēdiens tagad aizgāja pavisam citu ceļu. Viņa dzirdēja, kā pie galda šmakstēja, knakstēja un šļurkstēja. Likās - it kā pie kārbām, šķīvjiem un blodām būtu piemeties bars zvēru. Īda saprata, ka tā var ēst tikai galīgi izbadējušies cilvēki, un tomēr tas bija baismīgi. Viņa parāva Emīlu aiz piedurknes un pačukstēja tā, ka tikai viņš to varēja dzirdēt:

- Vai tu esi drošs, ka tas nav nedarbs? Padomā par tiem, kas rīt atbrauks no Ingatorpas!

- Tie jau ir tāpat diezgan resni. Labāk, ja ēdiens nonāk pie tiem, kas ir izsalkuši, - Emīls mierīgi atbildēja.

Bet, lai būtu kā būdams, viņš tomēr maķenīt izbijās, jo izskatījās tā, ka pāri nepaliks pat pusklimpas.

To, ko nabagi neiebāza mutē, iegrūda kabatā vai tarbā, un bloda bija tukša vienā acumirkļī.

- Tagad es vēl iekodīšu ribiņas, - Pīķa Kalle sacīja, apēzdamš pēdējo ribiņu.

- Un es iekodu siļķu salātus, - sacīja Palaidne Fija.

«Es iekodu,» viņi sacīja, un tas nozīmēja, ka viņi apēduši visu un bloda ir tukša.

- Nu mēs esam iekoduši no itin visa, - beidzot noteica Trakais Niklass, un patiesākus vārdus viņš līdz šim vēl nebija teicis. Tāpēc šīs dzīres vēlāk uz visiem laikiem tika nosauktas par «Lielajām iekošanas dzīrēm Kathultā», jo tu jau saproti, ka par tām ilgi pēc tam runāja gan Lennebergā, gan citos novados.

Pāri bija palicis viens vienīgs ēdiens, un tas bija ceptais sivēns. Viņš atradās uz galda un skumīgi blenza ar kristāla cukura acīm.

- Va velns, šis sivēns izskatās pēc spoka, - ierunājās Palaidne Fija. - Viņam es neuzdrīkstos pieskarties!

Viņa līdz šim vēl nebija redzējusi ceptu, nesagrieztu sivēnu, un tie citi arī tādu nebija redzējuši. Tāpēc viņi juta it ka cieņu pret šo sivēnu un neuzdrīkstējās tam pieskarties.

- Nez vai nebūtu palicis vēl kāds desas luņķītis? - vaicāja Pīķa Kalle, kad visi trauki bija iztukšoti.

Emīls sacīja, ka tagad visa Kathultas sētā palicis tikai viens desas luņķītis un tas pats uzsprausts uz kociņa vilku bedrē. Tam tur jāpaliek un jāvilina vilks, kuru Emīls gaida, tāpēc ne Pīķa Kalle, ne arī kāds cits to nevar dabūt.

Tad Vīberģiene pacēla balsi:

- Salijas Amālija - viņu mēs esam aizmirsuši! Kā nezinā viņa pavērās apkārt, un viņas skatiens

apstājas pie sivēna.

- Viņa dabūs šitīn to, tā mūsu Amālija! Kauču tas izskatās pēc spoka. Ko tu par to teiksi, Emīl?

- Jā, lai jau viņa dabū sivēnu, - Emīls nopūzdamies atteica.

Tagad viņi visi bija tā pieēduši, ka pat pakustēties nevarēja, kur nu vēl ar savām kājām nonākt atpakaļ nabagmājā.

- Būs jāpaņem ragavas, - Emīls sacīja un tā arī izdarīja. Kathultā viņiem bija garas un platas ragavas, kuras viņi sauca par malkas ragavām; šajās ragavās varēja sasēdināt nez cik nabagmājas iemītnieku, kaut gan viņi šoreiz bija mazliet tuklāki, nekā parasts.

Bija iestājies vakars, un pie debesīm mirdzēja zvaigznes. Spīdēja arī pilns mēness, sniegs bija tikko uzkrītis, un laiks bija maigs un skaists. Tiešām lielisks vakars braucienam ar ragavām!

Emīls un Alfrēds palīdzēja visiem ierāpties ragavās. Priekšā sēdēja Vībergiene ar sivēnu, aiz viņas visi citi pēc kārtas un pašās beigās mazā Īda, Emīls un Alfrēds.

- Nu tik laidīsimies! - Emīls uzsauca.

Un viņi laidās lejup no Kathultas pakalna, ka sniegs vien putēja; vecīši un vecītes aiz prieka kļiedza - vai, kā viņi kļiedza! - jo tik sen nebija braukuši ar ragavām, tikai sivēns Vībergienes rokās klusēja un spocīgi lūkojās mēnesnīcā.

Jā, bet Komandante - ko darīja viņa? To tu tūdaļ dzirdēsi. Es gan būtu gribējusi, lai tu viņu redzētu, kad viņa pārnāca no Skorphultas dzīrēm! Iedomājies, ka viņa nāk, ietinusies pelēkā lakatā, tukla un apmierināta, izņem no kabatas slēdzeni un ieliek to atslēgā, mazliet sapurinās, iedomādamās, cik pazemīgi un padevīgi viņi visi tur iekšā tagad ir, jā, jā, viņiem jāmacās saprast, kam pieder vara pavēlēt - tikai Komandantei.

Nu viņa pagriež slēdzeni, nu pārkāpj pāri sliekšnim, nu jau ir priekšnamā ... bet kāpēc visur tāds klusums? Vai viņi jau guļ jebšu sēž un pukojas? Mēness spīd pa nabagmājas logu, katrs kaktiņš istabā ir gaišs, bet kāpēc viņa neredz nevienu dzīvu dvēseli? Tāpēc, ka tur neviena nav! Jā, Komandant, tur nav nevienas pašas dzīvas dvēseles!

Komandanti pārņem briesmīgi drebuļi, viņa jūt tādu izbīli, kādu līdz šim nekad nav jutusi. Kurš var iziet ārā pa aizslēgtām durvīm? Neviena cits kā eņģeļi... ja, laikam gan tā būs! Šos nožēlojamus ubaģeļus, kuriem viņa atņēma desas, pladiņas un šņaucamo tabaku, būs paņēmuši eņģeļi un aizveduši uz labāku vietu nekā nabagmāju. Tikai viņu vienu tie pametuši postā un nelaimē, ak vai, ak vai, ak vai! Komandante kauca kā suns.

Bet tad no kādas gultas, kurā zem segas paslēpies guļ nožēlojams cilvēciņš, atskan balss.

- Kāpēc tu kauc? - Salijas Amālija vaicā.

Komandante uz vietas atžirgst. Žigli viņa iztin Amāliju no segām. Komandante to prot.

Un tad viņa brāžas uz Kathultas sētu. Tagad viņas vecīšiem un vecītēm aši jāatgriežas mājās, aši un klusi, lai Lennebergā par šo gadījumu nepļāpātu.

Kathultas sēta mēness gaismā izskatās tik skaista. Viņa redz, ka virtuves logā mirdz it kā daudzas sveces. Un tad viņa piepeši sakaunas un neuzdrīkstas iet iekšā. Vispirms viņa palūrēs pa logu, lai redzētu, vai nabagmājas iemītnieki nūdien tur sēž un dzīro. Bet viņai nepieciešama kaste vai kas cits, uz kā pakāpties, citādi viņa nespēs iet logu. Komandante mazliet pagriežas uz galdnieka skabūža pusi, lai tur kaut ko atrastu. Un kaut ko viņa arī atrod. Bet tikai ne kasti. Viņa atrod desas luņķīti. Vai varat iedomāties, uz pulķīša uzbāzts, sniegā pavīd kartupeļu desas luņķītis - un tieši tādā mēnesnīcā! Patlaban Komandante gan ir tā pieēdusi, ka vai plīst, bet viņa zina, cik ātri cilvēks atkal jūt izsalkumu, un atstāt sniegā tik jauku desas luņķīti būtu neprātība - tā domā Komandante. Un viņa pasper soli. Vienu vienīgu lielu soli.

Tā agrākos laikos tika ķerti vilki Smolandē.

Tieši tajā mirklī, kad Komandante iegāzās vilku bedrē, dzīres Kathultā bija beigušās un visi nabagmājas iemītnieki, iznākuši ārā, sakāpa ragavās, lai brauktu uz mājām. No vilku bedres nebija dzirdama ne skaņa, jo sākumā Komandante negribēja saukt palīgā. Viņa, protams, domāja, ka pati izrāpsies ārā, un tāpēc klusēja.

Un tā viņas vecīši un vecenītes klaigādami brauca no pakalna lejup, bet, pārbraukuši mājās, kā par brīnumu, durvis atrada vaļā; viņi visi tūdaļ gāja pie miera un no dzīrēm un jaukā brauciena jutās tik līksmi, kā daudzus gadus nebija jutušies.

Mājup uz Kathultu mēnesnīcā un zvaigžņu mirdzumā devās Emīls, Alfrēds un mazā Īda. Emīls un Alfrēds vilka ragavas, bet Īda sēdēja tajās un uzbrauca augšā visos pakalnos, jo viņa taču bija vēl maza.

Ja tu kādreiz esi Lennebergā klusā mēnesnīcas vakarā vizinājies kamaniņās pa šādu ziemas ceļu, tad arī zināsi, cik tur ir brīnumaini kluss, itin kā visa zeme dusētu. Un varēsi iedomāties, cik šausmīgi, ja šajā dziļajā klusumā atskan pretīgi kliegzieni. Un tā Emīls, Alfrēds un Īda, nekā ļauna nenojauzdami, uzbrauca ar ragavām pēdējā kalniņā un piepeši no Emīla vilku bedres izdzirda tādus kaucienus, ka jebkuram asinis būtu varējušas sastingt. Mazā Īda nobālēja un šajā brīdī gauži ilgojās pēc mātes. Bet Emīls nu gan ne. Viņš, mežonīga prieka pārņemts, taisīja īstus āža lēcienus.

- Manā bedrē iekritis vilks! Vai die, kur tā mana bīse! - viņš sauca.

Jo tuvāk viņi nāca, jo briesmīgāki un briesmīgāki kļuva kaucieni. Tie atbalsojās visā Kathultā, un varēja domāt, ka mežs ir pārpilns vilku, kuri atbild uz noķertā vilka žēlabu kaucieniem.

Bet Alfrēds sacīja:

- Jocīgi gan šis vilks kauc! Paklausieties!

Viņi mēnesnīcā apstājās un klausījās vilka baismīgajos kaucienos.

- Palīgā! Palīgā! Palīgā! - tas kauca. Emīla acis iemirdzējās.

- Vilkacis. Nudien esmu pārliecināts, ka tas ir vilkacis, - viņš teica.

Ar pāris lēcieniem viņš pirmais atradās pie vilku bedres. Un tad viņš redzēja, kādu vilku noķēris. Tas bija nevis vilkacis, bet tikai nožēlojamā Komandante! Emīls pārskaitās: kas tad viņai meklējams vilku bedrē! Viņš taču gribēja noķert īstu vilku. Bet tad viņš pārdomāja. Varbūt tomēr tam ir sava nozīme, ka vilku bedrē iegāzusies Komandante. Viņam ienāca prātā, ka varbūt šo neganteli varētu maķenīt savaldīt, lai viņa kļūtu mazliet labsirdīgāka, ne tik neganta, jā, varbūt viņam pat likās, ka šo sievišķi varētu iemācīt kaunēties. To Komandantei tiešām vajadzēja iemācīt. Un tāpēc viņš uzsauca Alfrēdam un Īdai:

- Nāciet šurp! Nāciet, tad jūs redzēsiet kādu riebīgu un pretīgu zvēru.

Un tā viņi visi trīs tur stāvēja un blenza uz Komandanti, kura, aptinusies ar savu pelēko lakatu, tiešām izskatījās pēc vilka.

- Vai tu esi pārliecināts, ka tas ir vilkacis? - mazā Īda drebošā balsī vaicāja.

- Vari man ticēt. Tā nudien ir veca, neganta vilkace, un tādas ir visbīstamākās, - Emīls atbildēja.

- Jā, jo tās ir ļoti rijīgas, - Alfrēds piemetināja.

- Jā, paraugies tikai uz šito. Cik tā savā mūžā nav aprijusi! Bet tagad tam pienācis gals. Alfrēd, padod manu bīsi! - Emīls sacīja.

- Vī manu dieniņ, va tad tu niredzi, kas es tāda esmu! - Komandante briesmīgās bailēs atsaucās, dzirdēdama, ka Emīls grasās ņemt bisi. Viņa taču nezināja, ka tā ir tikai rotaļu bise, ko Alfrēds bija darinājis Emīlam.

- Vai tu dzirdēji, ko vilkacis teica? - Emīls vaicāja. - Es nekā nesadzirdēju.

Alfrēds paskurināja galvu.

- Nē-ē, es arīdzan nesadzirdēju.

- Un vispār man par to nav nekādas daļas. Dod šurp manu bīsi, Alfrēd! - Emīls sauca.

Tad Komandante iekliedzās:

- Va ta jūs niredzat, ka tā esmu es, kas šeit iesprūdusi?!

- Ko viņa tur muld? Viņa laikam grib zināt, vai mēs esam redzējuši viņas tēvamāti, - Emīls atcirta.

- Nu jā, bet to taču mēs neesam redzējuši, - Alfrēds piebilda.

- Nē, un arīdzan viņas mātesmāsu ne, - Emīls sacīja. - Jo citādi mēs viņas bedri ātri vien būtu piesvieduši ar vilkacēm. Dod šurp manu bīsi, Alfrēd!

Nu gan Komandante iegaudojās pilnā balsī.

- Jūs esat gauži ļauni, tiesa kas tiesa, - viņa šņukstēja.

- Vai viņa saka, ka viņai garšo desa? - Emīls bija neizpratnē.

- Protams, - Alfrēds atteica, - bet desu mums nav.

- Nē, visā Smolandē nav neviena desas luņķīša, jo tās visas aprijusi Komandante, - Emīls sacīja.

Bet nu Komandante kauca vēl skaļāk, jo saprata, ka Emīls uzzinājis, cik ļauni viņa izturējusies pret Dullo Joki un citiem nabagmājas iemītniekiem. Viņa tā kauca, ka Emīlam kļuva viņas žēl, jo viņš bija labsirdīgs zēns. Tomēr, lai nabagmājā tiešām notiktu kāda pārmaiņa, šo Komandanti tik viegli vis nevarēja izlaist ārā, tāpēc viņš sacīja:

- Paklau, Alfrēd, ja šo vilkaci aplūko tā vērīgāk, vai tev neliekas, ka tas savā ziņā ir līdzīgs nabagmājas Komandantei?

- Un, ja arīdzan tā būtu, Komandante ir ļaunāka par visiem Smolandes vilkačiem, - Alfrēds atbildēja.

- Jā, tev taisnība, - Emīls piekrita. - Vilkači salīdzinājumā ar Komandanti ir gatavie jēriņi. Jo Komandante nenovīd nevienam nenieka. Es tikai gudroju, kas no skapja izņēma to desas luņķi.

- Tā biju es, - Komandante vaimanāja. - Tā biju es! Esmu ar mieru atzīties velns zina kādā pārkāpumā, ja tikai jūs mani izlaidīsiet ārā.

Tad Emīls un Alfrēds, klusi smaidīdami, saskatījās.

- Alfrēd, va ta tev nav acu pierē? Va tu neredzi, ka tas ir nevis vilkacis, bet gan Komandante? - Emīls vaicāja.

- Sasper viņu jods, kā mēs tā varējām aloties! - Alfrēds izsaucās.

- Jā, arīdzan es to nesaprotu. Protams, viņa ir līdzīga vilkacim, taču tam nav tāda lakata, - Emīls atbildēja.

- Nnē, tāda tam nav. Toties bārda gan vilkacim ir.

- Ej nu ej, Alfrēd, esi tagad laipns pret Komandanti un atnes kāpnes, - Emīls sacīja.

Bedrē nolaida kāpnes, un Komandante, skaļi raudādama, izrāpās no bedres un tā aizbrāzās projām, ka vējš vien nošalca, jo nu viņa nemūžam vairs nerādīsies Kathultā. Nemūžam vairs te nespers kāju. Taču, iekams Komandante pazuda aiz pakalna, viņa pagriezās un sauca:

- Jā, es paņēmu desu, dievs piedod man grēkus, bet ziemsvētku vakarā es to biju aizmirsusi. Zvēru, ka biju to aizmirsusi.

- Nu tad ir labi, ka tu brīdi te pasēdēji un to atcerējies, - Emīls atteica. - Tātad šīs vilku bedres arīdzan kaut kam noder.

Bet Komandante klunkuroja lejup no pakalna, cik ātri tuklās kājas spēja viņu panest, un nabagmājā nonāca gluži aizelsusies. Visi nabagmājas iemītnieki gulēja savās utu apsēstajās gultās, un Komandante neparko negribēja viņus modināt. Tāpēc viņa iezagās iekšā klusi kā rēgs, tik klusi viņa nekad nebija nākusi te iekšā.

Tur gulēja visi viņas ļautiņi, un viņa tos saskaitīja gluži kā aitas: Dullais Joke un Pīķu Kalle,

Juhans Viena Ēra un Trakais Niklass, Palaidne Fija un Mazā Muciņa, Viberģiene un Salijas Amālija, jā, tur bija viņi visi. Bet pēkšņi viņa ieraudzīja vēl kaut ko. Uz galda blakām Salijas Amālijas gultai stāvēja... ak pasaulīt, tur stāvēja spoks. Jā, protams, tas bija spoks, lai gan bija līdzīgs mazam, briesmīgam sivēnam, bet varbūt tas bija vilkacis, kas tur stāvēja un blenza uz viņu ar savām baigajām, baltajām acīm!

Tik daudz izbīļa vienā un tai pašā dienā - tas Komandantei bija par daudz. Smagi nopūtusies, viņa saļima uz grīdas. Tur nu viņa gulēja un atmodās tikai, kad pa nabagmājas istabas logu iespīdēja saule; tā bija trešo ziemsvētku diena.

Trešo ziemsvētku diena, kad Ingatorpas radinieki ieradīsies Kathultā uz dzīrēm, - ak vai, ak vai, ak vai, kas nu tās būs par dzīrēm? Un tomēr! Toverītī pieliekamajā bija tikko sālīts speķis, un ceptu speķi ar kartupeļiem un loku mērci var pat pasniegt pašam karalim, ja nu tā gadās.

Bet, kad Emīla māte tajā vakarā rakstīja savā zilajā burtnīcā, viņa bija satriekta, tas jāatzīst, un tajās lappusēs vēl šobaltdien redzami asaru traipi.

«Par manām trešo ziemsvētku raizēm» - tāds bija virsraksts. Un tad sekoja: «Šodien viņš visu dienu nosēdēj galdnieka skabūzī, nabag bērns. Patiesībā viņš ir diesgan laps, šis puika, lai gan dažkārt man liekas, viņš ir pagalam trags!»

Bet dzīve Kathultā ritēja tālāk. Ziema drīz vien bija pagājusi, un iestājās pavasaris. Emīls bieži sēdēja galdnieka skabūzī, un, ja viņa nebija tur, tad viņš rotaļājās ar Īdu, jāja Lūkasu un veda piena kannas, ķīvējās ar Līnu, runāja ar Alfrēdu un laiku pa laikam izdarīja jaunus nedarbus, kas viņa dienas no rīta līdz vakaram vērtā bagātas un dažādas; un tā maija sākumā galdnieka skabūža plauktā jau sēdēja simt divdesmit pieci koka vīriņi, jā, ir gan darbīgs šis zēns!

Alfrēds gan nedarīja nekādus nedarbus, tomēr viņu māca raizes, jo viņš nebija uzdrīkstējies pateikt Līnai, ka negrib viņu precēt.

- Tomēr būs labāk, ja to pateikšu es, - Emīls plijās virsū, bet Alfrēds negribēja par to ne dzirdēt.

- Es taču teicu, ka tas jāizdara smalki, lai viņa neapvainojas.

Alfrēds nudian bija labsirdīga dvēsele, un viņš nezināja, kā lai smalkāk to pasaka Līnai. Bet kādā sestdienas vakarā maija sākumā, kad Līna sēdēja uz kalpu istabas kāpnēm un ietiepīgi gaidīja Alfrēdu, kas atnāks ar viņu palakstoties, Alfrēds nolēma, ka nu tam jānotiek. Un viņš, izliecies ārā pa kalpa istabas logu, uzsauca:

- Paklau, Līna, es sen tev gribēju kaut ko sacīt!

Līna tikai pasmīkņāja, un viņai likās - tagad nudian viņš pateiks to, ko viņa jau tik sen gaidījusi.

- Ko ta tu man gribēji sacīt, mīļais Alfrēd, - viņa atsaucās, - teic, ko tu gribēji sacīt!

- Nu jā, tas bija par to precēšanos, par ko mēs runājām... paklau, tā ir viena cūcīga padarīšana.

Jā, tā viņš teica, nabaga Alfrēds! Nudian baismīgi, ja kaut kas tāds jāsaka. Es gandrīz to nemaz negribēju tev sacīt, jo nevēlos tev iemācīt vēl citus nejaukus vārdus. Bet atceries, ka Alfrēds bija tikai nabaga Lennebergas kalps, bet tu tāds neesi. Lai cik ilgi viņš bija gudrojis, viņš nevarēja izdomāt, kā lai izsakās smalkāk. Nabaga Alfrēds!

Līna, starp citu, nemaz nelikās apbēdināta.

- Ak šitā, gan tu redzēsi! - viņa atsaucās.

Un Alfrēds saprata, ka viņš nemūžam no Līnas netiks vaļā. Bet tieši tajā vakarā viņš gribēja būt laimīgs un brīvs un tāpēc kopā ar Emīlu aizgāja uz Kathultas dīķi makšķerēt asarus.

Vakars bija tik jauks, kāds var būt vienīgi Smolandē. Visas Kathultas ievas ziedēja, strazdi svilpoja, odi sīca, un asari makten ķērās. Tā nu viņi tur sēdēja - Emīls un Alfrēds - un redzēja, ka viņu makšķeres šūpojas dzidrajā ūdenī. Neko daudz viņi nerunāja, tomēr jutās labi. Viņi gāja uz mājām tikai tad, kad saule jau bija norietējusi; Alfrēds uz spailēs nesa asarus, un Emīls svilpoja

svilpi, ko Alfrēds viņam bija darinājis. Viņi gāja pāri pļavai pa taciņu, kas izvijās starp pavasarīgi zaļajiem bērziem. Emīls svilpoja tā, ka pat strazdi brīnījās, bet piepeši pierima un izņēma stabuli no mutes.

- Vai zini, ko es darīšu rītdien? - viņš vaicāja.

- Nnēē, vai tas būs kāds nedarbs? - Alfrēds atjautāja.

Emīls atkal iesprauda mutē stabuli un svilpoja tālāk. Laiciņu viņš gāja, skaļi svilpodams un nopietni gudrodams.

- Es pats to nezinu. To es iepriekš nekad nezinu, - viņš beidzot sacīja.

LENNEBERGAS EMĪLA DZĪVE RIT TĀLĀK

Tu jau pārliecinājies, ka visā Lennebergā, visā Smolandē, visā Zviedrijā un, kas zin, varbūt visā pasaulē laikam gan nebūs dzīvojis zēns, kas izdarījis vairāk nedarbu nekā Emīls, kurš sen atpakaļ dzīvoja Kathultas sētā Lennebergas draudzē Smolandē. Tīrais brīnums, ka šis puika, izaudzis liels, kļūs par komunālvaldes priekšsēdētāju, taču viņš patiesi kļūva par priekšsēdētāju un arī par smalkāko vīru visā Lennebergā. Paskat, tā nu iznāk, ka pat paši nerātnākie bērņēli ar laiku izaug par kārtīgiem cilvēkiem - pēc manām domām, tas ir jauki. Vai tu man piekrīti? Kā tad, tu taču arī būsi pastrādājis ne vienu vien nedarbu! Ak nē? Vai gan es varēju tik ļoti kļūdīties?

Kathultas sētas saimniece Alma Svensone - Emīla māte - ierakstīja visus Emīla nedarbus zilās burtnīcās, kuras viņa paslēpa sekretāra atvilktnē. Beidzot atvilktnē bija tā piebāzta ar burtnīcām, ka to tikai ar pūlēm varēja attaisīt. Kāda saņurcīta burtnīca allaž spraucās ārā. Tomēr zilās burtnīcas ir saglabājušās tai pašā vecajā sekretārā līdz pat šai dienai, izņemot trīs, kuras Emīls, kad viņam ievajadzējās naudas, reiz svētdienas skolā mēģināja pārdot skolotājam. Kad viņa tās negribēja pirkt, Emīls ņēma un salocīja no tām papīra kuģītus, kurus palaida Kathultas strautiņā, un kopš tā laika neviens tos vairs nav redzējis.

Skolotāja nespēja saprast, kālab viņai jāpērk no Emīla kaut kādas burtnīcas.

- Kur es tās likšu? - viņa izbrīnā jautāja.

- Lai mācītu bērņus, ka tie niizaug tik šausmig kā es, - Emīls atteica.

Jā, jā, Emīls tīri labi zināja, kas viņš par knēveli, un, ja arī to nejauši piemirsa, tad tuvumā allaž gadījās Līna, Kathultas kalpone, kas viņam to atgādināja.

- Tevi jau nilon sūtīt kauč kādā svētdienas skolā, - viņa sacīja, - tikpat tev tai prātiņā nekas niaizķeras, un debesīs tu tāpat nitiksi... vienīgi, ja tur vajadzēs pašu pārkonu!

Līna ar to domāja Emīlu, jo, kur vien viņš parādījās, tur tūliņ bija troksnis un kņada.

- Šitādu zēnu manas acis vēl nav skatījušas, - viņa teica un paņēma mazo Īdu, Emīla māsiņu, līdz uz ganībām, kur Īda lasīja meža zemenes, kamēr Līna slauca Kathultas govīs. Kad Īda, savērusi zemenes uz smilgām, pārnesa tās mājās, Emīls no piecām smilgām izmānīja viņai tikai divas - tik vēlīgs viņš tomēr bija.

Tu tikai nedomā, ka Emīls gribēja iet kopā ar Līnu un Īdu uz govju ganībām; nē jel, viņš vēlējās izpriecāties no visas sirds un tālab, paķēris savu "nāģeni" un "bīsi", taisnā ceļā aizskrēja uz zirgu ganībām, uzlēca mugurā Lūkasam un, cik jaudas, aizauklekšoja gar lazdu puduriem, ka velēnas vien nogriezās pa gaisu. Viņš iztēlojās, kā "Smolandes karavīri dodas uzbrukumā"; to viņš bija noskatījis kādā avīzes ilustrācijā un tāpēc zināja, kā to dara.

"Naģene" "bīse" un Lūkass - tās bija mīļākās lietas, kas Emīlam šai pasaulē piederēja. Lūkass bija viņa zirgs; jā, tas tiešām piederēja viņam, jo to

Emīls pats aiz savas apķērības bija iegādājies Vimmerbijas tirgū. "Nāģeni" - mazu, neglītu cepurīti ar nagu - viņam reiz nopirka tēvs. Koka "bīsi" viņam bija darinājis Alfrēds, Kathultas kalps, tamdēļ vien, ka viņš ļoti mīlēja Emīlu. Citādi jau Emīls pats būtu izdrāzis sev bīsi. Ja vispār bija

kāds dūšīgs kokgriezējs, tad tas bija Emīls, un viņš jau arī cītīgi vingrinājās. Proti, katru reizi, kad Emīls izstrādāja kādu nedarbu, viņš tika ieslodzīts galdnieka skabūzī, un tad viņš mēdza izgriezt pa mazam, jaukam koka vīriņam. Tādā veidā viņam sanāca trīssimt sešdesmit deviņi koka vīriņi, kuri vēl šobaltdien atrodas plauktā, izņemot vienu, kuru māte noraka aiz jāņogu krūma, jo tas ļoti līdzinājās mācītājam. "Nevar tak mācītāju rādīt tādā izskatā," sacīja Emīla māte.

Jā, nu tu apmēram zini, kāds bija Emīls. Viņš darīja nedarbus visu cauru gadu, tiklab ziemu, kā vasaru, un es, kas esmu izlasījusi visas tās zilās burtņīcas, tagad pastāstīšu par dažām dienām Emīla mūžā. Tad tu pamanīsi, ka Emīls izdarīja arī daudz labu darbu. Jābūt taču taisnīgai un jāizraugās arī kaut kas labs, ne jau tikai šausmīgie nedarbi vien. Visi, starp citu, nemaz tik dikti šausmīgi nebija; viņš pastrādāja arī labu tiesu tīri nevainīgu nedarbiņu, un patiesībā tikai trešajā novembrī notika kaut kas ārkārtīgi traks... nē, nemēģini mani pierunāt izstāstīt to, ko viņš izdarīja trešajā novembrī, to es nekad nedarīšu, tā esmu apsolījusi Emīla mātei. Un pārmaiņas pēc izvēlēsimies dienu, kad Emīls lielā mērā uzvedās patiesi labi, lai gan viņa tēvs gluži tā nedomāja. Proti:

sestdien, 12. jūnijā,

kad Emīls veiksmīgi iepirkās Bakhorvas ūtrupē

Kādu jūnija sestdienu Bakhorvā bija gaidāma ūtrupe, un visi posās uz turieni, jo Lennebergā un visā Smolandē ļaudis nezināja neko jautrāku par ūtrupēm. Uz turieni, saprotams, posās Emīla tēvs - Antons Svensons; arī Alfrēds un Līna bija plijušies virsū, lai ņem tos līdzi, un, zināms, arī Emīls.

Ja tu kādreiz esi bijis ūtrupē, tad zināsi, kas tur notiek. Tad tu sapratīsi: ja cilvēki grib pārdot savus krāmus un grabažas, tad viņi rīko ūtrupī, kurā citi var nākt un tos nopirkt. Bakhorvas iemītnieki gribēja izpārdot visu savu iedzīvi, jo pārcēlās dzīvot uz Ameriku, kā tolaik rīkojās daudzi, - un uz turieni jau nevarēja paņemt līdzi virtuves dīvānus, pannas, govis, sivēnus un vistas, un tamdēļ pašā vasaras sākumā arī Bakhorvā bija gaidāma ūtrupe.

Emīla tēvs cerēja par lētu naudu iegādāties govi, varbūt arī sivēnmāti un, iespējams, pāris vistu. Lūk, kāpēc viņam bija jādodas uz Bakhorvu, un tāpēc arī Alfrēdam vajadzēja braukt līdzi, jo Emīla tēvam taču bija nepieciešams kāds palīgs, lai dabūtu mājās tos lopīņus, kurus viņš bija nodomājis pirkt.

- Bet, ko tur darīs Emīls, tas man nav skaidrs, - iebilda Emīla tēvs.

- Tur arī bez Emīla būs trācis, - Līna bija pārliecināta.

Līna zināja, cik lieli trači un kaudiņi mēdza notikt ūtrupju laikā Lennebergā un visā Smolandē, un viņai savā ziņā bija taisnība, taču Emīla māte stingri paskatījās uz Līnu un sacīja:

- Ja Emīls grib braukt uz ūtrupī, tad viņš brauks, tev par to nav jābēdā. Padomā labāk, kā tu pati uzvedies, kad tiec cilvēkos!

Nu Līnai bija mute ciet!

Emīls uzlika galvā savu "nāģeni" un gatavojās doties ceļā.

- Nopērciet man arī kaut ko, - mazā Īda, piešķiebusi galviņu, lūdzās.

Viņa nevienam īpaši neprasīja, taču tēvs tūdaļ sarauca uzacis.

- Pirkt un pirkt - neko citu vairs nedzird! Vai es tev par desmit ērēm nupat kā nenopirku brūno cukuru? Janvārī, uz tavu dzimšanas dienu - vai to tu esi aizmirsusi?

Emīls tikko bija nodomājis lūgt tēvam drusku naudas, jo nevar taču braukt uz ūtrupī bez ēres kabatā, bet nu viņš pārdomāja. Šis nebija īstais brīdis, lai izspiestu no tēva naudu, to viņš saprata. Vismaz pašlaik ne, kad valdīja steiga un tēvs jau sēdēja lielajos piena ratos, gatavs doties ceļā. "Bet, ko nevar dabūt vienādi, to var dabūt otrādi," prātoja Emīls. Viņš, mīkli padomājis, sacīja:

- Brauciet vien projām! Es jāšu pēcāk ar Lūkasu!

To izdzirdis, Emīla tēvs saausījās, taču viņš negribēja kavēties, tāpēc tikai noteica:

- Jā, jā, labāk jau būtu, ka tu paliktu mājās!

Pēc tam viņš noplīkšķināja ar pātagu - un rati sāka kustēties. Alfrēds māja Emīlam, Līna māja mazajai Īdai, un Emīla māte sauca pakal Emīla tēvam:

- Pieraugiet, ka pārbraucat mājās ar veselām rokām un kājām!

Tieši tā viņa sacīja, jo arī zināja, cik mežonīgi dažkārt iet ūtrupēs.

Drīz vien piena rati nozuda aiz līkuma. Emīls stāvēja ceļa putekļos un noskatījās pakal ratiem. Bet tad viņam nācās pasteigties - vajadzēja sadabūt naudu; bet kā to lai izdara, kā tev šķiet?

Ja tu arī kādreiz bērnībā esi dzīvojis Smolandē - tais laikos, kad Emīls bija mazs, - tad tev būtu jāzina, cik pasaulīgi daudz vārtu bija ierīkots vietās, kur ganību aploki šķērsoja ceļus. Vārti bija tāpēc, lai visi Smolandes vērši, govīs un aitas ganītos savās ganībās, un varbūt arī tāpēc, lai visi Smolandes bērni šad tad varētu nopelnīt pa naudas gabalam, atverot vārtus kādam slinkam zemniekam, kas sēdēja pajūgā un pats nevīžoja kāpt ārā un vērt tos vaļā.

Arī uz Kathultas ceļa bija vārti, taču Emīls tur it nekad nebija nopelnījis ne ēres, jo Kathulta atradās draudzes nomalē un tur reti kāds iegriezās. Aiz tās atradās tikai viena lauku sēta, un tā bija Bakhorva, un tieši tur šodien gaidīja ūtrupī.

"Tas nozīmē, ka ikviena dzīva radība, kas dosies uz turieni, brauks cauri mūsu vārtiem," prātoja Emīls, šis viltīgais zēns.

Veselu stundu Emīls stāvēja pie vārtiem un, vai vari maz iedomāties, sapelnīja piecas kronas un septiņdesmit četras ēres.

Zirgu pajūgi plūda tik ciešā straumē, ka viņš tikko spēja aizvērt vārtus aiz vieniem, kad jau vajadzēja atdarīt otriem, un visi zemnieki bija labā omā - jo brauca taču uz ūtrupī - un labprāt meta divēres un piecēres gabalus Emīla "nāģenē". Daži bagātākie saimnieki bija tik devīgi, ka pameta viņam veselu desmitēres gabalu, lai gan tūdaļ savu devību rūgti nožēloja.

Bet iebūvietis no Vārnu mājām kļuva tīri pikts, kad Emīls viņa brūnajai ķēvei aizvēra vārtiņus deguna priekšā.

- Kāpēc tu taisi ciet vārtus?! - viņš uzkliedza.

- Man tak vispirms jāaiztaisa, lai peic tam atkal varu attaisīt, - Emīls skaidroja.

- Par ko ta šitādā dienā vārti nevar stāvēt vaļā? - iebūvietis dusmojās.

- Vī, es tak niesmu traks, - Emīls attrauca, - kad man ar vienreiz tiek labums no šitiem vecajiem vārtiem!

Bet iebūvietis tik nošvīkstīnāja pātagu un neiedeva Emīlam ne pliku grasi.

Kad visi, kam vajadzēja nokļūt ūtrupē, bija izbraukuši pa Emīla vārtiem un vairs nekāda pelnīšanās neiznāca, Emīls uzsēdās Lūkasa mugurā un jāja tā, ka naudas gabali bikšu kabatā skanēja un zem zirga pakaviem dunēja visa zeme.

Ūtrupe Bakhorvā pašlaik ritēja pilnā sparā. Cilvēki drūzmējās pagalmā ap vecajiem krāmiem, kas spilgtajā saulē izskatījās kā iemaldījušies nevietā; visa šī jucekļa vidū, uzrāpies uz mucas, stāvēja ūtrupnieks un par augstām cenām izsauca pannas, kafijas tases, vecus koka krēslus un sazin vēl ko. Saproti, ūtrupē jau tā notiek: ņēmējs pasaka ūtrupniekam, cik viņš dod par kādu mantu, un, ja ir kāds, kas spēj solīt vairāk, tas arī dabū vai nu virtuves dīvānu, vai arī ko citu - par ko nu tobrīd ķīvējas.

Pūlis nošalcās vien, kad Emīls uz Lūkasa ieauļoja pagalmā, un daudzi purpināja: - Nu ir klāt tas Kathultas puika - tad jau labāk braukt mājās!

Taču Emīlā tagad kūsāja pirkšanas prieks, un naudas viņam bija, cik uziet. Tikko norausies no zirga, viņš jau piesolīja trīs kronas par vecu dzelzs gultu, kuru viņš negribēja pat par baltu velti. Par laimi, viena zemiece solīja četras kronas, un tā Emīls tika no gultas vaļā. Taču viņš iekarsis turpināja solīt par visu pēc kārtas; un uz rāvienu tika par triju mantu īpašnieku. Pirmā bija izbalējusi

samta kārbīņa ar mazām, zilām ūdensrozēm uz vāciņa - to dabūs mazā Īda, otrā manta bija maizes lize - lāpsta garā kātā, ar kuru šauj krāsni maizes kukuļus, un trešā - vecs, sarūsējis ugunsdzēsēju sūknis, par kuru visā Lennebergā neviens negribēja dot ne desmit ēres. Emīls solīja divdesmit piecas un sūkni dabūja.

"Ai, glābiet, šito es nemaz negribēju!" Emīls domāja. Bet tā bija iznācis, ka ugunsdzēsēju sūknis tagad piederēja viņam, vai viņš to gribēja vai ne.

Pienāca Alfrēds un, ieraudzījis Emīla sūkni, iesmējās.

- Ugunsdzēsēju sūkņa īpašnieks Emīls Svensons! - viņš sacīja. - Kur ta tu šito daiktu liksi?

- Ja iespers pērcons un sāks degt, - Emīls atteica. Un nākamā mirklī pērcons iespēra - vismaz pirmajā brīdī Emīlam tā likās -, bet izrādījās, ka pērcona vietā bija tikai viņa tēvs, kas satvēra Emīlu aiz krāgas un purināja tā, ka zīdainie mati vien plīvoja.

- Sasodītais puika, ko tu te dari?! - Emīla tēvs kļiedza.

Viņš vienā mierā bija gājis lejā pa kūtskalniņu un noskatījis sev vienu govi, kad aizsūsies atskrēja Līna.

- Saimniek, saimniek, Emīls ir klāt un tik pērk ugunsdzēsējsūknus, vai jūs viņam atļāvēt?

Emīla tēvs taču nezināja, ka Emīlam pašam ir nauda. Tēvs domāja, ka viņam būs jāmaksā par to, ko Emīls izsaucis, un tāpēc nav ko brīnīties, ka viņš, izdzirdis par ugunsdzēsēju sūkni, nobāla un sāka trīcēt kā apšu lapa.

- Laid mani! Es pats maksāšu! - Emīls brēca. Un viņam beidzot laimējās tēvam ieskaidrot, kā, atvērdams Kathultas vārtus, viņš ticis pie savas lielās bagātības. Emīla tēvs domāja, ka tas ir labs darbs, bet viņš arī sprieda, ka nav gudri izmest naudu par vienu vecu ugunsdzēsēju sūkni.

- Ne par kādiem trakiem pirkumiem es negribu vairs dzirdēt! - viņš stingri noteica. Un pieprasīja, lai Emīls parāda visu, ko nupat nosolījis, un tēvam kļuva smagi ap sirdi, ieraugot nekam nederīgu vecu samta kārbīņu, maizes lizi - kad viņiem mājās jau bija lieliska lize -, nu vieni traki pirkumi! Tomēr vistrakākā manta bija ugunsdzēsēju sūknis.

- Iegaumē reizi par visām reizēm! Jāpērk tikai tas, kas ir pavisam nepieciešams! - Emīla tēvs mācīja.

Tur nu viņam visādā ziņā bija taisnība; bet kā lai zina, kas ir nepieciešams? Cukurūdens - vai tas ir nepieciešams? Emīls domāja, ka ir. Viņš staigāja apkārt mazdrusciņ sadrūvējies pēc saņemta brāziena, un tieši tobrīd, kad Emīls tā pastaigājās, viņš uzgāja ceriņu lapenē galdu, kur tika pārdots alus un cukurūdens. Bakhorvas ļaudis, kas bija slaveni ar savu pārdrošību, bija saveduši no Vimmerbijas alus darītavas pilnas kastes dzeramā, lai varētu pacienāt visus izslāpušos.

Emīls tikai reizi mūžā bija dzēris cukurūdeni, un viņu pārņēma svētlaime, zinot, ka šie pārdod cukurūdeni un viņam ir pilna kabata ar naudu; padomā, kāda laimīga sagādīšanās!

Emīls palūdza trīs glāzes cukurūdens un žigli izdzēra. Taču tad no jauna nogranda pērcons. Tas satvēra Emīlu aiz krāgas un sapurināja tā, ka cukurūdens iesitās degunā.

- Sasodītais puika, tu te stāvi un dzer cukurūdeni, vienreiz nopelnījis maķenīt naudas!

Bet šoreiz saniknojās Emīls un atcirta, kā nākas.

- Zini ko, nu man mērs ir pilns! - viņš kļiedza. - Kad man nav naudas, tad es nevaru dzert cukurūdeni, un, kad man ir nauda, tad es nedrīkstu to dzert, nolāpīts, kad tad lai es to dzeru!

Emīla tēvs stingri paskatījās uz Emīlu.

- Par šito tu sēdēsi galdnieka skabūzī, tiklīdz pārbrauksim mājās!

Viņš, vairāk nekā nesacījis, devās lejā pa kūtskalniņu. Un Emīls palika stāvēt, un viņam sametās kauns. Viņš saprata, cik šausmīgi ir izturējies. Viņš kaunējās ne tik daudz par to, ka runājis pretī, bet ka teicis "nolāpīts" jo tas jau līdzinājās lamu vārdam, un lamu vārdus Kathultā nemēdza ņemt mutē.

Kā zināms, Emīla tēvs taču bija baznīcas vecākais un ticīgs cilvēks! Emīls dažus mirkļus pakaunējās, tad, nopircis vēl vienu glāzi cukurūdens, atdeva to Alfrēdam, un viņi abi apsēdās nostāk - pie bakhorviešu malkas skabūža - un plāpāja, kamēr Alfrēds dzēra, - un pēc tam Alfrēds sacīja: kaut ko tik garšīgu viņš savā mūžā vēl neesot baudījis. - Vai esi redzējis Līnu? - Emīls jautāja. Tad Alfrēds ar īkšķi norādīja, kur atrodas Līna. Viņa sēdēja zaļajā zālītē, ar muguru atspiedusies pret zedenu žogu, un viņai blakām - iebūvietis no Vārnu mājām, tas pats, kas bija uzšāvis Emīlam ar pātagu; uzreiz varēja redzēt, ka Līna ir aizmirsusi visus brīdinājumus, jo nu viņa smējās un ķiķināja, kā to darīja allaž, kad nokļuva cilvēkos. Varēja manīt, ka iebūvietim Līnas uzvedība patika, un Emīls nopriecājās.

- Padomā tik, Alfrēd, ja mēs varētu saprecināt Līnu ar iebūvieti no Vārnām! - viņš cerīgā balsī sacīja. - Tad tu vienreiz tiktu no šīs valā!

Proti, Līna bija uzdomājusi par savu līgavaini Alfrēdu un gribēja ar viņu precēties, kaut arī Alfrēds tam par varītēm pretojās. Alfrēds un Emīls daudz tika laužījuši galvu, kā atpestīt Alfrēdu no Līnas; nu abi sarosījās, padomā tik - ja šoreiz veiktos un iebūvietis gribētu Līnu ņemt par sievu! Tiesa, viņam bija gandrīz piecdesmit gadu un gluži plīks pauris, bet viņam tomēr piederēja iebūvieša māja, un gan jau Līnai iekārosies kļūt par saimnieci Vārnu mājās.

- Mums jāraugās, lai neviens viņus neiztraucē, - Emīls sacīja.

Viņš saprata, ka Līnai nāksies ilgi ķiķināt un runāt visādus niekus, lai iebūvietis zaudētu saprašanu un patiešām uzķertos uz āķa.

Pa to laiku pie kūtskalniņa bija sākusies lopu pārdošana, un Alfrēds ar Emīlu devās uz turieni.

Emīla tēvs nosolīja vienu sivēnmāti, kas gaidīja sivēnus, bet par govīm izcēlās strīds. Kāds vīrs no Bastefallas gribēja ņemt visas septiņas, un Emīla tēvam vajadzēja solīt astoņdesmit kronas, lai tikai dabūtu govi, ko bija nule noskatījis. Emīla tēvs, klusi stenēdams, maksāja bargo naudu, un pēc tam viņam vairs nebija par ko nopirkt vistas. Vīrs no Bastefallas nosolīja arī tās, izņemot vienu, kuru nekādi negribēja ņemt.

- Kur es likšu klibu vistu? - viņš sacīja. - To jūs varat kaut nost!

Vista, ko Bastefallas saimnieks gribēja nolemt nāvei, reiz tika salauzusi kāju, un tā bija saaugusi nepareizi, tāpēc nabaga vistiņa kliboja. Bet Emīlam blakus stāvēja viens no Bakhorvas bērniem, kas sacīja:

- Šito dumjo večuku, negrib ņemt Klibo Lotu! Viņa tak ir vislabākā dējēja!

Tad Emīls skaļi izsaucās:

- Dodu divdesmit piecas ēres par Klibo Lotu!

Visi smējās. Visi, izņemot, protams, Emīla tēvu. Viņš pieskrēja pie Emīla un satvēra zēnu aiz krāgas.

- Sasodītais puika, cik daudz traku pirkumu tu taisies iegādāties vienā un tai pašā dienā? Par to tu man sēdēsi galdnieka skabūzī divtik ilgi!

Tomēr, kas izdarīts, - izdarīts! Emīls bija solījis divdesmit piecas ēres, un pie tā viņam nācās palikt. Tagad Klibā Lota piederēja Emīlam, lai arī ko viņa tēvs par to domātu.

- Tagad man vismaz ir divi lopīņi, - viņš sacīja Alfrēdam. - Zirgs un vista!

- Jā, zirgs un kliba vista, - Alfrēds atteica un iesmējās, bet tie bija labsirdīgi smieklī, kādus smēja vienīgi Alfrēds.

Emīls ielika Klibo Lotu kastē un novietoja to līdzās saviem pārējiem dārgumiem pie malkas skabūža. Tur jau bija ugunsdzēsēju sūknis, maizes lize, samta kārbiņa un piesiets stāvēja arī Lūkass. Emīls raudzījās uz visu savu mantību un jutās gaužām apmierināts.

Bet kā pa šo laiku klājās Līnai ar iebūvieti? Emīls un Alfrēds apmeta līkumu, lai uz šiem paskatītos, un nopriecājās par Līnas labo uzvedību. Iebūvietis turēja Līnu ap viduci, un viņa smējās

un ķiķināja skalošā kā jebkad, lāgu lāgiem piegrūzdamā iebūvietim ar elkoni tik stipri, ka viņš ik reizes atkrita pret zedeņu žogu.

- Šiten tas viņam varen patīk, - Emīls sacīja. - Kaut tik nu Līna nesabiksta šo pārāk stipri.

Emīls un Alfrēds bija no sirds apmierināti ar Līnas izturēšanos. Taču kādam tas nepatika, un šis cilvēks bija Būmāju Bulta.

Bulta bija lielākais kauslis un plencis visā Lennebergā, un mežonīgie kautiņi ūtrupēs visbiežāk notika Bultas vainas dēļ, jo parasti viņš tos iesāka. Tev jāliek aiz auss, ka tais laikos kalps cauru gadu strādāja no rīta līdz vakaram, muguru neatliecis, un nezināja nekādu izpriecu, tāpēc šāda ūtrupe sagādāja lielu prieku, un tad viņam rokas vien niezēja uz kaušanos. Viņš nezināja, ko lai dara ar to mežonīgo spēku, kas piepeši kūšāja krūtīs, kad viņš izgāja cilvēkos un tika arī iebaudījis pāris stiprāku malku; jā, diemžēl ne jau visi dzēra cukurūdeni. Vismaz Bulta to nedarīja.

Nu Bulta bija klāt un, ieraudzījis Līnu, kura lakstojās ar iebūvieti no Vārnu mājām, sacīja:

- Vai tev, Līna, kauna nemaz nav? Ko tu iesāksi ar tādu plikpaurainu mērdeli? Viņš tak ir par vecu priekš tevis, vai tu to nesajēdz?

Tā iesākas kautiņi.

Emīls un Alfrēds, tur stāvēdami, redzēja, ka iebūvietis saniknots palaiž Līnu vaļā; jā, tas tik ir jauki, vajadzēja ar Bultai atnākt un izjaukt visu, ko Alfrēds un Emīls bija iecerējuši!

- Sēdi, sēdi, Dieva dēļ! - Emīls uzsauca iebūvietim. - Ar Bultu es tikšu galā!

Un tad viņš, paķēris maizes lizi, pamatīgi iezvēla Bultai pa mugurpusi. Bet to viņam nevajadzēja vis darīt. Jo Bulta, apgriezies riņķī, satvēra Emīlu. Bulta dusmās pat pārgrieza acis, un Emīls, ķepurodamies viņa milzīgajās plaukstās, domāja, ka nu pienākusi pēdējā stundiņa. Bet tad Alfrēds uzkliedza:

- Laid puiku vaļā, citādi tu varēsi kājas un rokas pauniņā nest uz māju!

Alfrēds nebija no bailīgajiem, un arī viņam rokas niezēja uz kaušanos, un nepagāja ne mirklis, kad abi ar Bultu vicojās, ka brakšķēja vien.

Te nu sākās tas, ko visi jau sen bija gaidījuši.

- Vai ta nu drīz nesāksies kautiņš? - vairāki zemnieki jau bija taujājuši, un tagad viņi steidzās šurp no visām pusēm un gribēja piedalīties.

Bet Līna sāka kaukt.

- Manis dēļ kaujas! - viņa sauca. - Ak, tavu postu!

- Kamēr vien man rokās būs maizes lize, nekāda posta nebūs, - Emīls pašāvīgi sacīja.

Tagad visi kalpi gulēja vienā blāķī un gluži kā vēži ar spīlēm tvarstīja cits citu; viņi rāva un plēsa, un kļiedza, un koda, un duncāja, un sita, un lādējās, un kauca - un pašā apakšā gulēja Alfrēds ar Bultu un iebūvietis, un vēl daži vīri.

Emīlam sametās bail, ka viņi Alfrēdu samals miltos, un viņš ar maizes lizi bikstīja kalpu kaudzi, lai dabūtu Alfrēdu ārā. Taču ar to nebija līdzēts, un, lai kur Emīls stāvēja, vienmēr pašāvās kāda dūre, kas mēģināja viņu nogāzt un ieraut kautiņā.

Ar to Emīls negribēja samierināties. Tāpēc viņš uzlēca Lūkasam mugurā un riksī laida apkārt kaušļiem, plīvojošiem matiem un sitenam paceltu maizes lizi gandrīz vai atgādinādams bruņinieku, kas ar paceltu pīķi metas cīņas mutulī.

Emīls jāja riņķī un ar maizes lizi zvetēja pa labi un pa kreisi; jāgot iznāca labāks atvēziens, un viņam tiešām laimējās nlobīt kaudzei vismaz virsējo kalpu kārtu, taču virsū allažiņ uzbruka atkal jauna un, lai arī cik sirdīgi Emīls strādāja ar maizes lizi, Alfrēdu atbrīvot nespēja.

Sievietes un bērni, visi, kas bija sabraukuši uz ūtrupī, vaimanāja jau pavisam izmisīgi, un Emīla tēvs un pārējie prātīgākie veci, kuriem kaušanās nedara godu, stāvēja un bezpalīdzīgi klaigāja:

- Nu gan jums, zēni, jābeidz! Vēl tak būs citas ūtrupes ar, pataupiet spēku citām reizēm!

Bet kalpi bija tā iekarsuši, ka neko nedzirdēja, - viņi gribēja tikai kauties un kauties! Emīls aizsvieda prom maizes lizi.

- Līna, nestāvi un nekauc, bet nāc palīgā, - viņš sacīja. - Padomā, ka pašā apakšā guļ tavs brūtgāns!

Es jau tiku sacījusi, ka Emīls ir viltīgs; uzmini - ko viņš izdarīja? Ugunsdzēsēju sūknis taču viņam bija un arī ūdens akā papildnam. Viņš lika Līnai pumpēt, kamēr pats darbojās ar šļūteni, - un ūdens šļācās tā, ka nenopriecāties!

Kalpu kaudze it kā noraustījās, kad no visa spēka virsū uztriecās pirmās aukstās ūdens šaltis. Un, tici vai ne, Emīlam nācās laistīt tikai īsu brīdi, kad kautiņš bija mitējies. Kalpi, pacēlušī sapampušas un izbrīnītas sejas, cits pēc cita lēnām trausās kājās.

To tev der atcerēties! Ja tu kādreiz pats nejauši iekļūsti kautiņā un gribi to izbeigt, paturi prātā: auksts ūdens noder labāk nekā maizes lize!

Kalpi uz Emīlu nemaz nedusmojās. Nu viņi savu niknumu bija izlādējuši un domāja: labi vien ir, ka šoreiz kautiņš galā.

- Vadzi, nākamnedēļ būs ūtrupe Knashultā, - sacīja Būmāju Bulta un iebāza degunā mazliet sūnas, lai apturētu asinis.

Tad Emīls piegāja pie knashultieša, kas arī bija vērojis kautiņu, un pārdeva viņam savu šļūteni par piecdesmit ērēm.

- Tā es nopelnīju divdesmit piecas ēres, - Emīls vēlāk stāstīja Alfrēdam, un tad Alfrēds sāka apjaust, ka Emīls, izaudzis liels, iespējams, kļūs varens veikalnieks.

Nu ūtrupe bija beigusies un visiem vajadzēja doties ceļā - ar tiem krāmiem, kas bija sapirkti. Emīla tēvs arī gribēja vest mājās savu govi un sivēnmāti. Sivēnmāti iecēla piena ratos un turpat ielika arī kasti ar Klibo Lotu, kaut gan Emīla tēvs noskatījās uz to pavisam šķībi. Gotiņai Rellai vajadzēja soļot pašai, tā bija nolemts. Taču neviens viņai nebija prasījis, ko viņa par to domā.

Tu varbūt būsi dzirdējis par nikniem bulļiem? Bet vai tu kaut ko zini par mežonīgām govīm? Tad es tev varu pateikt: ja govij uznāk trakums, tad pat visniknākajam bullim sāk trīcēt kājas un tas meklē, kur paslēpties.

Mīļāku un paklausīgāku gotiņu par Rellu līdz šim nemaz iedomāties nevarēja. Taču, kad Alfrēds un Līna pienāca klāt, lai dzītu viņu prom uz Kathultas sētu, viņa norāvās un izgrūda tik velnišķīgu māvienu, ka visi aiz pārbīļa salēcās. Varbūt Rella, noskatījusies, kā kaujas kalpi, nodomāja: "Ja jau reiz ir ūtrupe, tad lai arī ir!" Govs sprinģoja kā traka un nelaida nevienu sev tuvumā. Vispirms izmēģinājās Alfrēds, tad Emīla tēvs, taču Rella, skaļi maudama, ar noliektu galvu metās viņiem pakal, un abi dabūja diebt, ko kājas nes, lai paglābtos no viņas ragiem. Sanāca palīgi, bet Rella trieca prom ikvienu, kas tuvojās kūtij.

- Tavu postu, - Līna sacīja, redzēdama, kā Rella dzenas pakal it visiem - vīram no Bakhorvas un iebūvietim, un Būmāju Bultai, un vīriem no Bastefallas un Knashultas - un kā viņi pa galvu pa kaklu metas bēgt.

Beidzot Emīla tēvs saniknojās un iesaucās:

- Astonādesmit kronas es atdevu par šito ērmu, bet nu šis ir jāšau nost, do šu bisi!

To pateicis, viņš sarāvās, taču no trakas govs jau tikpat nav nekāda prieka, to viņš saprata, un to saprata visi, tāpēc Bakhorvas saimnieks atnesa pielādētu bisi un iespieda to Emīla tēvam rokā.

- Būs labāk, ja tu izdarīsi to pats, - viņš sacīja. Tad Emīls iesaucās:

- Pagaidi brīdi!

Es jau tiku stāstījusi, ka Emīls ir viens viltīgs zēns. Tagad viņš piegāja pie sava tēva un sacīja tā:

- Ja tu gribi viņu šaut nost, tad labāk atdod man!

- Kur tu liksi traku govi? - Emīla tēvs brīnījās. - Medīsi lauvas, vai?

Taču Emīla tēvs zināja, ka Emīls māc apieties ar dzīvniekiem, un tāpēc sacīja: ja Emīls varēsot aizdzīt Rellu uz Kathultu, tad tā uz mūžīgiem laikiem piederēsot viņam, lai cik arī traka būdama.

Tad Emīls piegāja pie Bastefallas saimnieka, kas bija nopircis pārējās sešas govīs, un sacīja tā:

- Cik es dabūšu, ja aizdzīšu tavas govīs līdz Kathultai?

Bastefallas mājas atradās tālu - draudzes otrā galā; aizdzīt govīs līdz turieni nebija patīkams darbs, to saimnieks saprata un tāpēc tūdaļ izņēma no bikšu kabatas divdesmit piecas ēres.

- Lai notiek, - viņš sacīja. - Te būs nauda.

Uzmini - ko Emīls pēc tam izdarīja? Jā, viņš aizjoza pār kūtskalniņu, tieši garām Rellai, ieskrēja kūtī un atraisīja visas govīs, un, kad viņš tās izlaida ārā, Rella piepeši pārstāja maut, nodūra acis un, skaidri redzams, bija nokaunējusies par savu uzvešanos... bet ko lai nabaga gotiņa dara, kad to dzen ārā no vecās kūts vienu pašu, atšķirot no pārējām govīm, ar kurām tik ļoti sarasts? Govij sanāk dusmas un kļūst smagi, taču to bija sapratis vienīgi Emīls.

Tagad Rella mīļu prātu gāja pa ceļu barā ar pārējām govīm, un visi, kas bija sanākuši uz ūtrupī, smējās un teica:

- Tas Kathultas puika nav nemaz tāds mulķis!

Smējās arī Alfrēds.

- Mājlopu īpašniek Emīl Svenson, - viņš sacīja, - nu tev ir zirgs, klība vista un traka govs - vai tev vairāk nekā nebūs?

- Jā, gan ar laiku šīs tas vēl radīsies, - Emīls mierīgi atbildēja.

Emīla māte, stāvēdama Kathultā pie virtuves loga un skatīdamās, vai viņas mīļie drīz nebrauks mājās no ūtrupes, plati iepleta acis, ieraudzījusi pa ceļu braucam lepnu virteni. Pašā priekšā piena rati ar Emīla tēvu, Alfrēdu, Līnu, sivēnmāti un Klibo Lotu, kas skaļi kladzināja aiz prieka par tikko izdēto olu, tad septiņas govīs un visbeidzot Emīls Lūkasa mugurā, kas ar maizes lizi izrīkoja garo govju rindu.

Emīla māte izmetās ārā, un Īda uz pēdām nopakaļus.

- Septiņas govīs! - viņa sauca Emīla tēvam. - Kurš no mums ir jucis, tu vai es?

- Nē-ē, gos, - Emīla tēvs noburšķēja savā mēlē. Taču vēl lielāka burķšķēšana bija vajadzīga, lai Emīla māte beidzot saprastu, kas noticis ūtrupē. Tad viņa ar mīlestības pilnu skatu pavērās Emīlā.

- Lai Dievs tevi svētī, Emīl! Bet saki man - kā tu varēji zināt, ka, šaujot krāsni kukuļus, nupat salūza mūsu maizes lize?

Tad viņa iekliedzās, ieraudzījusi Alfrēda degunu, jo tas bija divtik liels kā parasti.

- Ak Dieviņ tētīt, kur tu esi bijis ar savu degunu? - Emīla māte brīnījās.

- Ūtrupē Bakhorvā, - Alfrēds atteica. - Un nākamsestdien atkal būs ūtrupe Knashultā.

Līna izkāpa no ratiem domīga un sadrūvējusies. Nu bija beigusies lakstošanās un ķīķināšana.

- Ko tu tāda saskābusi? - Emīla māte vaicāja. - Kas tev lēcies?

- Zobs sāp, - Līna novilka. Iebūvietis no Vārnu mājām bija cienājis un cienājis viņu ar karamelēm, un tagad viņas caurais dzeroklis sāpēja tā, ka galva sprāga pušu.

Taču - vai nu ar, vai bez zobu sāpēm - Līnai tūliņ bija jāiet uz ganībām slaukt Kathultas govīs, jo slaucamais laiks jau sen bija garām.

Slaucamais laiks jau sen bija garām arī Rellai un pārējām ūtrupes govīm, un tās, sevi atgādinādamas, skaļi māva.

- Ko es varu darīt, ka Bastefallas saimnieks nav te un pats nevar izslaukt savas govīs? - Emīls sacīja un ķērās pie darba; vispirms viņš izslauca Rellu, pēc tam pārējās sešas govīs, tā izslaucot

trīsdesmit litrus piena, ko viņa māte nolika pagrabā un vēlāk sasēja no tā sieru. Liels un varens iznāca Emīla siera ritulis, un par to viņam vēl ilgi bija prieks!

Bet olu, kuru Klibā Lota bija izdējusi ceļā uz mājām, viņš tūlī izvārīja un nolika uz virtuves galda, pie kura sēdēja tēvs un, drusku sapīcis, gaidīja vakariņas.

- Šitā no Klibas Lotas, - Emīls sacīja.

Pēc tam viņš ielēja tēvam arī glāzi izkāsta, tikko slaukta piena.

- Šitas no Rellas, - viņš sacīja.

Tēvs klusēdams ēda un dzēra, kamēr māte iešāva krāsnī visus maizes kukuļus.

Bet Līna pielika sāpošajam zobam karstu kartupeli, un zobs iesāpējās septiņreiz stiprāk - kā jau viņa bija to paredzējusi.

- Nu pagaidi tu man, - Līna sacīja zobam. - Ja tu esi muļķis, es arī varu būt muļķe.

Alfrēds iesmējās.

- Re, kā iebūvietis tevi sacienājis ar karamelēm, - viņš sacīja. - Ta tik precies nost.

Līna iespurdzās.

- Ar to sakārni! Viņam ir piecdesmit gadu un man tikai divdesmit pieci! Domā: es gribu tādu, kas divreiz vecāks par mani?

- Un kas par to? - Emīls dedzīgi iebilda. - Tas taču nav galvenais.

- Tev viegli runāt, - Līna atteica. - Tagad vēl nekas, bet padomā: kad man būs piecdesmit, tad viņam būs simt gadu; ak tu mūžs, šito klapatu!

- Tu tā runā, Līna, it kā tev par to būtu kāda jēga, - Emīla māte sacīja, ielikusi cepties pēdējo klaipu, un aiztaisīja krāsns durtiņas. - Šitā ir lieliska maizes lize, - viņa piebilda.

Kad Emīla tēvs bija apēdis olu un izdzēris piena glāzi, Emīls noteica:

- Nu tagad man jāiet uz galdnieka skabūzi!

Emīla tēvs noburšķēja, ka tieši šodien, ja tā labi padomājot, Emīls neesot pastrādājis neko tik briesmīgu, lai sēdētu galdnieka skabūzī, taču Emīls palika pie sava:

- Nu nē, kas sacīts - sacīts!

Un viņš klusi un cienīgi iegāja galdnieka skabūzī un apsēdās, lai izgrieztu savu simt divdesmit devīto koka vīriņu.

Ap šo laiku Klibā Lota jau tupēja savā laktā vistu kūtī un Rella pavisam apmierināta gāja uz ganībām kopā ar Kathultas govīm. Pēc kāda laiciņa atnāca Bastefallas saimnieks, lai paņemtu savus sešus lopiņus. Viņš labu brīdi tērzēja ar Emīla tēvu par ūtrupī un pārsprieda visu, kas tur bija noticis, tāpēc pagāja krietns laiks, iekams Emīla tēvs varēja izlaist ārā Emīlu; taču, tiklīdz bastefallietis bija devies ceļā, tēvs steidzās uz galdnieka skabūzi.

Nākot tuvāk, viņš ieraudzīja, ka mazā Īda ir uzrāpusies uz soliņa pie skabūža loga. Rocinās viņai bija samta kārbiņa ar ūdensrozēm uz vāciņa; viņa turēja to kā vislielāko dārgumu, kuru savā mūžā dabūjusi. Un tā jau arī bija. Taču Emīla tēvs noburšķēja:

- Trakoti pirkumi! Veca samta kārba!

Mazā Īda nemanīja, ka pienācis tēvs, tāpēc neapklusā, bet pašāvēģi atkārtēja vārdus, kurus Emīls čukstus sauca viņai no tumšā galdnieka skabūža. Tos izdzirdis, Emīla tēvs nobāla, jo briesmīgāki vārdi par šiem Kathultā netika teikti. Un tie nekļuva maigāki, kaut arī Īda tos atkārtēja tādā mīļā, jaukā balstiņā.

- Klusu, Īda! - Emīla tēvs uzbrēca. Un, iebāzis dūri pa logu, satvēra Emīlu aiz krāgas.

- Sasodītais puika, vai tu sēdi te, lai mācītu savu māsu lamāties?

- Es tak nemācu lamāties, - Emīls attrauca. - Es tikai mācīju, lai viņa nekad nesaka "nolāpīts" un pie viena es viņai iedzinu galvā arī lēveni citu vārdu, no kuriem jābīstas kā no uguns.

Jā, nu tu zini, ko Emīls pastrādāja divpadsmitajā jūnijā, un, ja arī viss neiznāca tik labi, kā gribētos, tad jāatzīst, ka todien viņš iepirkās visai prātīgi; padomā, iegādāties vienā reizē - labu slaucamu govi, lielisku dējējvistu, teicamu maizes lizi un vēl pienu tādā daudzumā, ka tā pietika lielam brīnišķīgam siera ritulim.

Vienīgais, par ko viņa tēvs varēja īgnoties, bija vecā samta kārbīņa, kas nekam nederēja, bet kuru mazā Īda tik ļoti glabāja. Viņa ielika tajā uzpirksteni, šķēres, mazu dziesmu grāmatiņu, ko bija dabūjusi svētdienas skolā, skaistu zilganu stikla gabaliņu un savu sarkano matu lenti. Kad Īda pirmoreiz atvēra kārbīņu, tajā bija vecu vēstuļu sainītis, kuru meitene tūlī nometa uz grīdas. Bet tai sestdienas vakarā Emīls, ticis ārā no galdnieka skabūža un ienācis virtuvē, ieraudzīja stūrī nomesto vēstuļu sainīti un pacēla to. Emīls parādīja sainīti Alfrēdam, kas ar pletni rokās klimta pa virtuvi, no visa spēka sizdams mušas, lai Līnai būtu svētdien tīra virtuve.

- Viss reiz var noderēt, - Emīls sacīja. - Ja man kādreiz būs jāsūta vēstules, tad te jau vesels lēvenis ir uzrakstīts!

Pašā virsū bija vēstule no Amerikas, un, to ieraudzījis, Emīls iesvilpās.

- Paskat, Alfrēd, te ir vēstule no Adriana!

Adrians - Bakhorvu vecākais dēls - sen atpakaļ bija aizbraucis uz Ameriku un pa visu laiku tikai vienu vienīgu reizi atrakstījis uz mājām - to zināja visa Lenneberga -, un visi dusmojās uz Adrianu, jo viņiem bija žēl nabaga vecāku. Taču, ko Adrians šai vēstulē rakstījis, to neviens nedabūja zināt; par to mājinieki klusēja.

- Nu to var uzzināt, - sacīja Emīls, šis dūšīgais zēns, kas pats bija iemācījies lasīt gan drukāto, gan rakstīto tekstu.

Viņš atplēsa vēstuli un skaļi izlasīja to Alfrēdam priekšā, lasīšana gāja ātri, jo vēstule bija īsa. Tā skanēja šādi:

"Es i ridzējs lāci. Aizsūt jums adres. Šoreis gudbai."

- Diez vai šitā vēstule man noderēs, - Emīls sacīja.

Bet to viņš vēl redzēs!

Tad pienāca vakars. Divpadsmitā jūnija sestdiena sliecās uz novakari, nakts nolaidās pār Kathultu, nesdama klusumu un mieru visiem, kas tur dzīvoja, - tiklab cilvēkiem, kā lopīņiem. Visiem, izņemot Līnu, kurai sāpēja zobs. Viņa nomodā gulēja uz virtuves dīvāna un stenēja, un vaidēja, kamēr īsā jūnija nakts atnāca un aizgāja un uzausa jauna diena.

Jauna diena arī Emīla dzīvē!

Svētdien, 13. jūnijā, kad Emīls trīs reizes drosmīgi mēģināja izraut Līnai dzerokli un pēc tam nokrāsoja Īdu tumši zilā krāsā

Vai tā bija svētdiena vai darbdiena - govīs vajadzēja slaukt. Piecos no rīta virtuvē zvanīja modinātājs, un Līna iztrausās no gultas pagalam nomocījusies ar zobu sāpēm. Viņa ieskatījās kumodes spogulī un spalgi iekliedzās, ak tu viens, kāda viņa izskatījās! Labais vaigs bija uztūcis kā pūšķīgs plācenis; nē, tas nu bija par traku! Līna sāka raudāt.

Tagad no visas tiesas kļuva viņas žēl, jo tieši šodien Kathultas sētā uz svētdienas kafiju bija uzlūgta gandrīz visa draudze.

- Es tak nevaru rādīties cilvēkiem, kad man abi vaigi nav vienādi, - Līna noburkšķēja un šņukstēdama aizgāja slaukt govīs.

Bet ilgi viņai vairs nevajadzēja sērot par saviem nevienādajiem vaigiem, jo tieši tobrīd, kad viņa sēdēja un slauca govīs, kūtī ielidoja lapsene un iedzēla Līnai kreisajā vaigā. Varētu likties, ka nu viņa būs mierā, jo kreisais vaigs ātri uztūka un bija tikpat resns kā labais; jā, nu Līna bija dabūjusi, ko gribējusi: abi vaigi bija vienādi - un tomēr viņa raudāja žēlāk kā pirmīt.

Kad Līna no kūts ienāca virtuvē, visi sēdēja pie brokastu galda, un, raugi, viņi plati iepleta acis, ieraudzījuši sapampušo, noraudzājušos sievu, kas piepeši stāvēja tur durvīs un ļoti līdzinājās Līnai. Nabadzīte, skatoties uz viņu, tīri vai raudiens nāca, un tādēļ nebija lāgā, ka Emīls iesmējās. Viņš lika pie mutes glāzi ar pienu un, ieraudzījis, kādā izskatā Līna ienāca virtuvē, iespurdzās tā, ka piena šļakatas pāri galdam trāpīja tēva smalko baznīcas vesti. Pat Alfrēds nevarēja noturēties, nepalaidis smieklus, jā, Līnas patiešām bija žēl. Emīla māte stingri paraudzījās uz Emīlu un Alfrēdu, aizrādīdama, ka te gan neesot ko smieties, taču, tīrīdama tēva vesti, māte no jauna pavērās Līnā, un likās, ka viņa saprot, kāpēc Emīls nav noturējies. Taču viņai, protams, Līnas bija žēl.

- Nabadzīte, - viņa sacīja, - tādā izskatā tu nevienam nevari rādīties acīs. Tev, Emīl, vajadzēs aizskriet pie Krēsas-Majas, lai viņa nāk palīgā uzklāt kafijas galdu!

Svētdienas kafija visiem Lennebergas iedzīvotājiem ļoti gāja pie sirds, tāpēc visās mājās valdīja prieks, kad tika saņemta Emīla mātes vēstule, kurā viņa rakstīja:

"Godāti Kundzes un Kungi, vai jūs nibūtu tik laipni un niatnāktu pie mums uz svētdienskapij. Ar laipnību ielūdz

Alma un Antons Svensoni, Kathultas sētā, Lennebergas draudzē."

Nu bija laiks posties uz baznīcu. Emīla tēvs un māte devās ceļā, jo viņiem, protams, vispirms vajadzēja braukt uz baznīcu un tikai pēc tam varēja būt runa par svētdienas kafijas dzeršanu.

Un Emīls paklausīgi devās ar lūgumu pie Krēsas-Majas. Bija skaists rīts, un viņš apmierināti svilpoja, soļodams pa taciņu uz Krēsas-Majas mājām; sieviņa dzīvoja vecā iebūvieša mājēlē augšā mežā.

Ja tu kādreiz esi gājis pa mežu agrā jūnija svētdienas rītā Smolandē, tad tu atcerēsies, kā tur izskatās. Tu dzirdi kūkojam dzeguzi un svilpojam melnos strazdus, jūti, cik mīksta ir skujainā taciņa zem tavām kailajām pēdām un kā saulīte silda tavu pakausi, tu ej starp eglēm un priedēm un ieelpo sveķu smaržu, tu redzi, cik balti zied meža zemenes izcirtumā. Tieši tā jutās arī Emīls, un tādēļ viņš nekur nesteidzās, bet tik un tā nonāca pie Krēsas-Majas mājiņas, kas aiz egļu stumbriem vīdēja tik ļoti maza, pelēka un sašķiebušies, ka tikko bija samanāma.

Krēsas-Maja sēdēja istabā un lasīja avīzi, reizē nobijusies un apmierināta par to, kas tur bija rakstīts.

- Jenšēpingā ir tīfs, - viņa sacīja, lāgā nepaguvusi atņemt Emīla labdienu, un pabāza tam zem deguna avīzi, lai pats izlasa. Tieši tā tur bija rakstīts: jenšēpingieši smagi saslimuši ar tīfu, un Krēsas-Maja apmierināti māja ar galvu.

- Tīfs, tā gan ir šausmīga slimība, - viņa sacīja. - Un drīz tā būs arī pie mums, Lennebergā, tici man!

- Kāpēc? Kā tad tā tiks šurp? - Emīls taujāja.

- Kamēr tu te stāvi, tā lido kā pieneņu pūkas pār visu Smolandī, - Krēsas-Maja atteica. - Kilogramiem tīfa baciņu, un lai Dievs stāv klāt tam, kuram tie pielīp!

- Kāds tas tīfs ir, vai apmēram tāds kā mēris? - Emīls vaicāja. Par mēri Krēsas-Maja bija stāstījusi; viņa zināja visas slimības un epidēmijas un tika sacījusi, ka mēris esot kaut kas dikti briesmīgs - sensenis tas paņēmis gandrīz vai visus Smolandes ļaudis; padomā, ja nu tīfs ir tikpat šausmīgs!

Krēsas-Maja drusciņ padomāja.

- Jā, tas ir aptuveni tāds kā mēris, - viņa apmierināti sacīja. - Es jau tik labi nezinu, kauču atceros, ka slimajiem kļūst zila seja un tad viņi mirst; jā, tīfs ir šausmīga slimība, ak vai, ak vai, ak vai!

Taču tad, dabūjusi dzirdēt par Līnas zobu sāpēm un ķibeli ar viņas uztūkušajiem vaigiem tieši

šodien, kad jācienā viesi ar svētdienas kafiju, Krēsas-Maja apsoliņās drīz vien atnākt uz Kathultas sētu.

Emīls devās mājās un atrada Līnu sēžam uz virtuves kāpnēm un vaimanājam par zobu sāpēm, un blakām viņai pagalam apjukuši stāvēja Alfrēds un mazā Īda.

- Tev tomēr būs jāiet pie Kalēju Pelles, - ieteicās Alfrēds.

Kalēju Pelle bija Lennebergas kalējs, kas ar savām lielajām, briesmīgajām knaiblēm izrāva lennebergiešu sāpošos zobus.

- Cik viņš ņem par tādu zobu raušanu? - Līna šņukstot vaicāja.

- Piecdesmit ēres stundā, - Alfrēds atbildēja, un Līna nodrebēja, izdzirdusi, cik ilga un dārga ir tāda zoba izraušana.

Taču Emīls, gari neprātojis, sacīja:

- Man liekas - es varu izraut zobu gan lētāk, gan ātrāk. Un zinu, kā!

Un tad viņš paskaidroja Līnai, Alfrēdam un mazajai Īdai.

- Rau, kas man vajadzīgs: Lūkass un gara, stipra stieple. Stieples vienu galu es aptīšu ap tavu zobu, bet otru apsiešu sev ap vidu, tad pats uzlēkšu Lūkasa mugurā un metīšos auļos, un - kniukš - zobs būs ārā!

- Kniukš, nē, pateicos! - Līna satraucās. - Ar manu zobu neviens lai nedomā auļot!

Bet tieši tobrīd zobs iepukstējās daudz stiprāk, un Līna pārdomāja. Viņa smagi nopūtās.

- Varam jau pamēģināt, Dies, stāvi man klāt, nabadzītei! - viņa noelsās un aizgāja pēc stieples.

Un Emīls izdarīja tā, kā bija teicis. Viņš pieveda Lūkasu pie virtuves kāpnēm un, apsējis stiepli sev ap vidu, uzkāpa zirgā. Nabaga Līna, stāvēdama zirgam pie astes, stenēja un vaimanāja, un mazā Īda notrīsēja, bet Alfrēds apmierināti noteica:

- Nu tik mēs gaidīsim to kniukš!

Tad Emīls palaida zirgu auļos.

- Ak, nu jau drīz būs! - mazā Īda piebilda.

Bet tik drīz nebija vis. Jo auļot, lūk, sāka arī Līna. Viņa tik ļoti baidījās no kniukšķēšanas, kas atskanētu, tiklīdz stieple būtu kārtīgi nostiepusies, ka nāves bailēs skrēja tikpat ātri kā Lūkass. Nelīdzēja Emīla izsauciens, lai Līna stāvēt uz vietas, - viņa tik skrēja, stieple nokarājās, - un kniukš tā arī neiznāca.

Bet, ja Emīls reiz nodomājis Līnai palīdzēt, viņš to arī izdarīs. Tāpēc Emīls laida uz tuvējo zedēņu žogu, un Lūkass vienā lēcienā bija tam pāri. Taču Līna viņiem sekoja, un, no bailēm gluži bez prāta, arī viņa pārlēca pār žogu. Mazajai Īdai, kas tur stāvēja un skatījās, nekad neaizmirsīsies šitas skats. Visu mūžu viņa atcerēsies, kā Līna uzpampušiem vaigiem, izbolītām acīm un stieplē aizāķētu zobu, pārlēkusi pāri zedēņu žogam, kļiedza: - Pagaidi! Pagaidi! Negribu kniukš!

Vēlāk Līna kaunējās, ka bija visu sabojājusi, bet grozīt tur nekā vairs nevarēja. Nu viņa atkal sēdēja uz virtuves kāpnēm ar savu sāpošo zobu un izskatījās gauži nobēdājusies. Taču Emīls nepadevās.

- Varu izdomāt arī ko citu, - viņš apsoliņās.

- Jā, kas neiet tik ātri, - Līna lūdzās. - To draņķa zobu tak nevajag raut ar tādu kniukš, to tak var dabūt ārā ar stiepšanu.

Un, necik ilgi prātojis, Emīls jau zināja, ko darīt.

Līnai vajadzēja nosēsties pie lielās bumbieres, un, kamēr Alfrēds un Īda ziņkārīgi skatījās, Emīls pamatīgi piesēja Līnu ar stipru virvi pie stumbra.

- Nu tu vis nepaskriesi, - viņš noteica, paņemdam stiepli, kuras viens gals joprojām bija Līnai mutē, un aizvilka brīvo galu līdz tecīlai, kur Alfrēds mēdza asināt savu izkapti un Emīla tēvs nažus un

cirvjus. Stiepli viņš aptina ap tecīlas rokturi, un raušana varēja sākties.

- Tagad nebūs tāds ašs kniukš, bet gan tikai trrrrr - pavisam lēnām, kā jau tu gribēji, - Emīls skaidroja.

Mazā Īda trīcēja, Līna stenēja un vaimanāja, un Emīls sāka griezt rokturi. Stieple, kura no sākuma vaļīgi gulēja zemē, kļuva īsāka un nostiepās arvien vairāk, un, jo vairāk tā nostiepās, jo trakāk Līna pārbijās, taču kur viņa varēja dēties.

- Drīz dzirdēsim to trrrrr, - mazā Īda sacīja. Bet Līna iebļāvās:

- Pagaidi! Es negribu!

Un zibensātrumā viņa, izrāvusi no priekšauta kabatas šķērītes, smalko stiepli pārgrieza.

Pēc tam viņu atkal māca kauns un bēdas, jo viņa taču gribēja tikt vaļā no zoba. Šī patiešām bija viena liela nelādzība. Emīls un Alfrēds, un mazā Īda jutās gaužām neapmierināti, un tad Emīls sacīja:

- Sēdi vien ar savu zobu, ja gribi! Esmu darījis visu, ko varējis!

Tad Līna sacīja: ja Emīls gribētu pamēģināt vēl tikai vienu vienīgu reizi, tad viņa, lai tur vai kas, nedarīšot nekādas muļķības.

- Bet nu tas zobs jādabū ārā, kauču ar man gals klāt! - Līna apņēmas. - Dod šu stiepli!

Emīls bija ar mieru mēģināt vēlreiz, un Alfrēds un mazā Īda, to izdzirduši, manāmi atplauka.

- Es tomēr domāju, ka ātrā raušana ir pati labākā, - Emīls noteica. - Bet jārikojas tā, lai tu nevari visu sabojāt, ja atkal nobīsties.

Un, tā kā Emīls bija uz izgudrošanu makten nadzīgs, tad drīz vien viņam padoms bija rokā.

- Mēs tevi uzvilksim uz kūts jumta, un tev vajadzēs lēkt lejā uz salmu kaudzes, un pusceļā - kniukš - zobs būs ārā!

- Kniukš! - atkātoja mazā Īda un notrīsēja. Bet, neskatoties uz savu solījumu, Līna spurojās pretī un neparko negribēja kāpt uz jumta.

- Kaut ko tik necilvēcīgu tikai tu, Emīl, vari izdomāt, - viņa sacīja un ietiepīgi palika sēžam uz virtuves kāpnēm.

Taču zobs sāpēja kā traks, un, smagi nopūzdamās, viņa beidzot piecēlās kājās.

- Būs jau jāmēģina... nu gan mana pēdējā stundiņa klāt!

Alfrēds žigli pieslēja kūtsgalā kāpnes, un Emīls kāpa augšā. Apņēmīgi satvēris stiepli, viņš gluži kā suni saitē vilka sev līdz Līnu, un viņa stenēdama padevīgi kāpa viņam nopakaļus.

Emīlam bija līdzī āmurs un sešcollīga nagla, un, pamatīgi iedzinis naglu jumta korē, viņš piesēja pie tās stiepli - un tagad viss bija kārtībā.

- Lec nu! - Emīls mudināja.

Nabaga Līna, viņa jāteniski sēdēja uz jumta kores, blenza lejup un vaimanāja tā, ka vai sirds lūza. Lejā viņa redzēja stāvam Alfrēdu un mazo Īdu, kuri bija pavērsuši sejas pret debesīm un viņu; jā, nu viņi gaidīja Līnu kā komētu drāžamies no debesīm un iekrītam salmu kaudzē... Līnas vaimanas skanēja aizvien izmisīgāk.

- Man bail, es jums saku, man bail!

- Nu, ja tu gribi to zobu paturēt mutē, kas tad man, - Emīls noteica.

Tad Līna iebļāvās tā, ka noskanēja visa Lenneberga, un trīcošiem ceļiem piecēlās un nostājās uz pašas jumta kores, šūpodamās uz priekšu un atpakaļ ka priede vējā, bet mazā Īda aizklāja ar rociņām acis; viņa neuzdrošinājās paskatīties.

- Ak tu pasaulīt! - Līna šņukstēja. - Ak tu pasaulīt!

Jau tad ir šausmīga sajūta, kad jālec lejā no kūts jumta bez neviena zoba mutē, kur nu vēl, zinot, ka pusceļā atskanēs tas briesmīgais - kniukš; tas bija gandrīz pāri cilvēka spēkiem.

- Lec, Līna, - Alfrēds mudināja, - lec taču!

Līna vaimanāja un šaubījās.

- Es tev piepalīdzēšu, - Emīls solījās, jo bija labs zēns. Līnai vajadzēja tikai drusciņ iebakstīt ar pirkstu mugurā, un viņa, spalgi iekliegdamās, lidoja lejā no jumta.

Varēja gan dzirdēt klusu kniukš, kad sešcollīgā nagla izrāvās no jumta kores.

Līna gulēja salmu kaudzē, sāpošais zobs bija mutē, un nagla karājās stieples otrā galā.

Nu viņa visvairāk sadusmojās uz Emīlu.

- Izdomāt nedarbus un trakulības, to tu māki, bet izraut zobu tu nejēdz!

Līnas niknums bija pašā reizē, jo nu viņa baltās dusmās devās tieši pie Kalēju Pelles. Viņš ar savām šausmīgajām knaiblēm sagrāba zobu un, atskanot kniukš, to izrāva, un Līna pārskaitusies aizsvieda zobu Pelles mēslainē un tikai tad nāca uz mājām.

Bet nevajag domāt, ka pa to laiku Emīls stāvēja bez darba. Alfrēds bija atlaidies zālē zem bumbieres - no viņa tobrīd nekāda prieka nebija. Tālab Emīls ar mazo Īdu iegāja istabā; viņš domāja, ka nebūtu slikti kādu brīdi parotaļāties, kamēr tēvs un māte atgriežas no baznīcas un ķeras pie kafijas dzeršanas.

- Es būšu Mariannelundas dakteris, - Emīls ierosināja, - un tu būsi slimis bērniņš, kurš man jāārstē.

Īda uzreiz bija ar mieru. Nogērbusies viņa apgūlās gultā, un Emīls apskatīja viņai kaklu, paklausījās krūtis un izturējās uz mata kā Mariannelundas dakteris.

- Kas man kaitēs? - Īda jautāja.

Emīls padomāja. Un piepeši izlēma.

- Tev būs tīfs, - viņš teica. - Tā ir šausmīga slimība.

Tad viņš atcerējās, ko Krēsas-Maja tika sacījusi, - no tīfa laikam kļūstot zila seja. Un, tā kā Emīls šādās rotaļās mīlēja kārtību, viņš paraudzījās apkārt, prātodams, kā varētu piešķirt Īdas sejai vajadzīgo krāsu. Nostāk uz sekretāra stāvēja mātes tintnīca, kurā viņa mērcā spalvu, kad cītīgi atzīmēja savās burtnīcās Emīla nedarbus un kad rakstīja vēstules, kurās ielūdza uz svētdienas kafiju. Ielūguma paraugs arī, starp citu, gulēja uz sekretāra. Emīls izlasīja "ar laipnību ielūdz" un apbrīvoja savu māti, kas bija tik dūšīga rakstītāja un mācēja visu tik jauki izdomāt. Nevis tā kā Adrians, kas ar pūlēm spēja uzšņāpt, ka ir "ridzējs lāci".

Tagad jau mātei papīru vairs nevajadzēja, tāpēc Emīls to saņurcīja mazā bumbiņā, kuru iemērcā tintnīcā, un, kad papīrs bija pietiekami uzsūcis tinti, viņš to izvilka ārā un ar zilo bumbiņu pirkstos tuvojās Īdai.

- Nu, Īda, tu redzēsi, kāds izskatās tīfs, - viņš sacīja, un Īda sajūsmā spiedza.

- Taisi ciet acis, lai tajās neiekļūst tinte, - Emīls pamācīja un nokrāsoja Īdas sejiņu skaisti zilu, taču, būdams uzmanīgs, viņš nesmērēja tuvu pie pašām acīm, un tā nu ap acīm bija redzami lieli, balti riņķi, un šie baltie riņķi zilajā sejā vērtā meiteni tik šausmīgi slimu, ka Emīls nobijās - Īda gandrīz vai līdzinājās spocīgam mērkaķītim, kādu viņš bija redzējis pie mācītāja grāmatā "Zvēru dzīve."

- Ak, - Emīls nopūtās. - Krēsas-Majai taisnība, tīfs ir šausmīga slimība.

Tieši ap šo laiku Krēsas-Maja pusteciņus iznāca no meža un pie Kathultas vārtiem satika Līnu, kura soļoja mājās no Kalēju Pelles.

- Kā ir, vai zobs vēl sāp? - Krēsas-Maja gribēja zināt.

- To es nezinu, - Līna atteica.

- Nezini? Ko tas nozīmē?

- Nu, zobs tak tagad guļ Kalēju Pelles mēslu kaudzē, šitas nešķīstenis. Bet es ceru, ka tas guļ un sāp kā traks.

Līna bija priecīga, un viņas vaigi vairs nebija tik ļoti uztūkuši kā pirmīt. Viņa piegāja pie

bumbieres, lai parādītu Alfrēdam sava zoba caurumu, un Krēsas-Maja devās uz virtuvi vārīt kafiju. Sieviņa dzirdēja, ka bērni istabā runājas, un viņai sagribējās apsveicināties ar mazo Īdu, kas bija viņas mīlule.

Kad Krēsas-Maja ieraudzīja savu mīluli guļam gultā ar tik ārkārtīgi zilu seju uz baltā spilvena, viņa skaļi iekliedzās:

- Ak tu tētīt, kas...

- Tas ir tīfs, - Emīls, viegli smīnēdams, sacīja.

To pašu brīdi no ceļa atskanēja ratu rīboņa. Nu viņi bija mājās - Emīla māte un tēvs, un visi viņu ciemiņi ar mācītāju priekšgalā. Un, tiklīdz lejā pie staļļa bija izjūgti zirgi, baznīcēni - gaidu pilni un noilgojušies pēc kafijas - naskoja uz dzīvojamo ēku. Bet uz kāpnēm stāvēja Krēsas-Maja un griezīgā balsī sauca:

- Brauc prom! Brauc prom! Mājā tīfs!

Visi pamira un satraukti un nobijušies palika stāvam, vienīgi Emīla māte pajautāja:

- Ko tu runā? Kam ir tīfs?

Te piepeši durvīs aiz Krēsas-Majas parādījās mazā Īda - zilu seju, baltiem riņķim ap acīm un vienā kreklā.

- Tā esmu es, - viņa teica un sajūsmā ieķīķinājās. Visi sāka smieties, visi, izņemot Emīla tēvu. Viņš tikai noprasīja, uzsvērdams katru vārdu:

- Kur ir Emīls?

Taču Emīls bija pazudis. Viņš nerādījās visu kafijas dzeršanas laiku.

Padzēris kafiju, mācītājs izgāja virtuvē, lai nomierinātu Krēsas-Maju, kas sēdēja dusmīga un bēdīga par to, ka tīfs nemaz nebija īsts. Un, kad mācītājs bija viņu nomierinājis, atgadījās pats svarīgākais - mācītājs ieraudzīja Emīla vēstuli sainīti, kas bija nomests uz krēsla.

Viņš izbrīnā izsaucās un izrāva no sainīša Adriana Amerikas vēstuli.

- Nē, tas nevar būt, ka jums ir tieši tā pastmarka, kuru es tik ilgi esmu meklējis!

Mācītājs, lūk, bija pastmarku krājējs un zināja, kādā vērtē ir retās markas. Nu viņš, daudz nedomādams, solīja par marku uz Adriana vēstules četrdesmit kronas.

Emīla tēvs noelsās, izdzirdis briesmīgo summu; padomā, kā var maksāt četrdesmit kronas par tādu papīra gabaliņu! Viņš gandrīz vai dusmīgi pakratīja galvu... kā tad, tā, protams, atkal bija Emīla veiksmē! Izrādījās, ka vecā samta kārbiņa arī ir viena laba manta - vislabākā, ko Emīls vakar ūtrupē bija nopircis!

- Par četrdesmit kronām tak es varu nopirkt pusgovi, - Emīla tēvs tīri vai ar pārmetumu sacīja mācītājam.

Tad Emīls vairs ilgāk nevarēja nociesties malkas kastē, kur bija paslēpies. Viņš pacēla vāku un ziņkārīgi pabāza ārā galvu.

- Ja tu domā pirkt pusgovi, - viņš jautāja, - vai tu ņemsi priekšgalu, kas mauj, vai pakalgalu, kas vicina asti?

- Emīl, ej prom uz galdnieka skabūzi! - tēvs pavēlēja.

Un Emīls gāja. Bet vispirms viņš no mācītāja dabūja četras skaistas desmitkronu banknotes un nākamajā dienā, aizjājis uz Bakhorvu, atdeva atpakaļ vēstuli un pusi naudas un pēc tam, Bakhorvas ļaužu svētības pavadīts, jāja mājup un ķērās pie jauniem nedarbiem.

- Es domāju, ka būs vēl jāpabraukā pa ūtrupēm, - viņš, atgriezies mājās, sacīja. - Vai tu, tēt, tā nedomā?

Tēvs kaut ko noburkšķēja, taču neviens viņa atbildi īsti nesaprata.

Bet visu svētdienas vakaru - pēc kafijas dzeršanas - Emīls sēdēja galdnieka skabūzī un grieza

savu simt trīsdesmito koka vīriņu, kad piepeši atcerējās, ka ir taču svētdiena un nedrīkst griezt ar nazi - tas ir šausmīgs grēks. Iespējams: nedrīkst arī zobus raut un izkrāsot kādu zilā krāsā. Emīls novietoja savu izgriezto koka vīriņu uz plaukta pie citiem. Viņš sēdēja uz malkas kluča un domāja par saviem grēkiem, kamēr aiz galdnieka skabūža loga sabiezēja krēsla. Beidzot zēns saņēma rociņas un lūdza:

"Mīļo Dieviņ! Izdari tā, ka es beidzu strādāt nedarbus! Ar laipnību lūdz Emīls Svensons Kathultas sētā, Lennebergas draudzē."

Otrdien, 10. augustā, kad Emīls ielaida kafijas grozā vardi un pastrādāja kaut ko tik šausmīgu, ko gandrīz nav iespējams izstāstīt

Taisnību sakot, bija tīri vai žēl Emīla tēva. Tā nu viņa zēns bija traki iepircies ūtrupē, iegādādamies vienu mantu labāku par otru, kamēr viņš pats pārbrauca mājās tikai ar vienu sivēnmāti, un, padomā, kādu nakti pavisam negaidīti šim šausmīgajam lopiņam piedzimst vienpadsmit sivēntiņu, un viņa tūliņ desmit no tiem nokož, jo tā jau dažkārt sivēnmātes dara. Arī vienpadsmitais sivēns būtu aizgājis uz viņpasauli, ja Emīls nebūtu to izglābis. Emīls naktī pamodās, jo viņam sāpēja vēders un vajadzēja iziet ārā, un tā, ejot garām cūku kūtij, viņš izdzirda nejauki kviecam tikko piedzimušu sivēntiņu. Emīls atrāva kūts durvis - viņš bija atnācis pēdējā brīdī. Pēdējā mirklī viņš izrāva beidzamo sivēntiņu nežēlīgajai mātei no mutes; tavu ļaunu sivēnmāti! Drīz pēc tam viņa saslima ar kādu dīvainu kaiti un trešajā dienā nomira. Nabaga Emīla tēvs, te nu viņam palika vairs tikai viens kusls sivēntelis - lūk, ko viņš bija ieguvis Bakhorvas ūtrupē, un nemaz nav jābrīnās, ka viņš sadrūma.

- Tiem bakhorviešiem ir tikai vienas ķibeles un nelaimes, - vakarā pirms gulētiešanas viņš sacīja Emīla mātei. - Skaidri redzams, ka visiem viņu lopiņiem uzbrukusi kāda sodība.

Emīls gultiņā to sadzirdēja un tūliņ paslēja degunteli pār gultas malu.

- Es varu ņemt sivēnu sev, - viņš piedāvājās. - Man vienalga, vai viņam uzbrukusi sodība vai ne. Bet Emīla tēvam šāda runa nepatika.

- Tev tikai vajag un vajag, - viņš sarūgtināts sacīja. - Un man? Vai man ar kaut ko nevajag?

Tad Emīls aplusa un kādu laiku sivēnu nepieminēja. Starp citu, tas bija gaužām nožēlojams sivēntiņš, nīkulīgs un zilgans un tik tikko vilka dzīvību. "Tā droši vien ir sodība, kas nabadziņam atņem spēkus," domāja Emīls, un viņam likās šausmīgi netaisni, ka šāds liktenis piemeklē sivēntiņu, kurš nav izdarījis nekā ļauna.

Arī Emīla māte domāja tāpat.

- Nabaga sīkulītis, - viņa sacīja, jo Smolandē tā saka, ja žēlo kādu, kas ir ļoti mazs.

Līna arī ļoti žēloja dzīvniekus un jo sevišķi šo te sivēntiņu.

- Nabaga ruksītis, - viņa teica, - šis ilgi neizvilks.

Un droši vien tā būtu noticis, ja Emīls nebūtu ienesis sivēnu virtuvē un ietinis mīkstā segā, ielicis grozā un barojis ar pudelīti, visādi rūpējoties par viņu gluži kā māte.

Ienāca Alfrēds un, ieraudzījis, kā Emīls mēģina barot mazo nabadziņu, jautāja:

- Kā tad iet sivēnam?

- Viņam uzbrukusi sodība, un viņš neēd, - Emīls atbildēja.

- Ak tā, par ko ta viņš tāds dusmīgs? - Alfrēds taujāja. Tad Emīls vēlreiz paskaidroja, ka sivēns nemaz nav dusmīgs, bet ir vājš un nīkulīgs tāpēc, ka viņam uzbrukusi sodība.

- Bet ar to es tikšu galā, - Emīls drošināja. - Šito sivēnu es izvilksu, tā es esmu nolēmis.

Un viņš patiesi to izdarīja! Nepagāja ilgs laiks, kad sivēns kļuva rozīgs, apaļš un žirgts - kā jau visi mazi sivēniņi.

- Es arīdzan domāju, ka ruksītis izķepurosies, - Līna tad sacīja. "Ruksītis," viņa teica, un sivēns tā arī nedabūja cita vārda, kamēr vien dzīvoja.

- Jā, viņš patiešām izķepurosies, - Emīla tēvs sacīja. - To tu, Emīl, esi labi izdarījis!

Emīls nopriecājās, saņemdam uzslavu no sava tēva, un tad piesardzīgi pajautāja:

- Cik reižu man viņš jāizglābj, lai varētu saukt par savu?

Bet Emīla tēvs tikai norūca "khm" un sadrūma, bet Emīls apklusa un sivēnu kādu laiku vairs nepieminēja.

Tagad Ruksītim atkal bija jāpārceļas uz cūku aizgaldu, taču viņam tas lāgā nepatika. Sivēns mīļuprāt sekoja Emīlam pa pēdām gluži kā suns, un Emīls gandrīz vai caurām dienām laida viņu savā valā.

- Ruksītis laikam domā, ka tu esi viņa mamma, - mazā Īda teica. Varbūt Ruksītis tiešām tā domāja, jo, tiklīdz ieraudzīja Emīlu, tā, gaviļēdams un spalgi un līksmi urkšķēdams, metās pie viņa. Ruksītis gribēja būt kopā ar Emīlu, un visvairāk viņam patika, kad Emīls lāgu lāgiem kasīja viņam muguru, un uz to Emīls bija nepārspējams.

- Kasīt sivēnus - tur man ir nags, - viņš sacīja. Un, iesēdies šūpolēs zem ķiršu koka, kasīja Ruksītim muguru ilgi un pamatīgi, un Ruksītis stāvēja pievērtām acīm un aiz labsajūtas ik pa brīdim ierukšķējās.

Vasaras dienas nāca un gāja; kokā, zem kura stāvēja Ruksītis, kad viņam kasīja muguru, pamazām nogatavojās ķirši. Šad un tad Emīls sarāva pa saujai ogu un cienāja sivēnu, kuram garšoja ķirši un patika Emīls; jā, arvien vairāk Ruksītis pārliecinājās, cik jauka var būt dzīve sivēnam, ja nokļūst tur, kur dzīvo tāds Emīls.

Emīls arī mīlēja Ruksīti - jo dienas, jo vairāk, un kādu dienu, sēdēdams šūpolēs un kasīdams sivēnam muguru, viņš iedomājās, cik ļoti viņš to mīlēja, un prātoja, kuri vēl viņam būtu mīļi.

"Vispirms Alfrēds," viņš domāja, "tad Lūkass, pēc tam tūlīt Īda un Ruksītis... ai, bet es taču esmu aizmirsis māti... skaidrs, ka māti es mīlu... bet citādi tie ir: Alfrēds, Lūkass, Īda un Ruksītis." Tad Emīls sarauc uzacis un ilgi prātoja. "Un tad vēl tētis un Līna," viņš domāja. "Nu jā, daždien es tēti mīlu, daždien ne. Un par Līnu es skaidri nezinu, vai es viņu mīlu vai ne... reizēm viņa staigā apkārt kā kaķe."

Emīls, protams, turpināja darīt nedarbus vai katru dienu un tikpat cītīgi tupēja arī galdnieka skabūzī, par ko liecina tā laika ieraksti zilajās burtnīcās. Taču Emīla mātei labības pļaujas laikā bija steidzami darbi, tamdēļ tur rakstīts tikai "Emīls galdnieka skabūzī" nepaskaidrojot - par kādiem grēkiem.

Tagad katru reizi, kad Emīls tupēja galdnieka skabūzī, viņš bija pasācis ņemt sev līdzī arī Ruksīti, jo maza, jauka sivēna sabiedrībā laiks paiet ātrāk un nevar allažin tikai drāzt koka vīriņus. Nevienam visā Lennebergā pat sapņos nerādījās, ka parasts Smolandes sivēns spēj tik labi apgūt stiķus, kurus tam ņemās mācīt Emīls. Emīls to darīja pilnīgā slepenībā, un Ruksītis bija uzcītīgs skolnieks un ļoti apmierināts ar visu, sevišķi tais reizēs, kad, iemācījies ko jaunu, dabūja no Emīla kādu kārumu. Proti, kastē aiz ēvelsola Emīlam bija noslēpti sausiņi, cepumi, žāvēti ķirši un daudz kā cita; jā, nekad jau nevarēja zināt, kad viņš tiks ieslodzīts galdnieka skabūzī, un Emīls negribēja sēdēt un lieki badoties.

- Ar nelielu blēdību un dažiem kaltētiem ķiršiem sivēnam var iemācīt visu ko, - Emīls skaidroja Alfrēdam un Īdai; bija sestdienas vakars, kad viņš tiem parādīja Ruksīša slepenībā iemācītos numurus, kurus neviens līdz šim nebija redzējis. Tas notika cerīgu lapenē, un Emīlam un Ruksītim tas bija liels notikums. Alfrēds un Īda sēdēja uz sola un aiz brīnumiem acis vien iepleta par Ruksīša veiklību. Savu mūžu viņi nebija redzējuši tādu sivēnu. Viņš prata sēdēt tikpat skaisti kā suns, kad Emīls sacīja: "Sēdi - smuki!" - un gulēt nekustīgi, kad Emīls teica: "Guli!" - un sivēns prata arī izstiept priekškāju un pateikties, kad saņēma žāvētu ķirsi. Īda sajūsmā sita plaukstas.

- Vai viņš vēl ko māc? - meitene dikti gribēja zināt.

Tad Emīls uzsauca: "Sprīņgo!" - un Ruksītis uzreiz metās apkārt ceriņu lapenei, bet laiku pa laikam, atskanot: "Hop!" - iztaisīja gaisā mazu palēcienu un tik sprīņgoja tālāk, likdamies ar sevi ļoti apmierināts.

- Ai, cik viņš ir jauks! - mazā Īda sacīja, un tas nūdien izskatījās varen jauki, kad Ruksītis lapenē taisīja savus mazos palēcienu.

- Kaut arī šķiet nedabiski, ka tā izturas sivēns, - Alfrēds sacīja.

Taču Emīls bija lepns un apmierināts - otru tādu Ruksīti neatrast visā Lennebergā un visā Smolandē, tas nu ir droši.

Pamazām Ruksītis iemācījās arī lēkt pār auklu. Vai tu kādreiz esi redzējis sivēnu lecam pār auklu? Nē, to tu nebūsi vis redzējis, gluži tāpat kā Emīla tēvs. Taču kādu dienu, nākdams no kūtskalniņa, viņš ieraudzīja Emīlu un Īdu stāvam un griežam auklu, pār kuru lēca Ruksītis, ka nādziņi vien skrapstēja.

- Ruksītim liekas, ka tas ir jautri, - mazā Īda pārliecinoši sacīja, bet viņas tēvam tas bijis nebijis.

- Sivēniem nevajag kumēdiņu, - viņš sacīja. - Sivēns ir priekš Ziemassvētku cepeša, un ar šitādu lēkāšanu viņš paliks vājš kā medību suns.

Emīls piepeši nobijās. No Ruksīša taisīs Ziemassvētku cepeti - tik tālu viņš nebija aizdomājies! Bet nu viņš domāja un pārlika, vai šī nav viena no tām dienām, kad viņš savu tēvu nemaz tik ļoti nemīlēja.

Tas notika otrdien, desmitajā augustā, kad Emīls nemaz tik ļoti savu tēvu nemīlēja. Toreiz siltas, saulainas vasaras dienas rītā Ruksītis uz kūtskalniņa lēca pār auklu un Emīla tēvs atgādināja par Ziemassvētku cepeti. Bet tad tēvs nozuda, jo Kathultā tieši todien sāka plaut rudzus un viņam vajadzēja būt druvā līdz pašam vakaram.

- Zini ko, Ruksīt, - Emīls mācīja sivēnu, kad tēvs bija aizgājis, - kļūsti vien vājš kā medību suns, tad, kazi, tev laimēsies - citādi... tu jau nepazīsti manu tēvu!

Visu dienu Emīls staigāja apkārt, bailodamies par Ruksīti, un izdarīja tikai dažus sīkus nedarbiņus, kuri gandrīz nebija pamanāmi. Viņš iesēdināja Īdu vecajā koka silē, kur tika dzirdinātas govīs un zirgi, un iedomājās, ka tā ir kuģis, kas šūpojas jūrā. Un pēc tam viņš pielēja sili pilnu ar ūdeni, un viņi rotaļājās, it kā kuģī šausmīgi smeltos iekšā ūdens, tāpēc Īda kļuva slapja no galvas līdz kājām, kas viņai šķita tīri patīkami. Pēc tam Emīls ar savu kaķeni notēmēja uz blodu ar rabarberu ķīseli, ko māte bija nolikusi pieliekamajā uz loga, lai atdziest. Viņš tikai gribēja redzēt, vai varēs blodai trāpīt; viņam pat prātā nenāca, ka tā varētu saplīst, bet tā tomēr saplīsa. Un tad Emīls bija priecīgs, ka tēvs ir prom rudzu druvā. Māte lika Emīlam sēdēt galdnieka skabūzī tikai īsu brīdi - pa daļai tāpēc, ka viņai bija žēl Emīla, pa daļai arī tāpēc, ka vajadzēja kādu, kas aiznes plāvējiem kafiju. Kafiju uz lauka dzēra plāvēji visā Lennebergā un visā Smolandē, un tieši bērnus no visām mājām sūtīja ar kafiju.

Šie Smolandes bērni patiesi izskatījās kā mīļi vēstneši, kad viņi ar kafijas groziem gāja cauri ganībām un pāri pļavām pa līkloču takām, kuras visas allaž izbeidzās pie kādas lielas lauka strēmeles, tik pilnas ar akmeņu kaudzēm, ka gribējās vai raudāt. Taču Smolandes bērni neraudāja, jo starp akmeņiem auga daudz zemeņu, un zemeses viņiem garšoja.

Arī Emīlu un Īdu todien sūtīja uz lauka, un viņi jau laikus iznāca no mājām, rātni tecēdami katrs savā kafijas groza pusē. Taču ar Emīlu bija tā, ka viņš nekad negāja taisnu ceļu, bet gan meta visādus līkločus šurpu turpu - kur bija ko paskatīties -, un, kur gāja Emīls, tur arī Īda. Emīls, starp citu, apmeta līkumu līdz purvam, kur varžu bija papildnam, un vienu viņš arī noķēra. Gribēdams aplūkot vardi tuvāk, zēns nodomāja, ka vardei nenāks par ļaunu maza pārmaiņa. Lai vardei nevajadzētu visu dienu tupēt purvā, viņš ielaida to kafijas grozā un aiztaisīja vāciņu: nu varde bija drošībā.

- Kur gan citur lai es to lieku? - Emīls sacīja, kad Īda šaubījās, vai ir labi likt vardi kafijas grozā. - Man taču, kā zināms, bikšu kabatas cauras. Es jau viņu ilgi neturēju, tikai mazu brītiņu, pēc tam viņa varēs atkal lēkt atpakaļ uz savu purvu, - šis saprātīgais zēns skaidroja.

Rudzu druvā Emīla tēvs un Alfrēds katrs pļāva savu vālu, un aiz viņiem gāja Līna un Krēsas-Maja un, vākdamas kopā nopļautos rudzus, sēja tos kūlīšos. Tā šo darbu darīja agrākos laikos.

Kad Emīls un Īda beidzot parādījās ar kafijas grozu, tēvs vis neapsveica viņus kā daždien mīļus vēstnešus, bet, gluži otrādi, norāja, ka tie atnākuši tik vēlu. Jo tā bija pieņemts, ka noteiktā laikā kafijai vajadzēja būt klāt.

- Jā, bet nu gan derēs iedzert kādu malku, - sacīja Alfrēds, kas gribēja uzvedināt Emīla tēvu uz citām domām. Un, ja tu kādreiz esi bijis uz lauka siltā augusta dienā Lennebergas pusē, tad zināsi, cik patīkami ir sēdēt pie sasilušas akmens kaudzes, atpūšoties, tērzējot, dzerot kafiju un piekožot klāt sviestmaizes. Taču Emīla tēvs joprojām bija dusmīgs un nekļuva arī laipnāks, kad, parāvis grozu uz savu pusi, attaisīja vāciņu, tāpēc ka taisni tobrīd viņam virsū uzlēca varde un pazuda aiz krekla, ko viņš bija atpogājis līdz puskrūtīm, jo bija silts. Tēvam nezin kāpēc nepatika vardītes aukstās kājas. Viņš riebumā savicināja roku un, kā par nelaimi, trāpīja kafijas kannai, un tā apgāzās. Kaut gan Emīls bija žigli klāt un kannu pacēla, no tās paspēja iztecēt dažas lāses. Vardi nekur neredzēja. Laikam aiz briesmīgā izbīļa tā bija jau ielīdusi Emīla tēva biksēs, un, kad viņš to sajuta, tad kļuva pavisam nevaldāms. Lai izkratītu vardi no bikšu staras, viņš sāka spārdīties kājām, bet, tavu postu, ceļā atkal patrāpījās kafijas kanna. Tā dabūja tādu spērienu, ka apgāzās, un, ja Emīls nebūtu kannu veikli pacēlis, kafijas dzeršana būtu iznākusi bez kafijas, un tas būtu skumji.

Varde neparko negribēja turēties vienā vietā. Tā slīdēja pa bikšu staru uz leju, un tad Emīls to satvēra. Taču viņa tēvs vēl joprojām bija dusmīgs. Viņš domāja, ka šis ir Emīla kārtējais nedarbs, taču tā tas nemaz nebija. Emīls bija cerējis, ka grozu attaisīs Līna un kļūs ārkārtīgi priecīga, ieraudzījusi mīļu vardīti. Es to visu stāstu tāpēc, lai tu saprastu, ka Emīlam nemaz neklājās viegli un dažreiz nācās ciest par nedarbiem, kuri nemaz nebija īsti nedarbi. Tīri vai jābrīnās, kur lai Emīls, pēc tēva domām, liek vardi? Viņam taču abas bikšu kabatas cauras!

Līna par Emīlu allaž sacīja:

- Tādu bērnu, kas tā strādā nedarbus, manas acis vēl nav skatījušas. Ja viņš arī pats nedara nedarbus, tad viņam vienādiņ neveicas!

"Vienādiņ neveicas" - to Līna prātīgi sacīja. Tas pierādījās vēlāk, tai pašā dienā. Emīlam tik ļoti neveicās, ka tas gandrīz vai nav izstāstāms, un arī visi Lennebergas iedzīvotāji žēlojās un vaimanāja vēl labu laiku. Viss sākās ar to, ka viņa māte bija tik krietna saimniece un ka tieši togad Kathultā bija tik labi padevušies ķirši. Bet tur jau Emīls neko nevarēja darīt; nē, viņam patiesi neveicās.

Emīla māte bija nepārspējama saimniece, kad vajadzēja vārīt ievārījumu, spiest sulu, nolasīt un sagatavot visu, kas auga dārzā un mežā. Viņa lasīja brūklenes, mellenes un avenes, cik vien spēja; viņa vārīja ābolu biezeni un bumbieru ievārījumu ar ingveru, jāņogu želeju un ērkšķogu ievārījumu, spieda skābo ķiršu sulu un raudzījās, lai gardajām augļu zupām būtu sažāvēts ziemai pietiekami daudz augļu. Gan āboli, gan bumbieri, gan ķirši tika kaltēti lielajā virtuves krāsnī un pēc tam iesieti baltos lina maisiņos, kurus pakarināja pieliekamajā pie griestiem; jā, uz pieliekamo bija prieks paskatīties.

Pašā labākajā ķiršu laikā no Vimmerbijas uz Kathultu atbrauca smalkā Petrela kundze, un Emīla māte pažēlojās viņai par pasaulīgi daudzajiem ķiršiem, kurus drīz vairs nezināšot, kur likt.

- Es domāju, Almai vajadzētu taisīt ķiršu vīnu, - Petrela kundze ieteicās.

- Nē, pasarg Dievs! - Emīla māte iebilda.

Par ķiršu vīnu viņa negribēja ne dzirdēt. Kathultā alkoholu nelietoja. Emīla tēvs neko stiprāku ne mutē neņēma; viņš nedzēra pat alu, izņemot, protams, tās reizes, kad viņš tika pacienāts - tirgos un

tamlīdzīgās vietās -, tad jau atteikties nevarēja. Kā tad būt, ja kāds par varītēm cenšas iespiest vienu vai divas pudeles alus? Emīla tēvs tūlī sarēķināja, ka divas pudeles alus maksā trīsdesmit ēres, un kā lai aizmet prom trīsdesmit ēres! Atliek tikai piekrist un dzert, vai pats to gribēja vai ne. Tomēr ķiršu vīnu viņš nebūs ar mieru brūvēt, to Emīla māte saprata un tā arī pateica Petrela kundzei. Tad Petrela kundze ieminējās, ka citur taču esot cilvēki, kam nav nekas pretim iebaudīt kādu glāzi. Viņa pati labprāt gribētu pāris pudeļu ķiršu vīna; un kālab Emīla māte paklusām nevarētu ielikt rūgšanai kādu krūzi ķiršu kartupeļu pagraba attālākā stūrī, kur neviens to neredz? Kad vīns būšot labi norūdzis, Petrela kundze atbraukšot tam pakal un labi samaksāšot, - tā viņa sacīja.

Emīla mātei allaž bija grūti atteikt, ja kāds ko lūdza, turklāt, kā jau sacīju, viņa bija krietna saimniece, kura gribēja visus labumus izmantot, un togad jau bija sažāvēts vairāk ķiršu, nekā vajadzīgs. Tā nu iznāca, ka, pašai nemanot, viņa bija apsolījusi Petrela kundzei izbrūvēt ķiršu vīnu. Taču Emīla māte neprata neko izdarīt paklusām; viņa izstāstīja visu Emīla tēvam, kurš ilgi purpināja, taču beidzot sacīja:

- Dari, kā redzi! Starp citu, cik viņa solīja tev samaksāt?

Par to Petrela kundze neko netika minējusi. Taču vairākas nedēļas viņas vīns stāvēja un rūga kartupeļu pagrabā, un tieši šajā augusta dienā Emīla mātei likās, ka vīns ir norūdzis. Nu ir laiks pildīt to pudelēs. Bija arī piemērots brīdis, māte nodomāja, kamēr Emīla tēvs ir rudzu druvi; tagad viņš to neredzēs un nejutīsies grēcīgs un samaitāts, ka viņa mājās brūvē vīnu.

Drīz Emīla mātei uz galda, lepni sarindotas, jau stāvēja desmit pudeles, tās viņa iesaiņos grozā un noliks kartupeļu pagrabā, kur nevienam no tām ļaunums necelsies, un Petrela kundze varēs braukt pakal savam vīnam, kad vien vēlēšies.

Kad Emīls un Īda pārradās no rudzu druvas ar tukšo kafijas grozu, ķiršu ogas, no kurām tika taisīts vīns, bija iebērtas spainī, kas stāvēja pie virtuves durvīm.

- Emīl, paņem spaini, - māte sacīja, - un noroc ogas mēslainē.

Emīls, paklausīgs būdams, gāja arī. Bet mēslaine atradās tūlīt aiz cūku aploka, kur skraidelēja Ruksītis. Ieraudzījis Emīlu, viņš priecīgi ierukšķējās, likdams saprast, ka tagad viņš grib tikt ārā un būt kopā ar Emīlu.

- Tu tiksī laukā, - Emīls sacīja, nolicis spaini zemē. Viņš attaisīja aploka vārtiņus, un Ruksītis, uzvaroši rukšķēdams, metās ārā. Viņš tūlī iebāza šņukuru spainī, jo domāja, ka Emīls viņam atnesis ēdienu. Tikai tad Emīls ieprātojās, ko tika teikusi viņa māte: viņam jāaprokot ķiršogas mēslainē. Tas nūdien ir savādi: Kathultā nekad nemēdz aprakt mēslainē to, kas ir ēdams! Un šīs ogas acīmredzot bija garšīgas. Ruksītis jau dažas bija notiesājis. Emīls nodomāja, ka māte gribējusi norakt ogas tāpēc, lai tās nepamana tēvs, kurš katru brīdi var pārnākt no rudzu druvas.

"Bet tad jau ogas var apēst arī Ruksītis," Emīls nodomāja. "Viņš taču ir kā traks uz ķiršiem!"

Izskatījās, ka tieši šīs ogas Ruksītis ēda ar sevišķu kāri. Viņš sajūsmināti rukšķēja un šņakstināja tā, ka viss šņukurs kļuva sarkans. Lai Ruksītis varētu vēl labāk pamieloties, Emīls izbēra ogas zemē. Bet te pienāca gailis un arī gribēja piedalīties dzīrēs. Ruksītis, nikni pablenzis uz viņu, tomēr atļāva ēst arī gailim, un gailis knābāja ogas, cik vien spēja. Pēc tam uzradās vistas ar Klibo Lotu priekšgalā un tīkoja zināt, kādus kārumus gailis atradis, taču šie labumi nebija domāti viņām. Ruksītis un gailis bez žēlastības dzina vistas prom, tiklīdz tās raudzīja pastiept savus knābjus. Šīs taču laikam bija izcili labas ogas, jo gailis un Ruksītis gribēja tās apēst vieni paši.

Emīls sēdēja turpat līdzās uz apgāztā spaiņa. Viņš kodīja zāles stiebru un neko sevišķu nedomāja. Te piepeši, sev par izbrīnu, viņš ievēroja, ka gailis nogāžas gar zemi. Tas vairākas reizes mēģināja piecelties, bet velti. Tiklīdz tas pa pusei bija uzslējies kājās, tā atkal novēlās uz galvas, un tur nu tas gulēja. Gabaliņu nostāk barā stāvēja vistas un, vērodamas, cik savādi uzvedas viņu gailis,

uztraukti kladzināja. Tas gaili saniknoja; gulēdams viņš dusmīgi blenza uz vistām: vai viņam nav brīv gulēt un rausties kājās pēc sava prāta?

Emīls nesaprata, kas gailim lēcies, taču viņam bija gaiļa žēl, un, piegājis klāt, zēns piecēla un nolika gaili uz kājām. Kādu brīdi gailis zvārojās uz priekšu un atpakaļ, it kā pārbaudīdams, vai kājas spēs viņu nest, bet tad viņam ienāca prātā kāda trakulība; viņš iedziedājās un, pārgalvīgi savicinājis spārnus, ar griezīgu "kikerigū" metās iekšā vistu barā. Nu vistas laidās vēja spārnieniem un raudzīja paslēpties kur kurā, jo skaidri redzēja, ka gailis kļuvis traks. To redzēja arī Emīls, un, muti atplētis, zēns blenza uz gaiļa mežonīgo skrējienu, nemaz neievērodams Ruksīti. Jā, ja nu kāds te piepeši bija pavisam neglābjami sajucis, tad tas bija Ruksītis. Viņš arī gribēja piedalīties skrējienā, lai patrenkātu vistas, un, palēkdamies uz priekškājām un spalgi urkšķēdams, metās gailim pakaļ. Emīls brīnījās aizvien vairāk, šiten to nu viņš nesaprata. Sivēns skrēja, skaļi un mežonīgi rukšķēdams, un šķita, ka viņam tas ļoti patīk, taču Emīls pamanīja, ka sivēnam jocīgi metas kājas. Tās it kā negribēja viņam klausīt, un Ruksītis laikam būtu arī nogāzies, ja vien ikreiz, kad viņš grasījās velties, nebūtu iztaisījis mazu palēcienu, kā Emīls viņam to bija mācījis, - un tas viņam palīdzēja noturēt līdzsvaru.

Bet vistu gan bija žēl. Savu mūžu tās nebija redzējušas, ka tā uzvedas sivēns, un tās nu bēga, ko mācēja. Nabaga pārbiedētās vistas, šitādu kladzināšanu, - pietika jau ar to, ka gailis bija kļuvis traks, bet nu arī mežonīgais sivēns, palēkdamies un šausmīgi izbolījis acis, dzinās pakaļ - un tas gan bija par daudz!

Jā, tas gan bija par daudz! Tā jau aiz bailēm un pārbīļa var galu dabūt, to Emīls zināja un piepeši ieraudzīja, ka cita pēc citas vistas noveļas zemē un paliek nekustīgi guļam, gluži kā bez dzīvības. Visapkārt zālē mētājās beigtas vistas - baltas un pavisam mierīgas; tas bija šausmīgs skats. Emīls kļuva pavisam bēdīgs un sāka raudāt. Ko teiks māte, kad atradīs beigtās vistas? Klibā Lota, viņa vista, arī gulēja kā balts nedzīvs pikucis, un Emīls raudādams paņēma to rokā; jā, tā bija pagalam - nekādu dzīvības pazīmju! Nabaga Lota, beigas nu viņai un daudzajām olām! Vienīgais, ko Emīls varēja darīt, - cik ātri vien iespējams, sarīkot viņai pienācīgu apbedīšanu. Zēns jau iztēlojās, kas būs rakstīts uz viņas kapakmens: "Še dus Klibā Lota, pārbiedēta no Ruksīša."

Emīls bija patiesi sarūgtināts par Ruksīti; to nezvēru viņš ieslodzījis cūku aplokā un nekad vairs nelaidīs ārā! Tikmēr lai Klibā Lota paguļ galdnieka skabūzī. Uzmanīgi paņēmis rokās, Emīls nolika viņu uz malkas cērtamā kluča, tur nu nabaga Lota varēja atdusēties, gaidot savu apbedīšanu!

Kad Emīls iznāca no malkas skabūža, viņš ieraudzīja, ka gailis un Ruksītis atkal uzklupuši ķiršiem; jā, tie tik ir brašuļi! Vispirms pārbiedē līdz nāvei vistas un pēc tam, it kā nekas nebūtu noticis, mierīgi turpina dzīvošanu! Gailim jau nu tik daudz vajadzēja prasties goda un maķenīt pasērot, ka uzreiz nobeidzis visas savas sievas, bet, skaidri redzams, šis to uzņēma mierīgi.

Taču mielošanās ar ķiršogām lāgā nevedās. Jo gailis nogāzās uzreiz un tūlīt pēc viņa arī Ruksītis. Emīls uz abiem tā sadusmojās, ka viņam bija vienalga, vai šie ir dzīvi vai miruši, un, starp citu, varēja manīt, ka gluži tik begti kā vistas viņi nav. Gailis, vārgi iedziedājies, drusku patirināja kājas, bet Ruksītis snauduļodams ik brīdi mēģināja atvērt acis un miegā pat iekrācās.

Zālē gulēja diezgan daudz ķiršogu, un Emīls vienu ogu nogaršoja. Garša nelikās gluži parasta, bet, taisnību sakot, oga bija tīri garda! Kā mātei varēja ienākt prātā likt aprakt tik labas ogas?

Ak jā, māte! Emīlam nāksies iet pie viņas un pastāstīt par nelaimi ar vistām. Taču to darīt nebija nekāda prieka. Vismaz tūlīņ ne. Viņš domīgi apēda vēl pāris ogu... tad vēl... nē, tagad viņš negribēja iet.

Pa to laiku māte virtuvē bija uzklājusi vakariņu galdu plāvējiem, un viņi nu, noguruši un izsalkuši pēc garās darba dienas, nāca visi mājās - Emīla tēvs, Alfrēds, Līna un Krēsas-Maja. Visi sasēdās ap virtuves galdu. Taču Emīla vieta palika tukša, un Emīla māte atcerējās, ka viņa labi sen

nav redzējusi savu zēnu.

- Līna, aizej un paskaties, vai Emīls nav ārā pie Ruksīša, - Emīla māte sacīja.

Līna aizgāja un ilgi bija projām. Beidzot ienākusi, viņa apstājās uz sliekšņa un gaidīja, līdz visi uz viņu paskatīsies. Par šo nedzirdēto notikumu Līna gribēja pavēstīt visiem.

- Kas tev lēcies? Ko tu stāvi? Vai kas noticis? - Emīla māte jautāja.

Līna pie sevis pasmaidīja.

- Noticis, mājā, nezinu, ko teikt... tak vistas pagalam! Un gailis ir pillā! Un Ruksītis arī pillā! Un ja runā par Emīlu...

- Kas ir ar Emīlu? - Emīla māte uztraukti jautāja.

- Emīls, - Līna sacīja un dziļi ievilka elpu. - Emīls arī ir pillā!

Šitādu vakaru Kathultā! To nemaz nevar aprakstīt.

Emīla tēvs bārās un kļiedza, māte raudāja, maza Īda arī un Līna visiem līdzī; Krēsas-Maja vaimanāja un vaimanāja, un viņai vairs nebija laika pat palikt uz vakariņām: viņai tūlīt vajadzēja skriet uz ciemu, lai ikvienam pavēstītu: "Ak, ak, ak, nabaga Kathultas Svensoni! Emīls, šitais nelaimes putns, ir piedzēries un nogalējis visas vistas, ak, ak, ak vai manu!"

Alfrēds bija vienīgais, kuram bija kaut cik saprāta. Viņš arī izbrāzās ārā kopā ar pārējiem, kad Līna bija pateikusi briesmīgo ziņu, un atrada Emīlu raibām acīm guļam zālē blakus sivēnam un gailim; jā, Līnai bija taisnība - Emīls patiešām bija pamatīgi pillā. Smagi atzvēlies pret Ruksīti, viņš, redzams, jutās ļoti slikti. Ieraudzījusi savu nabaga nelaīmīgo zēnu, Emīla māte raudāja žēlas asaras un tūlī gribēja nest viņu istabā, taču Alfrēds, kas kaut ko saprata no tādām vainām, sacīja:

- Viņam būs labāk ārā, svaigā gaisā.

Un pēc tam Alfrēds visu vakaru sēdēja uz lieveņa kalpu istabas priekšā ar Emīlu klēpī; Alfrēds palīdzēja Emīlam, kad viņam bija jāvemj, un mierināja, kad viņš raudāja, jo Emīls lāgu lāgiem pamodās un apraudājās par savu postu. Viņš jau bija sadzirdējis, ka esot piedzēries, lai gan nevarēja saprast, kā tas varēja gadīties. Emīls nezināja, ka, taisot vīnu no ķiršiem, ogas, kas rūgušas pietiekami ilgi, ir piesūkušās ar kaut ko tādu, no kā var noreibt. Lūk, kādēļ māte bija likusi norakt ogas mēslainē, taču viņš bija ar tām mīlojies tāpat kā gailis un Ruksītis un tāpēc tagad kā vraks gulēja Alfrēda rokās.

Tā viņš gulēja ilgi. Pienāca vakars, norietēja saule, un pār Kathultu atspīdēja mēness, bet Alfrēds vēl aizvien sēdēja ar Emīlu klēpī.

- Kā tev ir, Emīl? - viņš prasīja, redzēdams, ka Emīls mazlietiņ paver acis.

- Vēl jau esu dzīvs, - Emīls sacīja vārgā balsī un čukstus piebilda:

- Ja es nomiršu, tad tu, Alfrēd, ņem Lūkasu!

- Tu nemirsi, - Alfrēds viņu mierināja.

Nē, Emīls nenomira vis un arī Ruksītis un gailis ne.

Un arī vistas ne, tas šoreiz bija visneparastākais. Proti, bēdu nomāktā Emīla māte aizsūtīja mazo Īdu pēc malkas. Īda raudādama paklausīja; šis patiesi bija īsts bēdu vakars, un vēl gaužāk viņa raudāja, kad, iegājusi malkas skabūzī, uz malkas cērtamā kluča ieraudzīja Klibo Lotu.

- Nabaga Lota, - Īda nopūtās. Viņa, pastiepusi savu mazo rociņu, vistu noglaudīja. Un vai vari maz iedomāties - Lota atdzīvojās! Vista atvēra acis un, skaļi kladzinādama, noplivinājās zemē no kluča un dusmīgi izkliboja pa durvīm. Īda izbrīnījies stāvēja un nekādi nesaprata, ko tas viss nozīmē: var būt, ka viņa prot burt un spēj atdzīvināt mirušos!

Aiz bēdām par Emīlu neviens nebija parūpējies par vistām, kuras joprojām gulēja zālē. Bet te pienāca Īda un, noglaudījusi visas vistas pēc kārtas, tās atdzīvināja; jā, tās nemaz nebija beigtas, tikai apdullušas no pārbīļa, kad Ruksītis metās tām pakal, - tā jau dažreiz ar vistām gadās.

Bet Īda lepnī iegāja virtuvē, kur sērodami un raudādami sēdēja viņas māte un tēvs; nu arī viņai bija savi jaunumi.

- Jā, nu es vismaz esmu atdzīvinājusi nomīrušās vistas, - viņa apmierināti noteica.

Gan gailis, gan Ruksītis, gan Emīls nākamajā rītā bija cik necik atlabuši. Kaut gan gailis trīs dienas vairs nebija dziedātājs. Ik pa brīdim izmēģinājies, viņš nespēja izdabūt neko citu kā tikai tādu šausmīgu ķērcienu, kas viņu pašu ārkārtīgi samulsināja. Vistas tad ik reizi uz viņu pārmetoši paskatījās, un gailis ielīda krūmos nokaunēties.

Ruksītis gan nekaunējās. Taču Emīls visu dienu bija tāds tīri kaunīgs, un Līna viņu rāja.

- Gulēji piedzēries kopā ar sīvēnu - tas tik ir smalki! Dzērajcūkas, lūk, kas jūs esat abi ar Ruksīti, un tā es jūs turpmāk saukšu!

- Man šķiet: tu varētu likt viņiem mieru, - Alfrēds, cieši uz viņu paskatījies, noteica, un Līna aplusa.

Bet ar to šis atgadījums vēl nebeidzās. Pēc pusdienām pa Kathultas sētas vārtiņiem ienāca trīs nopietni vīri, trīs atturībnieki no Lennebergas Atturībnieku biedrības; jā, tu laīkam nezini, kas Atturībnieku biedrība tāda ir, - tad es tev varu pastāstīt, ka šī biedrība senos laīkos bija ļoti nepieciešama Lennebergā un visā Smolandē. Atturībnieki gādāja par to, lai cilvēki tiktu vaļā no šausmīgā dzeršanas posta, kas agrāk tik daudzus darīja nelaimīgus un, starp citu, dara nelaimīgus arī šobaltdien.

Krēsas-Majas vaimanas par Emīla pīdzeršanos bija satraukušas Atturībnieku biedrību. Tās pārstāvji atnākuši vēlējās runāt ar Emīla māti un tēvu. Viņi domāja, ka nebūtu slikti, ja Emīls vakarā ierastos uz saīšanu Atturībnieku namā un kļūtu par atturībnieku. Emīla māte ārkārtīgi pārskaitās un tūdaļ izstāstīja, kas bija noticis ar Emīlu un izmestajiem ķiršiem, taču šie trīs vīri tomēr izskatījās noraīzējušies, un viens no viņiem sacīja:

- Jā, viens tak tomēr ir, kurš redz, kas ar to Emīlu notiek! Un pamācība viņam šovakar par ļaunu nebūs!

Arī Emīla tēvs tam pīkrita. Bet pīrecīgs nejutās, nebūs jau nemaz patīkami stāvēt visu acu pīriekšā un kaunēties par savu zēnu, bet aīziet varbūt vajadzēja - lai uzvestu Emīlu uz atturības ceļa.

- Es īešu viņam līdzi, - Emīla tēvs drūmi noburkšķēja.

- Nu nē, ja jau jāiet uz turieni, tad līdzi īešu es, - Emīla mātei bija dūšas gana. - Tikai es un neviens cits brūvēja to nejauko vīnu, un par to tev, Anton, nav jācieš. Vīenīgi man nepieciešams tas atturībnieku spīdīķis, un es jau varu paņemt līdzi arī Emīlu, ja jūs domājat, ka to vajag.

Kad īestājās vakars, Emīls apvīlka svētdīenas drēbes un arī naģeni uzlīka - viņam nebija nekas pretīm tīkt atgrieztam. Ir tīri jaukī nokļūt arī cilvēkos.

Arī Ruksītis domāja tāpat. Kad Emīls ar māti soļoja pa ceļu, Ruksītis spīrģoja nopakaļ, jo arī gībēja tīkt līdzi. Bet Emīls pavēlēja: "Guli!" - un Ruksītis paklausīgi nolīkāš uz ceļa un, nekustīgi gulēdams, ar īlgu skatīenu vērās nopakaļus Emīlam.

Man jāsaīka, ka tovakar Atturībnieku nams bija bāztin pīebāzts ar cilvēkiem. Vīsa Lenneberga gībēja pīedalīties Emīla atgriešanā uz atturības ceļa. Pīriekšā uz paaugstinājuma stāvēja biedrības koris un, tīklīdz Emīls īenāca pa durvīm, sāīka jo skaļi dziedāt:

Tu, jaunekli, kam glāzi tver
un nāves īndī īekšā dzer...

- Tā nebija glāze, - Emīla māte pīkti sacīja, bet to sadzīrdēja tīkai Emīls.

Kad dzīesma beīdzās, pīriekšā īznāca kāds vīrs, kurš īlgi un nopīetni runāja ar Emīlu un vīsbeīdzot ļautāja viņam, vai Emīls gībētu dot atturībnieīka solījumu un īevērot to vīsu mūžu.

- Varu jau solīties, - Emīls atteīca.

Tieši tobrīd no durvju puses atskanēja klusa rukšķēšana un zālē ietecēja Ruksītis. Viņš paklusām bija sekojis Emīlam un tagad bija klāt. Ieraudzījis pirmajā solā Emīlu, Ruksītis nopriecājās un tūlīņ sprīņģoja turp. Tagad zālē valdīja liels satraukums. Atturībnieku namā nekad nebija ienācis sivēns, un arī tagad klātesošie to nepavisam nevēlējās. Viņi domāja, ka šādās saiešanās sivēnam nav ko meklēt. Bet Emīls sacīja:

- Viņam arī derētu dot atturībnieka solījumu. Viņš taču apēda vairāk ogu nekā es.

Arī patlaban Ruksītis izskatījās pārāk mundrs, tāpēc Emīls viņam sacīja: "Sēdi smuki!" - un Ruksītis, Lennebergas iedzīvotājiem par lielu izbrīnu, nosēdās uz pakalējām kā suns. Tā sēžot, viņš izskatījās ļoti jauks un piemīlīgs. Emīls, izvilkis no kabatas dažus žāvētus ķiršus, iedeva tos sivēnam, un lennebergieši neticēja savām acīm, kad sivēns pastiepa labo kāju, pateikdamies par cienastu.

Visi tā iejūsminājās par Ruksīti, ka gandrīz vai aizmirsā par atturībnieka solījumu. Emīlam pašam nācās to atgādināt:

- Kā tad nu būs, vai man kas jāsolā vai ne?

Un tad Emīls solījās "uz visiem laikiem atturēties no stipriem dzērieniem un arī visādi veicināt atturību līdzilvēku vidū". Šie te jaukie vārdi nozīmēja to, ka Emīls savu mūžu neņems mutē neko spirtotu un palīdzēs no tā atturēties arī pārējiem.

- Ruksīt, tas attiecas arī uz tevi, - Emīls sacīja, kad bija beidzis solīties, un vēlāk visi Lennebergas iedzīvotāji runāja, ka, izņemot Emīlu, neviens vēl neesot devis atturībnieka solījumu kopā ar sivēnu.

- Bet tas Kathultas puika gan ir apbrīnojams, - viņi sacīja.

Kad Emīls ar Ruksīti ienāca virtuvē, tur sēdēja viņa tēvs, un petrolejas lampas gaismā Emīls pamanīja, ka tēvs ir raudājis. Nekad viņš nebija redzējis savu tēvu raudam, un Emīlam tas gauži nepatika. Taču tēvs pateica kaut ko tādu, kas Emīlam patika par visu vairāk.

- Klausies, Emīl, - viņš sacīja un, cieši saņēmis Emīla rokas, ieskatījās viņam acīs. - Emīl, ja tu apsolies visu savu mūžu būt atturībnieks, vari ņemt sev to nelabojamo sivēnu... diezin vai no viņa iznāks kāds labais spēkis pēc visiem šiem lēcieniem un dzeršanām.

Emīls no priekiem augstu palēcās. Viņš vēlreiz solījās visu savu mūžu būt atturībnieks. Savu vārdu viņš arī turēja. Tik atturīgu komunālvaldes priekšsēdētāju, par kādu kļuva Emīls, neviens netika redzējis ne Lennebergā, ne visā Smolandē, un tāpēc varbūt nemaz nebija slikti, ka viņš, mazs būdams, kādu vasaras dienu nogaršoja ierūgušus ķiršus.

Tovakar Emīls ilgi runājās ar Īdu.

- Tagad man ir zirgs, govys, sivēns un vista, - viņš sprieda.

- To vistu atdzīvināju es, - mazā Īda atgādināja, un Emīls viņai par to pateicās.

Nākamorīt viņš pamodās agri un dzirdēja virtuvē sarunājamies Alfrēdu ar Līnu, kuri pie galda dzēra kafiju. Emīls izlēca no gultas, jo bija taču jāpastāsta Alfrēdam, ka nu viņam pieder Ruksītis.

- Mājlopu īpašnieks Emīls Svensons, - Alfrēds teica un iesmējās. Bet Līna atmeta galvu un noskaldīja rīmi, ko nupat, slaucot govys, bija sacerējusi. Lūk, ko viņa dziedāja:

Bet māte viņu aizveda uz atturībniek' namu,

kur viņa labad bija laužu, ka biezs,

nu viņš ir solījies būt skaidrs,

un nu viņš ir sivēns, kāds reiz bija pats.

Mulķīgāku dziesmu gan grūti iedomāties: "un nu viņš ir sivēns, kāds reiz bija pats" - mulķīgi, taču Līna jau labāk neprata.

Un tad Alfrēdam un Līnai atkal bija laiks doties uz rudzu druvu kopā ar Emīla tēvu un Krēsas-Maju.

Emīla māte ar bērniem palika mājās. Ar to viņa bija dikti mierā, jo šodien gaidīja Petrela kundzi atbraucam pēc savām vīna pudelēm, un Emīla māte diezin kā nevēlējās, lai tad tuvumā būtu tēvs.

"Būtu labi, ja pudeles drīzāk dabūtu prom no mājas," domāja Emīla māte, rosīdamās pa virtuvi. Kuru katru brīdi varēja ierasties Petrela kundze. Drīz no ceļa puses vajadzēja atskanēt ratu riteņu rīboņai. Bet, lai cik savādi, atskanēja cits troksnis - it kā kāds dauzītu stiklu.

Paskatījusies pa logu, viņa ieraudzīja Emīlu. Emīls, salicis sev priekšā pudeļu rindu, sēdēja ar krāsns krukli rokās un pēc kārtas sita pudeles tā, ka šķīda lauskas un pludoja vīns.

Emīla māte, atrāvusi vaļā logu, uzsauc:

- Pasaulīt mīlo, ko tu, Emīl, dari?

Viņš uz brīdi pārstāja dauzīt, lai varētu mātei atbildēt:

- Es te izpildu atturībnieka solījumu, - viņš noteica. - Domāju sākt ar Petrela kundzi.

Dažādas dienas Emīla mūžā, kurās viņš pastrādāja ne vien šādus tādus nedarbiņus, bet arī daudz labu darbu

Šo te nejauko ķiršu vīnu - to Lennebergā vēl ilgi atcerējās. Lai gan Emīla māte labprāt gribēja to uz ātrāko aizmirst. Ne vārda viņa neierakstīja zilajā burtnīcā par to, kā Emīlam klājās tai kļūmīgajā desmitā augusta dienā; tas bija par daudz šausmīgi, viņa laikam gan nevarēja piespiest sevi to visu izlikt uz papīra. Taču vienpadsmitajā augustā viņa kaut ko maķenīt uzrakstīja, un, ja to lasa, nezinot, kas ar Emīlu notika dienu iepriekš, tad tīri vai gaisā jālec.

"Dies, palīdzi man ar to puiku, tad šodien viņš vismaz bij skaidrā." Tā tur rakstīts. Ne vārdiņa vairāk - un ko par to lai domā? Jāsāk ticēt, ka Emīls reti mēdzis būt skaidrā prātā. Es patiešām domāju, ka Emīla mātei bija jāpaskaidro, kā lai to saprot. Bet viņa, kā jau teicu, nevarēja piespiest sevi to izdarīt.

Arī piecpadsmitajā augustā ir ieraksts. Lūk, kāds:

"Nakti Emīls un Alfrēds ķēra vēsus un dabūja četrdesmit kālus¹, bet peic tam, ak manu vai..."

(Kāls - 30 gabalu)

Četrdesmit kālus - vai tu kaut ko tādu esi dzirdējis? Tas ir viens bezdievīgs daudzums vēžu - parēķini pats, tad redzēsi! Nu vienreiz Emīlam bija priecīga nakts, man jāsaka: ja tu kādreiz esi ķēris vēsus tumšā augusta naktī kādā mazā Smolandes ezerā, tu sapratīsi pats. Tad tu zināsi, cik patīkami ir vēžot un cik slapjš kļūst tāds vēžu ķērājs, un cik brīnumaina šķiet visa apkārtnē. Uī, akla tumsa, ezers meža ielokā gluži melns, viss tik kluss - un dzirdams vienīgi, kā šļakst ūdens ap kājām, brienot uz krastu. Ja līdzi ir lāpa, ar ko apgaismot apkārtni, nu tāda, kāda bija Emīlam un Alfrēdam, tad var ieraudzīt vēsus - lielus un melnus - lodājam gar akmeņiem pa ezera dibenu, - un atliek tikai iebāzt roku ūdenī, lai tos varētu satvert aiz mugurām un citu pēc cita iebāzt maisā.

Kad rītausmā Emīls un Alfrēds soļoja mājup, viņi bija noķēruši tik daudz vēžu, ka tikko jaudāja panest, un Emīls visu ceļu svilpoja un dziedāja.

"Nu tēvam būs varens pārsteigums," viņš nodomāja. Lai nu kā, bet Emīls dikti gribēja parādīt tēvam, cik viņš dūšīgs, kaut arī citādi viņam dzīvē tik bieži nelaimējās. Tagad viņš vēlējās, kaut tēvs ieraudzītu visus šos vēsus, kolīdz būs pamodies, un tālab Emīls iebēra vēsus lielā vara katlā, tai pašā, kur sestdienas vakaros Emīls un Īda mazgājās, un, ienesis katlu kambarī, nolika to pie tēva gultas.

"Kas tas būs par trādirīdi, kad visi pamodīsies un ieraudzīs manus vēsus!" Emīls nodomāja un noguris un apmierināts ielīda savā gultiņā un aizmiga.

Istabā viss bija klusu. No tēva gultas atskanēja viegli svelpjoši krācieni. Un bez tam - klusa vēžu čaboņa no katla. Vēži jau mēdz tā čabināties.

Ik rītu Emīla tēvs cēlās ļoti agri, un tā bija arī todien. Tiklīdz sienas pulkstenis nosita piecas reizes, viņš nometa segu un, nolaidis kājas pār gultas malu, kādu brīdi palika sēžam, lai izberzētu no

acīm miegu. Viņš izstaipījās, nožāvājās, mazliet pabužināja matus un pakustināja kāju pirkstus. Reiz viņa kreisās kājas lielais pirksts bija iesprūdis Emīla uzstādītajā žurku slazdā, un pēc šīs delverības tēva pirksts bija tāds pastīvs un tāpēc to no rītiem vajadzēja nedaudz ielocīt. Bet tieši tobrīd, kad tēvs sēdēja un ielocīja pirkstu, viņam paspruka tāds rēciens, ka Emīla māte un mazā Īda aiz pārbīļa uztrūkās no miega. Viņas domāja, ka Emīla tēvam kāds grasās atņemt dzīvību. Taču vainīgais bija tikai vēzis, kas torīt ieķērās viņa kājas lielajā pirkstā, tai pašā, kas jau agrāk cieta no žurku slazda. Ja tev kādreiz lielais pirksts ir iesprūdis vēža spīlēs, tad tu zināsi, ka tas ir gandrīz tikpat nepatīkami kā nokļūt žurku slazdā un par to nav jārēc mazāk skaļi. Vēži ir vieni stūrgalvīgi rakari - tie neatlaižas un gatavi turēties uz dzīvību un nāvi, kniebdami aizvien stingrāk un stingrāk; nemaz nav jābrīnās, ka Emīla tēvs kļiedza. Starp citu, to darīja arī Emīla māte un mazā Īda, jo nu viņas ieraudzīja vēžus: simtiem vēžu, kuri lodāja pa grīdu, - ak vai, nu bija tāds trādirīdi, ka tik turies!

- Emīl! - Emīla tēvs skaļi kļiedza, jo viņš bija ne vien dusmīgs, bet viņam arī bija nepieciešamas knīpstangas, ar ko atraut vēzi, un viņš gribēja, lai Emīls tās atnes. Bet Emīls gulēja un nebija uzmodināms ne ar kādu trādirīdi. Emīla tēvam nācās pašam uz vienas kājas lēkt līdz darbarīku kastei, kas atradās virtuves skapī, lai paņemtu knaibles, un, kad mazā Īda ieraudzīja tēvu lecām reizē ar vēzi, kas spirinājās, cieši ieķēries lielajā pirkstā, viņai sažņaudzās sirds. Tāpēc ka Emīls gulēja un visu to nevarēja redzēt!

- Emīl, mosties! - viņa sauca. - Mosties, tu ieraudzīsi kaut ko jautru!

Bet tad viņa apklusā, jo tēvs apveltīja viņu ar tik drūmu skatienu, ka bija skaidrs - viņš nu gan it nekā nesaprot no jautrības.

Pa to laiku Emīla māte rāpoja pa grīdu un lasīja vēžus. Pēc divām stundām viņa visus vēžus bija savākusi, un, kad Emīls uz pusdienām beidzot pamodās, viņš uzreiz sajuta plūstam no virtuves tikko vārītu vēžu debešķīgo smaržu un aiz prieka aši bija kājās.

Trīs dienas Kathultā tika ēsti vēži, ka nenoskatīties. Bez tam Emīls, notīrījis milzum daudz vēžu astu, pārdeva tās mācītāja kundzei par divdesmit piecām ērēm litrā. Peļņu viņš taisnīgi sadalīja uz pusēm ar Alfrēdu, kam allaž trūka naudas un kurš domāja, ka tādu naudas pelnītāju kā Emīls var pameklēt.

- Tu, Emīl, gan esi izveicīgs puika, - viņš sacīja, un tie bija patiesi vārdi. Emīla krājkasītē jau bija piecdesmit kronas, kuras viņš bija pats nopelnījis. Reiz viņš sadomāja izpārdot visus savus koka vīriņus Petrela kundzei, kura par tiem ļoti priecājās, taču, kā par laimi, no tā nekas neiznāca. Koka vīriņi palika stāvam uz plaukta un stāv tur vēl šobaltdien. Petrela kundze gribēja arī nopirkt Emīla koka bisi un uzdāvināt to kādam pazīstamam, nejaukam zēnam, bet arī no tā nekas neiznāca. Kaut arī Emīls domāja, ka ir par lielu, lai rotaļātos ar bisi, tomēr pārdot to negribēja. Viņš pienagloja bisi galdnieka skabūzī pie sienas un virs tās ar sarkanu zīmuli uzrakstīja: "PIEMIŅA NO ALFRĒDA."

To ieraudzījis, Alfrēds pasmējās, tomēr varēja redzēt, ka viņam tas patīk.

Naģeni Emīls nēsāja allaž, nespēdams bez tās it nekādi iztikt, un viņš to uzlika galvā arī tad, kad pirmo reizi gāja uz skolu; jā, nu bija pienācis laiks Emīlam iet skolā, un visi Lennebergas iedzīvotāji aizturēja elpu.

Līna neko labu negaidīja no Emīla skolas gaitām.

- Viņš apgāzīs skolu un pielaidīs skolotājam uguni, - viņa sacīja, bet Emīla māte uz Līnu stingri paskatījās.

- Emīls ir mazs, jauks puisēns, - viņa noteica. - Bija jau tā, ka viņš nisen aizdidzināja mācītāj kundzi, bet par to tak viņš i sēdējs galdniekskabūzī, un tev nivajag to viņam pārvest.

Tas atgadījās septiņpadsmitajā augustā, kad Emīls mācītāja kundzes dēļ sēdēja galdnieka skabūzī. Proti, todien viņa atnāca uz Kathultas sētu, lai no Emīla mātes dabūtu rakstu aušanai. Māte

uzaicināja viņu uz kafijas tasi cerīgu lapenē, kur pie viena varēja arī apskatīt rakstu. Mācītāja kundzei bija vājas acis, un tāpēc viņa no somiņas izvilka palielināmo stiklu.

Tādu Emīls nekad nebija redzējis un dikti gribēja to apskatīt.

- Vari paņemt, ja vēlies, - mācītāja kundze savā vientiesībā atļāva. Viņa laikam nezināja, ka Emīls spēj pastrādāt nedarbus ar itin visu, un palielināmais stikls nemaz nav pati peļamākā manta. Emīls drīz ievēroja, ka to var izmantot par "aizdedzināmo stiklu". Kad stiklu apspīdēja saule, tās stari savācās vienā punktā, kurš spīdēja un kvēloja, un Emīls tad paraudzījās visapkārt, vai nevarētu kaut ko pa īstam aizdedzināt. Mācītāja kundze tik sēdēja un runāja ar māti vienā runāšanā, tomēr galvu viņa turēja pārlietu taisni un mierīgi. Pūkainās strausa spalvas pie viņas smalkās cepures bija kā radītas degšanai, un Emīls izmēģināja, ne jau nu gluži tāpēc, ka cerēja: viņam laimēsies tās aizdedzināt, - taču "pamēģināt vajag" viņš nodomāja, "kā gan citādi šai pasaulē var kaut ko uzzināt?"

Viņa pūliņu rezultāts ir attēlots zilajā burtnīcā.

"Te ar reizi sāka smirdēt un pacēlās dūmi no Mācītājkundzes spalvām, bet aizdegties vis niaizdegās, tak pēc deguma smirdēja gan. Un es atkal domāju, ka nu viš būs lapāks, kad kļūs par atturīpnieku; jā, smuki gan, atturīpniekkungs sēdēja visu pārējo dienu galdniekskapūzī, ak žēlig debes, tā tas bij."

Divdesmit piektajā augustā Emīls sāka iet skolā. Ja Lennebergas iedzīvotāji domāja, ka tur viņš sevi apkaunos, viņi rūgti maldījās. Skolotāja laikam gan bija pirmā, kas noģida, ka solā vistuvāk pie loga sēž nākamais komunālvaldes priekšsēdētājs - jo, klausies un brīnies, Emīls bija labākais skolnieks klasē! Lasīt viņš jau prata, starp citu, arī rakstīt un rēķināt viņš iemācījās ātrāk par visiem. Saprotams, viņš strādāja arī nedarbus, bet ne tik trakus, ka skolotāja tos nevarētu paciest... jā, vienreiz gan viņš ņēma un nobučoja skolotāju tieši uz mutes - arī par to Lennebergā ilgi runāja.

Tas gadījās tā. Emīls stāvēja pie tāfeles un izrēķināja patiesi grūtu piemēru, un, kad rēķins bija galā, skolotāja sacīja:

- Labi, Emīl! Vari sēsties!

To viņš arī izdarīja, taču garāmejojot viņš noliecās pie skolotājas, kas sēdēja katedrā, un nobučoja to tieši uz mutes. Kaut ko tādu viņa vēl nebija pieredzējusi, tāpēc nosarka un izdvesa:

- Kāpēc... kāpēc tu tā darīji, Emīl?

- To es izdarīju aiz savas labsirdības, - Emīls atteica, un šis teiciens Lennebergā kļuva par sakāmvārdu. "To es izdarīju aiz savas labsirdības, sacīja Kathultas puika, kad nobučoja skolotāju," - tā viņi mēdza teikt un, kas zina, varbūt saka vēl šodien.

Starpbrīdī pie viņa pienāca kāds no lielajiem puikām un ņēmās Emīlu izsmiet.

- Tu nobučoji skolotāju, - viņš sacīja un ņirdza.

- Jā, vai gribi, lai to atkārtoju? - Emīls attrauca.

Bet to viņš nedarīja. Tas atgadījās tikai vienu vienīgu reizi. Un skolotāja nepavisam nebija dusmīga uz Emīlu šīs bučas dēļ.

Emīls daudz ko izdarīja aiz savas labsirdības. Brokastu starpbrīdī viņš mēdza aizjozt līdz nabagmājai, lai palasītu Dullajam Jokem un pārējiem nabadziņiem "Smolandes Avīzi"; tā ka nedomā, sirds Emīlam bija laba.

Kad atnāca Emīls, Dullais Joke, Jūhans Viena Ēre, Mazā Muciņa, Pīķa Kalle - visi, kā nu viņus sauca, tos nabadziņus, domāja, ka šis ir jaukākais brīdis visā garajā dienā. Dullais Joke neko daudz no dzirdētā vis nesaprata, jo, kad Emīls viņiem izlasīja priekšā, ka Ekšes viesnīcā nākamosestdien notiks liela balle, Dullais Joke saņēma rokas un sacīja:

- Āmen, āmen, tā jau tam būs būt!

Taču galvenais bija tas, ka Jokem un visiem citiem patika sēdēt un klausīties Emīlā. Nepatika

vienīgi Komandantei. Tiklīdz ieradās Emīls, viņa ieslēdzās savā bēniņu istabā, jo reiz bija sēdējusi Emīla izraktajā vilku bedrē, un to viņa nespēja aizmirst.

Tagad tu varbūt uztrauksies un nodomāsi, ka Emīlam vairs nav laika nedarbiem, jo viņš taču iet skolā? Vari būt pavisam mierīgs! Redzi, tolaik, kad Emīls bija mazs, skolā gāja tikai ik pārdienas - skat, kāda laime!

- Ar ko tad tu tagadiņ noņemies? - Dullais Joke kādu dienu jautāja, kad Emīls atnāca, lai palasītu priekšā avīzi.

Emīls mirkli padomāja un sacīja tā, kā tas patiesībā arī bija:

- Vienu dienu es daru nedarbus un otru dienu eju skolā.

Svētdien, 14. novembrī,

kad Kathultā notika mājas pārklauššana un Emīls ieslēdza savu tēvu Trises kabūzī

Nāca rudens - aizvien tuvāk un tuvāk. Aizvien tumšākas un pelēkākas kļuva dienas Kathultas sētā, visā Lennebergā un visā Smolandē.

- Ka tevi piķis! - Līna pukojās, kad viņai piecos no rīta bija jādodas uz laidaru - vēl pilnīgi melnā tumsā. Viņai gan bija lākturis, kas apgaismoja ceļu, taču apkārtnes pelēkumā tas spīdēja tik sērīgi un vientuļi. Pelēcīgs, pelēcīgs - viss rudens līdzinājās vienai garai, pelēkai ikdienai, kurā kā blāvs un vientuļš gaismas stariņš tumsā iemirdzējās pa kādai dienai, kad notika vai nu dzīres, vai pārklaušas.

Jādomā: tu vis neko nezini par pārklaušu, taču tolaik cilvēkiem vajadzēja zināt, kas rakstīts Bībeles stāstos un katķismā, un tāpēc laiku pa laikam mācītājs pārklaušoja ļaudis, lai redzētu, cik daudz viņi zina, un ar pārklauššanu mocīja ne vien bērnus, bet arī citus draudzes locekļus - kā lielus, tā mazus. Šādas pārklaušas Lennebergā tika noturētas katrā mājā pēc kārtas, un, ja pati pārklauššana nebija diez cik patīkama, tad dzīres, kas tai sekoja, bija daudz jautrākas. Piedalīties vajadzēja ikvienam draudzes loceklim, pat nabagmājas iemītniekiem, un viņi arī nāca - visi, kas vien spēja atvilkties, - jo pēc pārklauššanas varēja pieēsties līdz kaklam, un daudzi domāja, ka tas ir varen labi.

Kādu novembra dienu arī Kathultā notika pārklauššana, kas visus ielīksmoja, sevišķi jau Līnu, jo pārklauša viņai patika.

- Jā, bet ne viss, ko tur prasa, - viņa sacīja. - Citreiz es nemaz nezinu, ko atbildēt.

Viens bija skaidrs: Līnai Bībeles gudrības bija pasvešas. Mācītājs to zināja un mēdza uzdot viņai tikai vieglus jautājumus, jo bija labsirdīgs cilvēks. Viņš gari un plaši bija stāstījis par Ādamu un Ievu, kuri dzīvojuši Ēdenes dārzā un bijuši pirmie cilvēki uz zemes, un mācītājs, protams, domāja, ka visi to ir iegaumējuši - pat Līna -, jo, kad pienāca viņas kārta, mācītājs vaicāja:

- Līna, kā tad nu sauca mūsu pirmos vecākus?

- Tūrs un Freija, - acis nepamirkšķinot, Līna attrauca, un Emīla māte piesarka no dusmām par Līnas dumjo atbildi - kā nu ne! - Tūrs un Freija taču bija veci dievi, kuriem Smolandes ļaudis ticēja pagānu laikos, pirms gadu tūkstošiem, kad neviens ij dzirdējis nebija par Bībeles stāstiem.

- Pagāns tu biji un pagāns paliksi, - Emīla māte pēcāk teica Līnai, taču viņa turējās pretī.

- Viņu ir tik daudz, ka man jūk! Par ko ta man akurāt viss jāpatur prātā?

Taču mācītājs pārklaušoja ļoti iecietīgi. Viņš likās nemanām Līnas greizo atbildi un sāka stāstīt par to, kā Dievs radījis pasauli un visus cilvēkus, kas pēcāk dzīvoja uz zemes, un cik šī radīšana ir brīnumaina.

- Pat tu, Līna, esi īsts brīnumdarbs, - mācītājs apgalvoja un jautāja Līnai, vai Līna to apzinoties un vai viņai neliekoties brīnumaini, ka Dievs viņu radījis.

Līna sacīja, ka liekoties gan brīnumaini, bet tad pārdomāja:

- Nu, mani pašu radīt jau nebija liela māksla, bet visus tos ķeburus, kas man saveidoti ausīs, tos

gan nebija viegli dabūt gatavus!

Tad Emīla māte no jauna nosarka, jo domāja, ka Līna ar savām mulķīgajām atbildēm dara kaunu visai Kathultai. Un tad vēl no istabas stūra, kur sēdēja Emīls, atskanēja dzidri, skanīgi smiekli. Nabaga Emīla māte, mājas pārklausīšanā nevienam neklājās smieties - nu viņa sēdēja un kaunējās, un nomierinājās tikai tad, kad pārklausīšana bija galā un varēja sākt mielastu.

Emīla māte bija sagatavojusi tikpat daudz gardu ēdienu, cik parasti taisīja dzīrēm, lai gan Emīla tēvs bija mēģinājis iebilst.

- Bībele un katķisms taču ir galvenais, bet tu vairāk noņemies ar gaļas kotletītēm un siera pudiņiem!

- Visam savs laiks! - Emīla māte saprātīgi atbildēja. - Savs laiks katķismam, savs laiks siera pudiņiem!

Jā, siera pudiņiem nūdien bija pienācis īstais laiks, un visi, kas bija sanākuši uz pārklausīšanu Kathultā, ēda un jutās gandarīti. Arī Emīls ēda siera pudiņu tiku tikām - gan ar krējumu, gan ievārījumu -, un tieši tobrīd, kad viņš bija kārtīgi paēdis, pienāca viņa māte un sacīja:

- Emīl, esi tik labs un aiztaisi vistu kūts durvis!

Vistas caurām dienām staigāja savā vaļā, bet, pienākot vakaram, tās vajadzēja sadzīt kūtī, jo naktīs gar pakšķiem lodāja lapsa.

Bija jau gandrīz satumsis, un lija, tomēr Emīlam likās jauki uz brītiņu tikt laukā no istabas siltuma, plāpām un siera pudiņiem. Gandrīz visas vistas jau tupēja laktā, vienīgi Klibā Lota un kādas pāris glupākas vistas vēl skraidīja pa lietu, taču Emīls tās sadzina iekšā un kārtīgi aizsāva durvju bultu, nu lapsa var nākt, ja grib. Blakus vistu kūtij atradās cūku kūts. Garāmejot Emīls paskatījās, ko dara Ruksītis, un apsoliņa viņam vakariņās dzīru ēdienu.

- Es tev atnesīšu ēdienu - uz šķīvjiem jau allaž pulka paliek, kad tie badakāši būs pieēdušies, - Emīls sacīja, un Ruksītis gaidās ierukšķējās.

- Es drīz būšu atpakaļ, - Emīls apsoliņa un kārtīgi aizbultēja cūku kūts durvis.

Viņpus cūku kūts atradās ateja; jā, tā agrākus laikus tika saukta šī vieta. Tu varbūt domā, ka tas nav nekāds smukais vārds, bet tad tev vajadzēja dzirdēt to vārdu, ko lietoja Alfrēds; viņš sauca to par... nu jā, tas, starp citu, man tev nemaz nav jāmaca! Atejai Kathultā bija arī smalkāks vārds. To sauca par Trises kabūzi - kāda kalpa Trises vārdā, kas ļoti sen, vēl Emīla vectēva laikā, bija uzcēlis šo mazo, vajadzīgo mājiņu.

Emīls bija aizbultējis vistu un cūku kūts durvis, un nu viņš ātrumā aizsāva arī Trises kabūža durvju bultu, kas bija ļoti neapdomīgi darīts. Viņam taču vajadzēja iedomāties: ja durvis nav no ārpusēs aizbultētas, tad tur kāds ir iekšā. Bet Emīls nekad ilgi neprātoja. Ar rāvienu viņš aizgrūda bultu un pēc tam, uz augšu palēkdamies, skrēja prom un dziedāja:

"Nu es es aizbultējis, nu es es aizbultējis it visas durvis ciet!"

Viņa tēvs, sēdēdams Trises kabūzī, izdzirdēja šo jautro dziesmiņu un nobijās. Viņš tūlīt metās pie durvīm un tās paraustīja. Patiesi, tās bija ciet, kā jau tam jābūt, un Emīla tēvs iebļāvās:

- EMĪL!

Taču Emīls jau bija aizlēkšojis savu ceļu, skaļi un sirsnīgi dziedādams: "Nu es es aizbultējis..." - un itin nekā nedzirdēja.

Nabaga Emīla tēvs, viņš kļuva tik dusmīgs, ka sirds krūtīs pamira. Tas nu bija kaut kas nedzirdēts, un, saki viens cilvēks, kā lai tiek ārā? Viņš mežonīgi dauzīja pa durvīm, klaudzināja un sita, bet ko tas līdēja? Emīla tēvs sāka spert pa durvīm ar kāju. Viņš blieza tā, ka kāju pirksti saliecās, taču šis Trise bija prasmīgi strādājis, šīs bija stingras un labas durvis, kas pat pēc dauzīšanas neizkustējās ne par mata tiesu. Emīla tēvs tapa niknāks un niknāks. Viņš sāka gramstīties

pa bikšu kabatām pēc saliekamā naža, domādams izgriezt durvīs spraudziņu, lai ar naža galu varētu attaisīt bultu. Taču nazis atradās viņa darba biksēs, un šodien taču viņam mugurā bija svētdienas drānas. Emīla tēvs tā nostāvēja labu brīdi un tikai šņāca aiz dūsmām; nē, lamāties viņš nelamājās, jo bija taču ticīgs cilvēks, viņš lielākoties šņāca uz Emīlu un arī Trisi, kurš nebija tik daudz vīžojis, kā iztaisīt kabūzī kārtīgu logu, bet tikai tādu šauru lūciņu augstu virs durvīm. Emīla tēvs nikni paglūnēja uz aplam mazo lūku un, vēlreiz iespēris pa durvīm, nosēdās gaidīt.

Trises kabūzī bija veselas trīs sēdvietas, un uz vienas no tām apsēdās Emīla tēvs. Viņš, tā sēdēdams, aiz dūsmām grieza zobus un satracināts gaidīja, kad ievajadzēsies kādam nākt uz šejieni!

"Taču man tā cilvēka žēl, jo pirmo, kas parādīsies, es nogalēšu," viņš domāja, un tas patiešām bija netaisni un neglīti no Emīla tēva puses. Bet, lai arī kā, tomēr var jau saprast viņa dusmas.

Tumsa sabiezēja pār Trises kabūzi, kamēr Emīla tēvs tā sēdēja un gaidīja, taču neviens nenāca. Viņš dzirdēja pa jumtu grabināties lietu, un jušana bija tik drūma, ka viņš kļuva aizvien piktāks un piktāks; nē, patiesi sirds aptekas, ja tev jāsēž tumsā un vientulībā, kamēr citi līksmojas istabā pie gaišas uguns un dzīro uz viņa rēķina! Nu tam reiz jādara gals - viņš tiks ārā! Ārā! Pat ja nāktos izspraukties caur lūku!

- Jo nu man mērs ir pilns! - viņš skaļi sacīja un piecēlās.

Trises kabūzī stāvēja kaste ar vecām avīzēm - to viņš apgāza sāniski un pakāpās - jā, pasniegties varēja, to viņš manīja, un tiktāl viss būtu labi. Lūciņas rāmi izņēmis bez grūtībām, viņš izbāza pa spraugu galvu un raudzījās pēc palīdzības.

Nekur neredzēja neviena, kas spētu šobrīd palīdzēt, tikai lietus aumaļām vien lija uz skausta. Laba tiesa aiztecēja aiz krekla, un tas bija gaužām nepatīkami. Un tomēr nekas nespēja atturēt Emīla tēvu, jo viņam bija jātiek laukā, lai pār viņu nāk kaut vai grēku plūdi.

Ar lielām pūlēm izbāzis caur lūku rokas un plecus, viņš lēnām, sprīdi pa sprīdim spraucās ārā. "Ja cilvēks ir no tiesas dūsmīgs, tad tā lieta iet," Emīla tēvs nodomāja. Bet tieši tobrīd viņš iestrēga. Pamatīgi iestrēga. Viņš rāvās tā, ka seja kļuva zila, viņš spārdījās, mežonīgi vicinādams abas rokas un kājas, bet šādi viņam vienīgi laimējās apgāzt kasti, un nabadziņš nu karājās bez jebkāda atbalsta, netikdams ne uz priekšu, ne atpakaļ.

Ko dara baznīcas vecākais, ar ķermeņa priekšdaļu karādamies lietus gāzē un aizmugures daļu atējā, - vai viņš sauc pēc palīdzības? Nē, to viņš nedara. Jo viņš pazīst lennebergiešus. Viņš zina: ja šito uzzinās draudzē, tad būs tāda zviegšana, kas neapklusīs tik ilgi, kamēr vien kāds dzīvos Lennebergā un visā Smolandē. Pēc palīdzības viņš nesauks!

Emīls, kas priecīgs un apmierināts bija atgriezies dzīru namā, pūlējās ko mācēdams, lai uzjautrinātu Īdu. Viņai visa šī pārklausīšana likās garlaicīga, tālab Emīls izveda viņu priekšnamā, un viņi palīdzēja viens otram uzmērīt kalošas. Tās tur stāvēja garās rindās - gan lielas, gan mazas -, un Īda sajūsmā spiedza, kad Emīls, mācītāja kalošās soļodams pa priekšnamu, sacīja "šiten tā" un "turklāt" - gluži kā mācītājs. Un beidzot kalošas bija izmētātas pa visu priekšnamu, un Emīls, kam patika kārtība, savāca visas lielā kaudzē, kas nūdien līdzinājās augstam kalnam.

Tad Emīls piepeši atcerējās Ruksīti, kam tika apsolītas dzīru vakariņas. Iegājis virtuvē, viņš sagrabināja bļodā ēdiena atliekas un ar bļodu vienā un kūts lākturi otrā rokā izgāja lietū un tumsā, lai iepriecinātu savu sivēntiņu.

Un tad, ak vai, mani sāk kratīt drebuļi, kad to iedomājos! Tad viņš ieraudzīja savu tēvu. Un tēvs ieraudzīja viņu, ai, ai, ai, kā tik dažreiz nenotiek!

- Aizskrej pēc Alfrēda, - tēvs šņāca, - un pasaki viņam, lai paņem līdzī kilo dinamītu, jo Trises kabūzis tiks nolīdzināts ar zemi!

Emīls aizskrēja, un Alfrēds atnāca. Ne jau ar dinamītu - tā Emīla tēvs nemaz nebija domājis -,

bet ar zāģi, jā, vajadzēja taču izzāģēt Emīla tēvu, citādi viņš ārā netiks.

Un, kamēr Alfrēds zāģēja, Emīls, pakāpies uz nelielām kāpnītēm, stāvēja un izmisis turēja lietussargu virs nabaga tēva galvas, lai viņam nelītu virsū lietus. Tu laikam gan noproti, ka Emīlam šie mirkļi uz kāpnēm nebija patīkami, jo viņa tēvs visu šo laiku šņāca un solīja, ko visu ar Emīlu izdarīs, kad tiks ārā. Un ne drusku viņš nebija pateicīgs par Emīla uzmanību. "Ko tas līdz," viņš sprieda, "ja tik un tā esmu slapjš līdz ādai, uz galvošanu: es apsaldēšos un dabūšu plaušu karsoni!" Taču Emīls sacīja:

- Nu nē, šoreiz tu neapsaldēsies, jo galvenais, lai kājas būtu sausas!

Arī Alfrēds domāja tāpat.

- Pats galvenais, lai kājas būtu sausas, tiesa kas tiesa!

Un skaidrs, ka Emīla tēvam kājas bija sausas, to viņš nevarēja noliegt, taču viņš it nemaz nebija apmierināts, un Emīls jau baidījās no tā brīža, kad viņa tēvs tiks izzāģēts.

Alfrēds zāģēja tā, ka skaidas lēca, un Emīls bija sagatavojies bēgt. Tai pašā acumirkļī, kad Alfrēds bija beidzis zāģēt un Emīla tēvs ar būsķi nokritis uz grīdas, Emīls nosvieda lietussargu un, ko kājas nes, metās uz galdnieka skabūzi. Viņš paspēja iemukt skabūzī pēdējā brīdī un vēl patapa aizbultēt durvis, iekams piesteidzās tēvs. Un, būdams jau tā noguris no stāvēšanas un dauzīšanas pa aizbultētām durvīm, viņš tikai nošņāca dažus stiprus vārdus un nozuda. Viņam taču bija jāparādās dzīru namā. Bet vispirms vajadzēja iešmukt istabā un apvilkt sausas drēbes.

- Kur tu tik ilgi biji? - Emīla māte no tiesas dusmīgi jautāja savam vīram.

- Par to parunāsim vēlāk, - Emīla tēvs klusi noteica.

Un tad arī dzīres Kathultas sētā bija galā. Mācītājs uzsāka parasto psalmu, un lennebergieši no visas sirds katrs savā melnā vilka līdzi.

"Tā diena prom no mūsu laika iet, un atpakaļ tā nenāks vairs," viņi dziedāja. Un pēc tam visiem vajadzēja doties mājup - ārā, novembra tumsā. Bet, kad viesi iznāca priekšnamā, lai apvilktu virsdrēbes, pirmais, ko viņi petrolejas lampas blāvajā gaismā ieraudzīja, bija augstais kalošu kalns priekšnama vidū.

- Šitādu ļaunprātību, tas var būt tikai Emīla darbs, - Lennebergas iedzīvotāji sprieda. Pēc tam visi, arī mācītājs un viņa kundze, nosēdēja divas stundas, laikodami kalošas, un pēc tam diezgan saskābušām sejām, pasacījuši "paldies" un "sveiki", nozuda lietū. Emīlam viņi ardievas nevarēja pateikt, jo zēns taču sēdēja galdnieka skabūzī un grieza savu simt astoņdesmit ceturto koka vīriņu.

Sestdien, 8. decembrī,

kad Emīls izdarīja tādu varoņdarbu, ka visa Lenneberga uzgavilēja un visi viņa nedarbi tika piedoti un aizmirsti

Tuvojās Ziemassvētki. Kādu vakaru visi Kathultas ļaudis sēdēja virtuvē, katrs darīdams savu darāmo. Emīla māte mina vērējamo ratiņu, Emīla tēvs pielaboja kurpes, Līna kārsa vilnu, Alfrēds un Emīls drāza grābeklim zarus, un mazā Īda par varītēm centās uzsākt ar Līnu kādu spēli ar pirkstiem, lai gan tas traucēja Līnu strādāt.

- Šitā spēle jāspēlē ar to, kam kut, - Īda sacīja, un tam nu Līna bija piemērota.

Īda ļāva saviem mazajiem pirkstiņiem lēni virzīties augšup pa Līnas svārkkiem un skandēja:

Mīļie tēvs un māte,

dodiet miltus man un sāli,

jo Ziemassvētku vepri kaušu,

un, kad to kaušu, viņš bļaus kā traks.

Tikusi līdz vārdam "bļaus", Īda ar rādītājpirkstu iebakstīja Līnai sānos, un viņa, par lielu

apmierinājumu Īdai, kļiedza un smējās.

Emīla tēvs sēdēja un arī dzirdēja šo "Ziemassvētku vepri kaušu" un tas uzvedināja viņu uz kādām domām, jo piepeši viņš pateica kaut ko briesmīgu.

- Jā, drīz būs Ziemassvētki, nu ir laiks, Emīl, kaut tavu sivēnu!

Emīlam nazis izkrita no rokām. Viņš blenza uz savu tēvu.

- Ruksīti neviens nekaus, - viņš noteica. - Tas taču ir mans sivēns, mans atturībnieka sivēns, vai esi aizmirsis?

Emīla tēvs nebija vis to aizmirsis. Taču viņš sacīja, ka neviens visā Smolandē neesot dzirdējis par tādiem atturībnieku sivēniem; un Emīls taču tiktāl būšot zemnieks, kas spētu saprast: kad sivēns ir pietiekami liels, tad viņu kauj nost, tādēļ jau sivēnus tur.

- Vai tad tu to nezini? - Emīla tēvs brīnījās.

Jā, to Emīls zināja un iesākumā neko nevarēja atbildēt, bet pēc tam viņam ienāca prātā laba doma.

- Ciktāl es esmu zemnieks, tiktāl es saprotu - daļa sivēnu kļūst par cūku tēviem, un esmu nolēmis, ka arī Ruksītis tāds taps.

Emīls zināja to, ko tu varbūt nezini: dažkārt pieaudzis sivēns var kļūt par tēvu daudziem sivēntiņiem. "Un šī sūtība būtu Ruksīša glābiņš," domāja Emīls, jo mulķis nebija. Viņš pacentīšoties Ruksītim sadabūt kādu sivēnmāti - tā Emīls skaidroja tēvam. "Un pēc tam viņiem būs sivēntiņu tik daudz, ka nenopriecāties," Emīls domāja.

- Jā, tas izklausās labi, - Emīla tēvs sacīja. - Bet Kathultā būs švaki Ziemassvētki. Ne šķiņķa, ne desu, ne klimpu, itin nekā!

Dodiet miltus man un sāli,

gardās klimpas lai varu vārīt!

noskaitīja mazā Īdai, taču Emīls sakļiedza uz viņu:

- Beidz tu ar savām klimpām!

Jo viņš itin labi zināja, ka klimpām vajag ne vien miltus un sāli, bet arī sivēna asinis.

Bet tikai ne Ruksīša asinis! Vismaz tik ilgi ne, kamēr Emīls ir dzīvs, tas nu ir droši!

Labu brīdi virtuvē valdīja klusums - drūms klusums. Te piepeši Alfrēds nolaņājās. Viņš bija iegriezis ar aso nazi sev īkšķī, un no tā tecēja asinis.

- No tavas lamāšanās jau labāk nekļūs, - Emīla tēvs stingri noteica. - Un es savā mājā lamu vārdus negribu dzirdēt.

Emīla māte, sadabūjusi tīru lina drāniņu, apsēja Alfrēda īkšķi, un tad viņš atkal drāza grābeklim zarus. Tas bija labs ziemas darbs, bija jāpārskata visi grābekļi un jāieliek jauni zari, kur vajadzīgs, lai, pavasarim atnākot, viss būtu kārtībā.

- Nu, jā... Kathultā būs švaki Ziemassvētki, - Emīla tēvs novilka un drūmi raudzījās sev priekšā.

Tovakar Emīls ilgi gulēja nomodā, un nākamo rītu viņš sasita savu krājkasītes sivēntiņu, paņēma trīsdesmit piecas kronas, iejūdza Lūkasu vecajās kamanās un brauca uz Bastefallu, kur bija cūku, cik uztet, un pārveda mājās lielisku sivēnu, kuru ielaida cūku kūtī pie Ruksīša.

- Nu cūku kūtī ir divi sivēni, - viņš sacīja. - Kaujiet vien, tikai pielūkojiet - nekļūdieties!

Emīlu bija pārņēmis liels niknums, tāds viņam dažreiz uznāca, un tad viņš daudz nebēdāja, vai tas bija tēvs, ar kuru runāja, vai ne. Likās drausmīgi, ka Ruksīša dzīvība jāizpērk, nokaujot kādu citu nabaga sivēnu, taču viņš neredzēja nekāda glābiņa: Emīls zināja, ka nebūs miera no tēva, kurš nekā nesaprata no atturībnieku sivēniem.

Divas dienas Emīls negājauz cūku kūti un ļāva Līnai nest ēdienu abiem sivēniem. Bet trešās dienas rītā viņš pamodās vēl piķa melnā tumsā un izdzirdēja kviecam sivēnu. Tas kvieca skaļi un

spalgi, tad piepeši apklusā.

Emīls uzpūta divu aizsalušajai loga rūtij, lai pa spraudziņu varētu paskatīties ārā. Viņš redzēja pie kūts spīdam lākturi un kustamies tumšas ēnas; nu sivēns bija beigts, to Emīls saprata; nu Līna stāvēja un notecināja sivēnam asinis; pēc tam tēvs un Alfrēds viņu svilinās, kasīs un griezīs, un tad atnāks Krēsas-Maja un viņas abas ar Līnu veļas skabūzī skalos zarnas, un tad Bastefallā nopirktajam sivēnam dzīve būs galā.

"Un, kad to kaušu, viņš bļaus kā traks," Emīls murminādams ielīda atpakaļ gultiņā un ilgi raudāja.

Tāču cilvēks jau ir tāds radījums, kas spēj aizmirst savas bēdas, un tāds bija arī Emīls. Pēcpusdienā viņš brītiņu pasēdēja cūku kūtī un, kasīdams Ruksītīm muguru, domīgi sacīja:

- Tu, Ruksīt, esi dzīvs! Rau, cik savādi iet pasaulē - tu esi dzīvs!

Bet pēc tam viņš nolēma aizmirst Bastefallas sivēnu un, kad Krēsas-Maja un Līna sēdēja virtuvē un lobīja gaļu no kauliem, ka bija ko redzēt, un Emīla māte maisīja desu mīklu un vārīja klimpas, un sāļīja Ziemsvētku šķiņķi, un kad Līna dziedāja "No jūras pūš auksts, auksts vējš" un Krēsas-Maja stāstīja par bezgalvaino spoku mācītājmuižas bēniņos, tad Emīls jutās labi un vairs nedomāja par Bastefallas sivēnu, bet par to, ka drīz būs Ziemassvētki un cik labi, ka beidzot bija sācis pa īstam snigt.

- Re, kur naiki snieg, - teica mazā Īda, jo tā jau Smolandē saka, kad sniegs nāk zemē blāķiem.

Un sniga arī. Ar katru dienu sasnīga aizvien vairāk un vairāk sniega, pūta vējš, un sniega vērpētes griezās tā, ka, paskatoties ārā, tikko varēja saredzēt laidaru.

- Jā, nu savelkas sniegputenis, - Krēsas-Maja sacīja. - Kā es tikšu mājās?

- Tu vari palikt pie mums pa nakti, - Emīla māte piedāvāja. - Pārgulēsi uz virtuves dīvāna kopā ar Līnu.

- Jā, bet tad esi tik laba un guli mierīgi kā beigts sivēns, un ņem vērā, ka man kut, - Līna mācīja.

Pie vakariņām Alfrēds žēlojās par savu īkšķi. Viņš sacīja, ka tas stipri sāpot, un Emīla māte attina drāniņu, lai paskatītos, kāds īkšķis izskatās un kāpēc tas nav sadzījis.

Tas, ko viņa ieraudzīja, nebija patīkams skats; ak vai, īkšķis izskatījās nelāgi - savainots, sarkans, vārīgs un uzpampis, un arī uz delnu stiepās sarkanas svītras.

Krēsas-Majai iespīdējās acis.

- Tā ir bīstama vaina. Asins saindēšanās, - viņa sacīja.

Tāču Emīla māte aizgāja pēc sublimāta pudelītes un uzlika Alfrēda delnai un rokai kompresi.

- Ja līdz rītam nekļūs labāk, būs jābrauc uz Mariannelundu pie daktera, - viņa sacīja.

Tonakt visā Smolandē sniga un puteņoja tik stipri, ka neviens neatcerējās tik traku puteni redzējis, un, kad Kathultas ļaudis no rīta pamodās, viss dārzs bija ieslēpts lielā, mīkstā, baltā sniega kupenā. Tāču sniega vētra turpinājās. Vējš pūta tik stipri un sniga tā, ka tik tikko varēja degunu izbāzt ārā, un vējš gaudoja skurstenī, ak, tāds laiks vēl nebija redzēts!

- Nu Alfrēdam visu dienu būs jācilā sniega lāpsta, - Līna sacīja. - Bet lai nu paliek vien tāpat, tas tik un tā ir veltīgi.

Tāču todien Alfrēds sniegu netīrīja. Kad vajadzēja ēst brokastis, viņa vieta pie virtuves galda palika tukša - un nekas par viņu nebija zināms. Emīlam kļuva neomulīgi. Viņš uzlika savu naģeni, uzvilka biezo vadmalas mēteli un devās ārā. Paņēmis pie virtuves durvīm pieslieto sniega lāpstu, viņš aši notīrīja celiņu uz kalpu istabu, kas atradās tieši pie galdnieka skabūža.

Līna, pa logu redzēdama viņu tīrām sniegu, apmierināti māja ar galvu.

"Cik prātīgi, ka Emīls nošķūrē sniegu uz galdnieka skabūzi, nevar jau zināt, kad viņam to ievajadzēsies."

Muļķa Līna, viņa nesaprata, ka Emīls laužas pie Alfrēda.

Kad Emīls ieklupa kalpu istabā, tur jaudās vēsums, jo krāsni Alfrēds nebija kurinājis. Viņš tur gulēja uz sava izvelkamā dīvāna un negribēja celties augšā. Un sacīja, ka negribot arī ēst. Nu Emīls kļuva nemierīgs. Ja Alfrēds nav izsalcis, tad ar viņu ir atgadījies kaut kas ļauns.

Emīls ielika krāsni malku un aizkurināja, un pēc tam aizskrēja pēc savas mātes. Viņa atnāca, starp citu, atnāca visi, Emīla tēvs, Līna, Krēsas-Maja un mazā Īda, jo nu visi bija noraizējušies par Alfrēdu.

Nabaga Alfrēds, viņš tur gulēja un snauduļoja. Alfrēds dega kā ugunīs, taču viņam pašam aizvien vēl sala. Sarkanās svītras jau stiepās augšup pa roku, tas bija šausmīgi.

Krēsas-Maja ņipri māja ar galvu.

- Kad šitās strīpas aizies līdz sirdij, tad ir beigas, tad viņš mirs.

- Apklusti, - Emīla māte sacīja, taču Krēsas-Maja nebija tik viegli apklusināma. Viņa zināja vismaz pusduci cilvēku Lennebergas draudzē vien, kas bija nomiruši ar asins saindēšanos, un viņa nu tos pēc kārtas uzskaitīja.

- Lai gan tāpēc jau nedomāsim par Alfrēdu tūlīt to ļaunāko, - Krēsas-Maja piebilda.

Viņa domāja: varbūt līdzētu, ja paņemtu šķipsniņu Alfrēda matu, strēmeli no viņa krekla un tos pusnaktī ieraktu uz ziemeļiem no mājas, pie reizes noskaitot kādus buramvārdus; un viņa sacījās dažus protam.

"Tū, tū, kas no sātana nāk, lai pie sātana atpakaļ iet, un tā lai tas notiek, tū, tū!"

Taču Emīla tēvs atgādināja, ka pietiekot jau ar tā gara izsaukšanu, kuru Alfrēds piesauca, kad iegrieza pirkstā, un, ja kaut ko vajagot ierakt zemē ziemeļos no mājas nakts vidū, tad Krēsas-Maja šitādā laikā to varot darīt pati.

Krēsas-Maja drūmi šūpoja galvu.

- Jā, kā nu būs, tā būs, ai, ai, ai, vai manu!

Emīls saskaitās.

- Kas tās par sievu gaudām? Alfrēdam drīz būs labi, vai tu to saproti?

Tad Krēsas-Maja likās mierā.

- Jā, Emīliņ, viņam būs labi, protams, ka būs labi!

Un drošības labad, paglaudījusi gulošo Alfrēdu, skaļi drošināja:

- Protams, Alfrēd, tev paliks labi, to tak es saprotu.

Bet pēc tam, paskatījusies uz kalpu istabas durvīm, pie sevis nomurmināja:

- Vienu gan es neaptveru - kā jūs pa šitik šaurām durvīm dabūsit iekšā zārku!

Emīls, to izdzirdis, saka raudat. Viņš neatlaidīgi raustīja tēvu aiz mēteļa.

- Mums jādabū Alfrēds uz Mariannelundu pie daktera, kā māte teica.

Tad Emīla tēvs ar māti tā savādi saskatījās. Šodien nebija nekādas izredzes nokļūt Mariannelundā, to viņi zināja, jā, neko darīt, taču kā lai to pasaka Emīlam, kad viņš stāvēja tik nobēdāties. Emīla tēvs un māte jau arī gribēja Alfrēdam palīdzēt, viņi tikai nezināja padoma un neattapa, ko atbildēt Emīlam. Emīla tēvs, ne vārda nesacījis, izlavījās ārā no kalpu istabas. Taču Emīls nepadevās. Viņš sekoja tēvam pa pēdām, kurp vien tas gāja, un raudāja un lūdzās, un kļiedza, un draudēja, un bija no tiesas neciešams, un, padomā, viņa tēvs tomēr nesadusmojās, bet gan pavisam mierīgi atbildēja:

- Tas nav iespējams, Emīl, tas nav iespējams, tu pats to zini!

Līna sēdēja virtuvē un raudāja, un puņķojās visā galvā.

- Un es tā domāju, ka mēs uz pavasari apprecēsimies; jā, nu ar dievu, nu Alfrēdam beigas, un te nu es palikšu sēžam ar četriem palīgiem un duci dvieļu, jā, tas tik būs glauni!

Beidzot Emīls aptvēra, kas par trakumu. Nebija kur rast palīdzību. Zēns devās atpakaļ uz kalpu istabu. Viņš nosēdēja pie Alfrēda visu dienu, un tā bija visgarākā diena Emīla mūžā. Alfrēds gulēja gultā un snauduļoja. Tikai brīžiem viņš atvēra acis un katru reizi noteica:

- Un te esi tu, Emīl!

Emīls redzēja aiz loga puteni, un viņš ienīda to tik stipri, ka no šī naida vien sniegam visā Lennebergā un visā Smolandē vajadzēja izkust. "Bet laikam jau tā nolemts, ka pasaulei jāpārklājas ar sniegu," domāja Emīls, jo sniegs tikai gāzās un gāzās lejup veseliem blāķiem.

Ziemas dienas ir īsas, kaut arī tādām, kas sēž un gaida - kā to darīja Emīls -, tās liekas garas. Sāka krēslot, drīz iestāsies tumsa.

- Un te esi tu, Emīl! - Alfrēds sacīja atkal, bet nu viņam bija grūtāk dabūt vārdus pār lūpām.

Emīla māte, atnesusi gaļas zupu, piespieda Emīlu paēst. Viņa mēģināja arī Alfrēdam iedot kādu kumosu, taču viņš atteicās. Tad Emīla māte nopūtusies devās projām.

Kad bija jau vēls vakars, atnāca Līna ar ziņu, ka Emīlam esot laiks iet gulēt; jā, tā viņi bija iedomājušies.

- Es gulēšu tepat uz grīdas, blakus Alfrēdam, - Emīls sacīja. Un tā notika.

Zēns sameklēja sev vecu matraci un zirga deķi - gulēšanai nekā vairāk nevajadzēja. Turklāt miegs nenāca. Viņš gulēja tāpat nomodā un raudzījās, kā krāsnī izdziest ogles, un, klausīdamies Alfrēda modinātājpulksteņa tikškos, dzirdēja, cik ātri Alfrēds elpoja un kā dažbrīd ievaidējās. Pa brīdim iekrizdams snaudā, Emīls tūlīt pat ar rāvienu bija augšā. Tad viņa krūtīs kaut kas iesūrstējās no bēdām, un, jo vairāk nakts gāja uz rīta pusi, jo skaidrāk viņš saprata, cik nelāgi ir ar Alfrēdu un ka drīz varbūt būs par vēlu - par vēlu uz visiem laikiem kaut ko grozīt.

Un, kad pulkstenis rādīja četri no rīta, Emīls izlēma, ko darīt. Viņš aizvedīs Alfrēdu uz Mariannelundu pie daktera, kaut arī viņam pašam un Alfrēdam pienāktu ceļā pēdējā stundiņa.

"Tu taču negaidīsi savā gultā nāvi, Alfrēd, nē, tas nenotiks!"

Viņš to nesacīja skaļi, viņš tikai tā domāja, ak, kā viņš domāja! Un tūlīņ ķērās pie lietas. Bija jātiek ceļā, iekams kāds pamostas un mēģina viņu aizkavēt. Viņam bija stunda laika, kamēr Līna celsies slaukt govīs, un šai laikā viss jānokārto.

Neviens nezina, kā Emīlam klājās un cik ļoti viņš pa šo stundu nomocījās. Pītās kamanas vajadzēja dabūt ārā no ratnīcas, Lūkasu izvest no staļļa un iejūgt kamanās, Alfrēdu vajadzēja dabūt ārā no gultas un iekšā kamanās; izdarīt pēdējo bija visgrūtāk. Nabaga Alfrēds, viņš gāja grīļodamies un smagi uzgūla Emīlam, un, kad Emīlam laimējās to aizdabūt līdz kamanām, Alfrēds uz galvas iekrita aītādās un gulēja kā miris.

Apspraudījis viņu tā, ka tikai degungals vien bija redzams, Emīls pats apsēdās uz bukas, parāva grožus, skubinādams Lūkasu, ka nu viņiem jādodas ceļā. Bet Lūkass, pagriezis galvu, neticīgi skatījās uz Emīlu. Tā taču bija viena muļķīga padarīšana - doties ārā šitādā sniegā, vai tad Emīls to nesaprata?

- Tagad būs tā, kā es likšu, - Emīls sacīja, - nū, Lūkas, braucam!

Virtuvē jau iedegās gaisma; nu Līna bija augšā. Pēdējā brīdī Emīla kamanas izlīgoja pa Kathultas vārtiem un sniegā un vējā stūrēja prom pa zemes ceļu.

Visapkārt virpuļoja sniegpuenis. Sniegs sitās gar ausīm un ķepēja ciet acis tā, ka Emīls nekā neredzēja, taču viņš gribēja redzēt vismaz ceļu. Viņš nobraucīja seju ar dūraini, bet joprojām nespēja saskatīt ceļu, kaut arī pie kamanām bija piestiprināti divi ratu lukturi. Ceļa nebija. Bija tikai sniegs. Taču Lūkass jau daudzas reizes bija braucis uz Mariannelundu. Varbūt pēc savas zirga atmiņas viņš zināja, kur atrodas ceļš. Un viņš, Lūkass, būdams pacietīgs un izturīgs, tiešām bija zirgs, ar kuru vērts braukt arī sniegpuenī! Atspēries viņš rāva kamanas cauri kupenām: tas gāja lēni, un katru reizi, kad

kamanas iestīga, tās tika izvilkta ar spēcīgu rāvienu, un tā viņi mazpamazām virzījās uz priekšu. Emīlam ik brīdi vajadzēja palīdzēt ar sniega lāpstu. Viņš bija stiprs kā vērsēns, šis Emīls, un tonakt viņš tā lāpstoja sniegu, ka nekad to nespēja aizmirst.

- Kad cilvēkam jāvar, tas kļūst ļoti stiprs, - viņš skaidroja Lūkasam.

Un zināms, ka Emīls bija stiprs, zināms, ka viss gāja labi - pirmo pusjūdzi, taču pēc tam kļuva grūti, jā, pēc tam Emīlam kļājās pavisam nelāgi. Tagad, kad viņš jau bija noguris, sniega lāpsta likās tik ļoti smaga un Emīls nejaudāja vairs izdarīt tik spēcīgus vēzienus. Viņam sala, zābaki bija pilni ar sniegu, pirkstu gali sāpēja no aukstuma, arī ausis sala, neskatoties uz to, ka viņš bija apsējis vilnas šalli pār nāģeni, lai vējš nesapūstu ausis. Viss šķita viena liela nelādzība, un mazpamazām Emīlam zuda drosme; padomā - ja nu viņa tēvam bija taisnība, kad viņš sacīja: "Tas nav iespējams, Emīl, tu zini, ka tas nav iespējams!"

Arī Lūkass zaudēja uzņēmību. Zirgam aizvien grūtāk un grūtāk nācās izvilkt kamanas, kad tās iestīga, un visbeidzot notika tas, no kā Emīls visu laiku bija baidījies. Kamanas piepeši iegrima pavisam dziļi, un Emīls saprata, ka nu viņi ir grāvī.

Jā, kamanas bija grāvī, un tur nu viņi sēdēja. Nelīdzēja, ka Lūkass stiepa un vilka un Emīls grūda un stūma tā, ka asinis sāka tecēt pa degunu, - kamanas palika, kur bijušas.

Tad Emīlu pārņēma briesmīgs niknums, un viņš tik neprātīgi saskaitās uz sniegu, kamanām, grāvi un visu šo draņķīgo pasauli, ka zaudēja visu saprašanu. Viņš laida vaļā tādu kaucienu, kas izklausījās gluži kā pirmatnējā cilvēka kauciens. Lūkass izbijās un, iespējams, arī Alfrēds, taču viņā nemanīja nekādas dzīvības pazīmes. Emīls piepeši nobijās un uzreiz pārstāja gaudot.

- Vai tu vēl esi dzīvs, Alfrēd? - viņš bailēs jautāja.

- Nē-ē, laikam jau esmu miris, - Alfrēds atteica sēcošā, šausmīgi dīvainā balsī. Un tad niknums atstāja Emīlu un viņā palika vairs tikai bēdas. Zēns jutās tik vientuļš. Neskatoties uz to, ka kamanās gulēja Alfrēds, viņš bija pavisam vientuļš, un viņam nebija neviena, kas spētu palīdzēt. Nu Emīls vairs nezināja, ko iesākt. Mīļu prātu viņš būtu apgūlies sniegā un aizmidzis.

Taču attālāk bija kādas mājas. Tās pašas, ko Emīls bija iedēvējis par Pankūku sētu. Piepeši viņš ieraudzīja kūti iespīdamies uguni - un viņā pamodās neliela cerība.

- Es, Alfrēd, iešu pēc palīdzības, - viņš sacīja. Taču Alfrēds neatbildēja, un Emīls gāja. Viņš tuntuļoja cauri dziļajām kupenām un, iegāzies pa kūts durvīm, vairāk līdzinājās sniegavīram nekā cilvēkbērnam.

Kūti bija Pankūka pats, un viņš dikti izbrīnījās, ieraudzīdams durvīs stāvam Kathultas puiku - asiņojošu degunu un vienās asarās - jā, tagad Emīls raudāja, nu vairs nebija glābiņa, un viņš zināja, ka viņam ir jāraud, lai tikai izdabūtu Pankūku ārā sniegā. Viņš bija ietiepīgs, šis Pankūka, bet viņš saprata, ka viņam jāiet, un viņš, kaut arī visu laiku dusmīgi burkšķēdams, nāca ar zirgu un virvi, un instrumentiem un izvilka ragavas no grāvja.

Ja Pankūku zemniekam būtu kaut drusciņ kauna, tad viņš gan palīdzētu Emīlam aizklūt līdz Mariannelundai, taču viņš to nedarīja. Emīlam ar Lūkasu nācās turpināt savu bezcerīgo katorgas ceļu caur sniega kupenām, kā paši mācēja. Nu viņi vairs nespēja. Viņi abi izmēģinājās, taču bija tik noguruši - un viss vilkās tik nožēlojami lēni -, un tad pienāca brīdis, kad Emīls padevās. Viņš vairs nejaudāja. Viņš nespēja pacelt pat lāpstu.

- Alfrēd, es vairs nevaru, - viņš sacīja un ieraudājās. Nu līdz Mariannelundai bija palikuši tikai pāris kilometru, un, kad viņi bija tik tuvu, šī padošanās šķita vēl smagāka.

No kamanām neatskanēja ne mazākais troksnītis. "Alfrēds laikam ir miris," domāja Emīls. Lūkass stāvēja noliektu galvu, un izskatījās, it kā viņš kaunētos. Arī viņš vairs nespēja.

Emīls, apsēdies uz bukas, palika tā sēžam. Zēns klusi raudāja, sniegs krita viņam virsū, un viņš

nekustējās. Nu visam ir beigas, nu varēja snigt, cik uziet, viņš vairs par to neuztraucās.

Emīls iesnaudās; kā viņam gribējās gulēt! Kamēr sniga, viņš varēja sēdēt uz bukas un pagulēt. "Tas būtu tik jauki," viņš iedomājās.

Lai gan īstenībā nebija nedz sniega, nedz ziemas. Galu galā bija taču vasara, to viņš redzēja, jo abi ar Alfrēdu bija Kathultas ezerā un peldējās. Un Alfrēds gribēja iemācīt Emīlu peldēt, muļķa Alfrēds, vai tad viņš nezina, ka Emīls jau prot peldēt! Alfrēds pats taču viņam to bija iemācījis pirms vairākiem gadiem, vai tad to viņš ir aizmirsis? Un pēc tam viņi abi peldēja un peldēja arvien tālāk un tālāk iekšā ezerā, un ūdenī bija tik jauki, un Emīls sacīja: "Tu un es, Alfrēd!" Un viņš gaidīja, ka Alfrēds, kā parasti, atbildēs: "Kā tad, tu un es, Emīl!" Taču atbildes vietā Emīls izdzirdēja zvaniņa skaņas, un tas nu bija aplam. Kad peldas, tad taču nedzird zvaniņa skaņas!

Emīls, uztrūcies no sapņa, ar mokām atvēra acis. Un tad viņš ieraudzīja sniega tīrītāju! Pašā sniegpuTEN šurp brauca sniega tīrītājs, jā, patiešām, tas bija sniega tīrītājs no Mariannelundas. Un vadītājs blenza uz Emīlu tā, it kā būtu ieraudzījis spoku, nevis galīgi apsnigušu puiku no Kathultas sētas.

- Vai ceļš ir tīrīts līdz Mariannelundai? - Emīls dedzīgi jautāja.

- Jā, - vadītājs atbildēja, - ja vien tu pasteigsies. Pēc pusstundas ceļš atkal būs ciet.

Taču ar pusstundu Emīlam bija diezgan.

Kad Emīls iebrāzās daktera uzgaidāmajā istabā, tā bija pilna ar cilvēkiem. Ārsts tieši tobrīd pabāza galvu pa durvīm, lai paraudzītos, kuru tad nu pēc kārtas dziedināt... Taču Emīls iekliedzās tā, ka visi vai salēcās:

- Alfrēds gul' ragavās un mirst nost!

Dakteris nebija nejēga. Aši paņēmis palīgos pāris veču, kuri sēdēja uzgaidāmajā istabā, viņš ienesa Alfrēdu iekšā un nolika uz operāciju galda. Un, kad dakteris bija uzmetis Alfrēdam žiglu skatienu, viņš izsaucās:

- Ejiet nu mājās, veči un vecītes! Tagad man darāms kas svarīgāks!

Emīls bija domājis, ka Alfrēds kļūs vesels tai pašā mirklī, kad nonāks pie daktera, bet, ieraudzījis, ka dakteris pakrata galvu gluži tāpat kā Krēsas-Maja, viņš nobijās. Padomā tik, ja nu tomēr par vēlu, ja nu Alfrēdu nekas vairs nespēj glābt? Par to iedomājoties, viņam sirsnīga sāka sāpēt, un, asaras rīdams, viņš nobēra dakterim:

- Tu dabūsi manu zirgu, ja viņu izārstēsi... un manu sivēnu arī; tu tikai izārstē Alfrēdu. Vai tu domā, ka tas būs iespējams?

Dakteris ilgu skatienu lūkojās Emīlā.

- Es darīšu visu, ko varēšu, bet es neko neapsolu.

Alfrēds gulēja un neizrādīja nekādu dzīvības pazīmi. Taču piepeši viņš atvēra acis un samulsis paskatījās uz Emīlu.

- Un te esi tu, Emīl, - viņš sacīja.

- Jā, Emīls ir te, - ārsts atteica, - bet nu būs labāk, ja viņš uz brītiņu izies ārā, jo nu es, Alfrēd, griezīšu tev pirkstā.

Tad no Alfrēda acīm varēja nomanīt, ka viņš sabīstas, jo nebija radis pie dakteriem un griešanas.

- Es domāju, ka viņam ir drusku bailes, - Emīls skaidroja. - Vai nebūs labāk, ja es palikšu šite?

Dakteris pamāja ar galvu.

- Ja jau tu spēji viņu atvest šurp, tad šeit arī tiks galā.

Un Emīls saņēma Alfrēda veselo roku savējā un cieši to turēja, kamēr ārsts operēja slimo. Alfrēds pat neiepīkstējās. Viņš nedz kliezēja, nedz raudāja, bet Emīls drusciņ paraudāja, lai gan klusi - tā ka neviens nemanīja.

Emīls ar Alfrēdu atgriezās mājās tikai dienu pirms Ziemsvētkiem. Tad jau visa Lenneberga zināja par viņa lielo varoņdarbu - un visi Emīlam uzgavilēja.

- Šitas Kathultas puika, viņš man vienādiņ ir paticis, - visi kā viens sacīja. - Es nesaprotu, kāpēc cilvēki allažiņ sūdzas un nedod viņam mieru. Maķenīt nedarbu jau dara visi puikas.

Starp citu, Emīlam no daktera bija vēstule priekš tēva un mātes, un tur stāvēja rakstīts:

"Jums ir zēns, ar kuru varat lepoties." Un Emīla māte ierakstīja zilajā burtnīcā: "Mans Dies, kā tas mierina nabaga mātes sirdi, kas ir tik daudz bēdājusies par Emīlu. Un nupatās es lūkošu, lai šitas draucē nāktu zināms!"

Bet, ak vai, cik nemierīgas bija Kathultā šīs dienas! Kad tai šausmīgajā rītā atklājās, ka Emīls un Alfrēds ir nozuduši, Emīla tēvam uznāca tik lieli krenķi, ka sāka sāpēt vēders un viņam vajadzēja likties gultā. Viņš domāja, ka savu mūžu vairs neredzēs Emīlu. Pēc tam bija pienākusi ziņa no Mariannelundas, kas tēvu nomierināja, taču vēders viņam sāpēja arī tad, kad Emīls pārradās mājās un iebrāzās guļamistabā, lai parādītos, ka nu viņš atkal ir mājās.

Emīla tēvs skatījās uz dēlu, un acis viņam metās valgas.

- Tu esi labs zēns, Emīl, - viņš sacīja, un Emīlam kļuva viegli ap sirdi. Šī, lūk, bija tieši tā diena, kad viņš tēvu ļoti mīlēja.

Un tur stāvēja Emīla māte un bija tīri vai piepūtusies no lepnuma.

- Jā, viņš ir dūšīgs zēns, tas mūsu Emīls, - viņa sacīja un noglaudīja Emīla zīdaino galviņu.

Emīla tēvs gulēja gultā ar siltu katla vāku uz vēdera, jo tas tik jauki noņēma sāpes. Bet nu vāks bija atdzisis un to vajadzēja atkal sasildīt.

- To es protu, - Emīls dedzīgi iesaucās, - es jau tagad esmu pieradis kopt slimniekus.

Emīla tēvs labpatikā pamāja ar galvu.

- Un tu varētu atnest man glāzi sulas, - viņš sacīja Emīla mātei; jā, tagad viņš nudien jutās labi, kad šē gulēja un tika appuišots.

Taču Emīla mātei tobrīd bija cits darāmais un pagāja labs brīdis, iekams viņa sataisīja sulu, un, kad to bija ielējusi glāzē, viņa izdzirda velnišķīgu rēcienu. Istabā kiedza Emīla tēvs. Emīla māte, nekavējoties ne mirkli, iebrāzās iekšā tieši tobrīd, kad virsū ripoja katla vāks. Viņa izbailēs paspēja nedaudz palēkt sāņus, taču izlaistīja visu sulu uz vāka. Tas pamatīgi nočūkstēja.

- Nelaimīgais puika, cik siltu tu to vāku esi uzsildījis? - viņa jautāja Emīlam, kurš stāvēja, pagalam apjucis.

- Es domāju, ka vākam jābūt tikpat karstam kā pletīzerim, - Emīls sacīja.

Vēlāk izrādījās, ka Emīla tēvs bija nejauši iesnaudies, kamēr Emīls virtuvē uz plīts sildīja katla vāku, un, kad Emīls, atgriezies ar vāku, ieraudzīja, cik mierīgi viņa tēvs gul, viņš, protams, tēvu nemodināja, bet gan, uzmanīgi pabāzis vāku zem segas, uzlika to tēvam uz vēdera. Jā, nelaime tikai, ka katla vāks izrādījās par karstu. Emīla māte darīja visu, ko varēja, lai nomierinātu savu vīru.

- Tā, tā, nu es atnesīšu kaļķa smēru, - viņa sacīja.

Bet Emīla tēvs cēlās augšā. Viņš neuzdrīkstējās vairs ilgāk slimot, kad reiz Emīls bija pārradies mājās, un turklāt viņš gribēja apsveicināties ar Alfrēdu.

Alfrēds - pavisam bāls - sēdēja virtuvē, un roka viņam joprojām bija nosaitēta, taču pats bija priecīgs un apmierināts, un Līna lidinājās viņam riņķī bezgalīgā sajūsmā. Viņas abas ar Krēsas-Maju berza vara traukus - visiem podiem un kārbām, un pannām uz Ziemassvētkiem vajadzēja spīdēt un laistīties. Taču Līna nespēja nostāvēt mierā. Ar lupatu vienā rokā un siera kārbu otrā viņa riņķoja apkārt Alfrēdam un izturējās uz mata tā, it kā pavisam negaidīti virtuvē būtu atradusi zelta gabalu. Arī mazā Īda nenolaida acis no Alfrēda. Viņa skatījās nopietnām acīm uz Alfrēdu un tā īsti nemaz nesaprata, vai tas tiešām būtu tas pats vecais Alfrēds, kas pārbraucis mājās.

Krēsas-Majai šis bija viens no svarīgākajiem brīžiem. Viņa runāja par asins saindēšanos tik aizrautīgi, ka mutes kaktiņos parādījās putas. Alfrēds varot būt priecīgs, ka viss labi beidzies, viņa sacīja.

- Bet tikai neesi pārāk pašapzinīgs, jo, rau, asins saindēšanās, tā ir viena naiki grūta un ilgstoša ķēpa, un cilvēks slimo vēl ilgi pēc tam, kad jau palicis vesels. Tā tas ir, jā - nūdien.

Tovakar Kathultā valdīja omulība. Emīla māte cēla galdā tikko taisītas putrainu desas, un tās bija īstas desu dzīres; viņi visi Ziemassvētku noskaņā sēdēja virtuvē priecīgi un apmierināti - Emīls, viņa māte, tēvs, mazā Īda, Alfrēds, Līna, Krēsas-Maja -, jā, iznāca akurāt kā mazi Ziemassvētki - ar svecēm uz galda un tamlīdzīgiem priekiem. Un kur tad vēl desa: tā bija neizsakāmi garda - brūna un kraukšķoša, un viņi to ēda ar svaigām brūklenēm. Sevišķi daudz ēda Alfrēds, lai gan viņam ar vienu roku ēšana vedās tā pagrūtāk.

Līna skatījās uz viņu mīlestības pilnām acīm, un, pie galda sēžot, viņai ienāca prātā kaut kas brīnišķīgs.

- Bet, Alfrēd, nu tak tev nau asins saindēšanās, ta jau varēsim uz pavasari precēties, ko?

Alfrēds tik ļoti sabijās, ka no tiesas palēcās gaisā un uzlēja sev uz biksēm vai visas brūklenes.

- To es nesolu, - viņš sacīja. - Man taču ir vēl viens īkšķis, nav teikts, ka es nedabūju arī tajā asins saindēšanos, vai ne?

- Bet tad, Alfrēd, es tevi aprakšu ziemēlos no mājas, tas nu ir droši, jo uz Mariannelundu es tevi vairs nevedīšu, - Emīls sacīja.

Krēsas-Maja šķībi paskatījās uz Emīlu. - Kā tad, to vien māc, kā izsmiet, vai nu nezinu, - viņa aizvainoti sacīja.

Kad nu viņi tur Ziemassvētku sveču gaismā sēdēja tik jauki un tā kā mazlietiņ svinīgi, tad Emīla māte izņēma vēstuli no priekšauta kabatas un nolasīja, ko dakteris bija rakstījis par Emīlu. "Par ļaunu jau nenāks, ja viņi dabūs to dzirdēt vēlreiz," viņa nodomāja.

Pēc tam visi pieklusa. Iestājās dziļš klusums - jo tie taču bija nozīmīgi un skaisti vārdi. Beidzot mazā Īda ieteicās:

- Šitas bija par tevi, Emīl!

Bet Emīls samulsis sēdēja un nezināja, kur dēties. Visi skatījās uz viņu, un tas Emīlam nemaz nepatika, tādēļ viņš stūrgalvīgi raudzījās ārā pa logu. Bet arī tur nebija nekas iepriecinošs, jo nu viņš redzēja, ka atkal snieg, un saprata, kuram rīt būs agri jāceļas un jānotīra sniegs.

Emīls no jauna ķērās pie putrainu desas, bet viņš ēda, plakstus nolaidis, un tikai brīžiem slepus palūrēja augšup: vai šie vēl joprojām skatās uz viņu?

Emīla māte visādā ziņā skatījās. Viņa nevarēja atraut acis no mīļotā puisēna. Viņš šķita tik jauks, tur sēdēdams sārtiem vaigiem, zīdaiņiem matiem un dzidrām, zilām acīm. "Jā, viņš patiešām izskatās pēc maza Ziemassvētku eņģeļa," domāja viņa māte, un tagad viņai turklāt bija apliecinājums no daktera, ka viņa tiešām var būt lepna uz Emīlu.

- Savādi, - Emīla māte sacīja. - Dažreiz, kad skatos uz Emīlu, tad iztēlojos, ka no viņa iznāks liels vīrs.

Emīla tēvs tā kā šaubījās.

- Kā tā - liels vīrs? - viņš brīnījās.

- Njā, vai es zinu? Varbūt... komunālvaldes priekšsēdētājs vai kas cits.

Tad Līna laida vaļā savu skaļo smieklu.

- Tas tak nav iespējams, ka jums būs komunālvaldes priekšsēdētājs, kas dara nedarbus!

Emīla māte bargi uz Līnu palūkojās, bet nekā neteica, tikai drusku sadusmota atkal piedāvāja visapkārt desu.

Emīls uzlika gabaliņu uz šķīvja, un, kamēr viņš lēnām lēja brūkleņu ievārījumu uz desas, viņš prātoja, ko māte tika sacījusi, - padomā: ja viņš tiešām kļūtu par komunālvaldes priekšsēdētāju, kad izaugtu liels, tas varbūt nemaz tik aplami nebūtu! Kādam tak jābūt arī par priekšsēdētāju!

Pēc tam Emīls sāka pārdomāt, ko tika sacījusi Līna. Ja nu viņš kļūs tāds komunālvaldes priekšsēdētājs, kas dara nedarbus... kādi gan varētu būt tie nedarbi?

Viņš, ielējis glāzē pienu, turpināja prātot... komunālvaldes priekšsēdētāja nedarbi laikam gan būs kaut kas vairāk nekā parasti nedarbi. Tādus jau no gaisa nepagrābsi. Viņš pielika glāzi pie mutes, lai iedzertu kādu malku, un tieši tobrīd viņam prātā iešāvēs kāds pavisam jocīgs nedarbs un viņš no smiekliem iespurdzās tā, ka piena šalts, kā jau parasti, pāri galdam trāpīja tēvu. Emīla tēvs nekļuva sevišķi dusmīgs - nevar taču bārties uz zēnu, kuru tik ļoti slavējis dakteris un kurš izdarījis tik ievērojamu varoņdarbu. Emīla tēvs tikai noslaucījās un bargi sacīja:

- Jā, nu var redzēt, kas pārnācis mājās!

- Tā tu nedrīksti teikt, - Emīla māte pārmetoši sacīja, un tēvs apklusā, iegrimdams pārdomās par savu zēnu un viņa nākotni.

- Es šaubos, vai Emīls kļūs par komunālvaldes priekšsēdētāju, - viņš beidzot sacīja. - Tomēr no viņa varētu iznākt tīri kārtīgs vīrs. Ja viņš dzīvos un viņam būs laba veselība un ja Dievs tā gribēs.

Emīla māte piekrītoši pamāja ar galvu.

- Jā, jā! Ja Dievs tā gribēs!

- Un ja Emīls gribēs, - mazā Īda noteica.

Emīls liegi pasmaidīja. - Gan jau redzēsīm, - viņš teica. - Gan jau redzēsīm.

Un tad pienāca vakars un iestājās nakts, un visi devās pie miera, un sniegs krita pār Kathultu un visu Lennebergu, un visu Smolandi.

Nē, nē! Dakteris nepaņēma Emīla Lūkasu un Ruksīti, par to tev nevajag uztraukties!